

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียน
วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน
โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศศิวิมล เนิ่งนิตย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

กันยายน 2543

ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียน
วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน
โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู

บทคัดย่อ
ของ
ศศิวิมล เนิ่งนิตย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

กันยายน ๒๕๕๓

๒๕๕๓

๒๕๕๓

ศศิวิมล เนื่องนิตย์. (2543) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียน
วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอน
ตามคู่มือครู. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม,
รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์.

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบใน
การเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอน
ตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี
จังหวัดปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 51 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย สุ่มเป็นกลุ่ม
ทดลอง 26 คน และกลุ่มควบคุม 25 คน ใช้เวลาในการทดลอง 16 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้เนื้อหาเดียวกัน
กลุ่มทดลองเรียนจากการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กลุ่มควบคุมเรียนจากการสอนตามคู่มือครู ดำเนินการ
ทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control group Pretest - Posttest Design เครื่องมือที่ใช้
ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความรับผิดชอบใน
การเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t - test แบบ Dependent Samples และ
Independent Samples ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ไม่แตกต่างกัน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARISON OF MATHAYOM SUKSA V STUDENTS' ACHIEVEMENT
AND RESPONSIBILITY IN THAI THROUGH THE INSTRUCTIONAL
MODULE AND THE TEACHER'S MANUAL

AN ABSTRACT
BY
SASIWIMOL NEUNGNIT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master
of Education in Secondary Education at Srinakharinwirot University
September 2000

Sasiwimol Neungnit. (2000). *A Comparison of Mathayom Suksa V Students' Achievement and Responsibility in Thai through the Instructional Module and the Teacher's Manual*. Master Thesis, M.Ed. (Secondary Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist. Prof. Sumanin Rungruangtham, Assoc. Prof. Ajchara Sukharom.

The purpose of this study was to compare Mathayom Suksa V students' achievement and responsibility in Thai through the instructional module and the teacher's manual.

The subjects were 51 Mathayom Suksa V students at Wangtakienwithayakom School, Ampoe Kabinburi Prachinburi Province in the second semester of 1998 academic year. They were randomly assigned into an experimental group with 26 students and a control group with 25 students. Both groups were taught by the same content within sixteen 50-minute periods. The experimental group was taught by the instructional module, whereas the control group was taught by the teacher's manual. The research design was randomized control group, pretest - posttest design. The instruments for collecting data were academic achievement tests and responsibility in study test. Data were analyzed through t-test for Dependent Samples and Independent Samples.

The result of the study indicated that:

1. The achievement in Thai between the experimental group and the control group was significantly different at the .01 level.
2. The responsibility of students between the experimental group and the control group had no significant difference.
3. The achievement in Thai of the experimental group; before and after the experiment was significantly different at the .01 level.
4. The responsibility of students in the experimental group; before and after the experiment was significantly different at the .01 level.
5. The achievement in Thai of control group; before and after the experiment was significantly different at the .01 level.
6. The responsibility of students in control group; before and after the experiment was significantly different at the .01 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

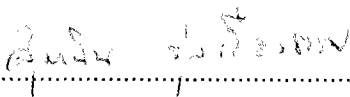
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียน
วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน
โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู

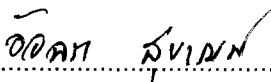
ของ
นางสาวศศิวิมล เนืองนิตย์

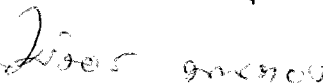
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

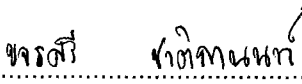

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)
วันที่ 15 เดือน กันยายน พ.ศ. 2543

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร พานทอง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชชาติกานนท์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้มาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความช่วยเหลือ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร พานทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาทิกานนท์ ผู้วิจัยชาวซึ่งในความเมตตาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข รองศาสตราจารย์อรุณศรี กุมุท รองศาสตราจารย์สุนันท์ ศลโกสม ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทิมา พรหมโชติกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์เริงลักษณ์ โรจนพันธุ์ อาจารย์นันทนา อินทมานะ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยซึ่งทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม จังหวัดปราจีนบุรี อาจารย์สุมาลี ม่วงงาม อาจารย์สิริพงษ์ ดวงฉวี ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ตลอดระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 และ 5/2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการทดลองในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนกบินทร์วิทยา และคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการทดลองหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณกัลยา สมอทอง เจ้าของโรงเรียนพทยาศึกษาและคอมพิวเตอร์ เมืองพทยา จังหวัดชลบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาจนสำเร็จการศึกษา และขอบคุณเพื่อนๆ พี่น้องทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจในการวิจัยเสมอมา จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบุพการี ผู้ให้ความรัก ความห่วงใยทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งครู อาจารย์ ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้แก่ผู้วิจัยจนกระทั่งประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ศศิวิมล เนื่องนิตย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโมดูล	14
ความหมายของบทเรียนโมดูล	14
ลักษณะของบทเรียนโมดูล	15
องค์ประกอบของบทเรียนโมดูล	16
วิธีสร้างบทเรียนโมดูล	21
การประเมินผลรูปแบบและเนื้อหาของบทเรียนโมดูล	26
ข้อดีของบทเรียนโมดูล	28
ความแตกต่างระหว่างการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการเรียนการสอนโดยทั่วไป	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโมดูล	29
งานวิจัยต่างประเทศ	29
งานวิจัยในประเทศ	30
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามคู่มือครู	31
ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวของโรเบิร์ต เอ็ม กาเย	31
หลักการและเหตุผลในการจัดรูปแบบการเรียนการสอน	33
การจัดเหตุการณ์เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของมนุษย์	34
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ	36
ความหมายของความรับผิดชอบ	36
ความสำคัญของความรับผิดชอบ	39
ลักษณะของคนที่มีความรับผิดชอบ	39
การปลูกฝังความรับผิดชอบ	40
การพัฒนาความรับผิดชอบ	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ	41
งานวิจัยต่างประเทศ	41
งานวิจัยในประเทศ	42
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	43
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	44
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	45
บทเรียนโมดูล	45
แผนการสอนตามคู่มือครูวิชาภาษาไทย	46
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	46
แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย	47
แบบแผนการวิจัย	49
วิธีดำเนินการทดลอง	50
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ	52
สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน	54
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	62
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	62
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	64
อภิปรายการศึกษาค้นคว้า	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) ข้อเสนอแนะ	69
ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน	69
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก	78
ภาคผนวก ข	89
ภาคผนวก ค	241
ภาคผนวก ง	247
ประวัติย่อผู้วิจัย	264

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ	48
2	แบบแผนการวิจัย	49
3	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	56
4	การเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	57
5	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง	58
6	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง	59
7	การเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง	60
8	การเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง	61
9	การแสดงค่าความยากง่าย(p) และค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	242
10	การแสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียน วิชาภาษาไทย	243
11	การแสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เปรียบเทียบการสอบก่อน และหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง	245
12	การแสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เปรียบเทียบการสอบก่อน และหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม	246

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 องค์ประกอบและขั้นตอนของบทเรียนโมดูล	18
2 ขั้นตอนในการสร้างบทเรียนโมดูล	24
3 ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยบทเรียนโมดูล	25
4 กระบวนการพัฒนาบทเรียนโมดูล	26
5 ขั้นตอนการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์	36
6 แผนภูมิการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ชุดที่ 1	92
7 แผนภูมิการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ชุดที่ 1	93
8 แผนภูมิการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ชุดที่ 1	94

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยมีความสำคัญต่อคนไทยมาก เพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างคนทั้งชาติ ทำให้เกิดความเข้าใจและความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ดังนั้นคนในชาติจะต้องศึกษาหาความรู้จนแตกฉาน และมีความภูมิใจในภาษาประจำชาติของตน ดังที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529 : 1 - 7) ทรงแสดงทรรศนะเกี่ยวกับภาษาไว้ว่า ภาษาเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคม เพราะเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ช่วยถ่ายทอดความรู้ ความคิดและวัฒนธรรม ภาษาเป็นเครื่องผูกพันมนุษย์ต่อมนุษย์อย่างแน่นแฟ้นไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกันมากกว่าการพูดภาษาเดียวกันซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติ นอกจากนี้ ภาษายังเป็นเครื่องแสดงสถานะทางสังคม บุคคลผู้มีความรู้ในภาษาของตนและภาษาอื่นๆ ย่อมจะได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่นและอาจถือเป็นบุคคลชั้นนำของสังคม ในทางการเมืองภาษามีบทบาทสำคัญในการที่จะรวมจิตใจของประชาชนให้มีความสามัคคี มีความรักชาติ และภูมิใจในชาติของตน ดังจะเห็นได้ว่ารัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นวิชาบังคับสำหรับหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนมีความสำนึกในความเป็นไทย บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2523 : 3) แสดงความเห็นว่าการสอนภาษาประจำชาติมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งของการศึกษา ความสำคัญข้อนี้ทุกประเทศที่มีภาษาประจำชาติได้ใช้ปฏิบัติกันตลอดมา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ภาษาไทยมีความสำคัญยิ่งที่คนไทยจะต้องศึกษาหาความรู้ให้มีความเชี่ยวชาญแตกฉานเป็นอย่างดี และมีความภาคภูมิใจในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ เป็นมรดกอันล้ำค่าที่คนไทยทุกคนควรช่วยกันธำรงรักษาไว้ให้คงอยู่สืบไป การเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดประสงค์ของหลักสูตรมัธยมศึกษาเป็นเรื่องของการฝึกทักษะ ดังที่ วรเชษฐ์ โชคชัย (2536 : 1) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ผู้ที่ใช้ภาษาได้ดีขึ้นมิใช่เรื่องที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การใช้ภาษาเป็นเรื่องของการเรียนรู้ซึ่งต้องอาศัยวุฒิภาวะและประสบการณ์ ในการจัดประสบการณ์ทางด้านภาษาต้องอาศัยทักษะภาษาได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนเป็นพื้นฐาน อันเป็นภาระกิจหลักของโรงเรียนที่จะจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสอนวิชาภาษาไทย ว่าเป็นพื้นฐานทางภาษาในการแสวงหาความรู้ และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างเป็นปกติสุข กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2539 - 2550 เรื่องหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นเป็นพิเศษในด้านพื้นฐานทางภาษาไทย เพื่อรองรับการพัฒนาความรู้และทักษะในระดับที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 24) วิชาภาษาไทยจึงถูกกำหนดให้เป็นวิชาบังคับทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สำหรับหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 9) กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรไว้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของภาษา ลักษณะทั่วไปของภาษาไทยและการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามกาลเทศะของบุคคลและสถานการณ์ มีความใคร่รู้ใคร่เรียน โดยใช้ความรู้และทักษะทางภาษาในการศึกษาต่อหรือค้นคว้าวิทยาการต่างๆ ตามความสนใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและสังคม การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น

ผู้สอนต้องสอนให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้อง เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถตามศักยภาพของแต่ละบุคคล จะเห็นว่าภาษาเป็นปัจจัยในการสร้างเอกภาพของชาติ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่นๆ ได้ทุกแขนง

เนื่องจากธรรมชาติของวิชาภาษาไทยนั้น เป็นวิชาทักษะจึงต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ แต่สภาพการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่เอื้อต่อวิชาที่ต้องฝึกฝน เพราะครูไม่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนได้ทั่วถึง จึงไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจมาจากสาเหตุหลายประการ ดังเช่นที่ สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทรมพรรย (2538 : 10 – 12) ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบวิชาภาษาไทยเพราะเนื้อหาซ้ำซาก จำเจ และสาเหตุที่สำคัญที่สุด คือ ครูยังขาดเทคนิคการสอนที่เร้าใจ ขาดความเอาใจใส่ที่จะพยายามคิดหรือหาวิธีสอนแปลกใหม่หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ก้าวหน้าเพื่อนำมาพัฒนาการสอนของตนให้น่าสนใจขึ้น ครูส่วนใหญ่ยังใช้วิธีบรรยายเนื้อหาตามหนังสือเรียน โดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและแสดงความคิดเห็น จึงทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีเวลาเรียนเพียง 2 คาบต่อสัปดาห์ เวลาไม่เพียงพอ ทางแก้ไข คือ ลดบทบาทครูในการบรรยาย สานิตให้ความรู้ในห้องเรียน มาเป็นผู้แนะแนวทางให้คำแนะนำแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่ครูจะมีเวลาพูดคุยกับนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น สามารถให้กำลังใจแก่นักเรียนด้วยตนเอง แก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

การเรียนการสอนด้วยวิธีบรรยาย หรืออธิบายนั้น ครูจะเป็นผู้แสดงบทบาทเพียงคนเดียว นักเรียนไม่ค่อยมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น แสดงออกหรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียน ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวความคิดการสอนในปัจจุบันที่เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่รู้จัก คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้จักพัฒนางาน มีค่านิยมที่ดี และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข (จิตจรดา แสงปัญญาและคณะ. 2535: 229-230) ดังนั้นการศึกษาจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ โดยเฉพาะวิธีการสอนของครูควรจะหาวิธีสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน ตลอดจนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของกรมวิชาการ พบว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาภาษาไทย ทางด้านความรู้ ความคิดของความสามารถด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2531, 2533, 2535 และ 2536 พบว่าคะแนนเฉลี่ยขึ้นๆ ลงๆ ปีการศึกษา 2536 ต่ำกว่าปีก่อนๆ เล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 59.07 อยู่ในระดับพอใช้ (กรมวิชาการ. 2538: 71) ซึ่งก็ควรได้รับการพัฒนาให้อยู่ในเกณฑ์ดี เพราะภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร ทั้งด้านการรับสารและการส่งสาร (ธีรนง เกิดสุคนธ์. 2538: 3)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาวิธีสอน เพื่อช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยมีการพัฒนาดีขึ้น ดังนั้น ครูควรพัฒนาวิธีสอนด้วยการนำนวัตกรรมการศึกษาที่น่าสนใจมาใช้ในการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลตามต้องการ นวัตกรรมมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดศูนย์การเรียนรู้ บทเรียนโมดูล บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอนมินิคอร์ส และชุดการเรียนรู้ เป็นต้น

บทเรียนโมดูล เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่น่าสนใจเพราะเป็นบทเรียนที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้เรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลและเป็นบทเรียนที่เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน บทเรียนโมดูล เป็นบทเรียนสำเร็จรูปในตัวเอง หมายความว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำกัดว่าจะเรียนในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ครูผู้สอนมีหน้าที่เอาใจใส่คอยกระตุ้นเสริมแรงให้นักเรียนเกิดความคิด

อยากรู้ อยากเรียน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเขามีปัญหา ดังนั้น บทเรียนโมดูล น่าจะช่วยให้แก่นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนไม่ทันเพื่อน การขาดเรียน การเบี่ยงเบนทางการเรียนที่มีแต่การบรรยายตลอดทุกคาบ ทั้งยังจะช่วยให้ผลการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนด้วยซึ่ง สอดคล้องกับ ศิริกาญจน์ โกสุม (2521: 59) ที่ให้ความเห็นว่า การเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นในตนเองให้แก่แก่นักเรียน ทั้งยังฝึกความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเองและทำงานร่วมกันซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียนเกิดความสามัคคี รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และใจกว้างพอที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อันเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่จะเป็นผู้นำในอนาคตได้ด้วย

เนื่องจากการสอนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ควรจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้บทเรียนโมดูล รายวิชา ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
5. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
6. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย นำนวัตกรรมทางการศึกษา มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อจะช่วยให้แก่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยดีขึ้น ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียนให้แก่แก่นักเรียนด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 3 โรงเรียน วิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 4) ตามหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนกวิทยาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โดยการสุ่มโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอกบินทร์บุรี โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ดังนี้

1. สุ่มโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 1 โรงเรียน จากจำนวน 3 โรงเรียน สุ่มได้โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 51 คน
2. สุ่มห้องเรียน 2 ห้องเรียน เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล จำนวน 26 คน

2.2 กลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครู จำนวน 25 คน

เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 4) ได้แก่ ฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ ลิขิตทะเลงฟ่าย และดวงอาทิตย์ที่รัก

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 16 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 คาบ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่วิธีสอน 2 วิธี
 - 1.1 วิธีสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล
 - 1.2 วิธีสอนตามคู่มือครู
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
 - 2.2 ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทเรียนโมดูล หมายถึง บทเรียนสำเร็จรูปในตัวเอง สร้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มย่อย มีกิจกรรมบังคับและกิจกรรมเลือกให้นักเรียนได้เลือกทำตามความสามารถและความสนใจของตนเอง บทเรียนโมดูล มีองค์ประกอบ 7 ประการคือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย ความรู้พื้นฐาน การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลหลังการเรียนรู้ และการเรียนซ่อมเสริม

2. การสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล หมายถึง การสอนภาษาไทยแบบสัมพันธทักษะทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งผู้เรียนจะได้ศึกษาและทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในบทเรียนโมดูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนที่จะเรียนบทเรียนโมดูลแต่ละชุด และเป็นการทดสอบความรู้ความสามารถของนักเรียนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียนแต่ละชุด ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน 80 เปอร์เซนต์ ถือว่าผ่านบทเรียนชุดนั้นๆ ก็ให้นักเรียนคนนั้นไปเรียนบทเรียนโมดูลชุดต่อไป

ขั้นที่ 2 การศึกษาคำชี้แจงการใช้บทเรียนโมดูล หลักการและเหตุผล จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนจะได้รับรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตเนื้อหาที่จะเรียน และทำกิจกรรมให้บรรลุตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียนแต่ละชุด

ขั้นที่ 3 การทำกิจกรรมการเรียนรู้ บทเรียนโมดูลแต่ละชุดจะมีกิจกรรมบังคับและกิจกรรมเลือก ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องทำกิจกรรมบังคับบังคับก่อนซึ่งมีทั้งกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มย่อย แล้วจึงเลือกทำกิจกรรมเลือกตามความสามารถและความสนใจของแต่ละคน คนละอย่างน้อย 1 กิจกรรม

ขั้นที่ 4 การประเมินผลหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดความรู้ ความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หลังจากการเรียนรู้บทเรียนโมดูลนั้นจบแล้ว ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน 80 เปอร์เซนต์

ขั้นที่ 5 การเรียนซ่อมเสริม นักเรียนที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 80 เปอร์เซนต์ ก็ต้องกลับไปทำกิจกรรมของบทเรียนโมดูลชุดนั้น ซึ่งอาจจะเลือกทำบางกิจกรรมที่ตนเองไม่ผ่าน

3. การสอนตามคู่มือครู หมายถึง การสอนวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา โดยยึดคู่มือการสอนวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ หมายถึง การทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจในการเรียน ครูอาจใช้การสนทนาหรือใช้อุปกรณ์ต่างๆ ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ หมายถึง การแจ้งให้นักเรียนทราบผลการเรียนรู้ในบทเรียนนั้น หรือเป็นการให้นักเรียนได้รับรู้จุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 ทบทวนความรู้เดิม หมายถึง การสำรวจหรือกระตุ้นให้นักเรียนระลึกถึงการเรียนรู้พื้นฐานที่จำเป็นโดยครูจะใช้การซักถามหรือสนทนา

ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่ หมายถึง การเริ่มเรียนรู้ใหม่โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการสอนสนทนาซักถาม

ขั้นที่ 5 เน้นให้เกิดการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นการบอกแนวทางหรือนำทางให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น แนะนำวิธีการร่วมกิจกรรม แนะนำหนังสือหรือแหล่งประกอบการค้นคว้า

ขั้นที่ 6 แสดงพฤติกรรม หมายถึง ขั้นการให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองหรือแสดงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ครูตั้งไว้

ขั้นที่ 7 แจ้งผลการปฏิบัติ หมายถึง การแจ้งผลการกระทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้นักเรียนทราบ โดยการชมเชย แนะนำ แสดงความยินดีในผลงาน

ขั้นที่ 8 ประเมินผล หมายถึง การวัดหรือประเมินพฤติกรรมที่นักเรียนได้กระทำนั้น บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนเพียงใด โดยครูสังเกต ตรวจรายงาน การอภิปราย การตอบคำถาม

ขั้นที่ 9 ส่งเสริมความแม่นยำและถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นการสรุปขึ้นทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมาให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่แม่นยำขึ้น โดยการทำแบบฝึกหัด หรือทดสอบหรือทำรายงาน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมตามจุดประสงค์หลังจากการเรียนวิชาภาษาไทย ท 504 เรื่อง ฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ ลีลิตตะเลงพ่าย และดวงอาทิตย์ที่รัก ในจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบพฤติกรรมของตัวละคร การใช้สำนวนภาษา การฟังและอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแสดงความคิดเห็น ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าในเรื่องที่เรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปทดลองเพื่อหาคุณภาพ

5. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย หมายถึง ความตั้งใจที่จะทำงานและปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ สนใจ เอาใจใส่ ละเอียตรอบคอบ ตรงต่อเวลา ขยันขันแข็ง ไม่ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองแก่ผู้อื่นหรือหลีกเลี่ยง พยายามทำหน้าที่ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งพยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นด้วยความเอาใจใส่ ไม่ย่อท้อ รู้จักวางแผนงานที่ตนเองรับผิดชอบ

พฤติกรรมดังกล่าวนี้ วัดได้จากแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบวิชาภาษาไทยของนักเรียน ของภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2536)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโมดูล
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามคู่มือครู
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย

การสอนภาษาไทยก็ตามต้องประกอบด้วย การใช้ภาษา หลักภาษา วรรณคดีและวัฒนธรรมของภาษานั้นๆ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีวัฒนธรรม แสดงความเหลื่อมล้ำต่ำสูง แสดงความสนิทสนมคุ้นเคยในระหว่างบุคคลที่สนิทสนมกัน ถ้อยคำที่ใช้อยู่นั้นจะบอกให้ผู้ฟังรู้ว่า ผู้สนทนามีความรู้สึกมักคุ้นกันมากน้อยเพียงใด จากลักษณะของภาษาไทยที่ปรากฏอยู่ทั่วไปเช่นนี้ ย่อมชี้ให้เห็นว่าครูภาษาไทยควรสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้อย่างถูกกาลเทศะ เหมาะกับฐานะและความสัมพันธ์ของบุคคล นั่นคือ ต้องสอนการใช้ทักษะทั้งสี่ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ในแง่ของการสื่อสารซึ่งประกอบด้วยทักษะในการรับสาร ได้แก่ ทักษะการฟัง การอ่าน และทักษะในการส่งสาร ได้แก่ ทักษะการพูดและการเขียน การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันต้องมีการส่งสารและรับสารอยู่ตลอดเวลา การสอนภาษาไทยจะสอนเพียงทักษะใดทักษะหนึ่งไม่ได้ การฝึกฝนให้นักเรียนได้ใช้ทักษะทั้งสี่ให้สัมพันธ์กันจึงเป็นสิ่งสำคัญ (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย 2523 : 72)

พนิดา พ่วงชูศักดิ์ (2531 : 11 – 14; อ้างอิงมาจาก ชูปะนี นาคทรพ. ม.ป.ป.)ได้เสนอแนะเทคนิคการสอนภาษาไทย โดยยึดหลักความรู้ทางการสื่อสารเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้

1. วางแผนเพื่อนำความรู้เรื่องการสื่อสารไปใช้ในการสอนภาษาไทย

1.1 สสำรวจตัวครูเอง และแนะนำให้นักเรียนสำรวจตัวเองด้วยว่าเคยทำให้เกิดปัญหาอะไรขึ้นบ้างในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แล้วรวบรวมปัญหาเหล่านั้นมาพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไขข้อบกพร่องที่เป็นปัญหาให้เสร็จสิ้นไป

1.2 ปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทย โดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ คือ ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ตัวสาร และวิธีการส่งสาร และพยายามทำให้เกิดความแจ่มแจ้งในการสื่อสารระหว่างกัน เช่น อาจปรับปรุงให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

1.3 สังเกตผลสะท้อนกลับจากผู้รับสาร (นักเรียน) ว่าเป็นอย่างไรแล้วปรับปรุงวิธีการส่งสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การจัดกิจกรรมการเรียน

กิจกรรมการเรียนมีให้เลือกทำมากมายหลายอย่าง อันจะเป็นการฝึกทักษะเพื่อการสื่อสาร เช่น

2.1 แบ่งกลุ่มทำงาน ควรทำเมื่อมีเนื้อหาในบทเรียนที่เป็นปัญหาน่าขบคิด ขนาดของกลุ่มประมาณ 6 – 8 คน ควรมีการเตรียมไว้ล่วงหน้าว่าจะให้กลุ่มพิจารณาหัวข้ออะไร และกะเวลาให้กลุ่มทำงาน

ประมาณ 10 – 15 นาที เมื่อกลุ่มทำงานเสร็จแล้ว ให้ผู้แทนกลุ่มรายงานผลงานหน้าชั้นอาจเขียนรายงานย่อประกอบด้วยก็ได้

ในการเรียนภาษาของตนเอง การแบ่งกลุ่มย่อยมีประโยชน์มากเพราะได้สนองความต้องการหลายประการกล่าวคือ 1) ทำให้นักเรียนกล้าพูดกล้าแสดงออกในกลุ่มเล็กๆ ทำให้รู้จักวิธีสนทนาไปในตัว 2) ทำให้นักเรียนเลิกคิดว่า ตนเป็นคนเดียวที่ไม่รู้จนเป็นเหตุให้ไม่กล้าถาม การเข้ากลุ่มทำให้ทราบว่ายังมีคนอื่น ๆ ที่ไม่รู้อีกหลายคน 3) ทำให้นักเรียนมีเซารปัญหาไว มีโอกาสชี้แจงสิ่งที่ตนรู้ให้เพื่อนฟัง 4) ทำให้นักเรียนรู้จักอดทนฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มเพราะบางคนคิดช้ากว่าตน 5) ทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับเพื่อนในกลุ่ม เมื่อสามารถทำงานของกลุ่มสำเร็จ เช่น แก้ปัญหาได้หรือทำงานสำเร็จทันเวลาและได้รับคำชมเชย

2.2 ฝึกอ่านในใจ ควรฝึกอ่านในใจ ครั้งละ 3 – 5 นาที เพื่อเก็บใจความสำคัญเป็นกิจกรรมที่ให้ประโยชน์มาก ควรฝึกให้นักเรียนอ่านเร็วขึ้นตามลำดับโดยครูแนะวิธีอ่านที่ถูกต้องให้ และอาจตั้งคำถามนำเพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีเก็บสาระสำคัญของเรื่อง เมื่ออ่านจบตามเวลาที่กำหนดแล้วก็นำเสนอ โดยหยิบยกประเด็นสำคัญมาพูดกัน

2.3 ให้อภิปรายปัญหา การอภิปรายปัญหาอาจทำได้หลายวิธี เช่น ให้อภิปรายเป็นคณะ โดยมี การเตรียมหัวข้อการอภิปรายมาล่วงหน้า และให้มีผู้ดำเนินการอภิปราย คณะผู้อภิปรายมี 4 – 5 คน ใช้เวลา 25 – 30 นาที หรือครูอาจนำอภิปราย โดยตั้งประเด็นเกี่ยวกับบทเรียนแล้วให้นักเรียนในชั้นแสดงความคิดเห็น เป็นการอภิปรายทั่วไปก็ได้ หรืออาจให้อภิปรายกันในกลุ่มย่อยก็ได้

2.4 สนทนาหน้าชั้น ผู้ร่วมสนทนาอาจมี 2 – 3 คน โดยเตรียมหัวข้อการสนทนาก่อน การสนทนาไม่เป็นพิธีการอย่างการอภิปรายเป็นคณะ อาจเป็นการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของตนให้เพื่อน ๆ ฟัง และให้ข้อสังเกตหรือข้อคิดประกอบ ใช้เวลาสนทนาประมาณคนละ 5 – 7 นาที การสนทนาอาจนำไปสู่การเขียนเรียงความ ที่หลังก็ได้ เป็นการฝึกทักษะการพูดและการเขียนให้สัมพันธ์กัน

2.5 สร้างสรรค์งานเขียน การสร้างสรรค์งานเขียนนั้นอาจทำได้ โดยส่งเสริมให้นักเรียนหัดคิด แล้วแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูด เพื่อให้ผู้เขียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเขียนอะไร อย่างไร หลังจากนั้นจึงให้มีการฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในระยะเริ่มต้นอาจให้สังเกตวิธีเขียนของนักเรียนที่ตนสนใจ แล้วฝึกเขียนเพียงสั้น ๆ ก่อน ต่อไปก็เขียนให้ยาวขึ้น จาก 20 บรรทัด เป็น 30, 40, และ 50 บรรทัด ตามลำดับ

2.6 เรียนโดยค้นคว้า ห้องสมุดเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทั้งควรมี การสำรวจหนังสือสำหรับจะให้นักเรียนค้นคว้าเสียก่อนว่ามีมากน้อยเพียงใด และครูควรแนะนำวิธีค้นคว้า และเขียน รายงานอย่างถูกต้องให้แก่ นักเรียนด้วย ในการนี้ครูภาษาไทยกับครูบรรณารักษ์ควรได้ปรึกษาหารือกัน ก่อนเพื่อจะได้ร่วมมือกันช่วยให้นักเรียนด้วยการค้นคว้าของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 ศึกษานอกสถานที่ การศึกษานอกสถานที่เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสสังเกตสิ่งต่างๆ เป็นความรู้รอบตัวจัดเป็นประสบการณ์อันมีค่า ก่อนมีการศึกษา นอกสถานที่ควรมีการวางแผน และขออนุญาตผู้บริหารตามระเบียบ และเลือกสถานที่ที่มีความสัมพันธ์กับ เนื้อหาสาระของ บทเรียน มีความสะดวกในการเดินทางไปดู โดยเสียค่าใช้จ่ายอย่างประหยัดทั้งต้องคำนึงถึง ความปลอดภัยของ นักเรียนด้วย

2.8 มีการถามตอบ การถามตอบเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนเป็นกิจกรรมที่ทำได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็น สอนบทเรียนเรื่องใด หากครูเป็นผู้ตั้งคำถามเหล่านั้น ควรมีทั้งถามด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ โดย นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผลในคำตอบ และด้านเจตคติคือความรู้สึกในจิตใจด้วย อาจถามในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ชั้นดำเนินการสอน หรือชั้นทบทวนบทเรียนก็ได้ ซึ่งอาจทำให้เกิดความสนุกสนานทั้งฝ่ายผู้ถามและผู้ตอบ ช่วยให้นักเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น

3. การสรุปบทเรียน

การสรุปบทเรียน คือ การประมวลสาระสำคัญหรือข้อคิดเด่นๆ จากบทเรียนมาเรียบเรียงเป็นข้อความสั้นๆ กระชับ มีเนื้อความถูกต้องตามหลักวิชาและสื่อความหมายได้แจ่มแจ้ง

เมื่อดำเนินการสอน จนครอบคลุมเนื้อหาที่ครูกำหนดไว้แล้ว ก่อนหมดเวลา 10 – 12 นาที ควรมีการสรุปบทเรียนเป็นข้อคิด หรือข้อสังเกต หรือความรู้เป็นการช่วยให้นักเรียนจดจำบทเรียนได้แม่นยำยิ่งขึ้น การสรุปบทเรียนอาจทำได้หลายวิธี เช่น สรุปด้วยวาจา สรุปโดยใช้แผนภูมิประกอบข้อความ สรุปโดยเขียนสาระสำคัญเป็นข้อๆ ในกรณีที่นักเรียนยังสรุปบทเรียนไม่ได้ ครูอาจช่วยด้วยวิธีตั้งคำถามนำก็ได้ หากนักเรียนใช้ภาษาบกพร่องไม่รัดกุม ครูก็พยายามช่วยแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง ในตอนจบครูอาจใช้แถบประโยคที่เขียนเตรียมไว้แล้ว ช่วยในการสรุปบทเรียนก็ได้ นักเรียนก็จะบันทึกข้อความจากแถบประโยคนั้นๆ ลงสมุดเก็บไว้สำหรับทบทวนต่อไป

4. การนำความรู้และทักษะไปใช้

การนำความรู้และทักษะไปใช้สำคัญมาก เพราะเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรไปแล้วบ้าง และสามารถใช้ทักษะที่ฝึกฝนไปแล้วทำงานได้ดีเพียงใด ในสถานการณ์ใหม่ที่ยังไม่เคยทำ

ตัวอย่างการนำความรู้และทักษะไปใช้ เช่น การให้ทำงานประเภทสร้างสรรค์ โดยให้จัดทำจุลสารของชั้น โดยมีนักเรียนกลุ่มหนึ่งเป็นคณะบรรณาธิการ รวบรวมงานสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของเพื่อนๆ มาเขียนหรือพิมพ์ลงในจุลสารดังกล่าว งานสร้างสรรค์อาจเป็นนิทานเก๋าน่ามาเล่าใหม่ มีภาพประกอบ อาจเป็นคำขวัญที่แสดงค่านิยมอันดีงามเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย อาจเป็นร้อยกรองแสดงความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและสังคม อาจเป็นการแต่งเรื่องสั้นตามนิยายแห่งภาษิตไทยบางบท ฯลฯ นอกจากการทำจุลสารแล้ว อาจทำในลักษณะของนิทรรศการก็ได้ การที่นักเรียนสามารถทำงานในสถานการณ์ใหม่ได้สำเร็จเป็นการแสดงว่าเขาได้ใช้ความรู้ และทักษะของเขาในทางสร้างสรรค์ ความสำเร็จจากงานดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมกำลังใจให้มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523 : 73 – 77) ได้กล่าวถึง การสอนภาษาไทย โดยให้เนื้อหาและทักษะสัมพันธ์กันว่า ในบทเรียนหนึ่งหรือในคาบเรียนหนึ่ง สามารถจัดให้มีการสัมพันธ์ทักษะได้ทุกขั้นตอนของการสอน ทั้งในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอนและจัดกิจกรรม ขั้นสรุป ขั้นประเมินผล ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เราอาจจะใช้การฟัง การอภิปราย การซักถาม การอ่านออกเสียงข้อความจากแผนภูมิ การอ่านในใจข้อความจากแผ่นปลิวที่ครูแจกให้ หรือการเขียนสรุปเนื้อหา เขียนวิจารณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว เช่น เรื่องสัตว์วิเศษในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อาจนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการที่ครูแสดงภาพสัตว์ต่างๆ ทั้งสัตว์สองเท้า สัตว์สี่เท้าและสัตว์ที่มีเท้ามากกว่าสี่เท้าให้นักเรียนพูดอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัตว์เหล่านั้น เป็นต้น

2. ขั้นสอน การสอนตามแบบดั้งเดิมนั้น ขั้นสอนครูมักจะเป็นผู้ทำกิจกรรมแต่เพียงผู้เดียว นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ฟัง อย่างไรก็ตามก็มีส่วนร่วมเพียงการตอบคำถามของครูเท่านั้น การสอนแบบใหม่เราพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนให้มากที่สุด ฉะนั้นในขั้นสอนนักเรียนจะได้ฝึกทักษะหลายๆ ทักษะในขณะเดียวกัน เช่น ในการสอนทักษะการพูด หลังจากนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้วิธีระดมความคิดให้นักเรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยต่อไป

กลุ่มที่ 1 อภิปรายเรื่องการพูดที่ดี

กลุ่มที่ 2 อภิปรายเรื่องการเตรียมตัวพูด

กลุ่มที่ 3 อภิปรายเรื่องการใช้อุปกรณ์ประกอบการพูด

ขณะที่มีการอภิปรายในกลุ่มย่อย นักเรียนจะได้ฟังผู้พูด ตนเองคิดและพูดแสดงความคิดเห็นเป็นเลขานุการกลุ่มจะจดบันทึกรายงานการประชุม จากนั้นประธานจะเป็นผู้อ่านรายงานการประชุมให้นักเรียนทั้งชั้นฟัง ในขณะที่ฟังรายงานการประชุมของทุกกลุ่มนั้น นักเรียนทุกคนจะเขียนวิจารณ์การรายงานของเพื่อน หลังจากนั้นจะมีการเปิดอภิปรายทั่วไป เป็นการให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการพูดทุกๆ ด้าน แล้วสรุปออกมาเป็นความคิดเห็นของชั้น เป็นต้น

ส่วนกิจกรรมประกอบบทเรียนควรให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะภาษาให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น ครูอาจจัดกิจกรรมได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดอภิปราย การจัดโต้วาที การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมุติ การจัดนิทรรศการ การทายปัญหา เกม และกิจกรรมอื่นๆ ตามที่ครูเห็นสมควร เป็นต้น ยกตัวอย่าง เรื่องพระร่วง ให้แสดงละครโดยใช้บทที่ปรากฏในหนังสือหรือบทที่นักเรียนใช้คำพูดของตนเอง แสดงบทบาทการเจรจาระหว่างพระร่วงกับพระยาเดโชซึ่งปลอมแปลงตัวมา อภิปรายกลุ่มย่อยแสดงความคิดเห็นถึงความเฉลียวฉลาดหลักแหลมของพระร่วง อ่านทำนองเสนาะหรือร้องเพลงประกอบ เขียนแสดงความคิดเห็นโดยสมมุติตนเองเป็นพระร่วง เมื่อรู้ว่ายอมปลอมตัวมาเพื่อจะกำจัดตนจะตัดสินใจทำประการใด วาดภาพแสดงจินตนาการของนักเรียนหลังจากที่ได้เรียนเรื่องจบแล้ว ทายปัญหาเกี่ยวกับคำพูดของตัวละคร

3. ขั้นสรุป ขั้นสรุปเป็นขั้นการสอนที่สำคัญเพราะทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนเกิดความมั่นใจว่า มีความรู้ มีทักษะในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้วอย่างแท้จริง การสรุปบทเรียนอาจให้นักเรียนทำกิจกรรม เช่น สรุปด้วยวาจา เขียนสรุป ทำสลับเขปตั้งคำถามและตอบกันระหว่างนักเรียน อ่านรายงานสรุปเนื้อเรื่องหน้าชั้น เป็นต้น ยกตัวอย่าง ในการสอนหลักภาษาเรื่องคำสามัญนาม หลังจากการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนเขียนชื่อตนเอง และชื่อสิ่งของที่มีอยู่รอบๆ ตัว บนกระดานดำแล้ว ช่วยกันแยกประเภทคำนามที่เป็นสิ่งของทั่วไป และคำนามที่เป็นชื่อออกจากกัน และอภิปรายถึงความแตกต่างของคำนามทั้งสองประเภทนั้น แล้วยกตัวอย่างเพิ่มเติม จากนั้นให้ช่วยกันสรุปด้วยวาจา และให้เขียนสรุปจำกัดความของคำนามทั้งสองประเภทบนกระดานดำ เมื่อเขียนเสร็จแล้วให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งอ่านออกเสียงดังๆ จากตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าการสอนหลักภาษานั้นจะมีการสอนทักษะการใช้ภาษาทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียนสัมพันธ์กันไปในขณะที่เดียวกัน

4. ขั้นวัดผล การสอนในขั้นนี้โดยทั่วไปแล้วมักจะเข้าใจว่าเป็นการสอนหรือเป็นการทำแบบฝึกหัดเท่านั้น แต่กิจกรรมการวัดผลการสอนภาษาไทย อาจทำได้หลายวิธี เช่น

4.1 การตอบคำถามปากเปล่า

4.2 การตอบคำถามเป็นข้อเขียนซึ่งครูเตรียมแบบทดสอบสั้นๆ เป็นแบบถูก-ผิด เลือกตอบเติมคำ จับคู่ ซึ่งจะมีข้อทดสอบประมาณ 10 – 15 ข้อ เท่านั้น

4.3 พูดแสดงความคิดเห็น หรือวิจารณ์ลักษณะนิสัยของตัวละคร

4.4 พูดอภิปรายมโนทัศน์ที่ได้จากเรื่อง

4.5 เขียนแสดงความคิดเห็น เขียนวิจารณ์เกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากเรื่อง หรือเขียนวิจารณ์ข้อความที่ไพเราะ ซึ่งปรากฏอยู่ในเรื่อง

4.6 ทำรายการซื้อสัตว์ ชื่ออาหาร ชื่อขนม ชื่อผลไม้ ที่ปรากฏในเรื่อง

4.7 ทำรายงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย และนำมาอ่านหน้าชั้น

4.8 แสดงละคร บทบาทสมมุติ

4.9 จัดอภิปราย

4.10 โต้ว่าที่

4.11 จัดนิทรรศการ

ตัวอย่างของขั้นวัดผลที่สามารถเห็นความสัมพันธ์ของทักษะทั้งสี่ เช่น ในการสอนย่อความ หลังจากให้นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนฟังเรื่องราวจากเทปบันทึกเสียงแล้วให้ช่วยกันตั้งชื่อเรื่อง เมื่อได้ชื่อเรื่องแล้วนักเรียนพูดอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่าเหตุใดจึงตั้งชื่อนั้นจากนั้นครูสอนหลักการย่อความ โดยแสดงแผนภูมิ รูปแบบของการย่อความแบบต่างๆ ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียนและประเมินผลด้วยการแจกแผ่นปลิวให้นักเรียนแต่ละคนอ่าน โดยกำหนดเวลาให้แล้วให้นักเรียนย่อความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่ได้เรียนมาแล้ว เมื่อนักเรียนทุกคนทำเสร็จ ครูเลือกย่อความสัก 2-3 ฉบับ โดยสุ่มจากนักเรียนทั้งหมด ให้นักเรียนอ่านออกเสียงผลงานของเพื่อนและวิจารณ์ร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนทั้งหมดทราบเกณฑ์ในการประเมินผลการย่อความจากข้อเสนอแนะของผู้รู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนภาษาไทย

ที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าขั้นตอนต่างๆ ของการสอนภาษาไทยมีความสำคัญจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ เพราะทุกขั้นตอนของการสอนจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ฝึกทักษะทางภาษาอย่างครบถ้วน หากครูภาษาไทยมีวิธีการสอนที่ดี โดยจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุดจะช่วยับบรรยากาศการเรียนสนุกสนาน นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น และมีความสนใจที่จะเรียนวิชาภาษาไทยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อันจะเป็นบันไดให้นักเรียนก้าวไปสู่ความสำเร็จอีกหลายๆ ด้าน ทั้งนี้เพราะวิชาภาษาไทยเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาต่างๆ

องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525: 47 – 51) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะช่วยให้การสอนภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ดังต่อไปนี้

1. จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่น

นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเด็กวัยรุ่น มีอายุระหว่าง 12-16 ปี เด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลง เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ นักการศึกษาถือว่าความเจริญงอกงามของเด็กวัยนี้มีความสำคัญมาก ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับโครงร่าง อวัยวะภายในกล้ามเนื้อ และระบบการทำงานของต่อมต่างๆ ภายในร่างกายมีอิทธิพลทางอ้อมต่อบุคลิกภาพและความคิดจิตใจของเด็ก ฉะนั้นครูซึ่งมีหน้าที่ช่วยเด็กให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเขา จึงควรมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กวัยนี้ตามสมควร ลักษณะที่ควรสังเกตในเด็กวัยรุ่น คือ เด็กวัยนี้เริ่มแสวงหาอิสรภาพ และเสรีภาพที่จะให้พ้นจากความควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดของผู้ปกครอง ชอบตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง เริ่มสนใจเพศตรงข้าม ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของร่างกายทำให้อารมณ์รุนแรง วู่วาม อ่อนไหวง่าย ตื่นเต้นง่าย หวาดกลัวความล้มเหลว เกลียดความอยู่ยงดิฐรม เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมสังคม ต้องการให้เพื่อนฝูงและหมู่คณะยอมรับนับถือความสามารถของตน รักกีฬาและชอบการแข่งขันเพื่อชื่อเสียงของหมู่คณะ ต้องการอิสรภาพในทางเศรษฐกิจ คือต้องการมีทรัพย์สินเพื่อใช้จ่ายใช้สอยส่วนตัว จึงเริ่มสนใจในเรื่องอาชีพและการหารายได้พิเศษ สมองกำลังเจริญ สนใจในความรู้ด้านต่าง ๆ รู้จักคิดหาเหตุผล มีความจำดี ชอบดนตรีและศิลปะ รักสวยรักงาม มีความคิดฝัน ชอบเก็บรวบรวมและสะสม ฯลฯ เด็กวัยนี้ต้องการผู้เข้าใจและสามารถให้การแนะแนวแก่ตนอย่างเรียบๆ สุขุม ไม่ชอบคำพูดรุนแรง ซึ่งเป็นการกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของตน เมื่อครูเข้าใจ

ธรรมชาติและความต้องการของเด็กดีแล้ว ก็อาจช่วยเด็กได้มาก โดยหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะก่อให้เกิดความไม่สบายใจ เช่นความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจเพราะถูกครุฑุมากๆ หรือเพราะเพื่อนๆ ไม่ยอมรับนับถือ ครูจึงควรรู้จักสังเกตเด็กและรู้จักใช้น้อยอย่างฉลาดและมีเหตุผล รู้จักพลิกแพลงวิธีสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของเด็ก กล่าวคือ ควรมีการแนะนำเกี่ยวกับการเรียนและปัญหาส่วนตัว ควรฝึกให้รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะโดยใช้วิธีการประชาธิปไตย ฝึกให้รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ฝึกให้รู้จักรับผิดชอบในกิจการต่างๆ และให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล

เด็กทุกคนมีความแตกต่างกันในเรื่อง ลักษณะนิสัย สติปัญญา ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติ หากครูกำหนดถึงหลักนี้ไว้เสมอแล้ว ก็อาจคิดหาวิธีสอนที่จะส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความถนัดตามธรรมชาติของเขาได้ และเมื่อเขาได้ทำสิ่งที่เขาสนใจและถนัดแล้ว เขาก็จะทำสิ่งนั้นๆ ได้ดี ความสำเร็จจากผลงานแต่ละครั้งจะเป็นการช่วยกระตุ้นเตือนให้เขาตั้งใจเรียนให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้น เช่น เด็กบางคนมีนิสัยรักการประพันธ์ ครูก็ควรให้โอกาสเขาได้เขียนเรื่องที่เขาสงสัย ซึ่งจะเปิดทางให้เขาได้แสดงความสามารถในเชิงประพันธ์ให้ปรากฏ เด็กบางคนมีความสามารถในการจัดงาน ครูก็อาจมอบให้เขาเป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานของหมู่คณะ เด็กบางคนมีทักษะในการพูด ก็ให้โอกาสเขาได้พูดหน้าชั้น แสดงปาฐกถา หรือดำเนินการอภิปราย หรือโต้วาที เด็กบางคนคล่องแคล่วชอบติดต่อกับบุคคลต่างๆ ก็อาจรับหน้าที่ไปสัมภาษณ์บุคคลภายนอก ผู้ที่มีฝีมือทางศิลปะแขนงต่างๆ เช่น วาดเขียน ขับร้อง นาฏศิลป์ ฯลฯ ก็อาจรับหน้าที่ทำกิจกรรมตามแนวที่เขาถนัด ด้วยวิธีการเหล่านี้ จะทำให้เด็กรู้สึกภูมิใจที่ได้แสดงความสามารถของเขาออกมา เป็นผลให้เขาสนใจเรียนภาษาไทยและเห็นเป็นของสนุกไม่น่าเบื่อหน่าย ทั้งนี้เพราะเขาได้ทำสิ่งที่เขาชอบและถนัดนั่นเอง นับเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ของ นักเรียนได้เป็นอย่างดี

3. จิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

ในการสอนภาษาไทย ถ้าได้คำนึงถึงหลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ก็จะทำให้การสอนได้ผลดี หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ที่ครูภาษาไทยควรทราบ และควรพิจารณาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะบทเรียนมีอยู่หลายข้อ

3.1 ความสนใจ การเรียนวิชาใดๆ ก็ตาม ถ้าเด็กมีความสนใจในวิชานั้นๆ ก็จะตั้งใจเรียนและเรียนได้ดี ฉะนั้นครูควรคิดหาวิธีที่จะทำให้นักเรียนสนใจในบทเรียน โดยสร้างบรรยากาศที่จะทำให้เด็กเกิดความพร้อม เป็นการจูงใจให้อยากเรียนเสียก่อน เช่น อาจจัดทำอุปกรณ์หรือจัดกิจกรรมบางอย่างขึ้นเป็นการเร้าความสนใจ เมื่อนักเรียนสนใจแล้วก็จะเรียนได้ผลดีโดยไม่ยากนัก

3.2 การฝึกฝน ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะซึ่งต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ ครูควรทราบหลักในการฝึกฝนว่า ต้องฝึกจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก และต้องฝึกบ่อยๆ ในการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด จะเป็นการพูด การอ่าน การเขียน หรือแบบฝึกหัดหลักภาษาก็ตาม ถ้านักเรียนทำผิดก็ต้องแก้ จะปล่อยไปโดยไม่แก้ไขไม่ได้เป็นอันขาด การตรวจแบบฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นสิ่งจำเป็นและในการแก้ข้อบกพร่องต่างๆ นั้นครูควรชี้แจงให้ นักเรียนทราบความมุ่งหมายด้วยว่า แก้เพื่ออะไรถ้านักเรียนเข้าใจเหตุผลว่า การแก้สิ่งที่ผิดนั้นมีประโยชน์แก่ตัวเขาเอง มิใช่การลงโทษพร่ำเพรื่อแล้ว เขาก็จะแก้ข้อบกพร่องของตนเองด้วยความเต็มใจ ฉะนั้นก็อาจผิดซ้ำอีก แม้จะได้แก้มาก็ครั้งแล้วก็ตาม

3.3 การให้งาน ในการให้งานแก่นักเรียน จะเป็นการอ่าน การท่องจำ หรือการทำแบบฝึกหัดใดๆ ก็ตาม เมื่อเด็กทำงานเสร็จแล้ว ครูควรให้เด็กมีโอกาสทราบผลงานของเขาเสมอ เพื่อว่าถ้าผลไม่ดีก็จะได้แก้ไขให้ดีขึ้น ถ้าดีแล้วความสำเร็จก็จะเป็นเครื่องยั่วให้เด็กอยากเรียนก้าวหน้าต่อไปอีก วิธีเรียนที่จะประหยัด

เวลาและ แรงงาน ทั้งได้ผลดีด้วยนั้นก็คือ ครูควรแนะแนวทางให้นักเรียนเข้าใจเสียก่อนว่า เขาจะต้องทำอย่างไรจึงจะเรียนได้ผลดี จะได้ไม่ต้องเสียเวลาลองผิดลองถูกโดยใช้เหตุ

3.4 การพลิกแพลงวิธีสอน ในการเรียนถ้าเรียนคร่ำเคร่งอยู่เป็นเวลานานเกินไป ทั้งร่างกายและสมองก็จะอ่อนเพลีย เหน็ดเหนื่อย ครูจึงควรพิจารณาจัดเวลาในตารางสอน โดยกะระยะช่วงเวลาให้เหมาะสมแก่ลักษณะของบทเรียน ถ้าบทเรียนนั้นมีกิจกรรมให้นักเรียนทำการเปลี่ยนอิริยาบถอยู่ในตัวแล้ว เด็กในวัยรุ่นนี้ก็อาจเรียนติดต่อกันได้ถึง 2-3 ชั่วโมง แต่ถ้าเป็นการฟังครูบรรยายอย่างเดียวแล้วเพียงชั่วโมงเดียวเด็กก็จะหมดความสนใจ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องจัดเวลาเรียนภาษาไทยให้พอเหมาะพอดี ให้เด็กมีโอกาสพักผ่อนสลับกันไปด้วย เพื่อเด็กจะได้รู้สึกกระปรี้กระเปร่าอยู่เสมอ

3.5 การเรียนสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต หลักอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการเรียนรู้ก็คือ สิ่งใดมีประโยชน์ มีความหมายต่อชีวิตและอยู่ในวงความสนใจของนักเรียนแล้ว สิ่งนั้นจะเป็นที่สนใจของนักเรียนและเขาจะเรียนได้ดี ทั้งจำได้แม่นยำโดยไม่ต้องเคี่ยวเข็ญ สิ่งใดที่นักเรียนได้ลงมือลงแรงทำด้วยตนเอง หาวิธีแก้ปัญหาเอง มีประสบการณ์ด้วยตนเอง นักเรียนก็จะเรียนสิ่งนั้นได้ผลดีที่สุด ตรงกับหลักที่ว่าเรียนด้วยการกระทำ (Learning by Doing) นั่นเอง ฉะนั้นแบบฝึกหัดภาษาไทยที่ให้นักเรียนทำควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน มิใช่เรื่องสมมุติที่ไร้ความหมาย

4. ภาษาศาสตร์

ในการสอนภาษาไทย ถ้าครูได้ศึกษาและค้นคว้าในวิชาภาษาศาสตร์ไว้บ้างก็จะเป็นเครื่องช่วยให้การสอนได้ผลดียิ่งขึ้น

4.1 องค์ประกอบของภาษา มนุษย์เรียนรู้ภาษาก็เพราะได้ฟัง ได้พูด ได้อ่าน ได้เขียนและได้ใช้ภาษาในวงสังคมที่ตนเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ผู้ที่รู้สึกภาษาเป็นของเรียนยาก ก็เพราะไม่รู้จักวิธีเรียนที่ถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์ วิธีเรียนที่ถูกต้องก็คือ การเรียนให้รู้จักองค์ประกอบที่แท้จริงของภาษาแล้วฝึกฝนใช้งานคล่องแคล่ว

องค์ประกอบของภาษาไม่ว่าภาษาใดๆ มี 3 อย่างคือ

1. เสียง (Sound)
2. แบบสร้าง (Structure)
3. ความหมาย (Meaning)

เมื่อศึกษาองค์ประกอบของภาษาจนเข้าใจแล้ว ขั้นต่อไปก็คือ การฝึกฝนใช้ภาษานั้นๆ ให้คล้อยตามความนิยมของสังคมที่ใช้ภาษานั้นจนสามารถใช้การได้ดี การฝึกฝนใช้ภาษาอยู่เสมอนี้แหละ เป็นหัวใจของการเรียนภาษา

4.2 ความเปลี่ยนแปลงของภาษา ตามหลักภาษาศาสตร์ ถือว่าภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและความนิยม ฉะนั้น ไม่ควรจะต้องตั้งกฎเกณฑ์ที่ตายตัวในการสอนภาษา แต่ระเบียบแบบแผนของภาษาก็จำเป็นต้องมีไว้เพื่อเป็นเครื่องยึดให้ภาษาคำรงอยู่ และให้เป็นที่ยอมรับตรงกันในบรรดาผู้ใช้ภาษาเดียวกัน ในการเรียนภาษา ครูจึงควรแนะให้นักเรียนรู้จักสังเกตความเปลี่ยนแปลงนั้นๆ และให้รู้จักเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะและความนิยม

4.3 ภาษาที่ใช้ในวรรณคดี สำหรับวรรณคดีนั้นเป็นภาษาหนังสือที่กวีแต่งขึ้นด้วยอารมณ์สะเทือนใจ ผู้แต่งเพ่งเล็งความไพเราะของเสียงและความเหมาะสมแห่งความหมายในถ้อยคำ เพื่อผู้อ่านและผู้ฟังจะได้ รู้สึกนึกเห็นเป็นภาพขึ้นในใจ หรือทำให้ประทับใจจนผู้อ่านและผู้ฟังเกิดอารมณ์สะเทือนใจตรงกับที่ผู้แต่งรู้สึกมาก่อน ฉะนั้นการเรียนภาษาในรูปของวรรณคดี จึงเป็นการเรียนที่ยากและลึกซึ้งสลับซับซ้อนกว่า

การเรียนรู้วิธีใช้ภาษาตามธรรมชาติ นักเรียนจะต้องเรียนรู้จักคุณค่าของสุนทรียภาพ คือ ศิลปะและความไพเราะงดงามของวรรณคดีด้วย

ในการสอนให้เด็กเกิดพัฒนาการทางสุนทรียภาพนั้น นักการศึกษาได้ค้นพบว่า ต้องดำเนินการปลูกฝังทีละน้อยๆ ให้เด็กค่อยๆ เคยชินกับสิ่งสวยงาม ไพเราะลึกซึ้ง การบังคับเฉยๆ ให้นิยามตามครู หรือผู้ใหญ่ไม่ทำให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพอย่างแท้จริงขึ้นมาได้ เด็กจะต้องเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในความไพเราะงดงามนั้นขึ้นมาเอง และสามารถระบายความรู้สึกนั้นๆ ออกมาให้ผู้อื่นทราบได้ หรือจนถึงขั้นที่สามารถสร้างสรรค์บทกวีอันไพเราะขึ้นมาเองได้ นั่นแหละจึงจะเรียกว่าเด็กได้เข้าถึงรสไพเราะของวรรณคดี และรู้จักหาความสุข ความเพลิดเพลินจากการอ่านวรรณคดีพอเป็นพื้นฐานสำหรับเรียนวรรณคดีให้ลึกซึ้งต่อไป ก็นับว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว

4.4 ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันไม่มุ่งความเพลิดเพลิน และความไพเราะเหมือนกับภาษาวรรณคดี แต่มุ่งเอาผลสำเร็จในการสื่อความหมายเป็นสำคัญ ภาษาจะสื่อความหมายได้สำเร็จต้องเป็นภาษาที่ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ระหว่างผู้สื่อความหมายและผู้รับทราบความหมายในเวลารวดเร็วพอสมควร หมายความว่า การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแจ่มแจ้งกระชับรัดเป็นขั้นแรก และสละสลวยมีศิลปะในขั้นสูงขึ้นไป อาจกล่าวได้ว่า การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันมีทั้งการใช้ประโยชน์และศิลปะ การใช้ภาษาก็เหมือนกับสิ่งอื่นๆ คือ มีทั้งอย่างไม่ดีซึ่งเรียกว่าภาษาต่ำกว่ามาตรฐานและอย่างดีซึ่งเรียกว่าภาษามาตรฐาน เช่นภาษาแสดงถือว่าเป็นภาษาต่ำกว่ามาตรฐาน การใช้ภาษาจะได้ผลสมความมุ่งหมาย ต้องอาศัยหลักเกณฑ์ทางภาษาซึ่งผู้สื่อความหมาย และผู้รับทราบความหมายได้ยึดถือร่วมกัน เพราะฉะนั้นหลักภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการเรียนการใช้ภาษา

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่จะช่วยในการสอนภาษาไทยทั้ง 4 ประการนั้น มีความสำคัญและจำเป็นที่ครูผู้สอนภาษาไทยควรจะนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่น่าเบื่อ นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยดีขึ้นด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโมดูล

2.1 ความหมายของบทเรียนโมดูล

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 121) สรุปว่า บทเรียนโมดูล หมายถึง กิจกรรมการเรียนที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และแสดงถึงสมรรถภาพที่จะฝึกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างก็ได้ รูปแบบของโมดูลนั้นจะเป็นบทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่งที่สำเร็จในตนเอง สร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แน่นอนและชัดเจน โมดูลหนึ่งๆ จะประกอบด้วย สื่อการเรียนต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนรู้และแสดงสมรรถภาพได้ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของบทเรียนโมดูลนั้นๆ

ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา (2528 : 62) สรุปว่า บทเรียนโมดูลหรือหน่วยการเรียนการสอน (Instructional Modules) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษานิดหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพหรือทักษะเฉพาะอย่างตามที่กำหนดไว้ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เนื่องจากหน่วยการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอน เพื่อสนองตอบความต้องการ ความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียน มีจุดศูนย์กลางที่ความต้องการของผู้เรียนมิใช่ผู้สอนและหน่วยการสอนให้ความสำคัญแก่จุดมุ่งหมายมากกว่ากิจกรรมการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (. 2537 : 89) อธิบายว่า บทเรียนโมดูล หมายถึง บทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาประกอบไปด้วยกิจกรรมและสื่อการเรียนต่างๆ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของบทเรียน

ฮุสตัน (Houston and other. 1975 : 11) ให้ความหมายของบทเรียนโมดูลว่า บทเรียนโมดูลเป็นชุดประสบการณ์เรียนรู้ซึ่งจัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดตามจุดมุ่งหมาย

พาร์สัน และคนอื่นๆ (Parsons and others. 1976 : 31) ให้ความหมายของบทเรียนโมดูลว่าเป็นบทเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกตามความสามารถของตนเองจะใช้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ ได้มีผู้ให้ความหมายของบทเรียนโมดูลไว้หลายคน ซึ่งสรุปได้ว่าบทเรียนโมดูล หมายถึง บทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่งที่สำเร็จในตัวเอง สร้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มย่อยสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามความสามารถ และความสนใจของตนเอง บทเรียนโมดูลยังประกอบไปด้วยสื่อการเรียนต่างๆ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของบทเรียน

2.2 ลักษณะของบทเรียนโมดูล

ฮุสตันและคนอื่นๆ (Houston and others. 1975 : 47) ได้สรุปลักษณะสำคัญของบทเรียนโมดูลไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ก่อนที่จะสร้างโปรแกรมการเรียนรู้ในส่วนย่อยหรือในรายวิชา จำเป็นต้องพิจารณาโปรแกรมใหญ่ทั้งหมดเสียก่อน ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาผู้สอนมักจะไม่ค่อยคำนึงถึงโครงการใหญ่มากนัก มักสอนตามที่เราเห็นว่าสมควร ประสบการณ์การเรียนรู้จึงไม่สอดคล้องสัมพันธ์กันทำให้เกิดช่องว่างและเนื้อหาซ้ำซ้อน

2. เน้นตัวผู้เรียนมากกว่าผู้สอน โดยถือเอาความต้องการของผู้เรียนเป็นเครื่องกำหนดสิ่งที่จะเรียนไม่ใช่ถือเอาความรู้ของครูและอุปกรณ์ต่างๆ เป็นเครื่องกำหนดเนื้อหาเช่นแต่ก่อน การใช้บทเรียนโมดูลจะทำให้ ผู้สอนมองเห็นว่าการสอนโดยใช้การบรรยายนั้นมีความสำคัญน้อยลง

3. เน้นจุดประสงค์เป็นเบื้องต้นไม่ใช่เน้นที่กิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์จึงต้องบ่งไว้ชัดเจน เป็นประการแรก ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์จึงตามมา การเรียนการสอนที่เน้นจุดประสงค์ที่ชัดเจนดังกล่าวจะช่วยขจัดปัญหาอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน

4. การเรียนเป็นแบบรายบุคคล (Individualized) และเป็นส่วนตัว (Personalized) การเรียนเป็นรายบุคคลในแง่ที่ว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ช้าหรือเร็วตามความสามารถของตนเองและการเรียนนั้นเน้นเรื่องส่วนตัวในแง่ที่ว่าผู้เรียนแต่ละคนอาจมุ่งไปสู่เป้าประสงค์และจุดประสงค์ของการเรียนรู้นั้นหลายอย่างต่างกันได้ การเรียนการสอนโดยทั่วไปนั้นเป็นการเปรียบเทียบทางการเรียนระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ส่วนการเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลเป็นการเปรียบเทียบการเรียนกับจุดประสงค์ที่วางไว้ล่วงหน้าเท่านั้น

5. บทเรียนโมดูลรวมวิธีสอนแบบต่างๆ ไว้หลายอย่างโดยไม่จำกัดว่า ครูจะต้องใช้วิธีสอนแบบใดโดยเฉพาะ เทคนิคบางอย่าง เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อยอาจมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนทัศนคติและสร้างกลุ่มสัมพันธ์ วิธีอื่นอาจรวมการแนะนำเป็นรายบุคคล การฝึกงานหรือการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ต่างๆ การใช้บทเรียนโมดูลไม่ได้หมายความว่า จะทำให้การสอนเป็นเครื่องจักร เพียงแต่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือของโมดูล

6. เน้นกระบวนการ (Process) ไม่ใช่ผลขั้นสุดท้าย (Product) กล่าวคือ การสร้างบทเรียนโมดูลจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอยู่เป็นระยะ ถ้าผลการใช้หรือการทดสอบแสดงว่า ยังมีข้อบกพร่องก็ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ

2.3 องค์ประกอบของบทเรียนโมดูล

ฮุสตัน (Houston and others. 1972 : 167 - 169) อธิบายไว้ว่า บทเรียนโมดูลมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามลักษณะวิธีการใช้โมดูล แต่ทุกๆ รูปแบบจะต้องมีส่วนที่สำคัญและจำเป็นที่สุด 5 ส่วนด้วยกัน คือ

1. คำนำหรือคำนำ (Prospectus) เป็นส่วนที่รวมหลักการและเหตุผลไว้ด้วยกัน หลักการและเหตุผลจะบอกเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1.1 ความสำคัญของความมุ่งหมายของบทเรียนโมดูลที่มีต่อนักเรียนและการศึกษาโมดูลนั้นๆ

1.2 คำนำหรือสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนจากโมดูลนั้น

ถ้าผู้เรียนเข้าใจความมุ่งหมายของบทเรียน จะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลต่อผู้เรียนมาก คำนำหรือคำนำนี้จะบ่งบอกขอบข่ายของโมดูลด้วย จะบอกให้ผู้เรียนทราบว่าจะต้องผ่านการเรียนรู้หรือมีความรู้พื้นฐานอะไรมาก่อนบ้าง และบอกวิธีการดำเนินการอย่างคร่าวๆ ที่จะทำให้นักเรียนโมดูลนี้สำเร็จ

2. จุดประสงค์ (Objectives) เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของโมดูล จุดประสงค์ของบทเรียนโมดูลทุกประเภทจะต้องชัดเจนทำให้ผู้เรียนเข้าใจจะต้องกำหนดว่าสมรรถภาพอะไร พฤติกรรมอะไรที่นักเรียนจะแสดงออกได้เมื่อจบบทเรียนนี้แล้ว จึงจะยอมรับว่าได้ผ่านโมดูลนั้นๆ ไปได้ จุดประสงค์ทำให้เราวางแผนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ที่สำคัญที่สุดคือ จุดประสงค์เป็นส่วนที่ช่วยวางโครงสร้างของโมดูล ช่วยเสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

3. การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ (Pre - assessment) เป็นการวัดในเรื่อง ดังต่อไปนี้

3.1 เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่เรียนในบทเรียนโมดูลหรือไม่ หรือจะต้องฝึกสมรรถภาพที่เป็นพื้นฐานก่อนที่จะเริ่มเรียน

3.2 เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามที่ระบุไว้ในบทเรียนโมดูลหรือยัง เขาควรจะเรียนโดยใช้กิจกรรมใดเพื่อที่จะได้บรรลุจุดประสงค์

3.3 เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในบางส่วนของสมรรถภาพที่ระบุไว้ในบทเรียนโมดูลหรือไม่ ถ้ามีเขาอาจจะร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับที่เขายังไม่ได้เรียนรู้เท่านั้น

การประเมินผลก่อนการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดสอบความสามารถของตนเองตามจุดประสงค์บางส่วนหรือทั้งหมด นอกจากนั้นยังช่วยให้เห็นว่า ผู้เรียนอาจจะยังไม่พร้อมที่จะเรียนบทเรียนโมดูลนั้นก็ได้ เนื่องจากขาดความรู้พื้นฐานของบทเรียนโมดูลนั้น การประเมินผลก่อนการเรียนรู้จะใช้แบบทดสอบลักษณะใดก็ได้ เช่น แบบปรนัย อัตนัย การทำงานส่ง การสอบปากเปล่าหรือการอภิปราย ก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสมของ จุดประสงค์ เนื้อหา และระดับของผู้เรียน ไม่จำเป็นต้องมีแบบแผนตายตัว

4. กิจกรรมการเรียนรู้ (Enabling activities) กิจกรรมการเรียนรู้จะจัดตามจุดประสงค์ของบทเรียนโมดูลและเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือก (Instructional Alternatives) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเลือกกิจกรรมนั้นๆ ตามความสามารถ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน ถ้าหากจุดประสงค์หรือกิจกรรมนั้นมีลักษณะต่อเนื่องกัน ควรจะได้ทำแผนผังหรือคำอธิบายของการจัดลำดับกิจกรรมที่ต้องการ

5. การประเมินผลหลังการเรียนรู้ (Post - assessment) เพื่อจะบอกให้ผู้เรียนได้รู้ว่าเรียนสำเร็จตามจุดประสงค์ของบทเรียนโมดูลมากน้อยเพียงใด ถ้าไม่ผ่านก็ควรจะเรียนเพิ่มเติม และที่สำคัญข้อมูลที่ได้

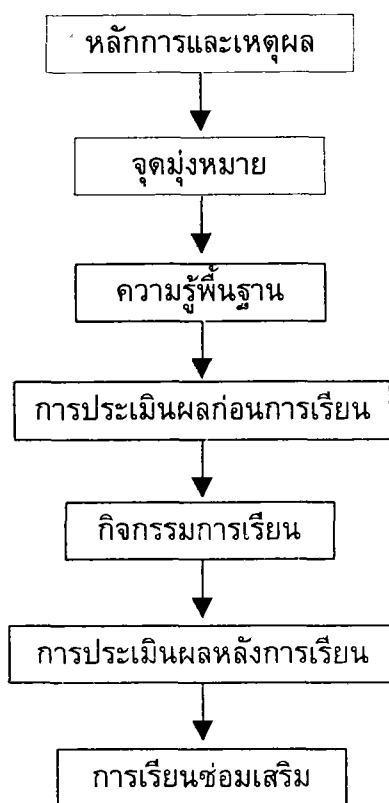
จากการประเมินผลหลังการเรียนรู้ ยังชี้ให้เห็นข้อบกพร่องในการเรียนการสอนของบทเรียนโมดูลด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนต่อไป การประเมินผลหลังการเรียนรู้ อาจจะเหมือนหรือไม่เหมือนกับการประเมินผลก่อน การเรียนก็ได้ แล้วแต่ลักษณะของการประเมินผลเป็นการทดสอบเพื่อวัดผลหลังการเรียนรู้

จากส่วนประกอบทั้ง 5 ข้อนี้จะขาดมิได้ บทเรียนโมดูลแต่ละแบบอาจจะแตกต่างกันก็เพียงเพิ่มเติมส่วนอื่นให้มากกว่านี้ก็ได้แล้วแต่ความต้องการของผู้สร้าง เช่น อาจจะแยกความรู้พื้นฐานออกมากำหนดต่างหากจากเค้าโครงละเอียดก็ได้ ส่วนมากขึ้นความรู้พื้นฐานจะพยายามกำหนดไว้ให้น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย การเรียนซ่อมเสริม (Remediation) อาจแยกออกมาจากการประเมินผลหลังการเรียนรู้ก็ได้ เพื่อแนะนำผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมินผลหลังการเรียนรู้ การเรียนซ่อมเสริมจะแนะนำผู้เรียนว่าควรจะซ่อมเสริมด้วยกิจกรรมใดหรือควรปรึกษาผู้สอนก่อน

ในประเทศไทย ชุมพันธุ์ ภูษธร ณ อยุธยา (2528 : 73 - 82) นำบทเรียนโมดูลรูปแบบของ เอเรนดส์ และคนอื่นๆ (Arends and others. 1973) มาใช้ในการเรียนการสอน โดยเรียกชื่อว่า หน่วยการเรียนรู้การสอน และกล่าวถึงรายละเอียดของบทเรียนโมดูลว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล (rationale)
2. จุดมุ่งหมาย (objectives)
3. ความรู้พื้นฐาน (pre - requisites)
4. การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ (pre - assessment)
5. กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning activities)
6. การประเมินผลหลังการเรียนรู้ (post - assessment)
7. การเรียนซ่อมเสริม (remediation)

จากองค์ประกอบทั้ง 7 ประการของบทเรียนโมดูล แสดงเป็นแผนผังได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบและขั้นตอนของบทเรียนโมดูล

องค์ประกอบของบทเรียนโมดูลทั้ง 7 ประการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล

หลักการและเหตุผล จะเป็นตอนที่อธิบายถึงความสำคัญของสมรรถภาพที่ต้องการฝึก ในบทเรียนโมดูล ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคาดหวังของหลักสูตรทั้งหมดอย่างถ่องแท้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพบทเรียนโมดูลที่กำลังเรียนอยู่กับบทเรียนโมดูลหน่วยอื่นๆ ที่เขาต้องการแสดงความสามารถก่อนที่จะจบหลักสูตร โดยทั่วไปหลักการและเหตุผลจะมีวัตถุประสงค์ในการเขียน 2 ประการคือ

1.1 เพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์ และความสำคัญของจุดมุ่งหมายของบทเรียนโมดูลในแง่ของการสำรวจข้อมูล ทฤษฎี และการปฏิบัติ

1.2 เพื่อจัดบทเรียนโมดูล และจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับหลักสูตรทั้งหมด

2. จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายเป็นส่วนที่ช่วยวางโครงสร้างของบทเรียนโมดูล คือ นอกจากจะระบุถึงพฤติกรรมที่ผู้เรียนจะแสดงออกแล้ว ยังช่วยเสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุสมรรถภาพที่ระบุไว้ และจุดมุ่งหมายควรเขียนในลักษณะที่สามารถประเมินผลได้ ด้วยความมั่นใจว่าจุดมุ่งหมายนั้นได้บรรลุถึงผลสำเร็จจุดมุ่งหมายจึงแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน (Instructional objectives) ซึ่งจะระบุสมรรถภาพที่ผู้เรียนต้องแสดงออก

2.2 จุดมุ่งหมายในการแสดงออก (Expressive objectives) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่ระบุ เหตุการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องมีประสบการณ์

ดังนั้นจุดมุ่งหมายจึงมีหน้าที่สำคัญในบทเรียนโมดูล 2 ประการ คือ

1. ช่วยเป็นสื่อเชื่อมโยง จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความคาดหวัง และวิธีสอนต่างๆ ให้ ผู้เรียนและครูได้ทราบ

2. ช่วยให้ครูวางแผนและประเมินผลจุดมุ่งหมาย วิธีสอน และผลการสอน

3. ความรู้พื้นฐาน

ความรู้พื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

3.1 ความรู้พื้นฐานทั่ว ๆ ไป ที่จำเป็นในการเริ่มต้นเรียนบทเรียนโมดูล

3.2 สมรรถภาพเฉพาะ ซึ่งได้เรียนมาแล้วในบทเรียนโมดูลก่อนๆ

โดยทั่วไปแล้ว ผู้สร้างบทเรียนโมดูลจะพยายามจัดให้มีการกำหนดความรู้พื้นฐานก่อนการเรียนน้อย ที่สุด เพื่อสะดวกแก่การยืดหยุ่นกิจกรรมการเรียน นอกจากนี้การสร้างแบบประเมินผลเบื้องต้น ก็ควรให้ครอบคลุมถึงความรู้พื้นฐานที่จำเป็นด้วย

4. การประเมินผลก่อนการเรียน

การประเมินผลก่อนการเรียน เป็นการวัดผู้เรียนเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

4.1 เพื่อวัดว่าผู้เรียนสามารถแสดงสมรรถภาพพื้นฐานในการเรียนการสอนที่กำลังจะเรียนต่อไปได้หรือไม่ หรือควรจะต้องฝึกสมรรถภาพพื้นฐานก่อนเริ่มเรียน

4.2 ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่ระบุไว้ในบทเรียนโมดูลที่กำลังจะเรียนหรือยัง หรือเขาควร จะต้องร่วมในกิจกรรมการเรียนต่างๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียนโมดูลนั้น

4.3 ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในสมรรถภาพ ที่ระบุในบทเรียนโมดูลที่กำลังจะเรียนหรือไม่ ถ้ามีแล้ว เขาอาจจะร่วมในกิจกรรมการเรียนเพียงบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขายังไม่ได้เรียนรู้เท่านั้น

การประเมินผลก่อนการเรียน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ ความสามารถในการ สมรรถภาพที่ระบุไว้ในบทเรียนโมดูลก่อนเริ่มการสอน ซึ่งหมายความว่า การประเมินผลเบื้องต้นเปิดโอกาสให้ ผู้เรียน ได้ทดสอบความสามารถของตนตามจุดมุ่งหมาย บางส่วนหรือทั้งหมด นอกจากนี้ การประเมินผล เบื้องต้นยังช่วยชี้ให้ผู้เรียนทราบว่าอาจจะยังไม่พร้อมที่จะเรียนในบทเรียนโมดูลนี้ ดังนั้น การประเมินผล เบื้องต้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ควรมีลักษณะดังนี้

ดังนั้น การประเมินผลก่อนการเรียน ควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นการทดสอบที่ผู้เรียนอาจจะเลือกทำเพียงบางส่วน หรือไม่ทำเลยก็ได้

2. เป็นการประเมินผลสมรรถภาพที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายหรือระบุไว้เป็นพื้นฐานก่อน

การเรียน

3. เป็นการประเมินผลเฉพาะสมรรถภาพที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย หรือระบุไว้เป็นพื้นฐาน ก่อนการเรียน

4. ช่วยในการวินิจฉัยโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้บรรลุถึง จุดมุ่งหมายที่ระบุไว้

5. การประเมินผลก่อนการเรียนจะต้องเป็นจริงมีเหตุผล โดยคำนึงถึงเวลาทั้งหมดของ ผู้เรียนและผู้สอน ปกติการประเมินผลเบื้องต้น มักจะใช้ทดสอบโดยการเขียน แต่อาจใช้วิธีอื่นๆ ได้ เช่น การ อภิปราย หรือการสังเกตก็ได้

5. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง งานที่จะให้ผู้เรียนทำเพื่อช่วยให้ได้เรียนรู้ และบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีลักษณะดังนี้

5.1 กิจกรรมการเรียนรู้ควรช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง

5.2 ถ้าเป็นไปได้กิจกรรมการเรียนรู้ ควรจัดให้เป็นการเรียนรู้ส่วนบุคคล กิจกรรมการเรียนรู้ควรจะได้สนองความต้องการ ความสามารถ เจตคติ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

5.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนจากกิจกรรมหลายๆ อย่างที่จัดไว้ให้

5.4 กิจกรรมแต่ละชนิด ควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกหัดเท่าเทียมกัน นั่นคือ กิจกรรมทุกชนิดจะได้ผลเท่าเทียมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้มีทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถของตนเพื่อบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ นอกเหนือจากประสบการณ์ที่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้จัดทำแล้ว ผู้เรียนควรจะได้มีอิสระในการที่จะคิดสร้างกิจกรรมของตนเอง ความรับผิดชอบของผู้เรียนอยู่ที่การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย ใช้อยู่ที่การเรียนรู้กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ ด้วยเหตุนี้ กิจกรรมการเรียนรู้จึงควรจัด ดังนี้

1. ควรจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้หลายๆ อย่าง เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียน รวมทั้งให้ผู้เรียนได้จัดกิจกรรมของตนเองด้วย

2. ประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดขึ้น ควรจะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. ควรจะได้ทำแผนผังหรือคำอธิบายของการจัดลำดับกิจกรรมที่จะต้องเรียน ถ้าหากจุดมุ่งหมายหรือ กิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะต่อเนื่องกัน

4. ควรจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดเท่าเทียมกันในการที่จะบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย

6. การประเมินผลหลังการเรียนรู้

การประเมินผลหลังการเรียนรู้ เป็นการประเมินผลเพื่อพิจารณาว่า ผู้เรียนสามารถแสดงสมรรถภาพที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือว่าจำเป็นจะต้องจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้เรียนใหม่นอกจากนั้น การประเมินผลหลังการเรียนรู้ยังช่วยชี้ให้เห็นข้อบกพร่องในการเรียน การสอน และแนวทางที่จะแก้ไขด้วย ส่วนข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลหลังการเรียนรู้ จะเป็นส่วนที่แสดงถึงพัฒนาการทางการเรียนของผู้เรียน และประสิทธิภาพของบทเรียนโมดูลด้วย ฉะนั้น การประเมินผลหลังการเรียนรู้จึงควรมีลักษณะดังนี้

6.1 ประเมินผลความรู้ ความสามารถทั้งหมดที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้

6.2 ประเมินผลเฉพาะความรู้ที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย

6.3 การประเมินผลหลังการเรียนรู้ควรจัดทำทั้งในระหว่างเรียน (formative) และหลังการเรียนรู้ (summative)

6.4 การประเมินผลหลังการเรียนรู้จะต้องเป็นจริงและมีเหตุผล โดยคำนึงถึงเวลาทั้งหมดของผู้สอนและผู้เรียน

ในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถแสดงสมรรถภาพที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายได้อาจมีสาเหตุมาจาก

1. ผู้เรียนไม่มีความสามารถ แรงจูงใจ หรือความพยายาม
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสม หรือไม่มีประสิทธิภาพ
3. จุดมุ่งหมายที่คาดหวังไว้ไม่เป็นความจริง

7. การเรียนซ่อมเสริม

การเรียนซ่อมเสริมอาจจะกำหนดไว้ในบทเรียนหรือไม่ก็ได้ จัดเป็นกิจกรรมการเรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนที่ไม่ผ่านการทดสอบภายหลังการเรียน โดยให้ทำกิจกรรมการเรียนแบบเดิม หรือเปลี่ยนแปลงก็ได้ วัตถุประสงค์ของการเรียนซ่อมเสริมเป็นการช่วยเหลือ มิใช่การลงโทษ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จ โดยทั่วไปกิจกรรม การเรียนซ่อมเสริมนี้ผู้สอนและผู้เรียนจะกำหนดร่วมกัน โดยพิจารณาจากความสามารถของ ผู้เรียนและการประเมินผลหลังการเรียน แล้วเลือกวิธีการหรือกิจกรรมการเรียนที่ได้ผลดีที่สุด

จะเห็นได้ว่า ลักษณะของบทเรียนโมดูลประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ส่วน และมีหลายรูปแบบแตกต่างกันตามลักษณะวิธีการใช้โมดูล ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบของ เอรেনด์ส์และคนอื่นๆ (Arends and others. 1973) มาใช้ในการเรียนการสอน รูปแบบนี้ ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา กล่าวไว้ว่า มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย ความรู้พื้นฐาน การประเมินผลเบื้องต้น กิจกรรมการเรียน การประเมินผลหลังเรียน และการเรียนซ่อมเสริม ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นรูปแบบและมีขบวนการที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้ในการจัดทำเป็นบทเรียนโมดูล เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบในการเรียน เพราะมีขั้นตอนละเอียด จึงได้เลือกใช้รูปแบบนี้ในการทำบทเรียนโมดูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.4 วิธีสร้างบทเรียนโมดูล

ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา (2528 : 83-85) ให้ข้อเสนอแนะในการสร้างบทเรียนโมดูลไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้สร้างจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรอยู่เสมอ และควรพิจารณาอย่างรอบคอบว่า จุดมุ่งหมายของบทเรียนที่สร้างขึ้นนั้น ได้สร้างสมรรถภาพแก่ผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษาตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรหรือไม่ และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ต้องสอดคล้องกับปรัชญาในการเรียนการสอนของหลักสูตร เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ควรระบุไว้อย่างชัดเจนในการเขียนหลักการและเหตุผล

2. ในการกำหนดสมรรถภาพที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และแสดงให้เห็นนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้เป็น

- 2.1 ถ้าจะเป็นการวัดความรู้ ต้องคำนึงถึงความรู้ที่ต้องการให้ได้เรียนรู้อย่างแท้จริง

- 2.2 ถ้าจะวัดเจตคติ ต้องคำนึงถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับเจตคติที่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงออก

- 2.3 ถ้าจะวัดพฤติกรรมการสอน จะต้องคำนึงถึงพฤติกรรมการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติให้เห็นได้

- 2.4 ถ้าจะวัดประสิทธิภาพของผลงาน จะต้องคำนึงว่าการเปลี่ยนแปลงอะไรในผลงานที่ผู้เรียนจะต้องก่อให้เกิดขึ้น ในภาวะเช่นไร

3. หลังจากกำหนดจุดมุ่งหมายแล้ว ผู้สร้างบทเรียนจะต้องกำหนดสมรรถภาพพื้นฐาน ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน สมรรถภาพพื้นฐานควรจะต้องกำหนดเฉพาะเรื่องที่เป็นพื้นฐานจริงๆ ของบทเรียนนั้น ถ้าเป็นไป ได้สมรรถภาพพื้นฐานควรจะมีน้อยที่สุดเพื่อให้โปรแกรมการเรียนยืดหยุ่นได้และเพื่อให้โอกาสแก่ผู้เรียนที่จะเลือกเรียนได้มากที่สุด

4. การสร้างแบบประเมินผลเบื้องต้น ผู้สร้างควรจะมั่นใจว่าเกณฑ์ที่สร้างขึ้นนั้น ใช้วัดสมรรถภาพของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริง การประเมินผลจะต้องคำนึงถึงความเป็นจริง และจะต้องให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน วิธีการวัดผลจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด หากคำนึงถึงภาคปฏิบัติและมีลักษณะที่จะช่วยในการวินิจฉัยข้อบกพร่อง

5. การสร้างกิจกรรมการเรียน ผู้สร้างควรพยายามให้มีทางเลือกหลายๆ ทางแก่ผู้เรียน เพื่อให้เขาได้เลือกในสิ่งที่จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จมากที่สุด สอดคล้องกับวิธีการเรียนของเขา และจะช่วยให้

เขาได้เรียนรู้ในระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้ ผู้เรียนควรจะได้มีโอกาสเลือกสร้างกิจกรรมของตนเองด้วยความช่วยเหลือของครู

6. ถ้าผู้สร้างกิจกรรมการเรียนรู้เห็นว่า กิจกรรมต่าง ๆ นั้น ควรจัดเรียงลำดับ การจัดลำดับกิจกรรมก็ควรจะทำให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงลักษณะแผนงานทั้งหมด

7. กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ให้ผู้เรียนเลือกนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดเท่าเทียมกัน

8. วิธีการประเมินผลหลังการเรียนรู้ ควรใช้วิธีการที่เสนอแนะในการสร้างการประเมินผลเบื้องต้น และข้อทดสอบควรเชื่อถือได้

9. ผู้สร้างบทเรียนอาจจะปรับกิจกรรมการเรียนรู้ซ่อมเสริมได้ตามความเหมาะสม แม้ว่าปกติแล้ว กิจกรรมการเรียนรู้ซ่อมเสริมควรจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะ เมื่อได้สร้างบทเรียนสมบูรณ์ทั้งโปรแกรมแล้ว กิจกรรมการเรียนรู้ซ่อมเสริมอาจจะนำมาใช้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเลือกเรียนได้

10. คำอธิบายของบทเรียนโมดูลต้องสั้นและชัดเจน

11. ผู้สร้างบทเรียน ควรจะให้ผู้ร่วมงานหลายๆ คน และผู้เรียนช่วยกันวิจารณ์เพื่อจะได้นำข้อวิจารณ์เหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไขบทเรียนที่สร้างขึ้น

12. เมื่อสร้างบทเรียนเรียบร้อยแล้วผู้สร้างควรทบทวนอีกครั้งว่าบทเรียนนั้นเน้นถึงสมรรถภาพที่สัมพันธ์กับการพัฒนาของผู้เรียนหรือไม่ และเป็นตัวอย่างที่ดีมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนหรือไม่

13. ในลำดับสุดท้าย ผู้สร้างบทเรียนจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้เสมอ

นอกจากข้อเสนอแนะในการสร้างบทเรียนโมดูลแล้ว บุญชม ศรีสะอาด (2537: 91 - 94) อธิบายขั้นตอนในการสร้างบทเรียนโมดูลไว้ 11 ขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดเรื่องที่จะสร้างบทเรียน ขั้นแรกผู้ที่จะสร้างบทเรียนโมดูล ต้องตัดสินใจว่าจะสร้างบทเรียนในเรื่องใด ควรเลือกเรื่องที่คุณมีความสนใจ มีความถนัดและรอบรู้ในเรื่องนั้นๆ

2. เขียนหลักการและเหตุผล อธิบายถึงหลักการและเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังบทเรียนนั้น ความสำคัญของบทเรียนนั้น ขอบเขตของเนื้อหาการเรียน และความสัมพันธ์กับเรื่องอื่นๆ

3. กำหนดจุดประสงค์ เมื่อได้กำหนดเรื่องที่จะสร้างบทเรียน และเขียนหลักการและเหตุผลแล้วต่อไปก็กำหนดจุดประสงค์ของบทเรียนซึ่งจะเป็นแนวทาง และหลักยึดในการเขียนเนื้อหาการเรียน ในการกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนต่างๆ และในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียน ควรกำหนดในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (behavioral objectives) และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับพิจารณาว่าผู้เรียนบรรลุผลการเรียนในระดับที่พอใจหรือยัง

4. สืบหาสื่อการเรียนและแหล่งค้นคว้า ผู้สร้างบทเรียนโมดูลจะต้องศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร วารสาร วัสดุทัศนูปกรณ์ต่างๆ ในเรื่องที่จะสร้างบทเรียนนั้นอย่างกว้างขวาง เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณากำหนดกิจกรรม และสื่อการเรียนต่างๆ

5. วิเคราะห์ภารกิจ เป็นการวิเคราะห์เพื่อทราบว่าการเรียนเรื่องนั้นจะต้องอาศัยความรู้ และสมรรถภาพพื้นฐานอะไรบ้าง ระหว่างที่เรียนจะต้องเรียนรู้อะไร จุดประสงค์แต่ละข้อควรใช้กิจกรรมอะไรในลักษณะใด

6. กำหนดกิจกรรม และสื่อการเรียน ขั้นนี้จะเป็นการพิจารณากำหนดงานที่จะให้ผู้เรียนทำ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของบทเรียน ควรจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้หลายๆ อย่าง ใช้สื่อการเรียนหลายชนิด เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียน ผู้สร้างบทเรียนอาจเรียบเรียงเนื้อหาการเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโมดูลหรืออาจเลือกสื่อการเรียนที่ผู้อื่นได้จัดทำไว้ก็ได้

หลายชนิด เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียน ผู้สร้างบทเรียนอาจเรียบเรียงเนื้อหาการเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโมดูล หรืออาจเลือกสื่อการเรียนที่ผู้อื่นได้จัดทำไว้ก็ได้

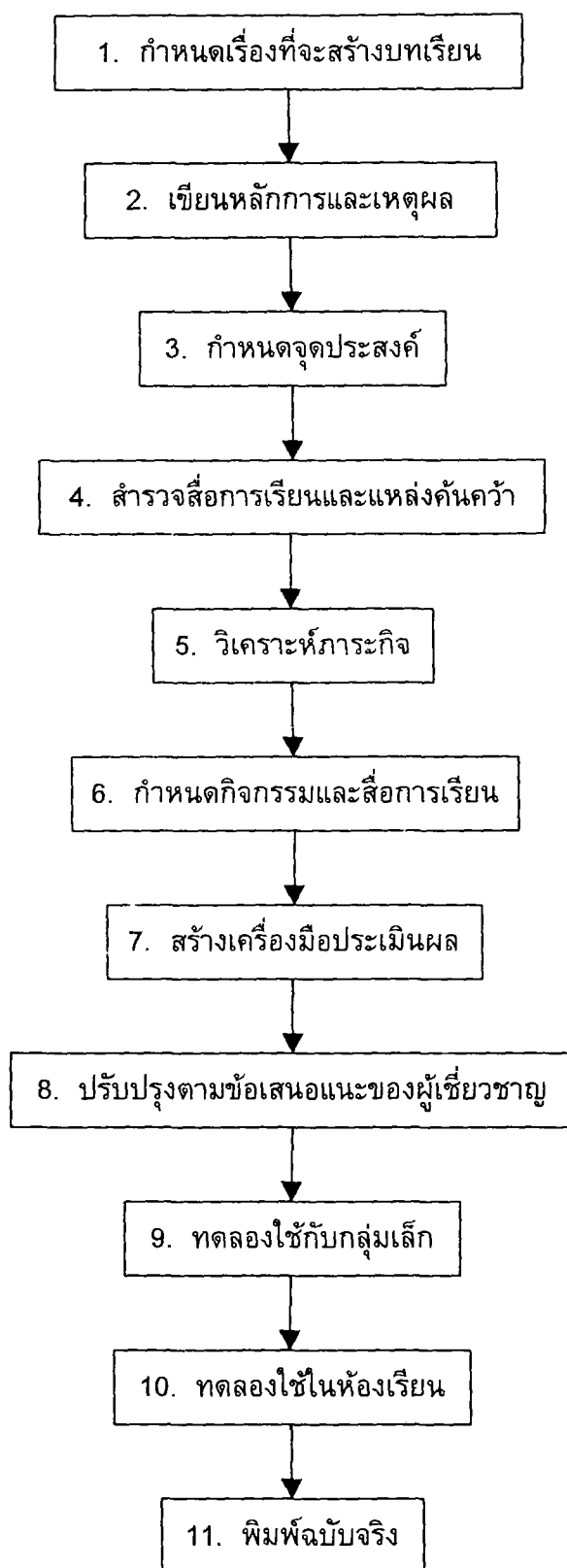
7. สร้างเครื่องมือประเมินผล สร้างเครื่องมือประเมินผลสำหรับประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดทั้งส่วนที่เป็นความรู้และสมรรถภาพครอบคลุมตามจุดประสงค์ของบทเรียน

8. ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำบทเรียนที่ได้สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างบทเรียนโมดูล พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะให้นำมาปรับปรุงแก้ไข

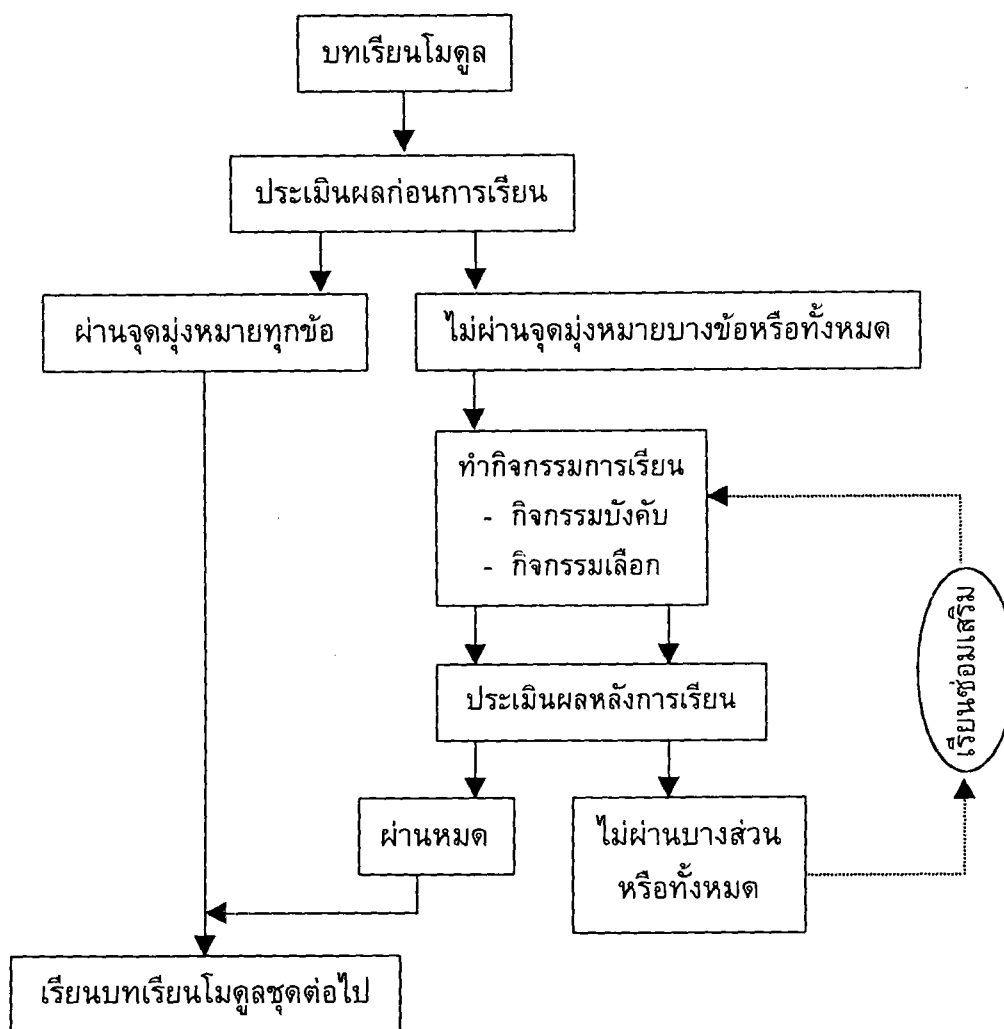
9. ทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก นำบทเรียนที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขขั้นที่ 8 มาทดลองใช้กับผู้เรียนกลุ่มเล็ก ประมาณ 5 - 10 คน ให้ผู้เรียนจดบันทึกปัญหาต่างๆ ในการเรียนบทเรียนโมดูลนั้น และอภิปรายปัญหาเหล่านั้นหลังจากเรียนจบ และประเมินผลหลังเรียนแล้ว เพื่อที่จะได้ข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง พิจารณาข้อมูลการประเมินผลหลังเรียน และเปรียบเทียบผลการประเมินหลังเรียนกับก่อนเรียน เพื่อทราบประสิทธิภาพของบทเรียนฉบับทดลอง ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

10. ทดลองใช้ในห้องเรียน นำบทเรียนโมดูลที่ผ่านการปรับปรุงในขั้นที่ 9 มาทดลองใช้กับผู้เรียนในสภาพจริง นั่นคือ ใช้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งชั้น ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบความเที่ยงตรง (validity) ในการทำหน้าที่ของบทเรียน เนื่องจากว่าได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขมาหลายครั้ง จึงคาดว่าในขั้นนี้อาจมีการแก้ไขน้อย

11. พิมพ์ฉบับจริง นำบทเรียนพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายต่อไป ดังภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนในการสร้างบทเรียนโมดูล

ขั้นตอนในการเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูล อาจจะสรุปได้จากภาพประกอบ 3 ดังนี้

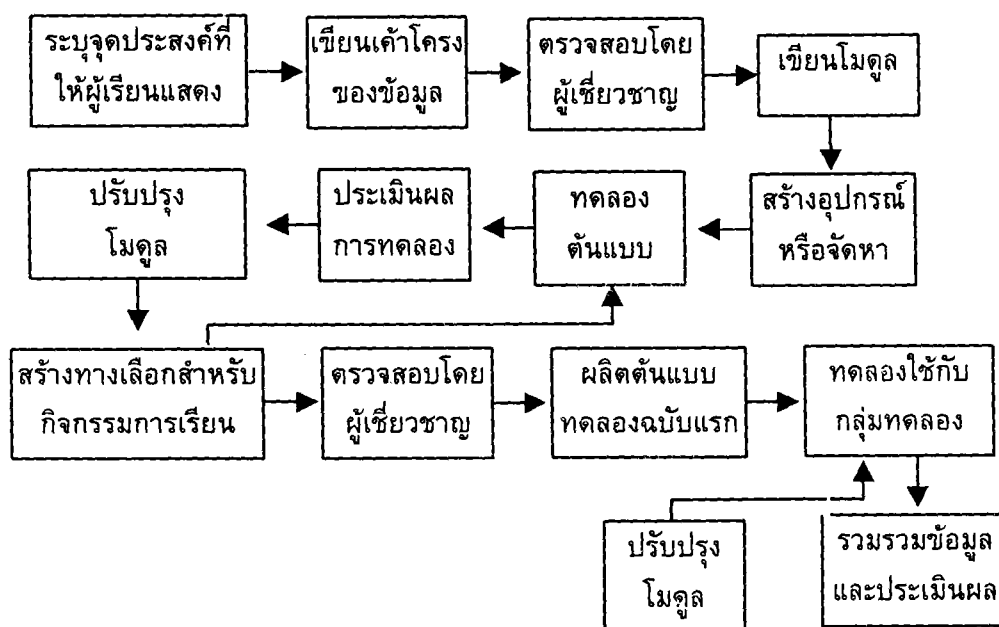
ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการเรียนด้วยบทเรียนโมดูล

สำหรับขั้นตอนในการพัฒนาบทเรียนโมดูล ฮุสตันได้กำหนดไว้ 4 ลำดับขั้นดังนี้ (Houston. 1972 :

149)

1. การวางแผน (Planning)
2. การสร้างโมดูล (Production)
3. การทดลองต้นแบบ (Prototype Testing)
4. การประเมินผลโมดูลเพื่อการปรับปรุง (Evaluation)

การพัฒนาบทเรียนโมดูลเป็นกระบวนการที่ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อได้นำบทเรียนโมดูลที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลอง และเมื่อได้ประเมินผลการใช้บทเรียนโมดูลแล้ว ก็ต้องนำมาปรับปรุงใหม่ ชมพันธุ์ ฤกษ์รณ อรุณยา (2528: 109) แสดงกระบวนการในการพัฒนาบทเรียนโมดูล ดังในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงกระบวนการพัฒนาบทเรียนโมดูล

วงจรข้อมูลย้อนกลับ (feedback loops) มีความสำคัญมากเพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพ และทำให้มีการปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป เครื่องมือที่ใช้เพื่อประเมินผลบทเรียนโมดูล จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างขึ้นเพื่อจะได้นำผลไปปรับปรุงบทเรียนโมดูลใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุนันทา ลิ้มอารีย์, 2521: 17)

2.5 การประเมินผลรูปแบบและเนื้อหาของบทเรียนโมดูล

การที่จะทราบว่าบทเรียนโมดูลที่สร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพ และเหมาะสมที่จะนำมาใช้หรือไม่เพียงใดนั้น จำเป็นต้องใช้เครื่องมือประเมินผลบทเรียนโมดูล ลอเรนซ์ (Lawrence, 1975: 24 - 26) ตั้งเกณฑ์สำหรับประเมินผลบทเรียนโมดูลไว้ 2 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 เป็นการประเมินรูปแบบของบทเรียนโมดูลเรียกว่า ลักษณะที่พึงปรารถนาของบทเรียนโมดูล ซึ่งมีอยู่ 10 ข้อ ถ้าหากว่าบทเรียนโมดูลที่สร้างขึ้นขาดคุณสมบัติเกินกว่า 3 ข้อ ถือว่าบทเรียนโมดูลนั้นยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะยอมรับได้

แบบที่ 2 เป็นการประเมินบทเรียนโมดูลในด้านเนื้อหา เป็นหัวข้อที่อธิบายถึงส่วนต่างๆ ของบทเรียนโมดูล เพื่อจะตรวจสอบเนื้อหาที่ร่างไว้

เกณฑ์สำหรับการประเมินผลบทเรียนโมดูลแบบที่ 1 ลักษณะที่พึงปรารถนาของบทเรียนโมดูลมีดังนี้

1. บทเรียนโมดูล ควรเน้นในด้านทักษะให้เด่นชัด และสามารถจัดโครงสร้างประสบการณ์ที่บทเรียนโมดูลนั้นกล่าวถึง ให้เข้ากับการเรียนรู้ของบุคคล
 2. บทเรียนโมดูล ควรมีความกะทัดรัดและถูกต้อง และควรเลี่ยงลักษณะที่เป็นตำราเรียนที่เรียนกันอย่างน่าเบื่อหน่าย อย่างน้อยบทเรียนโมดูลก็ควรจะช่วยทำให้การใช้เวลาของนักเรียนเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ
 3. บทเรียนโมดูล จะต้องมึลักษณะเป็นบทเรียนที่สำเร็จสมบูรณ์ในตัวเอง อาจเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มย่อย โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ
 4. บทเรียนโมดูล จะต้องมีการวนการวัดจุดมุ่งหมายรวมอยู่ด้วยไม่ว่าจะเป็นการวัดด้วยตนเองหรือให้ ผู้อื่นสังเกตหรือทำทั้ง 2 อย่าง
 5. บทเรียนโมดูล จะต้องมึรายชื่อบรรณานุกรมที่เสนอแนะแหล่งที่อ่าน หรือแหล่งทรัพยากรอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับทักษะนั้นๆ เพิ่มเติม ควรรวมข้อเสนอนั้นๆ อย่างเหมาะสมสำหรับกิจกรรมที่สัมพันธ์กันและการพัฒนาทักษะไว้ด้วย
 6. บทเรียนโมดูล จะต้องรวบรวมกิจกรรมไว้สำหรับให้นักเรียนได้เลือกทำ
 7. บทเรียนโมดูล ควรมีข้อกำหนดต่างๆ ว่า นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างไร
 8. บทเรียนโมดูล ควรนำเอาทฤษฎีและการปฏิบัติมารวมเข้าด้วยกัน เช่น การอ่าน การคิด และการกระทำ
 9. บทเรียนโมดูล จะต้องสร้างให้สอดคล้องกับลักษณะความเป็นจริง นำนักเรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลองแบบของจริง
 10. บทเรียนโมดูล จะต้องให้ความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ
- เกณฑ์การประเมินผลบทเรียนโมดูลแบบที่ 2 เป็นการประเมินบทเรียนโมดูลในด้านเนื้อหาตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้
1. หลักการและเหตุผล
 - 1.1 ความมุ่งหมายและเนื้อหาของบทเรียนโมดูลชัดเจน
 - 1.2 มีการกล่าวถึงบทย่อให้เห็นเนื้อหา ของบทเรียนโมดูล
 - 1.3 บ่งบอกถึงความรู้พื้นฐานที่จะต้องมึก่อนเรียนบทเรียนโมดูล
 - 1.4 คำชี้แจงของบทเรียนโมดูลชัดเจน
 2. จุดมุ่งหมาย
 - 2.1 มึจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
 - 2.2 มึเกณฑ์ขั้นต่ำ
 - 2.3 มึเงื่อนไขชัดเจน
 3. การประเมินผลเบื้องต้น
 - 3.1 มึการประเมินผลเบื้องต้น
 - 3.2 มึการวัดความรู้พื้นฐาน
 - 3.3 ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของบทเรียนโมดูล
 - 3.4 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
 - 3.5 เกณฑ์ที่ใช้ชัดเจนและมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

4. กิจกรรมการเรียนรู้
 - 4.1 กิจกรรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
 - 4.2 กิจกรรมมีจุดมุ่งหมายชัดเจนสมบูรณ์
 - 4.3 กิจกรรมสอดคล้องกับการประเมินผล
5. การประเมินผลหลังการเรียนรู้
 - 5.1 มีใบทเรียน
 - 5.2 ครอบคลุมจุดมุ่งหมายทั้งหมด
 - 5.3 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
 - 5.4 เกณฑ์ในการวัดชัดเจน และสอดคล้องกัน
6. การเรียนซ่อมเสริม
 - 6.1 มีแผนงานที่จะให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมซ้ำ
 - 6.2 มีคะแนนเพิ่มเติมอื่น ๆ
7. ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงบทเรียนโมดูล
 - 7.1 มีกระบวนการเกี่ยวกับข้อมูลย้อนกลับ
 - 7.2 มีเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสม

2.6 ข้อดีของบทเรียนโมดูล

บทเรียนโมดูลมีประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาในปัจจุบัน มีผู้กล่าวถึงข้อดีของบทเรียนโมดูลไว้หลายคน เช่น ลอเรนซ์ (Lawrence. 1975 : 1 - 3) เวช มงคล (2521 : 44) รวีวรรณ เทนอิสสระ (2522 : 42) สุภาลักษณ์ พงษ์สุวรรณ (2523 : 34 - 35) สรุปได้ดังนี้

- 2.6.1 บทเรียนโมดูล เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มีระเบียบแบบแผน และรวมแบบการสอนหลาย ๆ อย่างไว้ด้วยกัน
- 2.6.2 บทเรียนโมดูล สนับสนุนการศึกษาด้วยตนเองตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล
- 2.6.3 บทเรียนโมดูล ช่วยลดภาระของครูในการสอน ทำให้ครูมีเวลาว่างในการพบกับนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ทันในบางเนื้อหาวิชา
- 2.6.4 บทเรียนโมดูล ช่วยให้ผู้เรียนรู้ความสามารถหรือความก้าวหน้าในการเรียน และข้อบกพร่องของตนเอง เป็นการเรียนที่แข่งขันกับตนเอง ฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ
- 2.6.5 บทเรียนโมดูล เตรียมเพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนหรือผู้สอน

จากข้อดีของบทเรียนโมดูลนี้จะช่วยให้การเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจิตร) ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของผู้จัด ทั้งนี้ เพราะบทเรียนโมดูลส่งเสริมการเรียนตามเอกัตภาพ มีกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ผู้เรียนสามารถรู้ความก้าวหน้าของตนทุกระยะ จัดเป็นระบบการเรียนการสอนที่มีระเบียบแบบแผน มีจุดมุ่งหมายของการเรียนชัดเจน นอกจากนี้ครูยังมีโอกาสช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.7 ความแตกต่างระหว่างการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการเรียนการสอนโดยทั่วไป

จากลักษณะของบทเรียนโมดูลทำให้การเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลมีลักษณะที่แตกต่างไปจากการสอนตามปกติ (traditional approach) หลายอย่าง ดังที่ ฮุสตัน (Houston. 1972: 74 - 75) กล่าวไว้ดังนี้

2.7.1 การเขียนบทเรียนโมดูล ต้องพิจารณาสิ่งที่จะสอนทั้งหมดก่อนการเรียนในรายวิชา และจะต้องพิจารณารายวิชาให้เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน ส่วนการสอนโดยทั่วไปไม่คำนึงว่ากิจกรรมการเรียนการสอนนั้น จะสอดคล้องกับประสบการณ์เรียนอื่นๆ หรือไม่ ซึ่งโดยทั่วไปก็มักจะไม่น่าสอดคล้องกัน ทำให้เกิดช่องว่างและความซ้ำซ้อนกัน

2.7.2 บทเรียนโมดูลจะเน้นที่ตัวนักเรียนมากกว่าตัวผู้สอน ไม่ถือเอาความรู้ของครู และอุปกรณ์การสอนต่างๆ เป็นเครื่องกำหนดเนื้อหาในการสอนเหมือนกับการสอนโดยทั่วไป

2.7.3 การเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล เป็นการเรียนที่ตอบสนองต่อ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสามารถของบุคคลในแง่ที่ว่าผู้เรียนสามารถเรียนไปตามความสามารถของตนเองจะเรียนได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของตนเอง

2.7.4 การเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล เน้นที่วัตถุประสงค์ของการเรียนมากกว่ากิจกรรมการเรียนคือ วัตถุประสงค์จะตั้งระบุไว้อย่างชัดเจน ส่วนกิจกรรมการเรียนเป็นสิ่งที่ทำให้การเรียนนั้นบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สำหรับการเรียนการสอนโดยทั่วไปไม่ค่อยได้กำหนดจุดมุ่งหมายขึ้นก่อน

2.7.5 การเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล เป็นการเรียนที่ใช้วิธีการสอนหลายอย่าง เช่น การเรียนกลุ่มย่อย การทดลอง การใช้บทเรียนสำเร็จรูป ฯลฯ แทนที่จะใช้การบรรยาย อธิบาย เหมือนกับการสอนโดยทั่วไป

2.7.6 บทเรียนโมดูลเป็นกระบวนการ (process) ไม่ใช่ผลขั้นสุดท้าย (product) จึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทเรียนโมดูล

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีผู้วิจัยไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

คอสซี่ (Caucci. 1971 : 3000-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบหาประสิทธิภาพของบทเรียนโมดูลกับวิธีการบรรยาย อภิปราย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 82 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม ใช้เวลาในการทดลอง 2 สัปดาห์ ผลการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ เรียนโมดูล กับวิธีสอนแบบบรรยายไม่แตกต่างกัน เขาได้เสนอแนะว่าควรจะได้มีการใช้แรงเสริมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการตัดสินใจด้วยตนเองยิ่งขึ้น

เมอร์แมน (Murman. 1972 : 1593 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มความคิดเห็นและความสามารถของวิธีการสอนสองแบบ คือ การสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาแฮสติ้ง (Hasting Senior High School) เมืองแฮสติ้ง (Hasting) รัฐเนบราสกา (Nebraska) โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และศิษย์เก่าของโรงเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีพอจะสรุปผลได้ว่า

บทเรียนโมดูลเป็นบทเรียนที่มีประโยชน์ ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ได้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองสูงขึ้น และผู้เรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อบทเรียนโมดูล

สภาราตา (Sbarata. 1975 : 1280 - A) ได้ศึกษาเรื่องบทเรียนโมดูลที่ใช้ประกอบในการสอนเรื่องความแก่นักศึกษาปีที่ 1 โดยสร้างบทเรียนโมดูลขึ้น 5 ชุด ได้แก่ การเล่นเกมภาษา ประสบการณ์ส่วนตัว เทคนิคในการเขียนงานศึกษาค้นคว้าหรืองานวิจัย การเขียนในเชิงโต้แย้ง และการเขียนเชิงวิจารณ์ ผู้วิจัยได้นำบทเรียนโมดูลไปใช้กับกลุ่มทดลอง โดยให้ออกสแกนักศึกษาในการรับผิดชอบการเรียนด้วยตนเอง และการเรียนซ่อมเสริมได้จนกว่าจะสอบผ่านหน่วยการเรียนการสอนแต่ละชุด ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นให้ผู้เรียนอ่านและอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านแล้วเขียนเรียงความ เมื่อสิ้นสุดการเรียนแล้วให้ทำข้อทดสอบ เพื่อวัดความสามารถในการเขียนเรียงความจำนวน 2 ฉบับ ฉบับละไม่ต่ำกว่า 200 คำ และให้ทำข้อทดสอบวัดทัศนคติต่อการเขียนเรียงความ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถทั่วไปในการเขียนเรียงความ เขียนโครงสร้างของประโยคและเขียนส่วนประกอบของประโยคได้ดีมาก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบนเนตต์ (Bennett. 1977 : 7582 - A) ศึกษาเรื่อง การสร้างบทเรียนโมดูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นอุปกรณ์ช่วยในการสอนอ่านสำหรับครูในระดับมัธยมศึกษา จุดมุ่งหมายของการสร้างบทเรียนโมดูลเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ที่จะช่วยในการจัดเตรียมการสอนศิลปภาษาให้มีประสิทธิภาพและได้ผลดี ทั้งนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น และเป็นเครื่องมือช่วยการเรียนการสอนอ่าน ในโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพ ผู้วิจัยนำบทเรียนที่สร้างเสร็จแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาครูที่จะไปสอนในระดับมัธยมศึกษา ผลการทดลองปรากฏว่า บทเรียนโมดูลที่สร้างขึ้นได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและมี เจตคติที่ดี บทเรียนโมดูลที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการใช้ร้อยละ 80 และบางบทเรียนก็มี ประสิทธิภาพในการใช้สูงถึงร้อยละ 90

งานวิจัยในประเทศ

มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลหลายคน และสรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2521 : 58) วิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ใช้เนื้อหาการทดลองเรื่องนิทานอิหร่านราชธรรม โพงพาง นรังกูโรวาท และพันท้ายนรสิงห์ จากแบบเรียนภาษาไทย เล่ม 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่เรียนจากการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มณฑะเียร พรหมประพันธ์ (2522 : 80) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติ ใช้เนื้อหาเรื่อง ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร สัตวาทิธาน และพระยาไชยบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรรมสารวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อบทเรียนโมดูล

พนิดา พ่วงชูศักดิ์ (2531: 77) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนด้วยบทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนองจอก เขตหนองจอก

กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 73 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ใช้เนื้อหาในรายวิชาภาษาไทย ท 051 (ภาษากับวัฒนธรรม) ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสนใจในการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

นอกจากจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโมดูลในวิชาภาษาไทยโดยตรงแล้ว ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโมดูลในระดับชั้นมัธยมศึกษาในสาขาวิชาอื่นๆ อีก เช่น สุกุล ภูมิประวัติ (2526 : 36 - 38) วิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน โครงสร้างภาษาอังกฤษ เรื่องกรรตุวาจา และกรรมวาจาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้บทเรียนโมดูล กับการเรียนการสอนแบบบรรยาย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูล และนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีสอนแบบบรรยาย มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโครงสร้างภาษาอังกฤษ เรื่องกรรตุวาจาและกรรมวาจาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโมดูลทั้งในประเทศ และต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า บทเรียนโมดูลสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีช่วยการสอนของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่าหรือเท่ากับการเรียนการสอนแบบปกติ และนักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อบทเรียนโมดูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทเรียนโมดูลสามารถใช้ในการเรียนการสอนทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย เท่าที่ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโมดูล ยังไม่พบว่ามีงานวิจัยด้านความรับผิดชอบในการเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าบทเรียนโมดูลน่าจะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น เพราะบทเรียนโมดูลเป็นบทเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนเป็นรายบุคคล ตามความสนใจและความสามารถของแต่ละคน

3. เอกสารที่เกี่ยวกับการสอนตามคู่มือครู

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้จัดประชุมสัมมนาเพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติการสอนในลักษณะเดียวกัน โดยเน้นคุณสมบัติ 3 ประการคือ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติตามจุดประสงค์ของหลักสูตร การสอนที่จะตอบสนองสมรรถภาพของมนุษย์ เป็นการสอนที่จะช่วยตอบสนอง จุดประสงค์ของหลักสูตรได้ หน่วยศึกษานิเทศก์จึงได้จัดทำการสอน เพื่อตอบสนองสมรรถภาพมนุษย์ โดยจัดทำเป็นคู่มือทุกโรงเรียนได้ยึดเป็นแนวการสอนที่เรียกว่า “คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา” ซึ่งยึดรูปแบบการเรียนรู้ของ โรเบิร์ต เอ็ม กาเย่ (Robert M. Gagne) และ ลิสเลส เจ บริกส์ (Lisles J. Briggs) เป็นหลักคือ (มัลลิกา พงษ์ปริตร. 2527: บทนำ)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวของโรเบิร์ต เอ็ม กาเย่

กาเย่ (Gagne. 1965 : 62 - 170) ได้จัดแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 8 ประเภท ตั้งแต่การเรียนรู้แบบพื้นฐานง่าย ๆ ไปจนถึงการเรียนรู้แบบยากและซับซ้อน ดังนี้

1.1 การเรียนรู้เครื่องหมายหรือสัญญาณ (Signal Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองที่ไม่ให้แสดงออกมาได้ การเรียนรู้ประเภทนี้ ได้แก่ การเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขตามแบบของ พาฟลอฟ (The Pavlovian Conditioned Response) ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้

1.2 การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus Response Learning) เป็นการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ต่างจากชนิดแรกตรงที่ผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ผู้เรียนมีความตั้งใจและรู้ตัวในการที่จะเชื่อมโยงการตอบสนอง ที่เหมาะสมต่อสิ่งเร้าต่างๆ กัน เมื่อทำได้ถูกต้องและเหมาะสม ก็จะได้รับรางวัลหรือการเสริมแรง (Reinforcement) การเรียนรู้ประเภทนี้ ได้แก่ การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกของธอร์นไดค์ (Thorndike) และการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ (Skinner)

1.3 การเรียนรู้แบบลูกโซ่ (Chaining) เป็นการเรียนรู้ในการประกอบกิจกรรมต่อเนื่อง ตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองตั้งแต่ 2 คู่ขึ้นไปเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและทักษะต่าง ๆ หลายทฤษฎี ซึ่งรวมแนวความคิดของ บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) และ เอ็ดวิน อาร์ กัทธรี (Edwin R. Guthrie) ด้วย

1.4 การเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงด้วยภาษาก้อยคำ (Verbal Association) การเรียนรู้ที่คล้ายกับแบบ 3 เป็นเรื่องกลไกกล่อมเนื้อ ส่วนแบบที่ 4 เป็นเรื่องของการใช้ภาษา เน้นความสำคัญของภาวะภายในมากกว่าแบบที่ 3 การเชื่อมโยงชื่อของสิ่งของนั้นๆ เป็นต้น

1.5 การเรียนรู้แบบจำแนกความแตกต่าง (Discrimination Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นและแยกความแตกต่างระหว่างสิ่งเร้าเพื่อที่จะตอบสนองสิ่งเร้านั้นให้ถูกต้องการเรียนรู้ประเภทนี้ อาจจะต่อเนื่องจากประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 ก็ได้ แนวความคิดนี้เกิดจากผลงานวิจัยหลายชิ้น และมีพื้นฐานจากการศึกษากระบวนการแยกความแตกต่างของสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยใช้หลักการเสริมแรงตามแนวคิดของ กิบสัน (Gibson) และผลงานวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ การเรียนรู้ชนิดนี้อาจจะมีเรื่องของการจำการลิ้มเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

1.6 การเรียนรู้รูมโนติ (Concept Learning) เป็นการเรียนการสอนร่วมกันต่อกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีความแตกต่างกัน ผู้เรียนต้องเรียนรู้ถึงสิ่งที่คล้ายกัน สามารถสรุปความเหมือนและแยกความแตกต่างของสิ่งเร้า เช่น เด็กที่เกิดมโนติเกี่ยวกับโต๊ะก็ย่อมสามารถแยกโต๊ะออกจากสิ่งเร้าต่างๆ และสรุปความเหมือนของโต๊ะที่มีรูปร่างต่างๆ ได้ว่าเป็นโต๊ะ การที่เด็กจะเรียนรู้รูมโนติได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการเชื่อมโยงทางภาษาของเด็กด้วย

1.7 การเรียนรู้กฎหรือหลักการ (Principle Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวมหรือเชื่อมโยงมโนติ ตั้งแต่ 2 มโนติขึ้นไปเข้าด้วยกัน และจากการที่สามารถตั้งเป็นเกณฑ์ขึ้นได้แล้ว จะสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยวิธีคล้ายคลึงกัน เช่น เกิดมโนติเกี่ยวกับความยาวของเส้นตรง และเกิดมโนติเกี่ยวกับความยาวความกว้างของรูปสี่เหลี่ยม ก็จะสามารถตั้งเป็นกฎในการหาพื้นที่ของรูปสี่เหลี่ยม โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความกว้างและความยาวได้

1.8 การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการเรียนรู้ที่ต้องการอาศัยการคิด โดยการรวมกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของการเรียนรู้ประเภทที่ 7 เข้าด้วยกัน และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ เช่น ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับกฎของการหาพื้นที่ของสามเหลี่ยมและการหาพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า ก็สามารถจะหาพื้นที่ของสี่เหลี่ยมคางหมูและสี่เหลี่ยมใดๆ ได้ โดยอาศัยกฎเบื้องต้นดังกล่าวมาใช้ในการแก้ปัญหา

การจัดรูปแบบการเรียนการสอนของกาเย่

สารภี รัตนบุรี (2525 : 153 – 154) กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดรูปแบบการเรียนการสอนของกาเย่ เป็นรูปแบบที่จัดวางไว้เป็นระบบมีการวางรูปแบบของจุดประสงค์ วิธีการและการวัดผล ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง การใช้ระบบในการจัดการเรียนการสอน ย่อมทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่าครูมีความเข้าใจและเห็นความเกี่ยวเนื่องความสัมพันธ์ ของ

การเรียนการสอนตลอด อันจะเป็นผลทำให้ครูสามารถดำเนินการสอนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยสะดวก และรวดเร็ว การสอนตามรูปแบบของกาเย่ ครูคือผู้ออกแบบ ผู้จัดการและผู้วัดผลการเรียนการสอน ครูจึง จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของ นักเรียนในทางเชาวปัญญา ข้อเท็จจริง เจตคติ การเคลื่อนไหวและบุพพศาสตร์ในด้านการคิด

จากทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวของกาเย่ สามารถจัดรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งอาศัยสมมุติฐาน เบื้องต้น 5 ประการ ดังนี้ (อาคม จันทรสุนทร. 2527 : 2 - 3)

1. มุ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในแต่ละบุคคล การจัดรูปแบบการเรียนการสอนนี้ จึงไม่ได้มุ่งที่คน กลุ่มใหญ่ คือ มิใช่ระบบกระจายเสียงที่มุ่งให้ความรู้และทัศนคติแก่คนในสังคมรวมๆ แต่จะมุ่งให้กับแต่ละ บุคคลที่ร่วมกันในสังคมนั้นๆ

2. ทำได้ทั้งระยะสั้น ระยะยาว คือ เป็นทั้งการวัดรูปแบบ หรือวางแผนการสอนในแต่ละชั่วโมง และการวางแผนการจัดการเรียนการสอนโดยตลอดในบทเรียนหรือในรายวิชานั้นทั้งหมด ซึ่งอาจทำโดยครูแต่ละคนหรือครูช่วยกันทำเป็นคณะก็ได้

3. การจัดรูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีระบบ จะมีผลอย่างใหญ่หลวงต่อพัฒนาการ ของ นักเรียนแต่ละคน กล่าวคือ ถ้ามีการจัดแบบการเรียนการสอนที่ดีแล้ว คนจะเรียนรู้ได้ดีกว่าปล่อยให้เรียนเอง ตามธรรมชาติ

4. ควรจัดทำเชิงระบบ กล่าวคือ มีขั้นตอนตั้งแต่การพิจารณาความต้องการ ความจำเป็น เป้า หมายและการดำเนินการเป็นขั้นๆ ต่อเนื่องกันไปจนถึงขั้นที่นักเรียนทราบผลการปฏิบัติ หรือประเมินวิธีการ ดำเนินงานได้ผลตามเป้าหมายหรือไม่

5. ต้องอยู่บนรากฐานความรู้ที่ว่า มนุษย์เรามีการเรียนรู้รู้อย่างไร คือต้องการรู้กระบวนการ เรียนรู้อย่างไร

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการวางแผนการเรียนการสอนให้ ออกมาในรูปของระบบ กล่าวคือ เป็นการกำหนดภาพรวมของการเรียนการสอนที่จะดำเนินการให้เป็นองค์ ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งอาจจะเป็นระบบขนาดใหญ่ เช่น ระดับการจัดรายวิชา หรือเป็นการออกแบบ ระยะยาวหรือในระบบย่อยๆ เช่น ในระดับการสอนแต่ละชั่วโมงเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียน

2. หลักการและเหตุผลในการจัดรูปแบบการเรียนการสอน

อาคม จันทรสุนทร (2527 : 6 - 7) กล่าวถึงหลักการและเหตุผลในการจัดรูปแบบการเรียน การสอนตามแนวของกาเย่ ไว้ดังนี้

2.1 ต้องเริ่มด้วยการหาความต้องการ ความจำเป็นของการเรียนการสอนนั้น ในกลุ่มผู้รับผิดชอบ กำหนดเป้าหมายใหญ่ๆ ของการเรียนการสอน พร้อมกับดูว่ามีทรัพยากร สิ่งสนับสนุนที่จะใช้ในการเรียน การสอนอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด มีข้อจำกัดอย่างไร

2.2 นำเป้าหมายใหญ่ๆ ในการเรียนการสอนมากำหนดโครงสร้างหลักสูตรโดยยึดเป้าหมายใหญ่ ในข้อ 1 โดยมีเป้าหมายของแต่ละรายวิชา

2.3 จุดประสงค์แต่ละรายวิชานั้น จะสามารถระบุถึงสมรรถภาพในการเรียนรู้แต่ละสมรรถภาพได้ นั่นคือ สามารถจะบอกผลของการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้ออกมาในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตได้ ซึ่งจะ สามารถระบุสมรรถภาพให้เห็นได้ชัดเจนขึ้น

2.4 ระบุถึงสมรรถภาพต่างๆ ให้ชัดเจน ทั้งสภาพภายในและสภาพภายนอกได้ถูกต้อง การใช้ แต่หลักการเรียนรู้ทั่วๆ ไป จะใช้ได้แต่ในวงกว้างเท่านั้น การรู้และใช้หลักการเรียนรู้เฉพาะแต่ละสมรรถภาพ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.5 เมื่อรู้สภาพ หรือเงื่อนไขของการเรียนรู้แต่ละสมรรถภาพ จะช่วยให้มีการวางแผนกำหนดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนได้ดีขึ้น กล่าวคือ จะทำให้สามารถจัดทำลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องได้ว่า ถ้าจะเรียนเรื่องใดต้องมีความสามารถพื้นฐานที่ต้องการอะไรบ้างมาก่อน และสามารถที่จะทำเป็นภาพของขั้นตอน หรือการจัดลำดับสิ่งที่เรียนของเรื่องนั้นๆ ให้เห็นอย่างชัดเจนได้

2.6 ขั้นตอนต่อมาของการวางแผนการเรียนการสอนก็คือ ต้องทำเป็นหน่วยย่อยๆ ที่มีขอบเขตแคบลงแต่มีรายละเอียดมากขึ้น แล้วจัดทำรายละเอียดของจุดประสงค์ จากจุดประสงค์รายวิชาเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.7 เมื่อแต่ละรายวิชาทำเป็นหน่วยย่อย หรือเป็นบทเรียนซึ่งมีจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจนแล้ว เราจะต้องจัดสภาพภายนอกคือจัดสถานการณ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์นั้นๆ ทั้งนี้ รวมทั้งการปฏิบัติของครูและการจัดสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ซึ่งจะต้องหาทางเลือกที่ดี จะให้ได้ผลตามจุดประสงค์นั้น

2.8 ขั้นตอนสำหรับที่จะทำให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ก็คือ การประเมินผลซึ่งจะต้องประเมินตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ การประเมินผลในแต่ละบทเรียนตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้เชิงพฤติกรรม ควรจะใช้การทดสอบแบบอิงเกณฑ์หรือการทดสอบโดยยึดจุดประสงค์เป็นหลัก

2.9 เพื่อให้เห็นภาพการวางแผนการเรียนการสอนได้ทั้งระบบ ก็จะต้องพิจารณาถึงระบบการเรียนการสอนซึ่งครูผู้สอนจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะจัดระบบถ่ายทอดนี้ สำหรับการถ่ายทอดน่าจะพัฒนานักเรียนแต่ละคนได้ดีก็คือ การเรียนการสอนที่เน้นความสามารถของแต่ละคน และเพื่อให้ระบบการเรียนการสอนสมบูรณ์ ก็จะต้องพิจารณาถึงการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดงานเพื่อดูประสิทธิภาพการจัดรูปแบบการเรียนการสอน

3. การจัดเหตุการณ์สอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์

ในการสอนจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น โดยยึดตามจุดประสงค์และดำเนินถึงสมรรถภาพของนักเรียน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับกระบวนการของการเกิดการเรียนรู้ในสมองของคนเราซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้ (มัลลิกา พงษ์ปริตร. 2527 : 140 - 141)

3.1 เราความสนใจ เป็นวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนวิธีหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากนัก ครูอาจใช้วิธีพูดคุย ชักถามหรือมีวัสดุอุปกรณ์ใดๆ ก็ตามที่จะเชื่อมโยงไปถึงสิ่งที่จะเรียนใหม่ในวันนี้มาเสนอแก่นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ ตื่นตัวและพร้อมที่จะเริ่มบทเรียน

3.2 แจ้งจุดประสงค์ คือ การบอกให้เด็กทราบว่า วันนี้จะได้เรียนเรื่องอะไร และเมื่อเรียนรู้แล้วสามารถทำอะไรได้บ้าง การแจ้งหัวข้อหรือเรื่องที่จะสอนให้เด็กทราบล่วงหน้าก่อนจะเริ่มบทเรียนนี้เป็นวิธีการทำให้ตั้งใจวิธีหนึ่ง และเป็นการวางแผนให้แก่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนว่า การเรียนการสอนในครั้งนี้นจะมีทิศทางไปในแนวไหน เป็นการตั้งเป้าหมายเอาไว้เพื่อกันการหลงทาง สำหรับวิธีการแจ้งจุดประสงค์ให้น่าสนใจนั้น เป็นเทคนิคของผู้สอนแต่ละคน แต่ไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากนัก

3.3 ทบทวนความรู้เดิมก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่ต่อไปนั้น ครูผู้สอนควรแน่ใจเสียก่อนว่าความรู้เดิมของเด็กมีเพียงพอแล้ว ถ้าความรู้เก่ายังไม่แน่น แต่เด็กต้องรับของใหม่ต่อไปจะทำให้พื้นฐานความรู้ของเด็กคลอนแคลน ซึ่งจะมีผลเสียต่อขั้นตอนในการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านทักษะเชาว์ปัญญา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ ถ้าเรื่องที่จะสอนในวันนี้คือ เรื่องการหารเลข ครูก็ทบทวนให้แน่ใจเสียก่อนว่า เด็กบวก ลบ และคูณเป็นแล้ว วิธีการที่จะทบทวนและชักชวนให้ครูเกิดความมั่นใจ อาจทำได้โดยวิธีชักถามบอกเล่าหรือโดยการสอนที่เรียกว่า “ทดสอบก่อนสอน”

3.4 เสนอบทเรียนใหม่โดยใช้อุปกรณ์มาช่วย โสตทัศนูปกรณ์และสื่อการสอนใด ๆ ที่เหมาะสมอาจนำมาใช้ในชั้นตอนนี้ เพื่อให้การเรียนรู้บทเรียนใหม่น่าสนใจและชวนติดตาม ในกรณีที่ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบ ก็ไม่ใช่เรื่องที่ต้องวิตกกังวลแต่ประการใด เพราะครูเท่านั้นที่รู้ว่า อะไรที่จะเหมาะสมสำหรับเด็กในกลุ่มของตน ตัวอย่างเช่น ในช่วงโมงสังคมนาแผนทีประเทศทีนักเรียนกำลังศึกษาอยู่ก็เป็นอุปกรณ์ทีเพียงพอแล้ว ครูอาจนำมาใช้ได้ทั้งในชั้นเร้าความสนใจ และในตอนเสนอบทเรียนใหม่

3.5 ครูให้แนวความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานพอนักเรียนจะฝึกปฏิบัติได้ ชั้นนี้เป็นชั้นทีครูจะเป็นผู้ให้แนวทางการเรียนรู้แก่นักเรียน โดยวิธีการทีเหมาะสมสอดคล้องกับสมรรถภาพของมนุษย์ทีเป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ปลายทางของคาบนั้น เช่น ถ้าจุดประสงค์ปลายทางบ่งไว้ว่า ต้องการให้นักเรียนตอนก้งไม่ได้ถูกต้อง (ทักษะการเคลื่อนไหว) ในชั้นนี้ครูก็ควรสาธิต และแนะนำวิธีการให้นักเรียนได้ดูและได้ทราบ เพื่อจะได้ลงมือปฏิบัติในชั้นต่อไป

3.6 นักเรียนปฏิบัติ เนื่องจากในปัจจุบัน เรามุ่งให้นักเรียนรู้จักเรียนรู้และสามารถนำความรู้ทีได้ไปปฏิบัติ เราจึงควรจะเริ่มส่งเสริมตั้งแต่ในช่วงโมงเรียนเป็นต้นไป ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมในห้องเรียน ได้มีโอกาสแสดงความคิดและแสดงออกตามสภาพการณ์ทีเหมาะสม เพือนักเรียนเหล่านั้นจะได้เป็นนักคิด นักทำมีความคิดริเริ่ม สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

3.7 นักเรียนทราบผลการปฏิบัติ การทีนักเรียนลงมือกระทำกิจกรรมใดๆ แล้วได้ทราบผลทันที ทีทำลงไปนั้นถูกต้องดีหรือไม่ดีประการใดนั้น ย่อมจะเป็นผลดีแก่ตัวนักเรียนเอง ข้อบกพร่องบางอย่าง ถ้าทิ้งไว้เนิ่นนานโดยไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ผู้กระทำก็จะเกิดความเคยชินติดเป็นนิสัย และยากแก่การเปลี่ยนแปลงในภายหลัง ในชั้นนี้ครูอาจเป็นผู้ให้คำติชม แก้ไขด้วยตัวเอง หรืออาจให้กลุ่ม หรือแม้แต่นักเรียนเป็นผู้ประเมิน โดยทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

3.8 ประเมินผลการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ การประเมินผลการเรียนในแต่ละคาบเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่ง เพราะจะเป็นสิ่งที่ยืนยันให้ผู้สอนทราบว่า การสอนของตนในคาบนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ บางครั้งครูดคิดว่า ตนได้สอนไปตามทีต้องการแล้ว แต่ปรากฏว่านักเรียนยังไม่เข้าใจและยังไม่ถึงจุดประสงค์นั้น วิธีการทีจะต้องปฏิบัติคือ ครูอาจประเมินดูได้จากทดสอบย่อยหรือจากการสังเกตและเมื่อผลจากการประเมินในคาบนั้น พบว่า การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายแล้ว ย่อมเป็นนิมิตหมายอันดีว่า ถ้าเป็นเช่นนั้นไปทุกๆ คาบ ทุกๆ บทเรียนแล้วการสอนของครูโดยส่วนรวมก็ย่อมจะบรรลุจุดประสงค์ของรายวิชาด้วย

3.9 เน้นให้เกิดความมั่นใจและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ คือ การทีครูสรุปเน้นและย้ำให้นักเรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ตนเรียนในคาบนั้นอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น วิธีการทีครูจะได้ดีคือ อาจยกสถานการณ์ทีใกล้เคียงกันกับสิ่งที่ได้เรียนมา ให้นักเรียนลองคิดดูว่าทำได้หรือไม่ ครูอาจให้การบ้าน ให้ทำรายงาน หรือให้หาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือไปจากความรู้ทีได้เรียนในชั้น

จากลำดับขั้นการสอนทั้ง 9 ขั้น นำมาจัดเป็นแผนภูมิแสดงขั้นตอนการแสดงผลตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ดังนี้ (สารภี รัตนบุรี. 2525 : 208-209)

ขั้นที่ 1 เร้าความสนใจ

ขั้นที่ 2 บอกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของบทเรียน

ขั้นที่ 3 ทบทวนความรู้เดิมก่อนทีจะสอนเรื่องใหม่ต่อไป

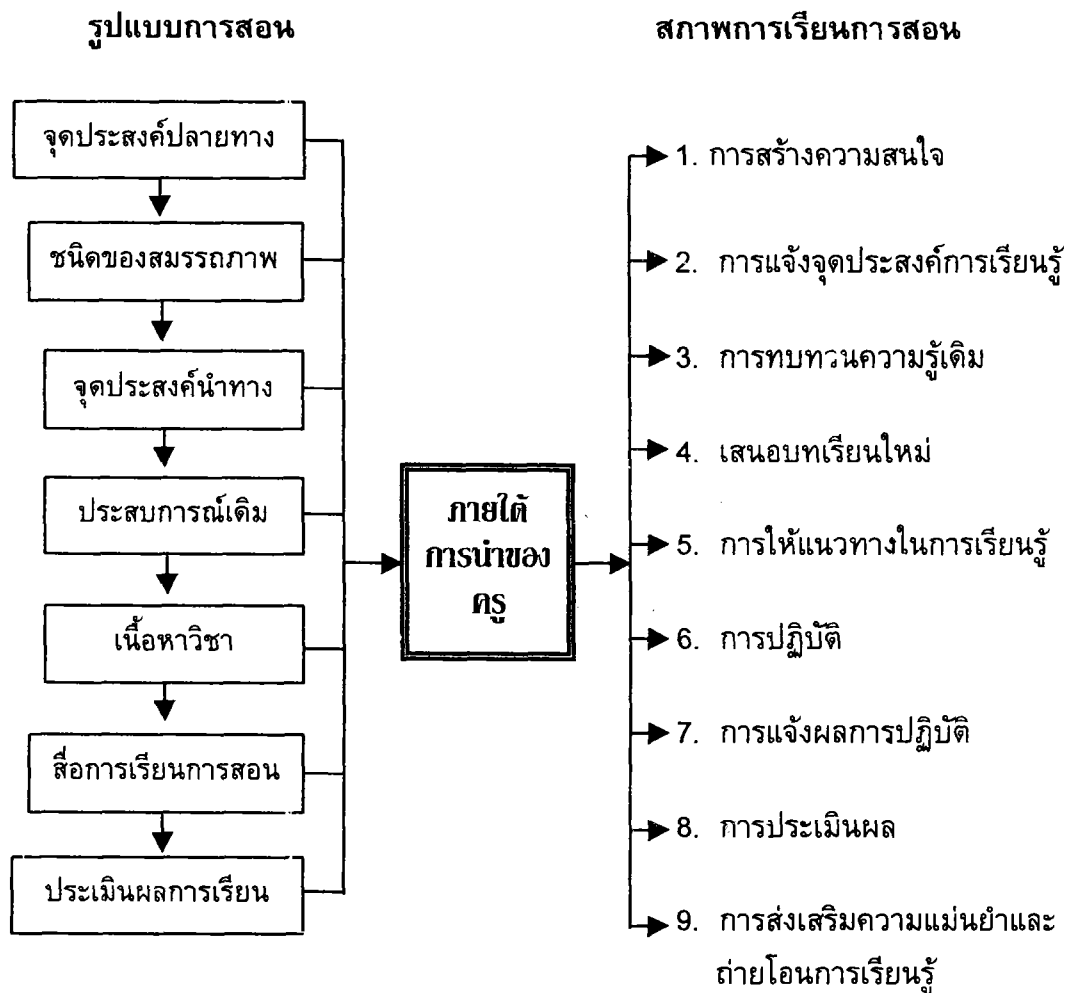
ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่โดยใช้อุปกรณ์เข้าช่วย

ขั้นที่ 5 การให้แนวทางในการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 ขั้นปฏิบัติ

ขั้นที่ 7 การทราบผลการปฏิบัติ

ขั้นที่ 8 ประเมินผลการสอนตามจุดประสงค์
ขั้นที่ 9 ช่วยให้อ่านและถ่ายโอนการเรียนรู้

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

4.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

นักการศึกษาหลายคนให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้คล้ายๆ กัน ดังนี้

พลิปโป (Plippo, 1966 : 122) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นการผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การทำงานและวัตถุประสงค์

ลอว์ชี (Lawshe. 1966 : 143) เขียนไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การค้นหาอุปนิสัยของบุคคลว่า มีความรอบคอบ รับผิดชอบ และเป็นที่ยอมรับไว้วางใจมากน้อยเพียงใด

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527 : 5 - 6) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดียิ่งขึ้น ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปนั้น ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในด้านปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

ไชยรัตน์ ปรานี (2531 : 54) เขียนถึงความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ มีหิริโอตตัปปะ พยายามทำงานของตนให้ลุล่วงด้วยดี โดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น รวมทั้งมีการเตรียมวางแผนล่วงหน้าด้วย นอกจากนี้ยังรับรู้และยอมรับการกระทำของตนเองไม่ว่าผลการกระทำนั้นจะเป็นอย่างไร

อรทัย โสภ (2533 : 40) ให้ความหมายความรับผิดชอบว่า หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจ ความตั้งใจ และปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรและละเอียดรอบคอบ ยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ยอมรับผลในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านผลดีหรือผลเสียด้วยความเต็มใจ ติดตามผลงานที่ทำไปแล้วเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

วราเชษฐ์ โชคชัย (2536 : 65) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การรู้จักหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับด้วยความเต็มใจ สนใจ เอาใจใส่ ละเอียดยรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนให้แก่ผู้อื่น พยายามทำหน้าที่ต่างๆ ด้วยความสามารถ ด้วยความขยันขันแข็ง มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความปรารถนาที่จะทำให้ดีกว่าเดิม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป. : 53) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของความรับผิดชอบที่ปลูกฝังและเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในระดับมัธยมศึกษาทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามอาจารย์ให้ เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึกก็ยอมรับว่าทำผิด แล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองเสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในแต่ละภาคเรียน

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ผนังห้อง ห้องน้ำห้องส้วม แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น คอยตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะหลงผิด อันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือ หรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนตามความสนใจและความสามารถ เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เช่น เป็นนักกีฬา นักแต่งคำขวัญ เรียงความ กลอน เพลง ฯลฯ

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่างๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็น ปฏิบัติตนเพื่อชื่อเสียงและความสุขของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาเมื่อสมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหาปรึกษาพ่อแม่

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มความสามารถช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุขสมบัติ ผู้คิดร้ายต่อประเทศชาติ การจลาจล การเสียภาษี และการบริการจากสถานบริการต่างๆ ของรัฐ

จรรยาวัธ นันทยทวิกุล (2538 : 5) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อนอง หมายถึง การรักษากันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง บังคับควบคุมจิตใจ ไม่ให้ตกเป็นทาสของกิเลส ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมและละเว้นความชั่ว รู้จักประมาณการใช้จ่ายตามควรแก่ฐานะ จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่เหมาะสม

2. ความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้าซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง

3. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงการงานของตนให้ดียิ่งขึ้น รู้จักวางแผนงานและป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบ

4. ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน หมายถึง การยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนต่อผู้อื่น พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ไตร่ตรองให้รอบคอบว่าสิ่งที่ตนทำลงไปนั้นจะเกิดผลเสียขึ้นหรือไม่ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ทำให้เกิดผลดี และกล้าเผชิญต่อความจริง

5. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนตั้งใจช่วยเหลืองานต่างๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน รู้จักแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาเมื่อสมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษา และให้พ่อแม่รับทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน และอื่นๆ

6. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึงการที่นักเรียนช่วยตักเตือน และแนะนำเมื่อเห็นเพื่อนทำผิด ช่วยเหลือเพื่อนตามความถูกต้องและเหมาะสม ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด ไม่เอาเปรียบเพื่อน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

7. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของโรงเรียน ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน ไม่ขีดเขียนผนังห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือ หรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ และความสามารถของตนเพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

8. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคม เช่น การรักษาสาธารณสุขสมบัติต่างๆ

โดยสรุปแล้ว ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ ไม่หลีกเลี่ยง มีความพากเพียรเพื่อสู่เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับผลการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

4.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่สำคัญยิ่ง เป็นปัจจัยอันสำคัญที่ช่วยให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบสุข อาจกล่าวได้ว่า เกิดจากบุคคลกลุ่มหนึ่งขาดคุณสมบัติ 5 ประการดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2514 : 55 - 57)

1. ความรับผิดชอบ
2. ความสม่ำเสมอ
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ความซื่อสัตย์
5. ความพยายามในการพึ่งตนเอง

จะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยลดปัญหาต่างๆ ในสังคมลงได้ นอกจากนี้แผนการศึกษาชาติ หลักสูตรการศึกษาปี พ.ศ. 2533 ก็มีวัตถุประสงค์ระบุไว้ข้อหนึ่งว่า มุ่งหวังให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ซึ่งหากจะกล่าวเรื่องความรับผิดชอบแล้วอาจกล่าวได้ว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะได้รับผล ดังต่อไปนี้

1. จะทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. จะเป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่องสรรเสริญ และเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม
3. จะเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับหลักจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม

โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น

4. จะไม่เป็นต้นเหตุของความเสื่อม และความเสียหายแก่สังคม
5. จะช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและความสงบสุขแก่สังคม

4.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

นิคม ตั้งกะพิภพ (2516 : 28) เขียนถึงบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่าเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ มีหิริโอตตัปปะ มีการวางแผนก่อนลงมือทำงานมีความรับผิดชอบและละเอียดรอบคอบ รักความก้าวหน้า พึ่งตนเองได้

ประณต เล็กสวาสดี (2517 : 9) กล่าวว่า ผู้มีความรับผิดชอบจะต้องสามารถปฏิบัติในสิ่งต่อไปนี้

1. ช่วยเหลืองานของครอบครัวและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
2. ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้
3. กล้าเผชิญต่อความเป็นจริง
4. ตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
5. รับผิดชอบตนเองทั้งการเงิน การงาน และการเรียน
6. ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตัวเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
7. รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น

บราวเน และคอห์น (Browne and Cohn. 1968 : 58) สรุปองค์ประกอบของความรับผิดชอบไว้ว่าเป็นบุคคลที่ไว้วางใจได้ มีความคิดริเริ่ม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทำงานอย่างแข็งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีกว่าเดิม ผู้มีความรับผิดชอบต้องเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฐพงษ์ เจริญทิพย์. 2526 : 11; อ้างอิงมาจากกระทรวงศึกษาธิการ. 2523: 146) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับขอบข่ายพฤติกรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ว่า ควรจะมีลักษณะ ดังนี้

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลของงานนั้นๆ
2. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว
3. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง
4. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค
5. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
7. มีความเพียรพยายาม
8. มีความละเอียดรอบคอบ
9. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
10. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม
11. ตรงต่อเวลา
12. ยอมรับผลของการกระทำของตน

จากพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบข้างต้น จะพบว่าผู้ที่มีคุณลักษณะดังกล่าว มีส่วนสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้น ความรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะที่ดีของบุคคลอันเป็นผลทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองเป็นไปอย่างราบรื่น และทำให้สังคมสงบสุข ฉะนั้น การที่สังคมจะเป็นระเบียบและสงบสุขได้นั้นย่อมต้องประกอบด้วย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นส่วนสำคัญ

4.4 การปลูกฝังความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน เป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่ในวัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น และจากวัยรุ่นจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ในระยะแรกของชีวิตเด็กยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา แต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถด้านต่างๆ เพิ่มขึ้นและช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อยๆ เรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานให้กับเด็ก ควรจะเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มด้วยการให้ทำงานที่ง่ายๆ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง (Hurlock. 1967 : 244)

4.5 การพัฒนาความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็กและจะพัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงวัยหนุ่ม ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก แนะนำ ส่งเสริมเขาในสิ่งที่ถูกที่ควรให้เขาได้รู้จักการแก้ปัญหา และค่อยๆ ปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เขา เพราะนอกเหนือจากการมีวินัยและความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เองแล้ว เด็กยังเรียนรู้วินัยและความรับผิดชอบจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอน หรือจากบุคคลแวดล้อม ลักษณะเช่นนี้เป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม (กิ่งแก้ว อรรถากร. 2524: 15 -19) สำหรับความรับผิดชอบต่อสังคมหรือหมู่คณะนั้น จะเจริญได้เมื่อเด็กได้รู้จักความรับผิดชอบต่อหน้าที่และรับผิดชอบต่อในการกระทำของตนเองแล้ว แต่ทั้งนี้มิใช่เราจะป้องกันความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป แท้จริงแล้วกิจกรรม

ที่เด็กทำตามหน้านั้น เป็นการกระทำเพื่อหุ้มนะหรือสังคมไปในตัว ตั้งแต่เด็กยังไม่โตพอที่จะเข้าถึงประโยชน์ของผู้คนที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้การกระทำเพื่อหุ้มนะและเสียสละเพื่อหุ้มนะ เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรวมหมู่ เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้การกระทำเพื่อหุ้มนะและเสียสละเพื่อหุ้มนะ เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรวมหมู่ อายุตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป เราจะมอบความรับผิดชอบภาระงานของหุ้มนะให้เด็กทำ เด็กจะเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อหุ้มนะต่อสังคมได้รวดเร็ว ดังนั้นครู ควรจัดควรสถานการณ์การเรียนการสอนในโรงเรียนให้แก่เด็กเพื่อปลูกฝังและพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมแก่เขา (ชม ภูมิภาค. 2530 : 130)

มิตตัน และแฮร์ริส (Milton and Harris. 1962 : 407 - 416) ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบ ควรเริ่มตั้งแต่เด็กยังอายุน้อย ๆ
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติจริงให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงาน
3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ควรให้เหมาะสมกับวัยและความ

สามารถของแต่ละบุคคล

4. ควรให้เด็กได้ทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเขา
5. ในการฝึกความรับผิดชอบนั้น ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่ควรเร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. ต้องระลึกไว้เสมอว่า ในการทำงานนั้นเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วก็ควรให้เด็กได้

รับผิดชอบเต็มที่

8. การให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถก็อาจเป็นอันตรายแก่เด็กได้

สรุปแล้ว การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน บุคคลควรฝึกให้มีนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่ในวัยเด็ก ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน โดยเริ่มให้ทำงานง่ายๆ เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล และเมื่อมอบหมายให้ทำแล้วก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น หัดไม่ให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนให้แก่ผู้อื่น ให้ทำงานสำเร็จเป็นชิ้นเป็นอัน โดยไม่ไปก้าวก่ายงานของผู้อื่นและต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ

งานวิจัยต่างประเทศ

ฟลาเฮอร์ตี และเรอูเทล (Flaherty and Reutzel. 1965 : 409 - 411) ได้ศึกษาเพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูงและนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำโดยใช้แบบทดสอบ ซีพีไอ (The California Psychological Inventory : CPI) วัดบุคลิกภาพด้านต่างๆ และใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการเรียนในชั้นปีที่ 1 จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และแมคเคลแลนด์ (McClelland. 1969 : 10) ได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพบว่า บุคคลนั้นมีความรับผิดชอบสูงด้วย

มุลเลอร์ (Mueller. 1969 : 495) ศึกษาถึงความแตกต่างของความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิตในมหาวิทยาลัยอิลลินอยด์ พบว่า กลุ่มนิสิตเข้าใหม่และกลุ่มนิสิตเก่ามีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกันและนิสิตที่ได้ทุนทำคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้ทุน

บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth. 1974 : 2043 - 2044) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เจตคติต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 6 พบว่า ความรับผิดชอบต่อ

ตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเจตคติต่อโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนมีความสามารถทั่วไปสูง มีความรับผิดชอบต่องานตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปต่ำ

เบคอน (Bacon. 1987 : 1289 - A) ศึกษาพบว่า นักเรียนจะแสดงความรับผิดชอบในการเรียนด้วยคุณลักษณะ 6 ประการ คือ 1) การทำกิจกรรมการเรียน 2) การเชื่อฟังครู 3) การตั้งใจเรียน 4) การเรียนหรือการศึกษาค้นคว้า 5) การพยายามเรียน และ 6) การทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือที่เลือกกระทำ

งานวิจัยในประเทศ

ผาณิต เพชรจรัส (2529 : 178) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินติเคทกับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปราโมทย์ ชูเดช (2535: บทคัดย่อ) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู มีความรับผิดชอบไม่แตกต่าง

วเรษฐ โชคชัย (2536: 98-100) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครู ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนฏการมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงานในห้องเรียนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539: 77-81) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบของนักเรียนต่อน้ำที่การงานในห้องเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ จะเห็นว่าความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้เกิดในตัวบุคคลได้ โดยใช้วิธีการต่างๆ การฝึกให้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง สามารถพัฒนาความรับผิดชอบแก่นักเรียนได้ ดังนั้นการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตัวเองตามความสนใจและความสามารถของแต่ละคน ผู้วิจัยจึงคาดว่าบทเรียนโมดูลจะสามารถพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนได้และนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน
5. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน
6. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. ขั้นตอนในการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนขนาดกลาง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 3 โรงเรียน วิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 (วรรณสารวิจักขณ์ เล่ม 4) ตามหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนกวิทยาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โดยการสุ่มโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอกบินทร์บุรี โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ดังนี้

1. สุ่มโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 1 โรงเรียน จากจำนวนทั้งหมด 3 โรงเรียน สุ่มได้โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 51 คน
2. สุ่มห้องเรียน 2 ห้องเรียน เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องและกลุ่มควบคุม 1 ห้อง ดังนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลองสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล จำนวน 26 คน
 - 2.2 กลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครู จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. บทเรียนโมดูลวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504
2. แผนการสอนตามคู่มือครูวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
4. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. บทเรียนโมดูล

ผู้วิจัยสร้างบทเรียนโมดูลวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการสร้างและตัวอย่างบทเรียนโมดูลจากตำรา บทความและผลงานการวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาและสร้างบทเรียนโมดูล

1.2 ศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4) เพื่อกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการ

1.3 ศึกษาคู่มือครูวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504

1.4 ศึกษาเนื้อหาวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4) แล้วเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ ลิสิตตะเลงพ่ายและดวงอาทิตย์ที่รัก ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ ใช้เวลา 4 คาบ

ชุดที่ 2 ดวงอาทิตย์ที่รัก ใช้เวลา 4 คาบ

ชุดที่ 3 ลิสิตตะเลงพ่าย ใช้เวลา 8 คาบ

สาเหตุที่เลือกเรื่อง ฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ ลิสิตตะเลงพ่าย และดวงอาทิตย์ที่รัก มาสร้างเป็นบทเรียนโมดูล เพราะ

1.4.1 เนื้อหาทั้ง 3 เรื่อง มีลักษณะเหมือนกันคือ สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย

1.4.2. เนื้อหาทั้ง 3 เรื่อง สามารถให้นักเรียนฝึกทักษะต่างๆ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มได้

1.5 วิเคราะห์ภารกิจ โดยตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมและหัวข้อการทดสอบ (Test Item) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการสอนโดยใช้บทเรียน ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

1.6 สร้างบทเรียนโมดูล ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบทเรียนโมดูล โดยสร้างตามแนวการเขียนบทเรียนโมดูลของ ชมพันธ์ ฤกษ์ชัย ณ อยุธยา ซึ่งแต่ละหน่วยของบทเรียนมีองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้ (ชมพันธ์ ฤกษ์ชัย ณ อยุธยา 2520 : 1 - 7)

1. หลักการและเหตุผล
2. จุดมุ่งหมาย
3. ความรู้พื้นฐาน
4. การประเมินผลก่อนการเรียนรู้
5. กิจกรรมการเรียนรู้
6. การประเมินผลหลังเรียน
7. การเรียนซ่อมเสริม

1.7 นำบทเรียนโมดูลที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทเรียนโมดูล และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรณูโรจน์พันธุ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรศรี ชาดิกานนท์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อและการประเมินผล แล้วนำบทเรียนทั้ง 3 ชุด มาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.8 การทดลองใช้บทเรียนโมดูล หลังจากสร้างบทเรียนโมดูลตามขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้นำบทเรียนโมดูลไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกบินทร์วิทยา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อปรับปรุงบทเรียนโมดูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.8.1 ทดลองกลุ่มเล็ก โดยนำบทเรียนโมดูลที่สร้างขึ้นไปใช้กับนักเรียน 10 คน ขณะทดลองผู้วิจัยได้คอยสังเกต เพื่อบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมทั้งซักถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนจากบทเรียนโมดูลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับเวลา

1.8.2 ทดลองภาคสนาม นำบทเรียนโมดูลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนโมดูล แล้วนำบทเรียนดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. แผนการสอนตามคู่มือครูวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 4)

การวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อเรื่องเดียวกับที่สร้างบทเรียนโมดูล มาสร้างแผนการสอนตามคู่มือครู ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2.2 ศึกษาคู่มือครูวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 4) ซึ่งใช้เนื้อเรื่องเดียวกับแผนการสอนของกลุ่มทดลอง

2.3 ศึกษาวิธีสร้างแผนการสอนตามคู่มือครูจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.4 สร้างแผนการสอนภาษาไทยตามคู่มือครู โดยยึดตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

2.5 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นครูสอนภาษาไทยมาเป็นเวลา 5 ปี ขึ้นไปจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรศรี ชาดิกานนท์ และอาจารย์นันทนา อินทมานะ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำแผนการสอนที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขแล้ว ไปทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกบินทร์วิทยา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ใช้ทดสอบก่อนและหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล และโดยวิธีสอนตามแผนการสอนวิชาภาษาไทย ของหน่วยศึกษานิเทศก์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย จากหนังสือเทคนิคการวัดผลของ ชวาล แพร่ตกุล (2516 : 145 - 433) และเทคนิคการเขียนข้อสอบของ จันทิมา พรหมโชติกุล (2526 : 1 - 370)

3.2 ทำการวิเคราะห์หลักสูตรตามเนื้อหาวิชาที่นำมาทดลองสอน

3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ โดยออกข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาและตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ใช้สอน

3.4 นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทิมา พรหมโชติกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ศลโกสม และอาจารย์นันทนา อินทมานะ เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาว่าแบบทดสอบแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์การกำหนดคะแนนความคิดเห็นดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญนนทพงษ์. 2527 : 89 - 91)

คะแนน +1 สำหรับคำถามที่แน่ใจว่า ข้อสอบวัดตรงจุดประสงค์ข้อนั้น

คะแนน 0 สำหรับคำถามที่ไม่แน่ใจว่า วัดตรงจุดประสงค์หรือไม่

คะแนน -1 สำหรับคำถามที่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์นั้น

บันทึกผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ แล้วนำไปหาค่าตรงกับความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบข้อที่มีค่าตรงกับความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ซึ่งแสดงว่า แบบทดสอบข้อนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ส่วนแบบทดสอบข้อที่มีค่าตรงกับความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่

3.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกบินทร์วิทยา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 80 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)

3.6 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน

3.7 นำผลการตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เทห์ ฟาน (Chung The Fan. 1952 : 6-32) แล้วเลือกข้อสอบข้อที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ .24 - .76 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .21 - .90 ไว้จำนวน 50 ข้อ

3.8 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 50 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนกบินทร์บุรี จำนวน 80 คน โดยใช้สูตร KR - 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168) ได้ค่าความเชื่อมั่น .85

4. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแนวแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบวิชาภาษาไทยของนักเรียน ของภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2536) เป็นการวัดพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิดข้อความ มี 4 ระดับ คือ สม่าเสมอ บ่อยๆ นานๆ ครั้ง ไม่เคยเลย มีลำดับขั้นการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

4.2 จัดกลุ่มพฤติกรรมของความรับผิดชอบดังนี้ รู้จักหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ สนใจ เอาใจใส่ ละเอียดยรอบคอบ ตรงต่อเวลา ขยันขันแข็ง ไม่ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองแก่ผู้อื่น พยายามทำหน้าที่ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถพร้อมทั้งพยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

4.3 เขียนนิยามปฏิบัติการของความรับผิดชอบด้านการเรียนวิชาภาษาไทย

4.4 สร้างแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ จำนวน 50 ข้อ โดยยึดลักษณะและพฤติกรรมต่างๆ ตามข้อ 4.2 เป็นแนวทางในการเขียนแบบสอบถาม

4.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาไทย ด้านการวัดผลการศึกษาและด้านจริยธรรม จำนวน 3 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณศรี กุมุท พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามแต่ละข้อว่าวัดได้ตรงกับพฤติกรรมที่ระบุไว้ในนิยามหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกบินทร์วิทยา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 80 คน

4.7 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนแล้ว นำผลมาหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยวิธีแจกแจงแบบที (t-distribution) โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 185 - 186) แล้วเลือกแบบทดสอบที่มีค่า t ตั้งแต่ 2.64 - 8.38 ไว้จำนวน 40 ข้อ

4.8 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ 40 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 80 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536: 170-171) ได้ค่าความเชื่อมั่น .85

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

ตาราง 1 ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

ข้อที่	ข้อความ	สม่ำเสมอ	บ่อยๆ	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
0.	ข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดวิชาภาษาไทยเมื่อใกล้กำหนดส่ง เมื่อส่งไม่ทันก็ผลัดส่งทีหลัง				
00.	เมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ทำ ข้าพเจ้าจะรีบทำทันที				

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

แบบสอบถามที่จะสร้างขึ้นมี 2 ลักษณะ คือ ข้อความที่แสดงว่ามีความหมายในเชิงบวก (Positive) กำหนดให้คะแนน ดังนี้

สม่ำเสมอ	ให้คะแนน	4 คะแนน
บ่อยๆ	ให้คะแนน	3 คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	1 คะแนน

ส่วนข้อความอีกลักษณะหนึ่ง เป็นข้อความที่มีความหมายในเชิงลบ (Negative) กำหนดให้คะแนน ดังนี้

สม่ำเสมอ	ให้คะแนน	1 คะแนน
บ่อยๆ	ให้คะแนน	2 คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้คะแนน	3 คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	4 คะแนน

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2536 : 216) มีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	~	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

X	แทน	การเรียนรู้ด้วยบทเรียนโมดูล
~	แทน	การเรียนรู้ด้วยวิธีสอนตามแผนการสอนตามคู่มือครู
R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental group)
C	แทน	กลุ่มควบคุม (Control group)
T ₁	แทน	การสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
T ₂	แทน	การสอบหลังการทดลอง (Posttest)

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control - Group Pretest Posttest Design ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนการเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

2. ดำเนินการสอน ผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้เนื้อหาเดียวกันและใช้ระยะเวลาเท่ากัน แต่ใช้วิธีการสอนแตกต่างกัน ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) แล้วตรวจให้คะแนน ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ 80 เปอร์เซนต์ ต้องเรียนบทเรียนโมดูลชุดนั้น ส่วนผู้ที่ได้คะแนนก่อนสอนถึงเกณฑ์ 80 เปอร์เซนต์ ถือว่ามีความรู้ในบทเรียนโมดูลชุดนั้นๆ แล้วไม่จำเป็นต้องเรียนซ้ำอีก อาจจะไปเรียนบทเรียนโมดูลชุดอื่นๆ หรือทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจก็ได้

2.1.2 หลังจากทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในบทเรียนโมดูลแต่ละชุดเรียบร้อยแล้ว จึงทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) แล้วตรวจให้คะแนน ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนถึงเกณฑ์ 80 เปอร์เซนต์ ถือว่าผ่านการเรียนนั้น ส่วนผู้ที่ได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ 80 เปอร์เซนต์ ต้องกลับไปเรียนเสริม

2.1.3 การเรียนซ่อมเสริม นักเรียนที่ได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ 80 เปอร์เซนต์นั้นต้องเรียนซ่อมเสริมโดยกลับไปทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในบทเรียนโมดูลชุดนั้นๆ ซ้ำหรืออาจจะทำกิจกรรมอย่างอื่นตามความเหมาะสม เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำการทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง

2.2 กลุ่มควบคุม สอนตามแผนการสอนวิชาภาษาไทยของหน่วยศึกษานิเทศก์ คือใช้วิธีบรรยาย อภิปราย หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม โดยใช้เนื้อหาเดียวกับบทเรียนโมดูล ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) แล้วตรวจให้คะแนน ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ 80 เปอร์เซนต์ ต้องเรียนเนื้อหาเดียวกับบทเรียนโมดูลชุดนั้นๆ ส่วนผู้ที่ได้คะแนนทดสอบก่อนเรียนถึง 80 เปอร์เซนต์ ถือว่านักเรียนมีความรู้ในบทเรียนนั้นแล้วไม่จำเป็นต้องเรียนซ้ำอีก อาจจะ去做กิจกรรมอื่นตามที่ ผู้วิจัยกำหนดให้หรือทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจก็ได้

2.2.2 หลังจากการเรียนการสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์แล้ว จึงทำการทดสอบหลังการเรียน (Posttest) แล้วตรวจให้คะแนน ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนจากการทดสอบหลังการเรียนถึงเกณฑ์ 80 เปอร์เซนต์ ไม่ต้องกลับไปเรียนซ่อมเสริม

3. ทำการทดสอบหลังการเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังจากเสร็จสิ้นการสอนที่กำหนดไว้แล้ว ทั้งนี้เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการเรียน

4. ทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร โดยหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความแปรปรวนของคะแนน (Variance) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบ Independent Samples ชนิด Different Score
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test แบบ Dependent Samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

- 1.2 หาค่าความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536: 62 - 63)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	X^2	แทน	คะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง หรือจะเป็นสิ่งอื่นที่ไม่ใช่คนก็ได้
	n - 1	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ (Degree of Freedom)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร ดังต่อไปนี้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2527 : 87 – 91)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้เทคนิค 27% จากตารางสำเร็จรูปของ จุง เทห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 186 – 187)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้สูตร KR -20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	p	แทน	สัดส่วนของคนที่ทำได้ในข้อหนึ่งๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของคนที่ทำผิดในข้อหนึ่งๆ = $1 - p$
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือฉบับนั้น

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	s_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนรายข้อ
	s_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

2.5 หาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย โดยแจกแจงแบบที (t- distribution) แล้วแทนค่าในสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185; อ้างอิงมาจาก Edwards. 1957 : 152 –154)

$$t = \frac{\bar{x}_H - \bar{x}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

$$df = 2 (n-1)$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	$\bar{x}_H, \bar{x}_L$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในข้อคำถามเป็นรายข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ
	s_H^2, s_L^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ
	n_H, n_L	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

3.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test for Independent Samples (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 177)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าวิกฤติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบที (t - distribution)
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

3.2 ทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ใช้สูตร t-test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 87)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณา ใน t-distribution
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	จำนวนคู่

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยและได้นำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
ΣD	แทน	ผลรวมความต่างของคะแนนแต่ละคู่
ΣD^2	แทน	ผลรวมความต่างของคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาแจกแจงแบบที (T-distribution)
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู
2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
5. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
6. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และนำผลมาวิเคราะห์โดยใช้ t-test for Independent Samples ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	26	38.15	38.94	2.96**
กลุ่มควบคุม	25	30.12	30.94	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนโมดูลกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1

2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และนำผลมาวิเคราะห์โดยใช้ t-test for Independent Samples ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	26	123.35	105.12	1.55
กลุ่มควบคุม	25	117.44	269.76	

จากตาราง 4 แสดงว่า ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง และนำผลมาวิเคราะห์โดยใช้ t-test for dependent Samples ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	26	22.19			**
หลังการทดลอง	26	38.15	415	7455	14.12

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 3

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง และนำผลมาวิเคราะห์โดยใช้ t-test for dependent Samples ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	25	113.58			**
			268	3696	9.09
หลังการทดลอง	25	123.35			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 4

5. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง และนำผลมาวิเคราะห์โดยใช้ t-test for dependent Samples ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนและหลังการทดลอง

ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	26	113.58			**
			263	3843	7.50
หลังการทดลอง	26	123.35			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 แสดงว่า ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 5

6. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง และนำผลมาวิเคราะห์โดยใช้ t-test for dependent Samples ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลอง

ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	25	111.08	159	1713	5.89**
หลังการทดลอง	25	117.44			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 แสดงว่า ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- สมมติฐานของการศึกษาครั้งนี้**

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน
5. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน
6. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 3 โรงเรียน วิชาภาษาไทย 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4) ตามหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนกวิทยาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โดยการสุ่มโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 1 โรงเรียน จากจำนวน 3 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ได้โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม และสุ่มห้องเรียน 2 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง

2.1 กลุ่มทดลองสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล

2.2 กลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครู

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีดังนี้

3.1 แผนการสอน 2 แผน คือ แผนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลและแผนการสอนตามคู่มือครู

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน แล้วตรวจสอบหาคุณภาพแต่ละข้อได้ค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ .24 - .76 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .21 - .90 และได้ค่าความเชื่อมั่น .85

3.3 แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบของนักเรียนของภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2536) ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน แล้วตรวจสอบหาคุณภาพโดยหาค่าอำนาจจำแนกแบบที่ (t-distribution) ตั้งแต่ 2.64 - 8.38 และค่าความเชื่อมั่น .85

4. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 เป็นเวลา 16 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 คาบ มีขั้นตอนการสอน ดังนี้

4.1 ประเมินเพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ถึงวิธีการเรียน บทบาทของนักเรียน จุดประสงค์ของการเรียนและวิธีประเมินผลการเรียน

4.2 ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

4.3 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้เนื้อเรื่องเดียวกัน ระยะเวลาสอนเท่ากัน กลุ่มทดลองสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครู

4.4 ทำการทดสอบหลังการทดลอง ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยชุดเดียวกับก่อนการทดลอง

4.5 ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของทั้งสองกลุ่ม แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Independent Samples
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู ปรากฏผลดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับนักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุม (2521: 58) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลสูงกว่าการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑิร พรหมประพันธ์ (2522: 80) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลสูงกว่าการเรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา พ่วงชูศักดิ์ (2531: 78-80) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพอรุณพราหมณ์ (2539: 77) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การที่ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังกล่าว เนื่องจากสาเหตุ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1.1 บทเรียนโมดูลที่สร้างขึ้นมีการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนอย่างรัดกุม ทั้งในด้านการจัดเนื้อหาและลำดับการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจง่าย มีการทดลองนำไปใช้แล้วปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด สำนวนภาษาในบทเรียนก็ได้รับการแก้ไขให้ชัดเจน เข้าใจง่าย นอกจากนี้ บทเรียนโมดูลยังมีการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน ทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นการชี้เฉพาะให้นักเรียนได้รู้แนวที่จะฝึกฝนและปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องตามที่ต้องการ เมื่อจบบทเรียนนั้นๆ

1.2 บทเรียนโมดูล เป็นบทเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน ดังนั้นนักเรียนจึงมีบทบาทในการเรียนด้วยตนเองตลอดเวลา ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสดงออกได้มากที่สุด จึงได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนอย่างครบถ้วน ซึ่งตรงกับธรรมชาติของวิชาภาษาไทยที่เป็นวิชาทักษะต้องฝึกฝนบ่อยๆ จนเกิดการเรียนรู้ บทเรียนโมดูลนี้มีกิจกรรมการเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มย่อย ซึ่งมีทั้งกิจกรรมบังคับและกิจกรรมเลือกที่ให้อิสระกับนักเรียนในการเลือกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนตามความสนใจ การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มช่วยให้นักเรียนได้รู้จักการเสนอแนะ ชักถามและถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดวิดสัน (Davidson. 1974: 101-106) พบว่า หากผู้เรียนคนใดสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้เพื่อนๆ ฟังโดยใช้ภาษาของตนเองแล้ว ผู้เรียนจะเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้งในความรู้ทั้งหมด จึงเป็นการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนให้เป็นกันเอง นักเรียนไม่เคร่งเครียดกับการเรียน และเป็นการส่งเสริมการเรียนด้วยตนเอง จึงช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

1.3 การเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลจะรู้ผลการการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองทุกครั้ง เป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป ซึ่งทำให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้โดยง่าย นอกจากนี้เมื่อนักเรียนรู้ว่าตนยังมีข้อบกพร่องหรือยังไม่เข้าใจบทเรียนตอนใด ก็สามารถทบทวนและฝึกฝนปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ได้ตามความต้องการของนักเรียน เมื่อเรียนจบบทเรียนและปฏิบัติกิจกรรมหลังเรียนแล้ว หากไม่ผ่านการทดสอบตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็สามารถเรียนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียนปกติได้ ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังพบว่า การควบคุมชั้นเรียนง่ายขึ้น เพราะนักเรียนทุกคนมุ่งแต่จะปฏิบัติกิจกรรม เมื่อเกิดปัญหาผู้วิจัยมีเวลาให้ความช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยไม่ทำให้นักเรียนคนอื่นๆ ต้องเสียเวลาด้วย จึงทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น ดังนั้นนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนโมดูล ครูจึงทำหน้าที่เป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำแนวทาง และเป็นแหล่งความรู้ให้กับนักเรียน

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 นั่นคือ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนการทดลองต่ำกว่าหลังการทดลอง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา พ่วงชูศักดิ์ (2530: 80) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539: 77) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะ หลังการทดลองนักเรียนมีความเข้าใจในวิธีการเรียนจากบทเรียนโมดูลซึ่งเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน เพื่อดูพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้นแล้วจึงปฏิบัติกิจกรรมการเรียน เมื่อปฏิบัติกิจกรรมจบแล้ว ก็ทดสอบหลังการเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รู้พัฒนาการการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างไร และสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้จากการเรียนซ่อมเสริม ประกอบกับบทเรียนโมดูลมีกิจกรรมการเรียนหลากหลายช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ สังเกตจากขณะที่เรียน นักเรียนทุกคนตั้งใจเรียน มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน กล้าแสดงความคิดเห็นและความสามารถของตน มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อมีเวลาซักถามและมีความพอใจในการเรียนไม่เคร่งเครียด ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าบทเรียนโมดูลเป็นบทเรียนที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งบทเรียนโมดูลเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาต่างๆ ได้ เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล การขาดแคลนครู จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น นักเรียนไม่สนใจเรียน ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างและการใช้บทเรียนโมดูลให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4 นั่นคือ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนการทดลองต่ำกว่าหลังการทดลอง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539: 81) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียน ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะว่า หลังจากที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และผู้วิจัยได้สอดแทรกเนื้อหาในบทเรียนตลอดเวลาและต่อเนื่อง เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ได้ทำการทดสอบอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยฉบับเดิม ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น เป็นเพราะการเรียนที่มีครูสอนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจบทเรียนชัดเจนดีขึ้น จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนหลังการทดลองเพิ่มขึ้น

4. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราโมท ชูเดช (2538: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพอรุณพรหมณ์ (2539: 78) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน และผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ์ โชคชัย (2536: 98) พบว่า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานในชั่วโมงเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนาฏการกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังกล่าว เนื่องมาจากสาเหตุ ประการ ดังต่อไปนี้

4.1 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ 16 คาบ ซึ่งยังน้อยไปสำหรับการปลูกฝังคุณธรรมด้านความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เพราะความรับผิดชอบนั้นเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาและควรปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ ดังที่ มิลตัน และแฮริส (ประภัสสร ไชยชนะใหญ่. 2529: 60; อ้างอิงมาจาก Milton and Harris. 1962) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็กนั้น ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก และนิภา วิจิตรศิริ (2525: 41) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลาในการทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละ 1.30 ชั่วโมง พบว่า หลังการทดลองแล้วนักเรียนมีความรับผิดชอบไม่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และถึงแม้จะเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีอายุแตกต่างกัน แต่วุฒิภาวะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก็ยังเป็นวัยเด็กที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการปลูกฝังคุณธรรมด้านความรับผิดชอบเช่นเดียวกัน ดังนั้น การทดลองใช้เวลาน้อยจึงมีผลให้ความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

4.2 เนื้อหาที่ใช้สอนเอื้อต่อการสอดแทรกจริยธรรมด้านต่างๆ รวมทั้งความรับผิดชอบด้วย และโดยเฉพาะการสอนตามคู่มือครูนั้น ผู้สอนจะต้องสอดแทรกจริยธรรมด้านต่างๆ ไปกับการสอนเนื้อหาตามความเหมาะสม ซึ่งกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2522: 68) ได้ชี้แจงไว้ว่า วิธีการอบรมสั่งสอนของนักเรียนโดยการสอดแทรกไปกับการสอนเนื้อหาวิชานั้น เป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างความรับผิดชอบให้กับนักเรียนได้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

4.3 นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมคุ้นเคยกับการเรียนการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูใช้วิธีการบรรยาย ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก เมื่อผู้วิจัยนำแผนการสอนที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองสอน หลังจากที่นักเรียนเข้าใจวิธีการเรียน และมีความพอใจในการเรียนแล้วจึงทำให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มเกิดความสนใจ มีความพอใจในกิจกรรมการเรียนจึงส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น เพราะนักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเอง นอกจากนี้นักเรียนยังพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มย่อมมากกว่ากิจกรรมรายบุคคล ถึงแม้การเรียนของกลุ่มควบคุม จะเป็นการเรียนจากแผนการสอนตามคู่มือครูก็ตาม แต่เป็นแผนการสอนตามคู่มือครูที่สมบูรณ์ตามหลักปฏิบัติของหน่วยศึกษานิเทศก์ที่ผ่านการตรวจ และปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นอกจากนี้ยังเป็น

แผนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม และมีสื่อการเรียนการสอนหลากหลายเช่นเดียวกับบทเรียนโมดูล แต่ต่างกันที่วิธีการเรียนการสอนและการประเมินผล ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง พบว่า ความรับผิดชอบในการเรียนก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 5 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผาณิต เพชรจำรัส (2529: 69-70) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินติเคทกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบซินติเคท ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของวรเชษฐ์ โชคชัย (2536: 99) ที่ศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานในห้องเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการ ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539: 81) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู พบว่าความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียน ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุที่การวิจัยปรากฏผลดังกล่าว เพราะ ก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนต่ำ เนื่องจากนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนที่ต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่มีครูคอยอบรมสั่งสอนตลอดเวลา แต่เมื่อนักเรียนได้ทดลองศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เข้าใจวิธีการเรียนมากขึ้น เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ได้ทำการทดสอบอีกครั้ง โดยใช้แบบสอบถามฉบับเดิม ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงขึ้น เป็นเพราะการเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูล นักเรียนต้องศึกษาและเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มย่อยด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด และยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง เพราะรู้จักแก้ปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเอง ดังนั้น การเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลมีผลทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น

6. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง พบว่า ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 6 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผาณิต เพชรจำรัส (2529: 69-70) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินติเคทกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539: 81) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุที่การวิจัยปรากฏผลดังกล่าว เพราะก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนต่ำ เนื่องจากนักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียนวิชาภาษาไทยมากนัก ไม่ส่งการบ้านทุกครั้งตามกำหนด หลังจากที่ถูกวิจัย

ทดลองสอนวิชาภาษาไทยตามคู่มือครู จะคอยกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรม ให้ความสำคัญของการเรียนวิชาภาษาไทย รู้จักหน้าที่ของตนเอง สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบเกือบตลอดเวลา จึงทำให้นักเรียนปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง และเกิดความรับผิดชอบมากขึ้น เมื่อสิ้นสุดการทดลองได้ทำการทดสอบอีกครั้ง โดยใช้แบบสอบถามฉบับเดิม ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น เป็นเพราะการสอนตามคู่มือครูที่มีครูคอยสอดแทรกคุณธรรม และจริยธรรมไปพร้อมกับการสอนตามเนื้อหา จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดมีความรับผิดชอบสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน

1.1 ความเอาใจใส่และให้ความใกล้ชิดกับผู้เรียนอย่างทั่วถึงขณะทำกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนการสอนของครู เพราะจะได้ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหานักเรียนในการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดี ช่วยให้นักเรียนผ่อนคลาย เกิดความสบายใจ มีความมั่นใจในการเรียนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้ให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น

1.2 การสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลควรใช้เวลา 2 คาบติดต่อกันเพื่อความเหมาะสมในการทำกิจกรรมและทำให้เกิดความต่อเนื่องในการเรียนการสอน จะส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น

1.3 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในบทเรียนโมดูล ควรมีความหลากหลายเพื่อช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้ทำกิจกรรมมากขึ้น เช่น วีดีโอ ภาพประกอบ ภาพการ์ตูน แผ่นโปสเตอร์ วิทยุเทป เกม เป็นต้น

1.4 การใช้บทเรียนโมดูล ไม่ควรใช้ติดต่อกันเพียงอย่างเดียวเป็นเวลานาน ๆ ควรใช้บทเรียนโมดูลสลับกับการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซาก จำเจ

1.5 ผู้สร้างบทเรียนโมดูลควรพิจารณาเนื้อหาที่เหมาะสมในการกำหนดกิจกรรม เพราะบางเนื้อหาที่ไม่เหมาะที่จะนำมาสร้างเป็นบทเรียนโมดูล เพราะไม่สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรปรับปรุงบทเรียนโมดูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการทดลองครั้งนี้ แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างอื่น

2.2 ควรสร้างบทเรียนโมดูลวิชาภาษาไทยในรายวิชาอื่น ๆ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เพื่อจะได้ศึกษาว่า เนื้อหาวิชาภาษาไทยในรายวิชาใดบ้างที่ใช้บทเรียนโมดูลแล้วยังเกิดผลดีกว่าการสอนตามคู่มือครู

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ✓

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2531). *โครงการจัดปัจจัยด้านความพร้อมของหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- ✓ กรมวิชาการ. สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2538). *เอกสารประเมินคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์. *คู่มือแนวการสอนวิชาภาษาไทย ท 503 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ✓ กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2535). *หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ✓ ———. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). *การปฏิรูปการศึกษา*. ศูนย์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กิ่งแก้ว อิตถากร. (2524, ภาคเรียนที่ 1). "ทำไมต้องมีวินัย." *มนุษยศาสตร์ปริทัศน์*. 3 (1) : 15 – 19.
- จันทิมา พรหมโชติกุล. (2526). *การเขียนข้อสอบวิชาภาษาไทย*. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ✓ จิตรลดา แสงปัญญา และคณะ. (2535). *การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและหลักการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จूरินทร์ นันทย์ทวีกุล. (2538). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพฯ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (*จิตวิทยาการศึกษา*). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชม ภูมิภาค. (2524). *เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประสานมิตร.
- ชมพันธ์ ภูษธร ณ อยู่ชยา. (2528). *การฝึกหัดครูแบบสมรรถฐาน (Competency based Teacher Education)*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.
- . (2530). *การฝึกหัดครูแบบสมรรถฐาน (Competency based Teacher Education)*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.
- ชวาล แพรัตกุล. (2525). *เทคนิคการเขียนข้อสอบ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชะอ้อน ทองสังโสม. (2525). *เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้และไม่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ไชยรัตน์ ปรานี. (2531). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษาโดยการสอนแบบ ชินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญานิพนธ์ กศ. ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และประภาศรี สีหอำไพ. (2529). *ภาษาไทยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐพงษ์ เจริญทิพย์. (2526). รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมและเจตคติวิทยาศาสตร์ของนิสิต
วิทยาศาสตร์ศึกษา. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- เทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2529). การพัฒนานวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้การ
สอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด.
(พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- ธีรณง เกิดสุคนธ์. (2538). "คุณภาพของวิชาภาษาไทยในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา," สถาบันภาษาไทย.
กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- นิคม ตั้งกะพิภพ. (2516). การเปรียบเทียบบุคลิกภาพ ความเกรงใจ และความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียน
วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวไทยและจีน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนา
หลักสูตร) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2537). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2526). การทดสอบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2523). ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- ประณต เล็กสวาสดี. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การที่ผู้อื่นมีพฤติกรรมด้านความเป็น
ผู้นำและความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประภัสสร ไชยชนะใหญ่. (2529). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับคู่มือครูของ
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ประภากร จาญพจน์. (2528). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาหลักภาษาไทยเรื่อง คำนาม โดย
ใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนแบบธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางบ่อวิทยา
จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ปราโมทย์ ชูเดช. (2535). การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตาม
คู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เปื้อง กุมุท. (2517). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. (2526). ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย การเขียน การอ่าน การพูด การฟังและ
ราชาศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.

- ผาณิต เพชรจำรัส. (2529). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินดิเคตกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พินิดา พ่วงชูศักดิ์. (2531). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนด้วยบทเรียนโมดูล. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พันธณี วิหคโต. (2538). "การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย : ปัญหาและแนวทางแก้ไข," สถาบันภาษาไทย. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- พิจิตรา พงษ์จินดากร. (2525). การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ไพโรจน์ รุจิระวิจักขณ์ และเสรี สุปัญญาเดชา. (2538). "การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา,"วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 25 (2- 4) : 93-98
- มณฑิยา พรหมประพันธ์. (2522). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2536). การสร้างแบบวัดคุณธรรมความรับผิดชอบ. เชียงใหม่ : ภาควิชาประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มัลลิการ์ พงษ์ปริตร. (2527). การสอนเพื่อตอบสนองสมรรถภาพมนุษย์. (ฉบับปรับปรุง) กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ยุพา อานันท์สิทธิ์. (2515). การศึกษาผลการสอนแบบสืบสวนในวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีผลต่อความคิดแบบสืบสวน ความถนัดทางการเรียนและความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- รวีวรรณ เทนอิสสระ. (2522). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เวกเตอร์ซึ่งสอนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้การสอนกับการสอนปกติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วรเชษฐ์ โชคชัย. (2536). การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏกรรมกับการสอนตามแนวคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- วัฒนา สิงห์ลัมฤทธิ์. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วาริ ลำไชโย. (2529). การทดลองใช้บทเรียนโมดูลในวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- เวช มงคล. (2521). การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการหาปริมาตรของรูปทรงเรขาคณิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริกาญจน์ โกสุม. (2521). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมถวิล วิเศษสมบัติ. (2525). วิธีสอนภาษาไทยมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- _____. (2528). วิธีสอนภาษาไทยมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สมพร มั่นตะสูตร. (2526). การสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2514). การพัฒนาคุณภาพของประชากรไทย. กรุงเทพฯ : ไทยสัมพันธ์.
- สารภี รัตนบุรี. (2525). เอกสารประกอบการฝึกอบรมศึกษานิเทศก์ รุ่น 20-21. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- สารภี รัตนสุวรรณ. (2530). ความสัมพันธ์ของอัตราเร็วกับความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สกุล ภูมิประวดี. (2526). ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโครงสร้างภาษาอังกฤษเรื่องกรรดูจากและกรรมาจากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการเรียนการสอนแบบบรรยาย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุกัญญา เศรษฐ์รังสรรค์. (2533). การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการโคลซและการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย. (2523). วิธีสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2536). วิธีสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนันทา ลิมอารีย์. (2519). การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- สุภาลักษณ์ พงษ์สุวรรณ. (2523). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องเมตริกซ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สอนแบบหน่วยการเรียนรู้การสอนกับการสอนตามปกติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมาลี ศรีกิตติกุล. (2521). การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องการเปลี่ยนแปลงในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อรทัย โสภ. (2521). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้และเรียนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพา อรุณพรหมณ์. (2539). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อาคม จันทรสุนทร. (2527). การสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- อารี เจริญพจน์. (2521). เปรียบเทียบผลการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้กับการสอนแบบปกติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- Arends, Robert I. masla, John, A. and Weber, Wilford A. (1973). *Handbook for the Development of Instructional Modules in Competency – Based Teacher Education Programs*, Buffalo, New York, The Center for the Study of Teaching.
- Bacon, Charles Samuel. (1987,June). "Teacher Goal Structures and Student Responsibility for Learning : A Student Perspective." *Dissertation Abstracts International*. 46(9): 659.
- Bennett, John A. (1977, February). "Development and Field – testing Reading Instruction Proficiency Modules for In service Teacher of Secondary Basic English Reading Class," *Dissertation Abstracts International*. 34(8) : 5138-A.
- Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives Handbook I : Cognitive Domain*. New York : David McKay.
- Browne, C,G and Thomas, Chon S. *The Study of Leadership*. Illinois : The Interstate Printer and Publishers. Inc.
- Brucker, Benjamin W. (1977, January). "Teacher Preparation in Elementary School Language Arts: The Development of Modular Approach", *Dissertation Abstracts International*. 37(7): 4294-A.
- Butterworth. Thomas W. (1974, October). "The Relationship of two Different Methods of Reporting Pupil Progress to the Reading Achievement School. Attitude and Self Responsibility of a Sample of Six grade Pupils" *Dissertation Abstracts International*. 35 : 2043 – A.

- Caucci, D.J. (1974, February). "A Summative Education of a Module Method of Instructional," *Dissertation Abstracts*. 28(9) : 4976 – A.
- Fan, Chung The. (1952). *Item Analysis Table*. New Jersey : Education Testing Service, Princeton.
- Flaherty, Rita M. and Rentzel Eileen. (1965, May-June). "Personality Traits of High and Low Achievement in College," *The Journal of Educational Research*. 58(5) : 409- 411.
- Devine, T.G. (1974). *Teaching Study Skills*. Boston: Allyn and Bacon Holt. Rinehart and Winston, Inc.
- Gagne, Robert M. (1965). *The Conditions of Learning*. 2nd ed., New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Houston, Robert W. and others. (1972). *Development Instructional Modules*. Houston, Texas: College of Education, University of Texas.
- Hurlock, Elizabeth B. (1976). *Adolescent Development*. 3rd ed., New York: McGraw-Hill Book Company.
- Lawrence, Condon. (1975). *Module on Modules*. Florida: Department of Education of Florida University.
- Lawshe, C.H. (1966). *Principles of Personal testing*. New York: McGraw – Hill Books Company.
- McClelland, D.C. and D.G. Winter. (1969). *Motivating Economic Achievement*. New York: Collier Macmillan.
- Milton, Betty L. and Dale, Harris B. (1962, January). "The Development of Responsibility in Children," *The child: A book of reading*. 46(1) : 407 – 416.
- Mueller, Danial J. (1969, August). "Differences in Social Responsibility Among Various Group of College Students," *Dissertation Abstracts International*. 31 (2) : 495 - 13.
- Murman, Elmer Gerhart. (1975, September.). "Module or Traditional? A Surrey of Preference, Opinions, and Performances." *Dissertation Abstracts*. 36(3): 1280-A.
- Murphy, Joseph A. (1975, April). "A Theoretical Basic for and The Development of a Modular for Training Teacher of Adult Reading" *Dissertation Abstracts International*. 35(10) : 6557-A.
- Parsons, Jerry and others. (1976, February). Criteria for Selecting Evaluation or Development Learning Modules, *"Educational Technology"* 4(2): 321 –32.
- Peck R.F. and R.T. Havighurt. (1963). *Child Development and Personality*. New York: John Willy and Son Inc.
- Pippo, Edwin B. (1966). *Principles of Personal Management*. 2nd ed., New York : McGraw-Hill.
- Sbarata, Phillip A. (1975, February). "A Flexible Modular System: An Experiment in Teaching Freshman Composition," *Dissertation Abstracts International*. 36(3): 1280-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จดหมายขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือการวิจัยและดำเนินการวิจัย
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ.....บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5644
ที่.....ทม 1007/ 4095.....วันที่.....30 ตุลาคม 2541
เรื่อง.....ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้และความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเข้าพบเรียน
โมดูลกับการสอนตามคู่มือครู" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม และ รองศาสตราจารย์
อัจฉรา สุขารมณ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ
รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ของ นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ.....บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5644
 ที่.....ทม 1007/ 4046 วันที่.....๖ ตุลาคม 2541
 เรื่อง.....ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม และ รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญของ นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ.....บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5644
ที่.....ทม 1007/ 4114.....วันที่.....30 ตุลาคม 2541
เรื่อง.....ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....

เรียน ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

เนื่องด้วย นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเข้าทำเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม และ รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์อรุณศรี กุมุท และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทิมา พรหมราชติกุล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชิญชวนของ นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1007/ 4094

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙๐ ตุลาคม 2541

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม

เนื่องด้วย นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม และ รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์นันทนา อินทมานะ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญของ นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร. 258-4119

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ.....บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5644
 ที่.....ทว 1007/4311 วันที่.....12 พฤศจิกายน 2541
 เรื่อง.....ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายมัธยม)

เนื่องด้วย นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน
 โดยใช้นิทานสอดแทรกกับการสอนตามคู่มือครู" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม และ
 รองศาสตราจารย์อঞ্জรา สุขารมณ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้
 บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์จจรศรี ชาทิกานนท์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 ว่า นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็น
 อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ.....บัณฑิตวิทยาลัย...มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ...โทร.....5644
ที่.....ทว 1007/ 4314.....วันที่.....๒๑ พฤศจิกายน 2541
เรื่อง.....ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียกับการสอนตามคู่มือครู" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม และรองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เริงลักษณ์ โรจนพันธุ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชิญชวนให้ นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ.....มณฑลวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทร. 5644
 ที่.....ทว 1007/4311 วันที่.....13 พฤศจิกายน 2541
 เรื่อง.....ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

เนื่องด้วย นางสาวศศิวิมล เมืองนิตย์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีบทเรียนรวมคู่กับการสอนตามคู่มือครู" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม และ รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ มณฑลวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ศลภสุม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1 ที่ นางสาวศศิวิมล เมืองนิตย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1007/ 4474

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 พฤศจิกายน 2541

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกบินทร์วิทยา

ด้วย นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีบทเรียนรวมคู่กับการสอนตามคู่มือครู" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภานัน รุ่งเรืองธรรม และ รองศาสตราจารย์อังฉรา สุขารมณ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ งานการนี้ นิสิตจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากนักเรียน โดยขออนุญาตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 - 6 จำนวน 80 คน ทำแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ในระหว่างเดือนธันวาคม 2541

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1007/ 3166

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๔ ธันวาคม 2541

เรื่อง ขอกทดลองสอนเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม

ด้วย นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนรวมคู่กับการสอนตามคู่มือครู" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม และ รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากนักเรียน โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และทำการทดลองสอนวิชาภาษาไทย กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2542

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศศิวิมล เนิ่งนิตย์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพในการทดลองสอนดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรสาร/โทร ๖๕๔-4119

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการสอนและบทเรียนโมดูล

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรีงลักษณ์ ไรจนพันธ์ ภาควิชาเทคโนโลยีและการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรณี ชาดิกานนท์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แผนกมัธยมศึกษา
4. อาจารย์นันทนา อินทมานะ โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ศลโกสุม สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทิมา พรหมโชติกุล สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์นันทนา อินทมานะ โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ทศพร ประเสริฐสุข ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนวการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณีสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์อรุณศรี กุมุท สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

แผนการสอนของกลุ่มทดลอง

- ชุดการสอนที่ 1-3
- ใบความรู้
- ใบงาน
- เอกสารประกอบใบงาน
- แบบทดสอบก่อน – หลังเรียน
- แบบประเมินการพูดและแบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

แผนการสอนของกลุ่มควบคุม

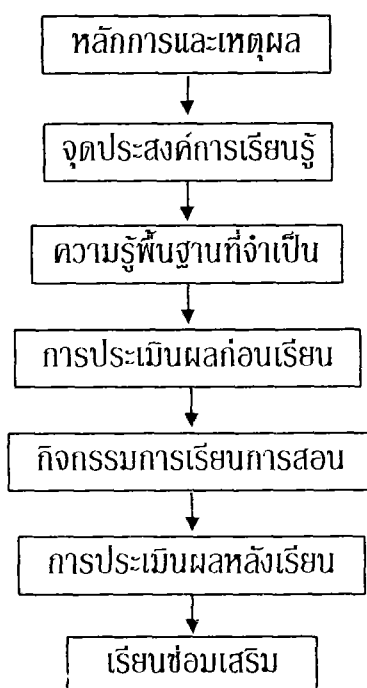
- ใบความรู้
- ใบงาน

แผนการสอนกลุ่มทดลอง (บทเรียนโมดูล)

- ชุดการสอน 1-3
- ใบความรู้
- ใบงาน
- เอกสารประกอบใบงาน
- แบบทดสอบก่อน – หลังเรียน
- แบบประเมินการพูดและแบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

แผนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล

คำชี้แจง การเรียนบทเรียนโมดูล ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้

บทเรียนโมดูลมีทั้งหมด 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

ชุดที่ 2 เรื่องสั้น เรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก

ชุดที่ 3 อิลิตตะเลงพ่าย

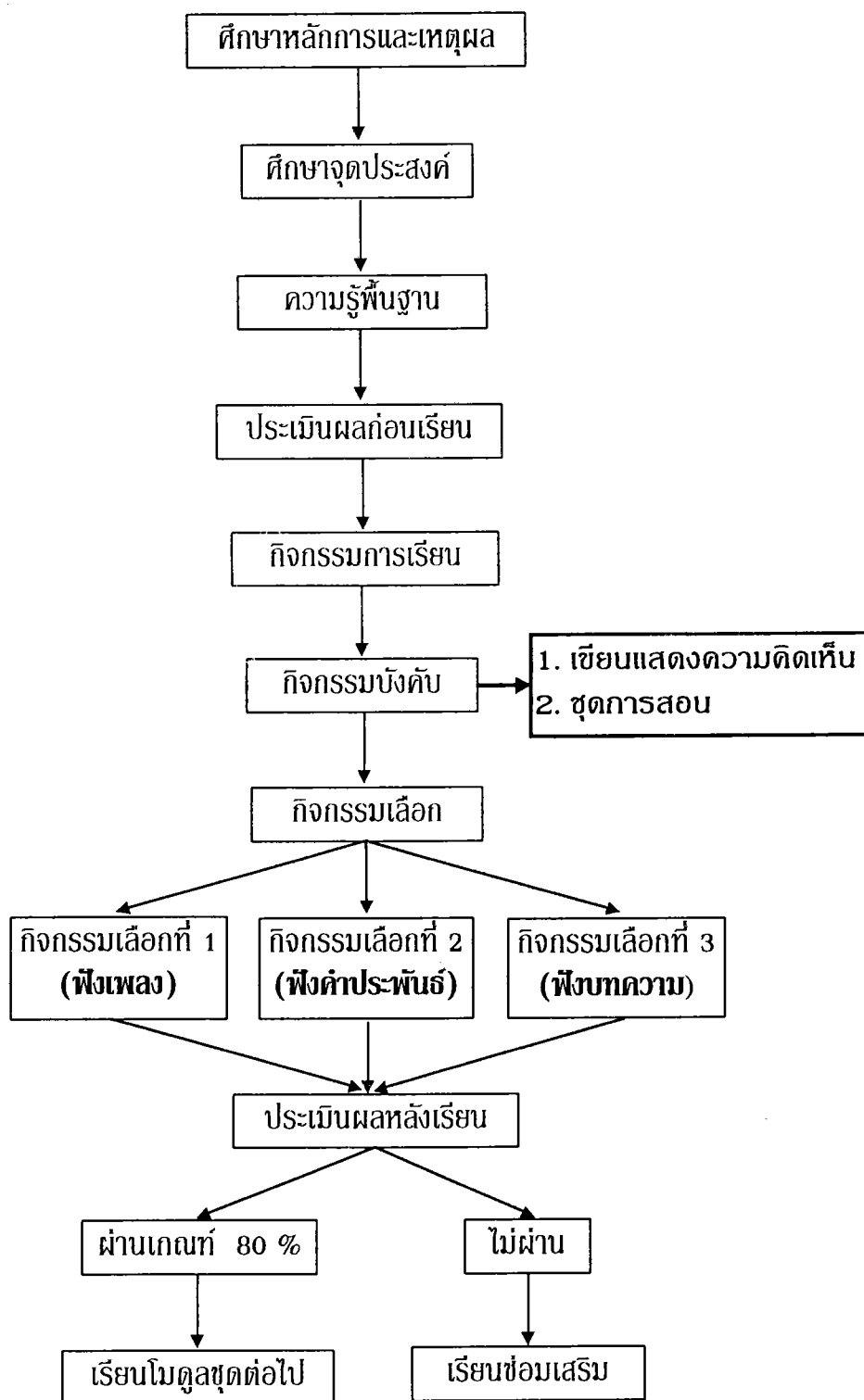
ในการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ทั้ง 3 ชุด ชั้นแรกท่านต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบทั้ง 7 ประการ เริ่มจากหลักการและเหตุผล จุดประสงค์การเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานที่จำเป็น การประเมินผลก่อนเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลหลังเรียน และการเรียนซ่อมเสริม เมื่อท่านศึกษาบทเรียนโมดูลเข้าใจดีแล้ว การเรียนการสอนต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการและเหตุผลของโมดูล
2. ศึกษาจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียนโมดูล
3. ประเมินผลก่อนเรียน
4. ทำกิจกรรมการเรียนทั้งกิจกรรมบังคับและกิจกรรมเลือก
5. ประเมินผลหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับก่อนเรียน
6. เรียนซ่อมเสริม

ดังแผนภูมิการเรียนของบทเรียน โมดูลแต่ละชุด ต่อไปนี้

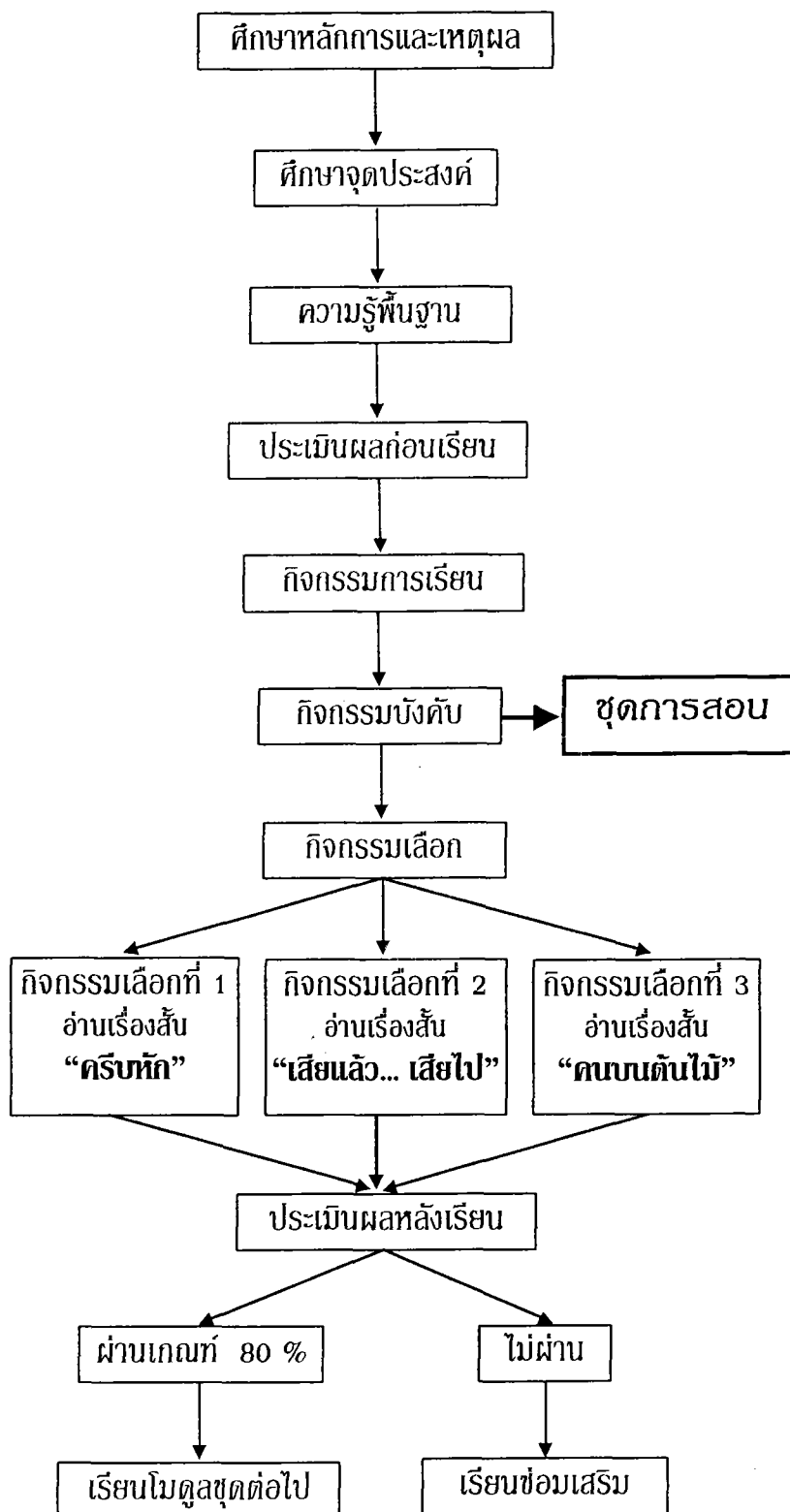
แผนภูมิการเรียนโมดูลชุดที่ 1

เรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

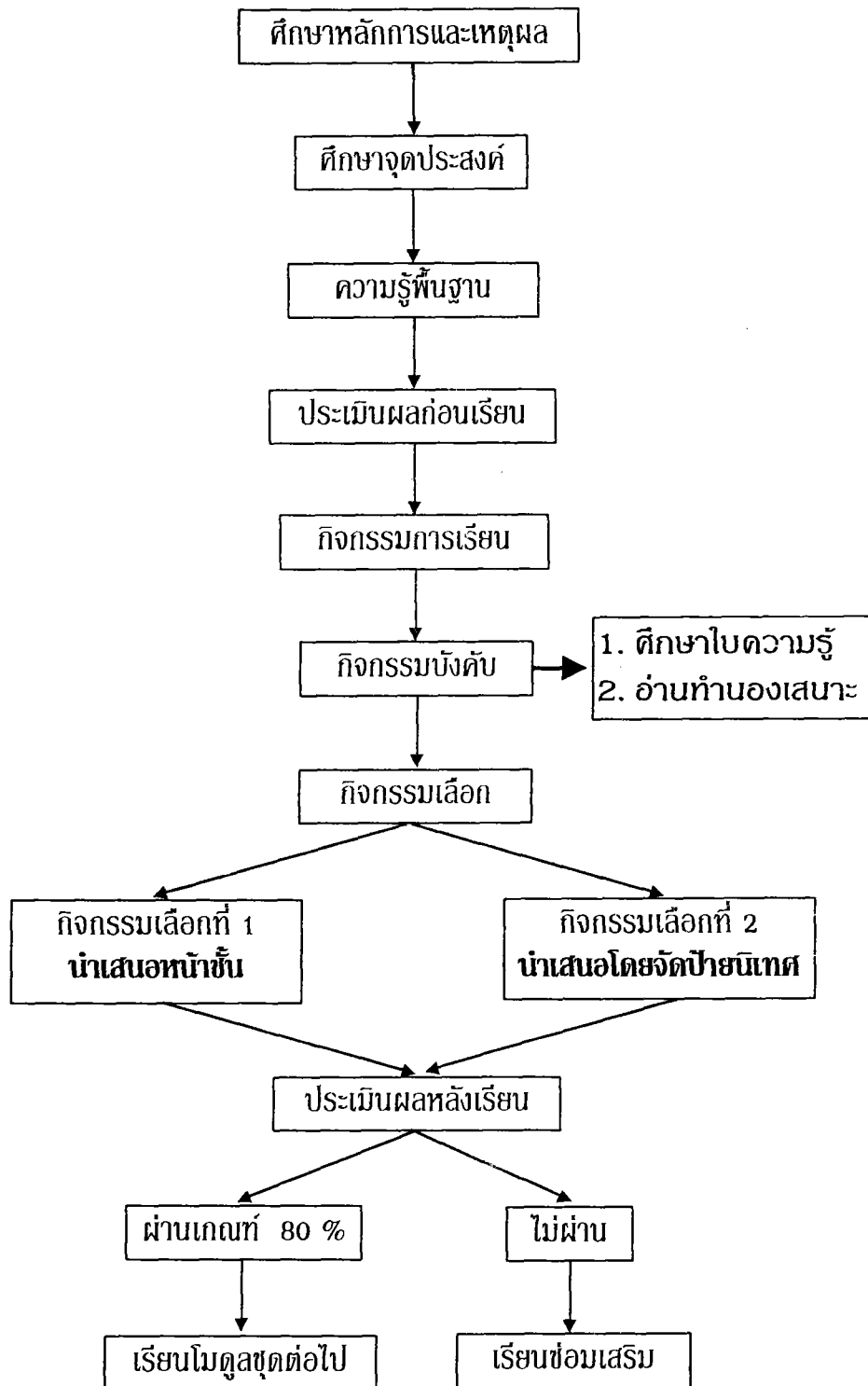

แผนภูมิการเรียนโมดูลชุดที่ 2

เรื่องสั้น ดวงอาทิตย์ที่รัก

แผนภูมิการเรียนโมดูลชุดที่ 3 เรื่อง ลีลิตตะเลงพ่าย

คู่มือครูในการใช้บทเรียนโมดูล

การเรียนรู้โดยใช้บทเรียนโมดูล นักเรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ตามความสามารถและความสนใจของตน ครูเป็นผู้จัดสถานการณ์และอำนวยความสะดวกให้นักเรียน ตลอดจนให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาในปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการใช้บทเรียนโมดูล ดังนั้นเพื่อให้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และได้ผลตรงตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ครูจะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

คำแนะนำการใช้บทเรียนโมดูล

1. ครูต้องศึกษาบทเรียนโมดูลอย่างละเอียดรอบคอบ โดยอ่านเนื้อหา และศึกษาขั้นตอนของกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติ พร้อมทั้งทำความเข้าใจกระบวนการเรียนของนักเรียนทุกขั้นตอน
2. ครูต้องจัดสภาพห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ที่จำเป็นให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยพร้อมที่จะใช้ได้ทันที
3. ก่อนสอนครูต้องอธิบายวิธีการเรียนและขั้นตอนในการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนโมดูลให้นักเรียนทราบอย่างละเอียด พร้อมทั้งเน้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ และจะต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในบทเรียนโมดูลอย่างเคร่งครัด
4. ก่อนสอนครูต้องให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนการเรียน รับผิดชอบให้คะแนนและบอกให้นักเรียนทราบว่า นักเรียนมีความรู้ในเรื่องที่เรียนมากน้อยเพียงใด สำหรับนักเรียนที่ทดสอบครั้งแรกนี้ ได้คะแนนเกิน 80 เปอร์เซนต์ ก็อาจไม่ต้องเรียนบทเรียนโมดูลเรื่องนั้น ๆ ก็ได้
5. แจกบทเรียนโมดูลให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง โดยครูจะเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก และจัดกิจกรรมให้เท่านั้น ไม่ใช่ผู้สอนโดยตรง ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเลือกปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในกิจกรรมการเรียน
6. เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนตามที่ระบุไว้ในบทเรียนโมดูลครบถ้วนแล้ว ต้องให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการเรียน แล้วตรวจให้คะแนน นักเรียนคนใดได้คะแนนเกิน 80 เปอร์เซนต์ ถือว่าผ่านบทเรียนโมดูลชุดนี้
7. นักเรียนที่ทำคะแนนได้ไม่ถึง 80 เปอร์เซนต์ จะต้องเรียนซ่อมเสริมโดยทำกิจกรรมการเรียนเดิมซ้ำอีก หรือทำกิจกรรมการเรียนอื่นๆ ที่เหมาะสมซึ่งครูจะช่วยเหลือจัดวัสดุอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ให้ พร้อมทั้งหาช่วงเวลาที่เหมาะสมให้นักเรียนมาเรียนซ่อมเสริม หลังจากทำกิจกรรมซ่อมเสริมเสร็จแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการเรียน ถ้าได้คะแนนเกิน 80 เปอร์เซนต์ จึงจะถือว่าผ่านบทเรียนโมดูลนี้ได้
8. เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนครบตามที่กำหนดไว้แล้ว ครูเก็บกระดาษคำตอบจากนักเรียน และตรวจให้คะแนน พร้อมทั้งบันทึกผลการเรียนไว้เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน

แผนการสอนกลุ่มทดลอง

บทเรียนโมดูล ชุดที่ 1 วิชาภาษาไทย ท 504 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ เวลา 4 คาบ คาบที่ 1 - 4

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งด้านการอ่าน การฟัง การพูดและการเขียนนั้นมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาทักษะความมีวิจารณ์ญาณ เพราะการฝึกฝนให้เป็นผู้ที่มีวิจารณ์ญาณ จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะความมีวิจารณ์ญาณเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ และอาจนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ ทำคุณประโยชน์อื่นๆ ให้แก่สังคมในทุกด้าน

บทเรียนโมดูลชุดนี้ นักเรียนจะได้ฝึกทักษะการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ ในชีวิตประจำวันของนักเรียน จะใช้ทักษะการฟังเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ทั้งที่มีสาระและไม่มีสาระเกือบตลอดเวลา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นักเรียนจะต้องใช้วิจารณ์ญาณที่เกิดจากประสบการณ์ ความรู้ ความคิดอย่างมีเหตุผลไตร่ตรองว่า ควรเชื่อหรือไม่ ควรปฏิบัติตามหรือไม่ เพราะเหตุใด

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องที่ฟังและมีทักษะการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ จนสามารถวิเคราะห์สารที่ฟังได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของคำว่า “การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ” ได้
2. จำแนกประเภทของสารได้อย่างถูกต้องว่าเป็นสารให้ความรู้ สารโน้มน้าวใจ หรือ

สารจรรโลงใจ

3. แยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็นได้
4. บอกจุดมุ่งหมายของผู้แต่งได้
5. พูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็น ดี ชม เมื่อได้ฟังสารประเภทต่างๆ ได้อย่างมีหลักเกณฑ์

และมีเหตุผล

6. วิเคราะห์คุณค่าของสารประเภทต่างๆ ที่ฟัง พร้อมทั้งบอกความสำคัญของการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณได้

7. สรุปกระบวนการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณได้

ความรู้พื้นฐาน

นักเรียนได้เรียนพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพการฟังและการฟังให้สัมฤทธิ์ผลมาแล้ว ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การประเมินผลก่อนเรียน

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาทำ 20 นาที

กิจกรรมการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมบังคับและกิจกรรมเลือก ดังนี้

1. กิจกรรมบังคับ นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมต่อไปนี้

1.1 นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ แล้วสรุปสาระสำคัญลงสมุด

1.2 ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการฟังของเยาวชนในปัจจุบันนี้ว่า เป็นอย่างไร ส่วนใหญ่แล้วชอบฟังสารประเภทใด เป็นสารที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคมหรือไม่ อย่างไร (เขียนลงในใบงานที่ 1)

1.3 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อศึกษาและทำกิจกรรมในชุดการสอนที่ 1 เรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

2. กิจกรรมเลือก นักเรียนเลือกทำกิจกรรมต่อไปนี้อย่างน้อยคนละ 1 กิจกรรม

2.1 นักเรียนฟัง เพลง “ด้วยตัวเราเอง” ของ วงโลโซ (เอกสารประกอบใบงานที่ 2) แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (ใบงานที่ 2)

2.1.1 เพลงนี้จัดเป็นสารประเภทใด เพราะเหตุใด

2.1.2 สารสำคัญของเพลงนี้ คืออะไร

2.1.3 เพลงนี้ให้คุณค่าในแง่ใด

2.1.4 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อฟังเพลงนี้ เพราะเหตุใด

2.1.5 การใช้สำนวนภาษาเป็นอย่างไร

2.2 นักเรียนฟังบทประพันธ์ “ขอหัวใจ... คินฟ้าใสให้ทะเล” ของ จิรนนท์ พิตกรวิธา (เอกสารประกอบใบงานที่ 3) แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (ใบงานที่ 3)

2.2.1 ข้อความนี้เป็นสารประเภทใด เพราะเหตุใด

2.2.2 สารสำคัญของบทประพันธ์นี้คืออะไร

2.2.3 บทประพันธ์นี้ให้คุณค่าในแง่ใด

2.2.4 นักเรียนชอบบทประพันธ์นี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

2.2.5 การใช้สำนวนภาษาเป็นอย่างไร

2.3 นักเรียนฟังบทความเรื่อง “มองโลกในแง่ดี” ของ นันทน์ภัส ประสานทอง (เอกสารประกอบใบงานที่ 4) แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (ใบงานที่ 4)

2.3.1 บทความนี้เป็นสารประเภทใด เพราะเหตุใด

2.3.2 สารสำคัญของบทความนี้คืออะไร

2.3.3 บทความนี้ให้คุณค่าในแง่ใด

2.3.4 นักเรียนเห็นด้วยกับบทความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

2.3.5 การใช้สำนวนภาษาเป็นอย่างไร

การประเมินผลหลังการเรียน

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ในการประเมินผลก่อนเรียน นักเรียนที่ทำแบบทดสอบได้คะแนน 80 เปอร์เซนต์ ขึ้นไปถือว่าผ่านบทเรียนโมดูลชุดนี้

การเรียนซ่อมเสริม

นักเรียนที่ทำคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินผล 80 เปอร์เซนต์ ให้ปรึกษาครูผู้สอนเพื่อทำกิจกรรมการเรียนซ่อมเสริม โดยเรียนจากบทเรียนโมดูลชุดนี้ใหม่ หรืออาจจะทำกิจกรรมเฉพาะตอนที่บกพร่องก็ได้

แผนการสอนกลุ่มทดลอง

บทเรียนโมดูล ชุดที่ 2

วิชาภาษาไทย ท 504

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่องสั้น เรื่องดวงอาทิตย์ที่รัก

เวลา 4 คาบ

คาบที่ 5-8

หลักการและเหตุผล

เรื่อง “ดวงอาทิตย์ที่รัก” เป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทเรื่องสั้นแนวสังคมอิงวิทยาศาสตร์ ผู้เขียนคือ ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ ได้รับยกย่องเป็นนักวิทยาศาสตร์ดีเด่นคนหนึ่งของประเทศไทย เขียนเรื่องนี้ขึ้นจากจินตนาการที่ตั้งอยู่บนฐานของข้อเท็จจริงเชิงวิทยาศาสตร์ สภาพสังคมที่ผู้แต่งพรรณนาไว้ ในปี พ.ศ. 2613 เป็นปีที่นักดาราศาสตร์ได้คำนวณไว้ว่า จะเกิดปรากฏการณ์สุริยุปราคาเต็มดวงขึ้นในประเทศไทยอีก

บทเรียนโมดูลชุดนี้ นักเรียนจะได้ศึกษาองค์ประกอบของเรื่องสั้น และข้อคิด ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยมที่ปรากฏในเรื่องดวงอาทิตย์ที่รัก ซึ่งนักเรียนควรนำมาเปรียบเทียบกับสภาพสังคมในปัจจุบัน นอกจากนักเรียนจะได้รับความบันเทิงจากการอ่านเรื่องสั้นแล้ว นักเรียนจะได้ศึกษากลวิธีการเขียนเรื่องสั้น และศิลปะการใช้ภาษาอีกด้วย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจลักษณะของเรื่องสั้น สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น จินตนาการของนักเขียนบทประพันธ์ประเภทเรื่องสั้น

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้ นักเรียนสามารถ

1. อธิบายองค์ประกอบของเรื่องสั้นได้
2. วิเคราะห์ข้อขัดแย้งของเรื่องสั้นได้
3. วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครได้
4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องสั้นได้
5. อธิบายฉากที่สำคัญของเรื่องที่ได้
6. วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษาในเรื่องได้
7. แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับคุณค่าและกลวิธีการเขียนเรื่องสั้นได้

ความรู้พื้นฐาน

นักเรียนเคยเรียนเรื่องสั้นมาแล้วในรายวิชา ท 401-402 และ ท 503

ประเมินผลก่อนการเรียนรู้

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาทำ 20 นาที

กิจกรรมการเรียนรู้

เพื่อให้ นักเรียนมีสมรรถภาพตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ นักเรียนต้องทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมบังคับ และกิจกรรมเลือก ดังนี้

1. กิจกรรมบังคับ นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมต่อไปนี้

นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อศึกษาและทำกิจกรรมในชุดการสอนที่ 2 และ 3 เรื่องดวงอาทิตย์ที่รัก

2. กิจกรรมเลือก นักเรียนเลือกทำกิจกรรมต่อไปนี้อย่างน้อย 1 กิจกรรม

2.1 นักเรียนอ่านเรื่องสั้น เรื่อง “ครีบกัก” ของ ประภัสสร เสวิกุล (เอกสารประกอบใบงานที่ 5) แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (ใบงานที่ 5)

2.1.1 สรุปสาระสำคัญของเรื่อง

2.1.2 วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละคร และฉาก

2.1.3 อธิบายข้อคิด ความรู้ ความเชื่อ และค่านิยมที่ปรากฏในเรื่อง

2.1.4 แสดงความคิดเห็นตอนที่ประทับใจหรือไม่พอใจ ในแง่มุมใด

2.1.5 วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษา และกลวิธีที่ผู้แต่งใช้ในการเสนอเรื่อง

2.2 นักเรียนอ่านเรื่องสั้นเรื่อง “เสียแล้วเสียไป” ของ อัครศิริ ธรรมโชติ (เอกสารประกอบใบงานที่ 6) แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (ใบงานที่ 6)

2.2.1 สรุปสาระสำคัญของเรื่อง

2.2.2 วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละคร และฉาก

2.2.3 อธิบายข้อคิด ความรู้ ความเชื่อ และค่านิยมที่ปรากฏในเรื่อง

2.2.4 แสดงความคิดเห็นตอนที่ประทับใจหรือไม่พอใจ ในแง่มุมใด

2.2.5 วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษา และกลวิธีที่ผู้แต่งใช้ในการเสนอเรื่อง

2.3 นักเรียนอ่านเรื่องสั้นเรื่อง “คนบนต้นไม้” ของ นิคม รายยวา (เอกสารประกอบใบงานที่ 7) แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (ใบงานที่ 7)

2.3.1 สรุปสาระสำคัญของเรื่อง

2.3.2 วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละคร และฉาก

2.3.3 อธิบายข้อคิด ความรู้ ความเชื่อ และค่านิยมที่ปรากฏในเรื่อง

2.3.4 แสดงความคิดเห็นตอนที่ประทับใจหรือไม่พอใจ ในแง่มุมใด

2.2.5 วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษา และกลวิธีที่ผู้แต่งใช้ในการเสนอเรื่อง

การประเมินผลหลังการเรียนรู้

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ในการประเมินผลก่อนเรียน นักเรียนที่ทำแบบทดสอบได้คะแนน 80 เปอร์เซนต์ ขึ้นไปถือว่าผ่านบทเรียนโมดูลชุดนี้

การเรียนรู้ซ่อมเสริม

นักเรียนที่หาคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินผล 80 เปอร์เซนต์ ให้ปรึกษาครูผู้สอนเพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ซ่อมเสริม โดยเรียนจากบทเรียนโมดูลชุดนี้ใหม่ หรืออาจจะทำกิจกรรมเฉพาะตอนที่บกพร่องก็ได้

แผนการสอนกลุ่มทดลอง

บทเรียนโมดูล ชุดที่ 8

วิชาภาษาไทย ท 504

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

เวลา 8 คาบ

คาบที่ 9-16

หลักการและเหตุผล

ลิลิตตะเลงพ่าย พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์อีกเรื่องหนึ่งที่คนไทยควรจะได้ศึกษา เพราะนอกจากจะมีคุณค่าทางวรรณศิลป์เป็นอย่างสูงแล้ว ยังให้ความรู้ด้านต่างๆ อีกหลายด้าน เช่น ประวัติศาสตร์ ประเพณี ตำราพิชัยสงคราม ตลอดจนหลักธรรมะ พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงนิพนธ์ลิลิตตะเลงพ่ายขึ้น เพื่องานพระราชพิธีฉลองตึกวัดพระเชตุพนฯ ในรัชกาลที่ 3 ซึ่งพระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิตแต่งคำต่างๆ จารึกลงบนแผ่นหินอ่อนประดับไว้ตามระเบียบพระวิหารคดและศาลาราย ด้วยมีพระประสงค์จะให้วัดพระเชตุพนฯ เป็นแหล่งศึกษาอันถาวรสำหรับมหาชน พระประสงค์นี้แจ้งอยู่ในหนังสือชุมนุมจารึกวัดพระเชตุพนฯ หมวดความเรียง ลิลิตเป็นรูปแบบงานประพันธ์ของไทย ประกอบด้วยร้อยโคลง 2 โคลง 3 โคลง 4 สุภาพ สลับกันตามความเหมาะสมของเนื้อความในเรื่อง ลิลิตจะเริ่มต้นด้วยร่ายนำ ซึ่งเป็นบทเห็ดพระเกียรติพระมหากษัตริย์และสดุดีความรุ่งเรืองของบ้านเมือง ต่อจากนั้นก็ดำเนินเรื่องตามพระราชพงสาวดารกรุงศรีอยุธยา ตอนท้ายเรื่องกล่าวถึงธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดินมีทศธรรม กุศลธรรม และจักรวรรดิวัตร จบลงโดยบอกความมุ่งหมายในการแต่งเรื่องนี้

ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ที่มีความยาวมาก ไม่อาจเรียนให้จบทั้งหมดได้ในเวลาจำกัด จึงคัดตอนมาให้เรียนเพียงบางตอน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ชื่นชมวรรณคดีอันวิจิตรของชาติ ตอนใดที่ข้ามไปได้ใส่เครื่องหมาย ฯลฯ ไว้เพื่อให้เป็นที่สังเกต บทประพันธ์ที่คัดมาแบ่งออกเป็นตอน ๆ และตั้งชื่อตอนไว้ รวม 12 ตอน ได้อธิบายศัพท์และถ้อยคำที่อาจเข้าใจยากไว้ในเชิงอรรถ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทประพันธ์ง่ายขึ้น เลขประจำบทประพันธ์เป็นเลขลำดับเฉพาะหนังสือวรรณสารวิจักษณ์เท่านั้น ส่วนเลขประจำบทประพันธ์ ฉบับสมบูรณ์พิมพ์ไว้ในวงเล็บ

บทเรียนโมดูลชุดนี้ นักเรียนจะได้ฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย ในชีวิตประจำวันของนักเรียนจะใช้ทักษะการอ่านเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ทั้งที่มีสาระและไม่มีสาระเกือบตลอดเวลา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นักเรียนจะต้องใช้วิจารณญาณที่เกิดจากประสบการณ์ ความรู้ ความคิดอย่างมีเหตุผล ใคร่ครวญว่าเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่มีคุณค่า ให้ข้อคิดในการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตหรือไม่ อย่างไร

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจและมีทักษะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจนสามารถวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านได้ ตลอดจนตระหนักในคุณค่าของภาษาและวรรณคดีไทย

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. เล่าประวัติของผู้นิพนธ์ได้
2. อธิบายที่มาของเรื่องและจุดมุ่งหมายของการนิพนธ์ได้
3. อธิบายความหมายของคำว่า “ตะเลงพ่าย” ได้
4. เขียนแผนผังพร้อมทั้งอธิบายลักษณะของคำประพันธ์ประเภทรายสุภาพ โคลง 2

โคลง 3 และโคลง 4 สุภาพ ได้

5. อธิบายความหมายของถ้อยคำ สำนวนภาษาในเรื่องได้
6. อธิบายลักษณะแตกต่างของคำสมาส คำสนธิ และคำแผลงได้
7. อ่านออกเสียงตามอักขรวิธีและฉันทลักษณ์ ใช้น้ำเสียง สีเสียง ท่วงทำนองแสดงความรู้สึก

ได้ถูกต้อง ชวนฟัง

8. สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้
9. ลำดับเหตุการณ์ในเรื่องและเล่าเรื่องได้ถูกต้อง
10. ถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้วที่ได้ใจความสมบูรณ์ได้
11. วิเคราะห์ลักษณะของตัวละครในเรื่องได้อย่างมีเหตุผล
12. บอกคุณค่าและข้อคิดที่ได้จากเรื่องและนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
13. วิเคราะห์ความงามของศิลปะการประพันธ์ในเรื่องได้
14. ท่องจำเป็นบทอาขยานตอนที่ไพเราะได้

ความรู้พื้นฐาน

นักเรียนได้เรียนวรรณคดีที่เป็นวรรณคดีมรดกของไทย ทั้งที่เป็นร้อยยาว โคลงสุภาพมาหลายเรื่องแล้ว ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาปีที่ 4

การประเมินผลก่อนเรียน

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาทำ 20 นาที

กิจกรรมการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมบังคับและกิจกรรมเลือก ดังนี้

(คาบที่ 9-10)

1. กิจกรรมบังคับ นักเรียนทุกคนทำกิจกรรม ต่อไปนี้

1.1 ศึกษาใบความรู้ที่ 2-6 แล้วทำกิจกรรมในใบงานที่ 8-12

1.1.1 พระประวัติของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (ใบความรู้ที่ 2, ใบงานที่ 8)

1.1.2 ที่มาของเรื่อง จุดมุ่งหมายในการแต่งและความหมายของคำว่า "ตะเลงพ่าย" (ใบความรู้ ที่ 3, ใบงานที่ 9)

1.1.3 ฉันทลักษณ์ ร่าย โคลง 2, 3, 4 สุภาพ (ใบความรู้ที่ 4)

1.1.4 ลักษณะคำสมาส สนธิ และคำแผลง (ใบความรู้ที่ 5, ใบงานที่ 10 และ 11)

1.1.5 ความงามด้านวรรณศิลป์ (ใบงานที่ 6, ใบงานที่ 12 : โวหารภาพพจน์)

1.2 ฝึกอ่านทำนองเสนาะ ร่าย โคลง 2, 3, 4 สุภาพ โดยฟังจากแถบบันทึกเสียง (คาบที่ 11-12)

2. กิจกรรมเลือก นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมกลุ่มต่อไปนี้

2.1 นักเรียนอ่านเนื้อเรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย" ในหนังสือเรียนภาษาไทย วรรณสารวิจักขณ์ เล่ม 4 หน้า 148-191 และทำกิจกรรมตามหัวข้อต่อไปนี้ แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.1.1 สรุปใจความสำคัญของเรื่อง

2.1.2 ถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้ว โดยเลือกบทประพันธ์ที่คิดว่ามีความไพเราะ

2.1.3 วิเคราะห์บุคลิก ลักษณะของตัวละครสำคัญ

(คาบที่ 13-14)

2.1.4 วิเคราะห์คุณธรรมและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

2.1.5 วิเคราะห์ความดีเด่นด้านการใช้สำนวนภาษา การใช้โวหารภาพพจน์

2.1.6 รวบรวมคำศัพท์เป็นหมวดๆ ดังนี้

ก. หมวดที่แปลว่า ช้าง

ข. หมวดที่แปลว่า ม้า

ค. หมวดที่แปลว่า ข้าราชการ

ง. หมวดที่แปลว่า พระเจ้าแผ่นดิน

2.2 นักเรียนอ่านเนื้อเรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย" ในหนังสือเรียนภาษาไทย วรรณสารวิจักขณ์ เล่ม 4 หน้า 148-191 และทำกิจกรรมตามหัวข้อในข้อ 2.1 แล้วนำเสนอผลงานโดยการจัดป้ายนิเทศ

(คาบที่ 15-16) นำเสนอผลงาน

การประเมินผลหลังการเรียนรู้

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ในการประเมินผลก่อนเรียน นักเรียนที่ทำแบบทดสอบได้คะแนน 80 เปอร์เซ็นต์ ขึ้นไปถือว่าผ่านบทเรียนโมดูลชุดนี้

การเรียนรู้ซ่อมเสริม

นักเรียนที่ทำคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินผล 80 เปอร์เซ็นต์ ให้ปรึกษาครูผู้สอนเพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ซ่อมเสริม โดยเรียนจากบทเรียนโมดูลชุดนี้ใหม่ หรืออาจจะทำกิจกรรมเฉพาะตอนที่บกพร่องก็ได้

ชุดการสอนที่ 1

คู่มือครู ชุดการสอนที่ 1

โมดูลชุดที่ 1

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ
วิชาภาษาไทย ท 504

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 คาบ

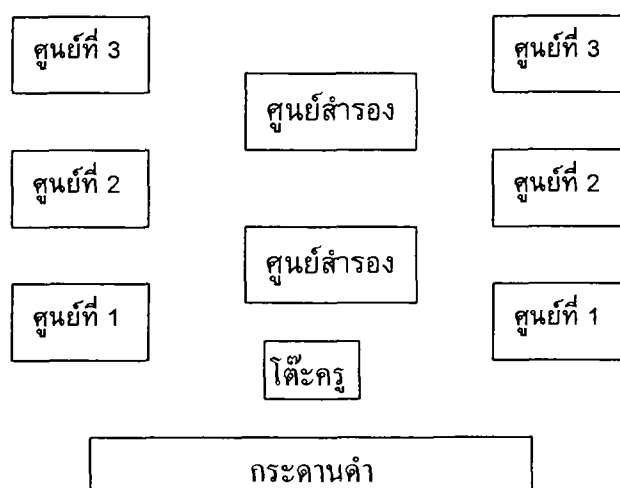
คำนำ

การสอนนักเรียนด้วยชุดการสอนนี้ เน้นที่บทบาทของนักเรียนเป็นสำคัญ แต่บทบาทของครูก็มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูและนักเรียนจากคำชี้แจงต่อไปนี้

คำชี้แจง กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลชุดนี้ จัดเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ครูศึกษาชุดการสอนอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนทุกขั้นตอน
2. ครูเตรียมอุปกรณ์ซึ่งมีได้จัดไว้ในชุดการสอน ได้แก่
 - 2.1 นาฬิกาเพื่อจับเวลา
 - 2.2 ใบงาน สำหรับตอบแบบฝึกหัด
 - 2.3 เครื่องเขียนกระดาษ
 - 2.4 แถบข้อความ “ผู้ที่รู้จักพอ แม้จะยากแค้นก็มีความสุขได้” กับ “การออกกำลังกายในตอนเช้าจะมีความสุขสดชื่น กระปรี้กระเปร่ามากกว่าการออกกำลังกายในตอนเย็น”
 - 2.5 ฉลาก
3. การเตรียมการก่อนสอน

3.1 จัดโต๊ะเรียนเป็นศูนย์กิจกรรม 3 ศูนย์ จำนวน 6 กลุ่ม และศูนย์สำรอง 2 กลุ่ม ในลักษณะใดก็ได้ หรือจัดตามแผนผังต่อไปนี้

3.2 ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการเรียนและการใช้ชุดการสอน โดยศึกษาจากคู่มือการใช้บทเรียนโมดูล

4. ลำดับการปฏิบัติในการสอน ตามที่กำหนดในแผนการสอน

5. ข้อปฏิบัติของครูขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม

5.1 ไม่ควรพูดเสียงดัง เพราะจะเป็นการทำลายสมาธิในการเรียนของนักเรียน

5.2 สังเกตความตั้งใจ ความสนใจในการเรียน การทำงานกลุ่มของนักเรียนทุกกลุ่มอย่างใกล้ชิด ถ้ากลุ่มใดมีปัญหาจะได้ช่วยเหลือได้ทันที

5.3 ควรบอกเวลาเป็นระยะๆ ทุก 20 นาที ตามที่กำหนดให้ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละศูนย์

6. บทบาทของนักเรียน

6.1 แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เลขานุการกลุ่ม 1 คน

6.2 ให้แต่ละกลุ่มเข้านั่งตามศูนย์ที่จัดไว้ กลุ่มใดจะเรียนศูนย์ใดก่อนหลังก็ได้ ยกเว้น

ศูนย์สำรอง

6.3 ทำแบบทดสอบประจำชุดการสอน

6.4 เก็บแบบทดสอบ แล้วศึกษาชุดการสอน

6.5 อ่านบัตรคำสั่ง ศึกษาบัตรเนื้อหา และปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดในบัตรกิจกรรม

6.6 เมื่อปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์ใดเสร็จแล้ว ให้นักเรียนทั้งกลุ่มเปลี่ยนไปเรียนศูนย์อื่น

จนครบ 3 ศูนย์ หากปฏิบัติกิจกรรมจนครบทุกศูนย์แล้ว ยังมีเวลาเหลือก็ให้ศึกษาเพิ่มเติมที่ศูนย์สำรอง

6.7 เมื่อทุกกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้ส่งตัวแทนไปจับฉลากว่ากลุ่มใดจะรายงาน

ความรู้ จากศูนย์ใด

6.8 พยายามรักษาเวลาทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

6.9 การเรียนด้วยชุดการสอนต้องระมัดระวัง อย่าขีดเขียนลงในชุดการสอนเด็ดขาด

6.10 ทำแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

แผนการสอน ชุดการสอนที่ 1 (โมดูลชุดที่ 1)

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์
วิชาภาษาไทย ท 504

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 คาบ

เนื้อหา

เป็นเนื้อหาจากเรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ ในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ท 504 (วรรณสาร วิจารณ์ เล่ม 4) หน้า 58 - 74 แยกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. ความหมายของคำว่า "วิจารณ์"
2. กระบวนการฟังสาร
3. ประเภทของสารที่ฟัง
4. การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องที่ฟังและมีทักษะการฟังอย่างมีวิจารณ์จนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์สารที่ฟังได้

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของคำว่า "การฟังให้เกิดวิจารณ์" ได้
2. จำแนกประเภทของสารได้อย่างถูกต้องว่าเป็นสารให้ความรู้ สารโน้มน้าวใจ หรือสารจรรโลงใจ
3. แยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็นได้
4. บอกจุดมุ่งหมายของผู้แต่งได้
5. พุดหรือเขียนแสดงความคิดเห็น ดี ชม เมื่อได้ฟังสารประเภทต่างๆ ได้
6. อธิบายคุณค่าของสารประเภทต่างๆ ที่ฟัง พร้อมทั้งบอกความสำคัญของการฟังให้เกิด

วิจารณ์ได้ได้

7. สรุปกระบวนการฟังให้เกิดวิจารณ์ได้

สื่อการเรียนการสอน

1. สื่อในชุดการสอน
 - 1.1 บัตรคำสั่ง
 - 1.2 บัตรเนื้อหา
 - 1.3 บัตรกิจกรรม
 - 1.4 บัตรเฉลย
 - 1.5 แบบทดสอบประจำชุดการสอน

2. สื่อที่ครูต้องเตรียม

- 2.1 ป้ายแสดงศูนย์กิจกรรม
- 2.2 แผ่นโป่งใส (ข้อความ 2 ข้อความ)
- 2.3 หนังสือเรียนภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4)

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เลขานุการ กลุ่ม 1 คน
2. นักเรียนทำแบบทดสอบประจำชุดการสอน ซึ่งเตรียมไว้ในชุดการสอน 10 ข้อ (10 นาที)
3. ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนพิจารณาข้อความ 2 ข้อความ (แผ่นโป่งใส) ดังนี้
“ผู้ที่รู้จักพอ แม้จะยากแค้นก็มีความสุขได้ และการออกกำลังภายในตอนเช้า จะมีความสุขขึ้น
กระปรี้กระเปร่ามากกว่าการออกกำลังภายในตอนเย็น” แล้วถามนักเรียนว่า ข้อความ 2 ข้อความนี้เป็น
 จริงหรือไม่ มีประโยชน์ในแง่ใด เพราะเหตุใด เมื่อมีนักเรียนตอบแล้วจึงโยงเข้าสู่เรื่องที่จะเรียนว่า การที่จะตัดสินข้อความใดๆ ว่าจริงหรือไม่จริง มีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า ต้องมีหลักเกณฑ์ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนจากชุด
 การสอนนี้
4. ให้นักเรียนหมุนเวียนประกอบกิจกรรมในศูนย์ต่างๆ ศูนย์ละ 20 นาที ดังนี้
 - 4.1 ศูนย์กิจกรรมที่ 1 ความหมายของคำว่า “วิจารณ์ญาณ และการพัฒนาการฟัง
 - 4.2 ศูนย์กิจกรรมที่ 2 ประเภทของสาร
 - 4.3 ศูนย์กิจกรรมที่ 3 การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น
 - 4.4 ศูนย์กิจกรรมสำรวจ เปรียบเทียบกระบวนการฟังกับการอ่าน
5. เมื่อนักเรียนกลุ่มใดปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์ใดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ดูเฉลยประจำศูนย์ซึ่งหัวหน้า
 กลุ่มถือไว้ และให้หัวหน้ากลุ่มนำคำตอบแบบฝึกหัดของกลุ่มส่งครูก่อนไปเรียนศูนย์อื่น
6. ให้รายงานผลการศึกษา โดยส่งตัวแทนออกมาจับฉลากว่ากลุ่มใดจะได้รายงานเนื้อหาในศูนย์ใด
7. ขณะตัวแทนของกลุ่มรายงาน นักเรียนทุกคนจดบันทึกการรายงานลงสมุด เป็นรายบุคคล และ
 ส่งครู
8. ขณะรายงานหากมีข้อสงสัย ให้ร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติม
9. ทำแบบทดสอบหลังเรียน (แบบทดสอบประจำชุดการสอน)

การประเมินผล

1. พิจารณาจากการทำแบบทดสอบ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน
2. สังเกตการร่วมมือ ความสนใจและการอภิปรายซักถาม

บัตรคำสั่ง

ศูนย์กิจกรรมที่ 1

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

1. ศูนย์กิจกรรมนี้ ให้นักเรียนใช้เวลาประกอบกิจกรรมทั้งหมด
ประมาณ 20 นาที
2. ศึกษาบัตรเนื้อหาให้เข้าใจ
3. ทำแบบฝึกหัดตามที่กำหนดในบัตรกิจกรรม
4. เมื่อทำแบบฝึกหัดเสร็จทุกข้อแล้ว ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยประจำศูนย์
5. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เก็บสื่อการเรียนทุกชิ้น
เข้าที่ให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพเดิม นำติดตัวไปเพียงกระดาษคำตอบ
6. ให้นักเรียนทั้งกลุ่มเปลี่ยนไปเรียนยังศูนย์ที่ว่าง ขณะเปลี่ยนศูนย์
ขอให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอย่าส่งเสียงดังรบกวนศูนย์อื่น

บัตรเนื้อหา

ศูนย์กิจกรรมที่ 1

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

วิจารณ์ญาณคืออะไร...

วิจารณ์ญาณ ประกอบด้วยคำวิจารณ์ + ญาณ หมายถึง การใคร่ครวญโดยใช้เหตุผล
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 วิจารณ์ญาณ = ปัญญาที่สามารถรู้หรือให้เหตุผลที่ถูกต้อง

พูดให้เข้าใจง่าย การใช้ปัญญาเลือกคิด เลือกเชื่อ โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ ช่วยไตร่ตรอง
พิจารณาด้วย เพื่อหาข้อสรุปในเรื่องนั้นๆ คือ วิจารณ์ญาณ

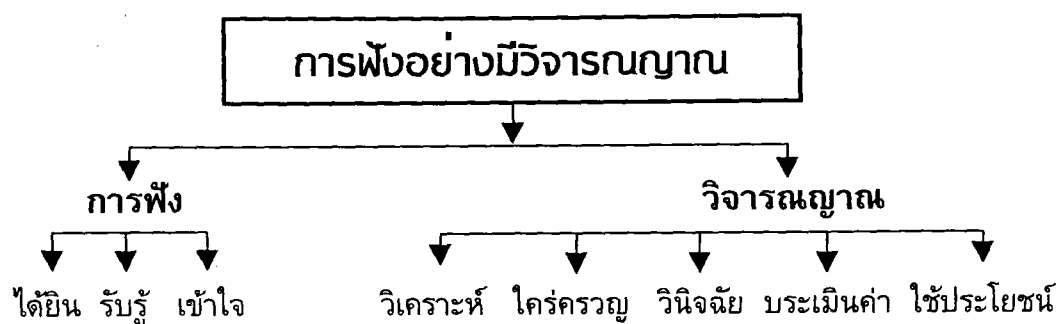
การใช้วิจารณ์ญาณในการฟังเป็นอย่างไร

ในการฟังเราจะ ไต่ถาม → รับรู้ → เข้าใจ ซึ่งยังไม่ใช้วิจารณ์ญาณในการฟัง
เมื่อฟังแล้วมีการ วิเคราะห์ → ใคร่ครวญ → วินิจฉัย → ประเมินค่า → ใช้ประโยชน์

จึงจะถือว่าเป็นการใช้วิจารณ์ญาณในการฟัง

การฟังโดยใช้วิจารณ์ญาณ คือ ฟังแล้วคิดใคร่ครวญตามไปด้วย
โดยใช้ความรู้ ความคิด เหตุผลและประสบการณ์ของตนประกอบ
เพื่อให้ข้อสรุปหรือประเมินค่าสารนั้นๆ

พอจะเข้าใจบ้างหรือยัง ถ้ายังไม่เข้าใจ สวดมนต์ภาวนาในหน้าต่อไป
จะช่วยให้เข้าใจยิ่งขึ้น

หมายเหตุ	วิเคราะห์	= แยกแยะเนื้อหาสาระของสิ่งที่ฟังเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อพิจารณา
	ใคร่ครวญ	= พิจารณาทบทวนด้วยปัญญา
	วินิจฉัย	= ตกลงใจ ตัดสินใจว่า ควรเชื่อหรือไม่ เพียงใด
	ประเมินค่า	= ตีค่าข้อความนั้นว่า ดี ไม่ดี เหมาะสม ไม่เหมาะสม ฯลฯ

จะใช้วิจารณ์ญาณในการฟัง
ในแว่ใดบ้าง

เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร

- ☉ มีความมุ่งหมายในการพูดอย่างไร
- ☉ มีความจริงใจหรือไม่ เพียงใด
- ☉ ไม่กลวิธีถ่ายทอดความติดต่ออย่างไร

เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร

- ☉ มีสาระ ประโยชน์ แง่คิด อะไรบ้าง
- ☉ เรื่องที่ฟังเป็นไปได้นาน้อยเพียงใด
- ☉ เรื่องที่ฟังน่าเชื่อถือเพียงใด

การฟังอย่างมีวิจารณญาณสำคัญอย่างไร

ทักษะการฟังนั้นสำคัญนัก
ค่อยพินิจคิดไปดังใจจง
ประเมินค่าวิเคราะห์สารชำนานยิ่งขึ้น
ทั้งสามารถตีความตามประเด็น

จงรู้จักจับความตามประสงค์
ฟังแล้วคงแตกฉานวิจารณ์เป็น
สามารถแยกข้อเท็จจริงจากความเห็น
ฟังแล้วเห็นคุณค่าน่านิยม

เข้าใจแล้ว... ดีใจจัง

บัตรกิจกรรม

ศูนย์กิจกรรมที่ 1

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

กิจกรรมในคู่มือนี้ไม่ใช่ภาคเช้า นักเรียนรู้คำตอบหมดแล้ว เพียงแต่อยากให้นักเรียน
ในกลุ่มช่วยกันเรียบเรียงคำตอบด้วยถ้อยคำของตนเอง ในหัวข้อต่อไปนี้

วิจารณ์ญาณ คือ

.....

การฟังโดยใช้วิจารณ์ญาณ คือ

.....

ประโยชน์ของการใช้วิจารณ์ญาณในการฟัง ได้แก่

.....

จวข้อสี่ต่อตนเอง จวภูมิฯในภูมิปัญญา
อย่า... ดูเฉลยก่อนทำกิจกรรม

บัตรเฉลย

ศูนย์กิจกรรมที่ 1

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

วิจารณ์ญาณ คือ การใช้ความรู้ ประสบการณ์ หลักเกณฑ์ ในการพิจารณา
ไตร่ตรอง เลือกคิด เลือกเชื่อสิ่งใดๆ อย่างมีเหตุผล

การฟังโดยใช้วิจารณ์ญาณ คือ ฟังอย่างคิดใคร่ครวญ โดยใช้ความรู้ ความคิด
เหตุผล ประสบการณ์ประกอบในการพิจารณา

ประโยชน์ของการใช้วิจารณ์ญาณในการฟัง ได้แก่

1. ไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้อื่นเพราะรู้ไม่เท่าทันการพูดของเขา
2. ไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชักจูงที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร
3. ช่วยให้การตัดสินใจหลังจากฟังเรื่องใดๆ เป็นไปอย่างถูกต้อง
4. ได้รับประโยชน์จากการฟังคุ้มค่างับเวลาที่เสียไป

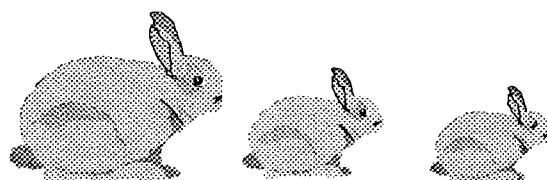
เกรงใจนะ... ตัวแฉนี้...

บัตรคำสั่ง

ศูนย์กิจกรรมที่ 2

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ (ประเภทของสาร)

1. ศูนย์กิจกรรมนี้ ให้นักเรียนใช้เวลาประกอบกิจกรรมทั้งหมด 20 นาที
2. ศึกษาบัตรเนื้อหาให้เข้าใจ
3. ทำแบบฝึกหัดตามที่กำหนดในบัตรกิจกรรม
4. เมื่อทำแบบฝึกหัดเสร็จทุกข้อแล้ว ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยประจำศูนย์
5. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เก็บสื่อการเรียนทุกชิ้น เข้าที่ให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพเดิม นำติดตัวไปเพียงกระดาษคำตอบ
6. ให้นักเรียนทั้งกลุ่มเปลี่ยนไปเรียนยังศูนย์กิจกรรมที่ว่าง ขณะเปลี่ยนศูนย์ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อย่าส่งเสียงดังรบกวนศูนย์อื่น

บัตรเนื้อหา

ศูนย์กิจกรรมที่ 2

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ (ประเภทของสาร)

สารที่เราฟังหรืออ่าน จำแนกตามลักษณะของเนื้อหาได้ 3 ประเภท คือ

- ① สารให้ความรู้
- ② สารในมนน้าวใจ
- ③ สารจรรโลงใจ

๕ นักเรียนลองพิจารณาว่า หัวข้อต่อไปนี้ควรจัดเป็นสารประเภทใด ๕

พระธรรมเทศนา หนังสือเรียนเรียนภาษาไทย
ข่าวในหนังสือพิมพ์ คำโฆษณาขายเครื่องดื่ม เพลงชาติ
คำเชิญชวนให้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คำปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง

สารให้ความรู้

ได้แก่ สารที่มุ่งให้ข้อเท็จจริง สารที่เป็นประโยชน์อย่างใด
อย่างหนึ่ง เช่น หนังสือเรียนภาษาไทย ข่าวเศรษฐกิจ
ในหนังสือพิมพ์ ฯลฯ

ใช้วิจารณ์ญาณกับสารให้ความรู้อย่างไร

แนวในการใช้วิจารณ์ญาณกับสารที่ให้ความรู้ ปฏิบัติดังนี้

1. พิจารณาว่าสารนั้นควรแก่การใช้วิจารณ์ญาณหรือไม่
2. ถ้าต้องใช้วิจารณ์ญาณ ให้เพิ่มความตั้งใจ จับประเด็นสำคัญให้ได้
3. ฝึกแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น พิจารณาข้อคิดเห็นของผู้ส่งสารว่า
เชื่อถือได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด
4. ขณะที่ฟังควรบันทึกประเด็นสำคัญไว้เพื่อเตือนความทรงจำ
5. ประเมินค่าสารว่า เป็นประโยชน์ ดี ไม่ดี อย่างไร
6. พิจารณาว่า ผู้ส่งสารใช้กลวิธีในการส่งสารอย่างไร น่าสนใจหรือไม่
การใช้ถ้อยคำสำนวนถูกต้องหรือไม่

สารโน้มน้าวใจ

สารประเภทนี้อาจมีจุดมุ่งหมายในทางที่ให้คุณประโยชน์ เช่น ให้รักบ้านเมือง หรืออาจมีจุดมุ่งหมายเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อ ปลุกปั่นยุยงก็ได้ เป็นสารที่เน้นที่การชักนำ โน้มน้าวให้ผู้รับสารยอมรับ ถือปฏิบัติตามที่ผู้ส่งสารต้องการ เช่น คำโฆษณาขายเครื่องดื่ม คำเชิญชวนให้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คำปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

ใช้วิจารณ์เกี่ยวกับสารโน้มน้าวใจอย่างไร

การใช้วิจารณ์ในการฟังสารประเภทนี้ อาจพิจารณาในแง่ต่างๆ ดังนี้ คือ

1. สารนั้นดึงดูดความสนใจ เสริมสร้างความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
2. สารนั้นสนองความต้องการของผู้รับสาร หรือก่อให้เกิดความต้องการได้เพียงใด
3. สารนั้นได้แสดงให้เห็นว่า ผู้รับสารจะได้ประโยชน์อะไรจากสารนั้นหรือไม่
4. สารนั้นเร่งเร้าให้เชื่อถือ ให้ปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งใด อย่างไร

สารจรรโลงใจ

ความจรรโลงใจอาจได้จาก เพลง คำประพันธ์ บทละคร คำปราศรัย โอวาท พระธรรมเทศนา สารประเภทนี้จะทำให้เกิดความผ่อนคลาย เกิดจินตนาการ มองเห็นภาพ เกิดความซาบซึ้งและได้รับความสุขใจ ยกกระตือรือร้นให้สูงขึ้น

ใช้วิจารณ์เกี่ยวกับสารจรรโลงใจอย่างไร

มีวิธีการที่สำคัญๆ คือ

1. ฟังด้วยความตั้งใจ ขณะเดียวกันก็ทำให้สบาย อย่าเคร่งเครียด
2. ทำความเข้าใจกับเนื้อหาสำคัญ ใช้จินตนาการประกอบ
3. พิจารณาว่าสารนั้นจรรโลงใจในแง่ใด อย่างไร เพียงใด ถ้าสารนั้นต้องอาศัยเหตุผล พิจารณาด้วยว่าสมเหตุสมผลหรือไม่
4. พิจารณาภาษาที่ใช้ว่าเหมาะสมกับรูปแบบ เนื้อหา และผู้รับสารหรือไม่ เพียงใด

บัตรกิจกรรม

ศูนย์กิจกรรมที่ 2

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ (ประเภทของสาร)

อ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม

“นารีมีความสวยงามประการ
 สยน้ำคำร่ำกล่าวขาน หวานหวานกับทุกคน
 สยน้ำใจใสเย็นเช่นหยาดฝน
 สยน้ำมือคือน้ำมนต์ รู้จักปรนนิบัติทั่วไป
 อัญมณีสตรีเหมือนดวงมณีมีค่า
 สยเอยสยสง่าหอมเอยหอมกว่าดอกไม้
 ฉันรักบุปผา ฉันนำบุปผามาร้อยมาลัย
 ให้ทุกสตรีหอมคุณความดีมีสุขเอย”

ให้ร่วมกันพิจารณาในกลุ่มเพื่อหาคำตอบว่า

1. ข้อความนี้เป็นสารประเภทใด
2. นักเรียนจะพิจารณาข้อความนี้ในด้านใดบ้าง ผลการพิจารณาของกลุ่มในแต่ละด้านได้ว่อย่างไรบ้าง

บัตรเฉลย

ศูนย์กิจกรรมที่ 2

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ (ประเภทของสาร)

1. ข้อความนี้เป็นสารประเภทอะไร
2. แนวในการพิจารณาข้อความนี้ ควรนำหลักเกณฑ์การพิจารณาสารอะไรมาใช้ คือ
 - 2.1 ฟังด้วยความตั้งใจ ขณะเดียวกันก็ทำให้สบาย อย่าเคร่งเครียด
 - 2.2 ทำความเข้าใจกับเนื้อหาสำคัญ ใช้จินตนาการประกอบ
 - 2.3 พิจารณาว่าสารนั้นจริงใจในแง่ใด อย่างไร เพียงใด
ถ้าสารนั้นต้องอาศัยเหตุผล พิจารณาด้วยว่าสมเหตุสมผลหรือไม่
 - 2.4 พิจารณาภาษาที่ใช้ว่าเหมาะสมกับรูปแบบ เนื้อหา
และผู้รับสารหรือไม่ เพียงใด

✿ นักเรียนวางแผนพิจารณาตามนี้หรือเปล่าเอ่ย ส่วนการพิจารณาในด้านต่างๆ จะเป็นอย่างไร ดีवादอยร่วมนกันพิจารณากับนักเรียนกลุ่มอื่นในการรายงานหน้าชั้นเรียน

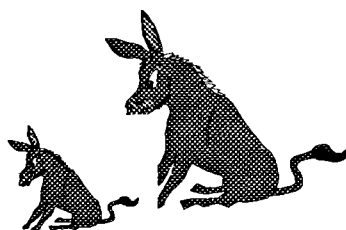
บัตรคำสั่ง

ศูนย์กิจกรรมที่ 3

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจรรย์ญาณ

(การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น)

1. ศูนย์กิจกรรมนี้ ให้นักเรียนใช้เวลาประกอบกิจกรรมทั้งหมด 20 นาที
2. ศึกษาบัตรเนื้อหาให้เข้าใจ
3. ทำแบบฝึกหัดตามที่กำหนดในบัตรกิจกรรม
3. เมื่อทำแบบฝึกหัดเสร็จทุกข้อแล้ว ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยประจำศูนย์
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เก็บสื่อการเรียนทุกชิ้นเข้าที่ให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพเดิม นำติดตัวไปเพียงกระดาษคำตอบ
5. ให้นักเรียนทั้งกลุ่มเปลี่ยนไปเรียนยังศูนย์กิจกรรมที่ว่าง ขณะเปลี่ยนศูนย์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อย่าส่งเสียงดังรบกวนศูนย์อื่น

บัตรเนื้อหา

ศูนย์กิจกรรมที่ 3

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ (การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น)

ข้อเท็จจริง

หมายถึง เรื่องราวหรือเหตุการณ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำอะไรหรืออยู่ในสภาพอย่างไร มีขนาด ปริมาณเท่าใด เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เป็นจริงตามสถานการณ์นั้น ไม่ใช่การคาดเดา สามารถพิสูจน์และมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

ข้อความที่มีลักษณะเป็นการบอกเล่าถึงสภาพต่างๆ เช่น

1. น้ำผึ้งเป็นผลผลิตจากความหวานของเกสรดอกไม้หลากหลายชนิด ผ่านการย่อยและระเหยน้ำโดยผึ้งงาน
2. เชียงใหม่เป็นเมืองใหญ่อันดับ 2 รองจากกรุงเทพฯ มีประชากรกว่า 1.6 ล้าน เป็นศูนย์กลางการปกครอง การค้า การเงิน การธนาคารและศูนย์การศึกษา ไม่มีอะไรที่กรุงเทพฯ มีแล้ว เชียงใหม่ไม่มี แม้กระทั่งรถติด การจราจรวุ่นวายไม่แพ้กรุงเทพฯ
3. ที่ภูตะวันรีสอร์ท อ.ปากช่อง เป็นสถานที่ที่โครงการดาราศาสตร์เรียนรู้ดูฝนดาวตกลีโอนิดส์ ของศูนย์วิทยาศาสตร์การศึกษา ท้องฟ้าจำลอง มาปักหลักดูปรากฏการณ์ฝนดาวตกลีโอนิดส์ มีผู้เข้าร่วมโครงการกว่า 1 พันคน พอท้องฟ้าเริ่มมืดมืดทุกคนก็ใจจดใจจ่อ รอชมฝนดาวตก จนกระทั่งเวลาประมาณ 02.30 น. ผู้คนที่เฝ้าชมฝนดาวตกก็ได้เห็นดาวตกลงมาครั้งแรก ถึงกับส่งเสียงเฮลั่นและปรบมือด้วยความดีใจ เจ้าหน้าที่ท้องฟ้าจำลองคนหนึ่งรายงานว่ จำนวนฝนดาวตกหล่นจากท้องฟ้าประมาณ 200 - 5,000 ดวงเท่านั้น ไม่ถึงหมื่นดวงอย่างที่เข้าใจกันแต่ต้น

ข้อคิดเห็น

หมายถึง การพูดหรือเขียนที่แสดงความรู้สึก พรรคนะ ความต้องการ ความเชื่อหรือแนวคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่อาจพิสูจน์ได้เพราะเป็นผล มาจากการสรุปความเห็นโดยอาศัยข้อเท็จจริงเป็นส่วนประกอบ

มีข้อความหลายลักษณะที่พอจะทำให้ทราบว่าเป็น “ข้อคิดเห็น” ดังนี้

เรื่องนี้น่าจะ.....	น่าจะ.....
ผมว่าดีแล้ว.....	อาจจะ.....
ขอเสนอว่า.....	ฉันไม่เห็นด้วย

ฯลฯ

- เช่น
- ★ ดิฉันคิดว่า ดุจดาวควรจะไปเชียงใหม่เพราะอากาศดี
 - ★ ผมขอเสนอว่า พวกเราควรช่วยกันประหยัด ไฟฟ้าเพื่อช่วยชาติ โดยการเปิดพัดลมแทนเปิดแอร์
 - ★ เรื่องนี้น่าจะจบลงได้แล้ว
 - ★ อยู่มาวันแต่เล่นอยู่เลย ใกล้สอบแล้ว ควรใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ
 - ★ วันนี้อากาศร้อน ฝนน่าจะตก
 - ★ คนที่ขาดผู้ว่ากล่าวดักเตือน ก็เหมือนกับช้างป่าที่ขาดสารพิษฝัก จะกลายเป็นช้างป่าบ้าเหื่อนตลอดไป

บัตรกิจกรรม

ศูนย์กิจกรรมที่ 3

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ (การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น)

ให้นักเรียนพิจารณาตามหลักที่ได้เรียนมาว่า ข้อความต่อไปนี้ข้อใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อใดเป็นข้อคิดเห็น ถ้าเห็นว่าข้อใดเป็นข้อเท็จจริง ให้เขียน จ ในกระดาษคำตอบ ถ้าเห็นว่าข้อใดเป็นข้อคิดเห็นให้เขียน ค ในกระดาษคำตอบ

1. กินปลาเป็นอาหาร แม้จะเพียงแค่อาหารก็อร่อยดี อาจจะช่วยให้รอดพ้นจากมังกรราช จากอาการหัวใจวายปัจจุบันทันด่วนได้
2. “ประชาชน” กับ “ชาติ” มีความสัมพันธ์ที่แยกออกจากกันไม่ได้ เพราะประชาชนเป็น องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของชาติ
3. เกิดมาในชาตินี้ มีศักดิ์ศรีความเป็นคน หมั่นฝึกฝนและอดทน เพื่อเป็นคนอย่างเต็มตัว
4. การลดค่าบริการโทรศัพท์มือถือรายเดือนจากเดือนละ 500 บาท เหลือ 300 บาทนั้น คนที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุดคือ คนไทย ไม่ใช่ รมว. คมนาคม หรือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย
5. “น่าคิดนะที่เขาว่า ทำงานงกๆ ทั้งวันได้พันท้าย นุ่งชุดไปคูดมาได้หมื่นห้าพัน”
6. วรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย นอกจากจะมีคุณค่าทางวรรณศิลป์เป็นอย่างสูงแล้ว ยังให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี ตำราพิชัยสงคราม เป็นต้น
7. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีอะไรแบ่งกันกิน แบ่งกันใช้ ห่วงใยในทุกข์สุขของเพื่อนบ้าน นับวันจะเหือดหายไปจากสังคมไทย
8. ผมก็ได้แต่หวังว่า รมว.สาธารณสุขจะคิดหาวิธีหาหนทางลากคอคนชั่วเหล่านี้ มาลงโทษให้ได้ ไม่ใช่ปล่อยยให้เรื่องนี้เลือนหายไปเหมือน “ฝนดาวตก” ที่บูบมา แล้วก็จบไปทิ้งไว้แต่ความทรงจำ”
9. กระเทียมเป็นพืชสมุนไพรชนิดหนึ่ง สามารถนำไปใช้บำบัดหรือรักษาโรคต่างๆ ได้
10. ใครๆ ที่เคยไปเที่ยวหมู่เกาะสิมิลันมาแล้ว ต่างชมกันเป็นเสียงเดียวกันว่า ธรรมชาติที่นั่นสวยงามมาก

บัตรเฉลย

ศูนย์กิจกรรมที่ 3

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ
(การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น)

1. ก	2. ง
3. ก	4. ง
5. ก	6. ง
7. ก	8. ก
9. ง	10. ก

ทำถูกต้องทุกข้อไหม้ะ
ฮิ้วใจกลีบไปทบทวนไหม้ะ

บัตรคำสั่ง

ศูนย์กิจกรรมสำรอง

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ
(เปรียบเทียบกระบวนการใช้วิจารณ์ญาณในการฟังกับการอ่าน)

1. พยายามอ่านบัตรเนื้อหาให้เข้าใจ เพื่อเพิ่มพูนความรู้เรื่องการใช้วิจารณ์ญาณในการฟังและการอ่าน
2. เมื่อทุกกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์ต่างๆ เสร็จแล้วให้เตรียมตัวรายงานหน้าชั้นเรียน

บัตรคำสั่ง

ศูนย์กิจกรรมสำรอง

ชุดการสอนที่ 1 การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ (เปรียบเทียบกระบวนการใช้วิจารณ์ญาณในการฟังกับการอ่าน)

การใช้วิจารณ์ญาณในการฟัง การอ่าน เป็นกระบวนการพินิจพิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่านอย่างละเอียดจนสามารถตัดสินหรือประเมินได้ว่าเรื่องนั้นมีคุณค่าในด้านใด ทั้งแก่ตนเองและสังคม

การใช้วิจารณ์ญาณในการฟังการอ่านนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้วิจารณ์ญาณเหมือนกัน แต่ใช้คำพูดกับการฟังว่า "การใช้วิจารณ์ญาณ" ใช้กับการอ่านว่า "การวิเคราะห์และวิจารณ์สาร" เพื่อให้เห็นได้ชัดเจน อาจเปรียบเทียบกระบวนการฟังและกระบวนการอ่านได้ดังนี้

กระบวนการฟัง	กระบวนการอ่าน
1. ได้ยิน	1. ดู (เห็น)
2. รับรู้	2. รับรู้
3. เข้าใจ	3. เข้าใจ
4. วิเคราะห์	4. วิเคราะห์
5. วิจัย	5. วิจัยสาร
6. ประเมินค่า	
7. ใช้ประโยชน์	

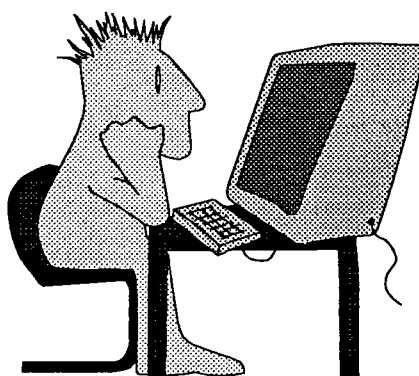
จะสังเกตเห็นได้ว่าขั้นที่เป็นการใช้วิจารณ์ญาณคือขั้นที่ 4 ขึ้นไป แม้ในส่วนกระบวนการฟัง จะแยกแยะไว้หลายขั้นกว่าในส่วนกระบวนการอ่าน แต่โดยลักษณะพฤติกรรมของขั้นวิจัย ประเมินค่าในการฟัง ก็คือ **พฤติกรรมวิจารณ์สารในการอ่านนั่นเอง**

แบบทดสอบประจำชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

- คำชี้แจง** 1. ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ ข้อความใดถูกต้อง ใส่เครื่องหมาย ✓
ข้อความใดไม่ถูกต้อง ใส่เครื่องหมาย X หน้าข้อความ
2. ใช้เวลาทำ 10 นาที

- 1. การฟังสาร “โน้มน้าวใจ” ผู้ฟังจะต้องใช้วิจารณ์ญาณในการฟังให้มากเพราะอาจถูกหลอก
- 2. การฟังสาร “โน้มน้าวใจ” ผู้ฟังจะต้องพิจารณาจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสารก่อน
- 3. การเร้าอารมณ์ให้คล้อยตามอาจจะไม่มีข้อเท็จจริงก็ได้ เป็นการใชภาษาของการโฆษณา
- 4. การเข้าใจและสื่อสารเรื่องราวได้ถูกต้อง คือความหมายของคำว่า “วิจารณ์ญาณ”
- 5. บทความเรื่อง “ไขปัญหาเอตส์” เป็นสารประเภทให้ความรู้
- 6. ดวงอาทิตย์มีลักษณะเป็นวงกลม จึงเรียกว่า “ดาววัน” ข้อความนี้เป็น ความคิดเห็น
- 7. การฟังสำนวน คำพังเพย นักเรียนจะต้องมีประสิทธิภาพในการประเมินค่าได้
- 8. การขาดความกระตือรือร้นในการฟัง ตรงกับสำนวนว่า “ฟังหูซ้ายทะลุหูขวา”
- 9. “ไทยรวมกำลังตั้งมั่น จะสามารถป้องกันชนชั้นแข็ง
ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง มายูทธ์แย่งก็จะปลาดไป” ข้อความนี้เป็นสารประเภทจรรโลงใจ
- 10. การฟังคำบรรยายเรื่อง “ภาษากับความมั่นคงของชาติ” ได้รับทั้งความรู้และเกิด
ความตระหนักว่า ต่อไปนี้จะต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง อย่างน้อยเป็นการช่วยชาติ
ทางอ้อม แสดงว่าการฟังลักษณะนี้ผู้ฟังสามารถประเมินค่าเรื่องราวที่ได้ฟัง

ชุดการสอนที่ 2

คู่มือครู ชุดการสอนที่ 2 (โมดูลชุดที่ 2)

ชุดการสอนที่ 2 เรื่องสั้น : ดวงอาทิตย์ที่รัก
วิชาภาษาไทย ท 504

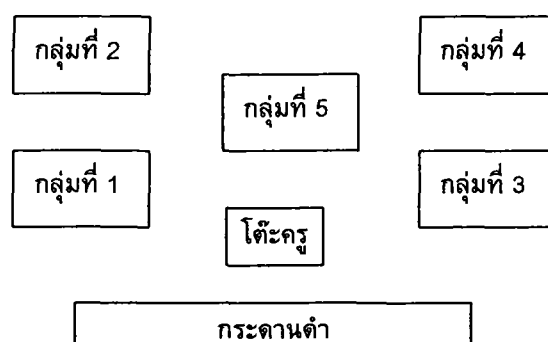
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 คาบ

คำนำ

การสอนนักเรียนด้วยชุดการสอนนี้ เน้นที่บทบาทของนักเรียนเป็นสำคัญ แต่บทบาทของครูก็มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การเรียนรู้การสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูและนักเรียนจากคำชี้แจงต่อไปนี้

คำชี้แจง

1. ครูศึกษาชุดการสอนอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนทุกขั้นตอน
2. ครูเตรียมอุปกรณ์ซึ่งมีได้จัดไว้ในชุดการสอน ได้แก่
 - 2.1 นาฬิกาเพื่อจับเวลา
 - 2.2 กระดาษคำตอบสำหรับข้อสอบแบบเลือกตอบ (ข้อสอบ 10 ข้อ)
 - 2.3 ใบงาน สำหรับตอบแบบฝึกหัด
 - 2.4 เครื่องเย็บกระดาษ
3. การเตรียมการก่อนสอน
 - 3.1 ให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก” มาล่วงหน้า
 - 3.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม จัดโต๊ะเรียนเป็นศูนย์กิจกรรม 5 ศูนย์ในลักษณะใดก็ได้ หรือจัดตามแผนผัง ดังนี้

- 3.2 ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการเรียนและการใช้ชุดการสอน
4. ลำดับการปฏิบัติการสอน ตามที่กำหนดในแผนการสอน

5. ข้อปฏิบัติของครูขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม

5.1 ไม่ควรพูดเสียงดัง เพราะจะเป็นการทำลายสมาธิในการเรียนของนักเรียน

5.2 สังเกตความตั้งใจ ความสนใจในการเรียน การทำงานกลุ่มของนักเรียนทุกกลุ่มอย่าง

ใกล้ชิด ถ้ากลุ่มใดมีปัญหาจะได้ช่วยเหลือได้ทันที

5.3 ควรบอกเวลาเป็นระยะทุก 10 นาที ตามที่กำหนดให้ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละศูนย์

6. บทบาทของนักเรียน

6.1 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน

เลขานุการกลุ่ม 1 คน

6.2 ให้แต่ละกลุ่มเข้านั่งตามศูนย์ที่จัดไว้ กลุ่มใดจะเรียนศูนย์ใดก่อนหลังก็ได้

6.3 ทำแบบทดสอบประจำชุดการสอน เสร็จแล้วเก็บแบบทดสอบเข้าที่ให้เรียบร้อย

6.4 ศึกษาชุดการสอน

6.5 อ่านบัตรคำสั่ง ศึกษาบัตรเนื้อหา และปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดในบัตรกิจกรรม

6.6 เมื่อทุกกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้ส่งตัวแทนไปจับฉลากว่ากลุ่มใดจะรายงานความรู้

จากศูนย์ใด

6.8 พยายามรักษาเวลาทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

6.9 การเรียนด้วยชุดการสอนต้องระมัดระวัง อย่าขีดเขียนลงในชุดการสอนเด็ดขาด

6.10 ทำแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

แผนการสอน ชุดการสอนที่ 2 (โมดูลชุดที่ 2)

ชุดการสอนที่ 2 เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”
วิชาภาษาไทย ท 504

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 คาบ

เนื้อหา

เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก” ในหนังสือเรียนภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 4)
หน้า 223 – 234

จุดประสงค์ปลายทาง นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ลักษณะของวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น
จนสามารถ วิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้นได้

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของเรื่องสั้นได้
2. วิเคราะห์ข้อขัดแย้งของเรื่องสั้นได้
3. อธิบายฉากและความสำคัญของฉากได้
4. วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษาเรื่องที่อ่านได้
5. เล่าเรื่องที่อ่านได้

สื่อการเรียนการสอน

1. สื่อในชุดการสอน
 - 1.1 บัตรคำสั่ง
 - 1.2 บัตรเนื้อหา
 - 1.3 บัตรกิจกรรม
 - 1.4 บัตรเฉลย แบบประเมินการพูด
 - 1.5 แบบทดสอบประจำชุดการสอน
2. สื่อที่ครูต้องเตรียม
 - 2.1 ป้ายแสดงศูนย์กิจกรรม
 - 2.2 หนังสือเรียนภาษาไทย ท 504

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เลขานุการกลุ่ม 1 คน
2. นักเรียนทำแบบทดสอบประจำชุดการสอน ซึ่งเตรียมไว้ในชุดการสอน 10 ข้อ
3. นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 กิจกรรมที่ 1

- 3.1.1 แต่ละกลุ่มศึกษาบัตรเนื้อหาหมายเลข 1 - 5 ใช้เวลา 10 นาที
- 3.1.2 ตัวแทนกลุ่มจับฉลากเพื่อรายงานหน้าชั้นกลุ่มละ 1 เนื้อหา
- 3.1.3 ขณะที่ตัวแทนกลุ่มรายงาน กลุ่มอื่นให้คะแนนการรายงานในแบบประเมินการพูด
- 3.1.4 นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถาม

3.2 กิจกรรมที่ 2

3.2.1 ให้แต่ละกลุ่มทบทวนเนื้อเรื่อง “ดวงอาทิตย์ที่รัก” ตามที่กำหนดไว้ในบัตรกิจกรรมที่ 2 ใช้เวลาประมาณ 15 นาที

- 3.2.2 ส่งตัวแทนกลุ่มเล่าเรื่องตอนที่ได้รับมอบหมายหน้าชั้นเรียน
- 3.2.3 ขณะที่ตัวแทนกลุ่มรายงาน กลุ่มอื่นให้คะแนนการรายงานในแบบประเมินการพูด
- 3.2.4 รวมคะแนนจากใบประเมินการรายงานกิจกรรมที่ 1 - 2 ประกาศชมเชยกลุ่มที่ได้

คะแนนสูงสุดและรองๆ ลงมา

การประเมินผล

1. นักเรียนทำแบบทดสอบ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายซักถามโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม
3. พิจารณาการรายงานหน้าชั้น
4. ตรวจการบ้าน

บัตรคำสั่ง

ชุดการสอนที่ 2

เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

1. นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหาที่ได้รับมอบหมายให้เข้าใจ
2. กิจกรรมในชุดการสอนนี้แบ่งเป็น 2 ตอน
 - 2.1 กิจกรรมที่ 1 เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของเรื่องสั้น
ตามที่กำหนดในบัตรกิจกรรมที่ 1
 - 2.2 กิจกรรมที่ 2 เล่าเรื่อง “ดวงอาทิตย์ที่รัก”
ตามที่กำหนดในบัตรกิจกรรมที่ 2
3. การปฏิบัติกิจกรรมในชุดการสอนนี้ มีการให้คะแนน
โดยใช้แบบประเมิน ขอให้ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ

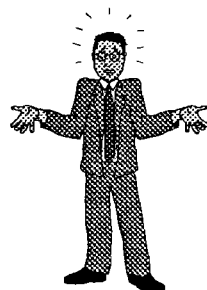
อ่านให้เข้าใจนะคะ

บัตรกิจกรรมที่ 1

ชุดการสอนที่ 2

เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

1. ตัวแทนกลุ่มจับสลากรับบัตรเนื้อหามาศึกษา
2. ศึกษาบัตรเนื้อหาให้เข้าใจ ใช้เวลาประมาณ 15 นาที
3. ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น
4. ขณะตัวแทนกลุ่มอื่นรายงาน ให้นักเรียนกรอกคะแนน
ในแบบประเมินการพูด
5. อภิปรายซักถามการรายงาน

บัตรกิจกรรมที่ 1 เนื้อหาที่ 1

ชุดการสอนที่ 2 เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

เรื่องสั้นคืออะไร

เรื่องสั้น หมายถึง วรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี มีโครงเรื่องซึ่งประกอบด้วย เหตุการณ์ ตัวละครในเรื่องมีน้อย ข้อขัดแย้งหรือปัญหาชีวิตของตัวละครจึงมีน้อยไปด้วย และมักมี เนื้อเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของคนทั่วไป เรื่องสั้นคล้ายกับนวนิยายคือ ผู้แต่งพยายามแต่งเนื้อเรื่องให้ สมจริงตามลักษณะชีวิต มนุษย์เรื่อง สั้นต่างจากนวนิยาย ประการสำคัญคือ นวนิยายกล่าวถึง ชีวิตคนหลายคน หลายด้านและมีเหตุการณ์ในเรื่อง ซับซ้อนหลายเหตุการณ์ แต่เรื่องสั้นมีน้อย อีกประการหนึ่งตัวละครในนวนิยายอาจ พัฒนาลักษณะนิสัยเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ของ ตนในเรื่อง แต่ตัวละครในเรื่องสั้น จะค่อยๆ เปลี่ยนไม่ได้ ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัย จะต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะขนาดของเรื่องบังคับอยู่

เนื้อเรื่องของเรื่องสั้นจะเกี่ยวกับอะไรก็ได้ อาจเป็นเรื่องขวนขวาน การผจญภัย เรื่องลึกลับ เรื่องมีเค้าความจริง เรื่องเหนือธรรมชาติ เหนือวิสัย การสืบสวน และเรื่องเกี่ยวกับลักษณะนิสัย หรือจิตใจมนุษย์หรือเรื่องเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ก็ได้ทั้งสิ้น

บัตรกิจกรรมที่ 1

เนื้อหาที่ 2

ชุดการสอนที่ 2

เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

โครงเรื่องและข้อขัดแย้ง

โครงเรื่อง คือเหตุการณ์ในเรื่องที่เกิดขึ้นเรียงตามลำดับเวลาและเป็นเหตุผลแก่กัน เหตุการณ์นั้นๆ มักมีข้อขัดแย้งต่างๆ ความขัดแย้งเป็นส่วนประกอบสำคัญของโครงเรื่อง เพราะความขัดแย้งเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้น ความขัดแย้งแยกประเภทได้ดังนี้

1. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เป็นลักษณะที่ปรากฏได้ในชีวิตมนุษย์ เช่น การเผชิญภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ลมพายุ ความร้อนจัด หนาวจัด ภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตและความสำเร็จของมนุษย์
2. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม เป็นความขัดแย้ง ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เช่น การแก่งแย่งผลประโยชน์กัน การแบ่งชั้นวรรณะ การดูถูกคนที่มีความพิการบางอย่าง ฯลฯ
3. ความขัดแย้งภายในใจของมนุษย์ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความปรารถนาในใจอันขัดแย้ง หรือต่อสู้กันอยู่ อาจมีเหตุภายนอกอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ ความขัดแย้งในใจของตนเอง
4. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับโชคชะตา เป็นความขัดแย้งระหว่างการกระทำของมนุษย์กับสิ่งที่ มนุษย์เชื่อว่ามีอิทธิพลเหนือชีวิตของตนเอง สิ่งนี้มนุษย์เรียกว่า โชคชะตา หรือพรหมลิขิต โชคชะตาอาจมีทั้งด้านดี เช่น การได้รับโชคลาภที่ไม่คาดฝัน ส่วนด้านร้าย เช่น การประสบภัยอันตรายถึงกับสูญเสียชีวิตหรือเสียชีวิตของตน โชคชะตาอาจมีบทบาททำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

บทกริยาวรรณที่ 1 เนื้อหาที่ 3

ชุดการสอนที่ 2 เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

ตัวละครในเรื่องสั้น

ตัวละคร คือผู้มีบทบาทในเรื่อง อาจเป็นคนหรือไม่ใช่คน เช่น สัตว์วัตถุสิ่งของ ต้นไม้ ดอกไม้ ฯลฯ ก็เป็นตัวละครได้ ผู้เขียนอาจไม่พรรณนารูปร่างหน้าตาของตัวละคร อาจไม่บอกแม้แต่ชื่อของตัวละครแต่ตัวละครเหล่านั้นจะมี ชีวิตและเป็นเหมือนบุคคลที่มีตัวตนจริง ๆ บทบาทของตัวละครจะบังเกิดขึ้นในความคิดของผู้อ่านโดยที่บางครั้งผู้เขียนไม่ได้บอกเล่าออกมาโดยตรง การสร้างภาพให้เห็นชัดเจนที่สุดโดย ใช้คำน้อยที่สุดเป็นหัวใจของการแต่งเรื่องสั้น

ปัจจุบันกลวิธีสร้างตัวละครแตกต่างไปจากแบบเดิม คือ ในสมัยแรก ๆ ของการเขียนเรื่องสั้น นักเขียนจะอธิบายรูปร่าง หน้าตา กิริยาอาการของตัวละครอย่างแจ่มแจ้ง ด้วยถ้อยคำของนักเขียนเอง เหลือไว้ให้ผู้อ่านคิดเพียงเล็กน้อย แต่ในระยะเวลาต่อมาวิธีการบอกเล่าโดยนักเขียนจนแจ่มแจ้งค่อย ๆ หายไป นักเขียนรุ่นหลังพอใจที่จะให้ผู้อ่านได้สัมผัสตัวละครด้วยตนเอง ตัวละครจึงแสดงตัวของตัวเอง แทนคำอธิบายของนักเขียน

นอกจากจะเขียนให้ตัวละครแสดงตัวเองด้วยบทสนทนาหรือพฤติกรรมแล้ว ยังพยายามทำให้ผู้อ่านเข้าใจลึกเข้าไปถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอีกด้วย ตัวละครอาจกล่าวถ้อยคำหรือข้อความที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือโดยไม่เกี่ยวกับสถานการณ์ในเวลานั้นเลย แต่เมื่อกล่าวออกไปแล้วก็ทำให้ผู้อ่านประสมประสานเรื่องราวจนเข้าใจว่าตัวละคร มีความนึกคิดอะไร บทสนทนาจึงมีความสำคัญยิ่งในการแสดงลักษณะนิสัยของตัวละคร

ตัวละครในเรื่องสั้น แบ่งตามความสำคัญของบทบาทได้ 2 ประเภท คือ ตัวละครสำคัญ และตัวละครรอง ผู้เขียนจะแสดงลักษณะนิสัยของตัวละครด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. บรรยายรูปลักษณะและความรู้สึกของตัวละคร
2. ให้ตัวละครอื่น ๆ คิดหรือสนทนากันเกี่ยวกับตัวละคนั้น
3. บรรยายการกระทำของตัวละคร
4. แสดงบทสนทนาของตัวละคนั้นกับตัวละคนอื่น
5. บรรยายความคิดของตัวละคนั้น

บัตรกิจกรรมที่ 1

เนื้อหาที่ 4

ชุดการสอนที่ 2

เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

ฉากของเรื่องสั้น

ฉาก คือสถานที่ เวลา และบรรยากาศในท้องเรื่องที่ผู้เขียนบอกให้ทราบว่า เหตุการณ์นั้น (เรื่องราว) เกิดขึ้น ณ ที่ใด โดยปกติแล้วเรื่องสั้นไม่นิยมให้รายละเอียดของสถานที่ เวลาและบรรยากาศใน ท้องเรื่องมาก เกินไป มักจะบรรยายอย่างตรงไปตรงมาและกระชับความ การใช้ฉากอย่างสมจริงเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์และเวลาที่กำหนดในเรื่อง ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงบรรยากาศในเรื่องได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็น การสร้างเงื่อนไขแก่ผู้อ่านในการสร้างมโนภาพอีกด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นกลวิธีในการปลุกเร้า ชักจูงใจให้ผู้อ่านติดตามและเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมของผู้อ่านให้เกิดกระแสแห่งความสำนึก

การสร้างฉากหรือบรรยากาศในเรื่องสั้นนั้น ไม่นิยมพรรณนาด้วยโวหารอันบรรเจิดอย่างวรรณกรรมแบบฉบับ (วรรณคดี) หรือเรื่องยาว แต่นิยมกล่าวถึงฉากอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสำนึกก็เป็น การเพียงพอแล้ว โดยปกติแล้วเรื่องสั้นเน้นถึงการขัดแย้ง และกลวิธีในการปิดเรื่องให้เกิดความฉงนแก่ผู้อ่านมากกว่าส่วนอื่นๆ ของเนื้อเรื่อง ฉะนั้น ฉากก็เป็นเพียงส่วนประกอบอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่ฉากหรือบรรยากาศก็มีส่วนช่วยในการดำเนินเรื่องให้ไปสู่จุดสุดยอดอย่างมีคุณภาพ

บัตรกิจกรรมที่ 1 เนื้อหาที่ 5

ชุดการสอนที่ 2 เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

กลวิธีการเขียนเรื่องสั้น

การเขียนเรื่องสั้น ผู้แต่งจะใช้กลวิธีแบบใดแบบหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. ตัวละครสำคัญเป็นผู้เล่า ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เช่น ผม ดิฉัน ข้าพเจ้า
2. ตัวละครซึ่งไม่สำคัญเป็นผู้เล่า ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1
3. ผู้แต่งเล่าเองในฐานะเป็นผู้รู้เรื่องทุกอย่าง
4. ผู้แต่งเป็นผู้เล่าในฐานะเป็นผู้สังเกตการณ์

การปิดเรื่องสั้นที่นิยมมี 4 วิธี คือ

1. ปิดเรื่องแบบหักมุม หรือพลิกความคาดหมาย กล่าวคือผู้เขียนได้สร้างเงื่อนไขต่าง ๆ ในตอนดำเนินเรื่องและปิดบั้งส่วนหนึ่งหรือมุมหนึ่งของเหตุการณ์ไว้ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความนึกคิดไปทางหนึ่ง แต่เมื่อถึงจุดสุดยอดแล้วผู้เขียนก็หักแนวความคิดการคาดคะเนผู้อ่านโดยฉับพลัน
2. ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม คือจบเรื่องด้วยความผิดหวังสูญเสีย ล้มเหลว
3. ปิดเรื่องแบบสุชนาฏกรรม คือ ประสบความสำเร็จ มีความสุข
4. ปิดเรื่องแบบเป็นไปในชีวิตจริง คือจบเรื่องอย่างสมจริงและให้แนวคิดแก่ผู้อ่านการปิดเรื่องแบบนี้ผู้เขียนจะไม่ปิดเรื่องโดยเด็ดขาด แต่ปล่อยให้ผู้อ่านคิดเองเป็นการยั่วให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์

บัตรกิจกรรมที่ 2

ชุดการสอนที่ 2 เรื่องสั้น "ดวงอาทิตย์ที่รัก"

คำชี้แจง

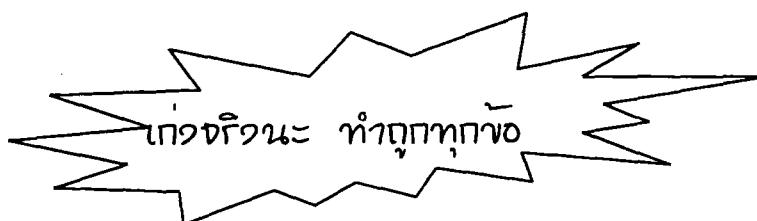
1. ให้แต่ละกลุ่มทบทวนเนื้อหาเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก เพื่อนำมาเล่าหน้าชั้น ดังนี้ (ใช้เวลา 15 นาที)
 - กลุ่มที่ 1 ตั้งแต่ ทุกคนในครอบครัวเริ่มต้นตื่นนอนอย่างเห็นได้ชัด... จนถึง ... เผลอๆ โดนปืนเลเซอร์ของตำรวจเข้าแช่ปเดียวก็จอตไม่ต้องแจวเท่านั้น
 - กลุ่มที่ 2 ตั้งแต่ ...หน้าที่ของชินคล้ายกับตำรวจ... จนถึงแต่ชินก็ยังลืมตาโผล่อยู่คนเดียวในความมืด
 - กลุ่มที่ 3 ตั้งแต่ ...ชินไม่ยอมรับกับลำดวนว่า... จนถึง คินนั้นชินเล่าเรื่องที่ได้พบเด็กคนนั้นให้ลำดวนฟัง แต่ไม่ได้เล่าเรื่องสุริยคราสเลย
 - กลุ่มที่ 4 ตั้งแต่ ...วันรุ่งขึ้น ตลอดช่วงเช้าชินตั้งใจแน่วแน่... จนถึง ...ถ้าดวงอาทิตย์เกิดมืดไปโดยไม่มีวันกลับสว่างขึ้นมาอีกเลยละ?
 - กลุ่มที่ 5 ตั้งแต่ ...หลังจากนั้นแล้ว ชินรู้สึกเหนื่อยหน่ายต่องานของเขาขึ้นมา... จนถึง ...ถึงกระนั้นชินก็ยังหงุดหงิด
 - กลุ่มที่ 6 ตั้งแต่ ...เสียงออดดังขึ้นจากเครื่องดักจับอัตโนมัติอย่างกะทันหัน... จนถึงเธอดีใจอยู่อย่างเดียวว่าต่อไปนี่คงได้เห็นแสงเดือนแสงตะวันกันบ้างเท่านั้น
2. ส่งตัวแทนออกมาเล่าเรื่องที่หน้าชั้นเรียน
3. ขณะตัวแทนกลุ่มอื่นรายงาน ให้นักเรียนกรอกคะแนนในแบบประเมินการรายงาน
4. หลังจากแต่ละกลุ่มรายงานจนครบ ให้กลุ่มที่เหลือจับฉลากออกมาวิจารณ์การรายงาน

แบบทดสอบประจำชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก

- คำชี้แจง** 1. ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ ข้อความใดถูกต้อง ใส่เครื่องหมาย ✓
ข้อความใดไม่ถูกต้อง ใส่เครื่องหมาย X หน้าข้อความ
2. ใช้เวลาทำ 10 นาที

- _____ 1. ลักษณะที่แตกต่างประการหนึ่งของเรื่องสั้นกับนวนิยายคือ จำนวนตัวละคร
- _____ 2. ตอนสุดชั้นหรือ Climax ของเรื่องสั้นมีเพียงตอนเดียวเท่านั้น
- _____ 3. เรื่องสั้นต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ที่สมจริง
- _____ 4. เหตุการณ์สำคัญที่ประมวลกันเข้าเป็นเรื่องราวที่เรียกว่า โครงเรื่อง
- _____ 5. จาก หมายถึง สถานที่และเวลาที่นักเรียนกำหนดให้เรื่องเกิดขึ้นและดำเนินไป
- _____ 6. จาก จะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของเรื่องสั้น
- _____ 7. ผู้แต่งไม่อาจพรรณนารูปร่างหน้าตาของตัวละครหรือไม่บอกชื่อของตัวละครก็ได้
- _____ 8. วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นจะเสนอเรื่องราวเพื่อความบันเทิงเท่านั้น
- _____ 9. ตัวละครในเรื่องสั้นเป็นอะไรก็ได้ เช่น สัตว์ สิ่งของ
- _____ 10. ลักษณะของเรื่องสั้นที่ดี ต้องจบแบบ “หักมุม” คือจบในลักษณะที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง

ชุดการสอนที่ 3

คู่มือครู ชุดการสอนที่ 3 (โมดูลชุดที่ 2)

ชุดการสอนที่ 3 เรื่องสั้น : ดวงอาทิตย์ที่รัก
วิชาภาษาไทย ท 504

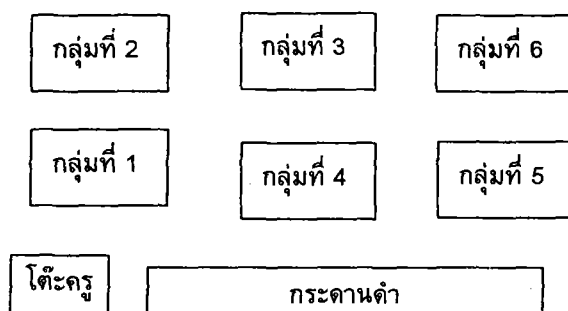
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 คาบ

คำนำ

การสอนนักเรียนด้วยชุดการสอนนี้ เน้นที่บทบาทของนักเรียนเป็นสำคัญ แต่บทบาทของครูก็มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษา รายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูและนักเรียนจากคำชี้แจงต่อไปนี้

คำชี้แจง

1. ครูศึกษาชุดการสอนอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อทำความเข้าใจในการะบวนการเรียนทุกขั้นตอน
 2. ครูเตรียมอุปกรณ์ซึ่งมีได้จัดไว้ในชุดการสอน ได้แก่
 - 2.1 นาฬิกาเพื่อจับเวลา
 - 2.2 ใบงาน สำหรับทำกิจกรรม
 - 2.3 เครื่องเย็บกระดาษ
 3. การเตรียมการก่อนสอน
 - 3.1 นักเรียนอ่านเรื่องสั้น "ดวงอาทิตย์ที่รัก" มาล่วงหน้า
 - 3.1 นักเรียนแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม จัดโต๊ะเรียนเป็นศูนย์กิจกรรม 3 ศูนย์ จำนวน 6 กลุ่ม
- ในลักษณะใดก็ได้ หรือจัดตามแผนผัง ดังนี้

- 3.2 ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการเรียนและการใช้ชุดการสอน
4. ลำดับการปฏิบัติการสอน ตามที่กำหนดในแผนการสอน
5. ข้อปฏิบัติของครูขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม
 - 5.1 ไม่ควรพูดเสียงดัง เพราะจะเป็นการทำลายสมาธิในการเรียนของนักเรียน
 - 5.2 สังเกตความตั้งใจ ความสนใจในการเรียน การทำงานกลุ่มของนักเรียนทุกกลุ่มอย่างใกล้ชิด ถ้ากลุ่มใดมีปัญหาจะได้ช่วยเหลือได้ทันที
 - 5.4 ควรบอกเวลาเป็นระยะทุก 15 นาที ตามที่กำหนดให้ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละศูนย์

6. บทบาทของนักเรียน

6.1 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน

เลขานุการกลุ่ม 1 คน

6.2 ให้แต่ละกลุ่มเข้านั่งตามศูนย์ที่จัดไว้ กลุ่มใดจะเรียนศูนย์ใดก่อนหลังก็ได้

6.3 ศึกษาชุดการสอน

6.4 อ่านบัตรคำสั่ง ศึกษาบัตรเนื้อหา และปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดในบัตรกิจกรรม

6.5 เมื่อทุกกลุ่มปฏิบัติตามกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้ส่งตัวแทนไปจับฉลากว่ากลุ่มใดจะรายงานความรู้

จากศูนย์ใด

6.6 พยายามรักษาเวลาทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

6.7 การเรียนด้วยชุดการสอนต้องระมัดระวัง อย่าขีดเขียนลงในชุดการสอนเด็ดขาด

แผนการสอน ชุดการสอนที่ 3 (โมดูลชุดที่ 2)

ชุดการสอนที่ 3 เรื่องสั้น : ดวงอาทิตย์ที่รัก
วิชาภาษาไทย ท 504

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 คาบ

เนื้อหา

เรื่องสั้น ดวงอาทิตย์ที่รัก ในหนังสือเรียนภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 4)
หน้า 223 - 234

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์สารในเรื่องสั้น ตลอดจนเห็นคุณค่าของบันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. สรุปสาระสำคัญของเรื่องได้
2. วิเคราะห์กลวิธีการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่องได้
3. วิเคราะห์ข้อขัดแย้งหรือปมของเรื่องและการคลี่คลายได้
4. วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครได้
5. วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษาได้
6. แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับคุณค่า ข้อคิด ความเชื่อและค่านิยมในเรื่องแล้ว
เปรียบเทียบกับสภาพสังคมปัจจุบันได้

สื่อการเรียนการสอน

1. สื่อในชุดการสอน
 - 1.1 บัตรคำสั่ง
 - 1.2 บัตรเนื้อหา
 - 1.3 บัตรกิจกรรม
 - 1.4 แบบประเมินการรายงาน
2. สื่อที่ครูต้องเตรียม
 - 2.1 หนังสือเรียนภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 4)
 - 2.2 ฉลากหมายเลข 1 - 3 จำนวน 2 ชุด

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน
เลขานุการ กลุ่ม 1 คน
2. ตัวแทนกลุ่มจับฉลากเลือกกิจกรรม ซึ่งจะมีกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมตรงกัน 2 กลุ่ม คือ
 - 2.1 บัตรกิจกรรมที่ 1 จำนวน 2 กลุ่ม
 - 2.2 บัตรกิจกรรมที่ 2 จำนวน 2 กลุ่ม
 - 2.3 บัตรกิจกรรมที่ 3 จำนวน 2 กลุ่ม
3. แต่ละกลุ่มหาคำตอบแบบฝึกหัดที่ได้รับ
4. ให้งานหน้าชั้นโดยกลุ่มที่ทำกิจกรรมเดียวกันเสี่ยงว่ากลุ่มใดจะรายงาน กลุ่มใดจะวิจารณ์
การรายงานและเสนอแนะเพิ่มเติม
5. ขณะตัวแทนกลุ่มออกไปรายงาน กลุ่มที่เหลือให้คะแนนในแบบประเมินการรายงาน
6. นักเรียนทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ตัวแทนกลุ่มรายงาน
7. รวมคะแนนในแบบประเมินการรายงาน ประกาศชมกลุ่มที่ได้คะแนนสูงที่สุดและรองๆ ลงมา

การประเมินผล

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน
2. สังเกตการร่วมมือ ความสนใจและการอภิปรายซักถาม

บัตรคำสั่ง

ชุดการสอนที่ 3

เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

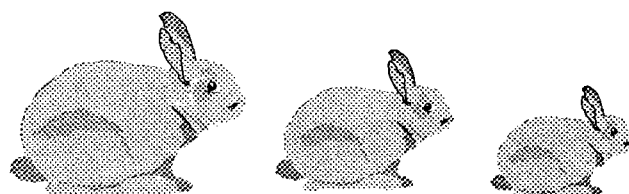
1. ทบทวนเนื้อเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก ให้เข้าใจ
2. ส่งตัวแทนออกมาจับฉลากเลือกกิจกรรม
3. อภิปรายในกลุ่ม เพื่อหาคำตอบกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย
4. ส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น
4. ส่งตัวแทนออกมาวิจารณ์การรายงานหน้าชั้นของกลุ่มที่ทำกิจกรรมเดียวกัน
6. กรอกระดานในแบบประเมินการรายงาน

บัตรเนื้อหา

ชุดการสอนที่ 3 เรื่องสั้น "ดวงอาทิตย์ที่รัก"

เนื้อเรื่อง "ดวงอาทิตย์ที่รัก" ในหนังสือเรียนภาษาไทย ท 504
(วรรณสารวิจักษ์ เล่ม 4) หน้า 223 - 234

บัตรกิจกรรมที่ 1

ชุดการสอนที่ 3

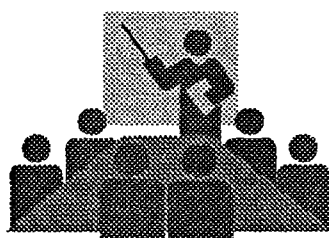
เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

1. นักเรียนร่วมกันพิจารณาว่าข้อความหรือเหตุการณ์ตอนใดในเรื่องสนับสนุนว่าตัวละครมีลักษณะหรือคุณสมบัติดังต่อไปนี้
 - 1.1 “ชิน” เป็นคนรักครอบครัว ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ยอมรับความคิดเห็นแปลกๆ ใหม่ๆ
แล้วนำไปคิดใคร่ครวญ เป็นคนใจดี และรู้สึกผิดชอบชั่วดี
 - 1.2 “ระริน” เป็นเด็กที่มีความคิดความอ่าน ฉลาด ซื่อๆ แต่ซุกซนเพราะความอยากรู้
อยากเห็น
 - 1.3 “ลำดวน” เป็นคนมีเหตุผล เป็นภรรยาที่คอยเชื่อฟังสามี เป็นช่างทำหลัง
เก็บความรู้สึกและอารมณ์เก่ง
2. นักเรียนร่วมกันพิจารณาจากของเรื่องว่าเป็นอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
3. ตัวแทนกลุ่มออกไปรายงานหรือวิจารณ์การรายงานหน้าชั้น
4. กรอกคะแนนในแบบประเมินการรายงาน เมื่อกลุ่มอื่นออกไปรายงาน

บัตรกิจกรรมที่ 2

ชุดการสอนที่ 3 เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

1. แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น เรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1 สรุปสาระสำคัญของเรื่อง
 - 1.2 วิเคราะห์กลวิธีการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง การปิดเรื่อง
 - 1.3 วิเคราะห์ข้อขัดแย้งหรือปมของเรื่องและการคลี่คลาย
 - 1.4 วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษาในเรื่อง
2. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน
3. กลุ่มที่หนึ่งฟังประเมินการรายงาน
4. ตัวแทนกลุ่มจับฉลาก เพื่อออกไปวิจารณ์การพูดของกลุ่มอื่น

บัตรกิจกรรมที่ 3

ชุดการสอนที่ 3

เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

1. แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น เรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1 วิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ ความเชื่อและค่านิยมที่ปรากฏในเรื่อง เปรียบเทียบทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างกับปัจจุบัน
 - 1.2 แสดงความคิดเห็น การนำเทคโนโลยีที่มีใช้ใน 75 ปีข้างหน้า มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
 - 1.3 วิเคราะห์ข้อคิดหรือคุณค่าที่ได้จากการอ่านเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก
2. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน
3. กลุ่มที่หนึ่งฟังประเมินการรายงาน
4. ตัวแทนกลุ่มจับฉลาก เพื่อออกไปวิจารณ์การพูดของกลุ่มอื่น

ใบความรู้
ใบงาน
เอกสารประกอบใบงาน

ใบความรู้ที่ ๑ : โมดูลชุดที่ ๑

การฟังให้เกิดวิจารณ์

การฟังให้เกิดวิจารณ์ หมายถึง การฟังที่ใช้ปัญญาคิด ใคร่ครวญ โดยอาศัยความรู้ ความคิด เหตุผล และประสบการณ์ของตนประกอบ

หลักการฟังให้เกิดวิจารณ์

1. ผู้ฟังพิจารณาว่าผู้พูดมีความมุ่งหมายในการพูดอย่างไร
2. เรื่องที่ได้ฟังมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด
3. เรื่องที่ได้ฟังน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
4. เรื่องที่ได้ฟังมีสารประโยชน์ ให้แก่อะไรบ้าง ก่อให้เกิดความเจริญของงานและความคิดสร้างสรรค์อย่างไรบ้าง
5. ผู้ฟังวินิจฉัยว่าผู้พูดมีความเข้าใจสารอย่างไร เพียงไร
6. ผู้ฟังพิจารณาได้ว่าผู้พูดใช้วิธีการพูด หรือวิธีการถ่ายทอดความรู้สึกละเอียดอย่างไร

การพัฒนาวิจารณ์ในการฟังนั้น สิ่งแรกที่จะต้องเข้าใจคือ การจำแนกสารตามลักษณะของเนื้อหา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- ❶ สารให้ความรู้
- ❷ สารโน้มน้าวใจ
- ❸ สารจรรโลงใจ

สารให้ความรู้

สารให้ความรู้เป็นสารที่ให้อรรถาธิบายข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ มีหลักฐานสามารถพิสูจน์ได้ เช่น ข่าว บทความ สารคดี ฯลฯ ดังนั้นในการฟังสารให้ความรู้เพื่อให้เกิดวิจาร์ณญาณ ควรปฏิบัติดังนี้

1. พิจารณาว่าเรื่องที่ฟังนั้นมีคุณค่าหรือประโยชน์ควรแก่การฟังหรือไม่
2. จับประเด็นสำคัญของเรื่องที่ฟังให้ได้ เพื่อพิจารณาว่า ผู้ส่งสารมีจุดมุ่งหมายอย่างไร
3. พิจารณาว่า เรื่องที่ฟังนั้นน่าเชื่อถือหรือไม่ เพียงใด
4. เรื่องที่ฟังนั้นมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด

ตัวอย่าง สารให้ความรู้

คุณค่าของของวรรณคดี

วรรณคดีเป็นศิลปกรรมประเภทหนึ่ง ที่ถือว่าควรมีคุณค่าที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. **คุณค่าทางอารมณ์ (Emotion Value)** คือก่อให้เกิดความสนุกสนานบันเทิงใจ ทำให้ผู้อ่านสะท้อนอารมณ์ในทางใดทางหนึ่ง เช่น รัก โกรธเกลียด ภูมิใจ เสียสละ เห็นอกเห็นใจ ฯลฯ และในที่สุดจะช่วยให้เกิดพัฒนาการทางอารมณ์ ยกกระตือรือร้นให้สูงขึ้น และส่งเสริมจินตนาการที่จะนำมวณนุษย์ไปสู่สถานที่ดี
2. **คุณค่าทางสติปัญญา (Intellectual Value)** คือให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น สังคม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภาษา ศิลปะการประพันธ์ เสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ชีวิต ช่วยให้ความคิดเห็นงอกงามขึ้น จนเกิดการหยั่งเห็นชีวิตและโลกในที่สุด
3. **คุณค่าทางศีลธรรม (Moral Value)** คือช่วยผดุงรักษาศีลธรรมในสังคมของตน ไม่บ่อนทำลายความสงบสุขในสังคม หรือลดให้สังคมเสื่อมทรามลง แต่จะต้องช่วยให้นุชนอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก และด้วยความเข้าใจอันดีต่อกัน

(โครงการตำราวิชาการ : การอ่านตีความ. 2541: 119

อ้างอิงจาก ประดิษฐ์ กลัดประเสริฐ. 2522 : 37)

สารโน้มน้าวใจ

สารโน้มน้าวใจ เป็นสารที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อและมีความเห็นคล้อยตาม เช่น การปลุกใจให้รักชาติ การเชิญชวนให้ทำประโยชน์เพื่อสาธารณะ การโฆษณาชวนเชื่อหรือปลุกปั่นยุยง ฉะนั้นลักษณะของสารจะเป็นการเรียกร้องหรือดึงดูดความสนใจ เราจึงให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อถือ ผู้ฟังควรใช้วิจารณญาณใคร่ครวญให้แน่ใจก่อนที่จะเชื่อและปฏิบัติตามจะได้ไม่ถูกหลอก

ตัวอย่าง สารโน้มน้าวใจ

ใหม่ ! อิตาซินิว เอ็กซ์แอล สมาร์ตดริงก์

เสริมพลังสดชื่นได้ทันใจในสัมผัสเดียว

อิตาซินิว เอ็กซ์แอล สมาร์ตดริงก์ พัฒนาการล่าสุด

ของการดื่มสะดวกสุดประหยัด

จะก็แก้วตอแก้ว ก็ดื่มน้ำเย็นได้ โดยไม่ต้องเปิดตู้ให้เปลืองไฟ

ด้วยตู้เย็น อิตาซินิว เอ็กซ์แอล สมาร์ตดริงก์ นวัตกรรมที่เกินหน้าตู้เย็น 1 ประตูทุกรุ่น ด้วยปุ่ม “สมาร์ตดริงก์” เพียงสัมผัสเดียวก็ดื่มน้ำเย็นได้สะดวก ช่วยให้ความเย็นไม่รั่วไหลออกจากตัวตู้ “ตู้เย็นรุ่นประหยัดไฟ จึงประหยัดไฟได้มากกว่าเคย” ทั้งยังทดสอบแล้วว่า สามารถใช้งานได้มากกว่า 100,000 ครั้ง (10 ปีขึ้นไป) คุณจึงมั่นใจได้ในความทนทาน พร้อมปรับดีไซน์ให้สมาร์ตล้ำหน้ากว่าใคร และยังขยายความกว้างอีก 7 ซม. ทำให้จุมากขึ้นเช่นที่คุณคุ้นเคย

สารจรรโลงใจ

สารจรรโลงใจ เป็นสารที่ช่วยยกระดับจิตใจของผู้ฟังให้สูงขึ้น
ผู้ฟังได้ฟังแล้วจะเกิดความรู้สึกอ่อนคลายความตึงเครียด เกิดจินตนาการ
มองเห็นภาพพจน์ เกิดความซาบซึ้งและได้รับความสุขทางใจ ผู้ฟังสารประเภทนี้
ต้องทำจิตใจให้สบาย และตั้งใจฟัง พยายามทำความเข้าใจ ใจความสำคัญเพื่อ
ให้เกิดความคิดและจินตนาการตาม สารจรรโลงใจ เช่น เพลง คำประพันธ์
บทละคร คำปราศรัย โอวาห์ สุนทรพจน์ ฯลฯ

ตัวอย่าง สารจรรโลงใจ

☂ ทาวสายรุ้ง ☀

♥ ดวงตะวันยังทอดสายรุ้งเรืองรอง วางบนละอองสายฝน
เรือจะลอยล่องไปในท้องฟ้าเบื้องบน คั่นหารักที่แท้จริง
จะไม่มีวันใดที่สายรุ้งเลือนลาง ในการเดินทางครั้งนี้
ลมแห่งรักรุนแรงอยู่ทุกวินาที รู้ว่าฉันจะมีเธอ
ฉันรู้ว่าเธออยู่ไหน รู้ว่าเธออยู่ไกล
รู้ว่าเธอจะรออยู่ตรงปลายสายรุ้ง
ฉันต้องข้ามไปและ
ฉันจะเจอเธอ ♥

ใบความรู้ที่ ๒ : โมดูลชุดที่ ๓

พระประวัติ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีพระนามเดิมว่า "พระองค์เจ้าवासกรี"

ประสูติ วันเสาร์ที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2333

ทรงบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อพระชนมายุประมาณ 12 พรรษา และศึกษาอยู่ในสำนักสมเด็จพระวันรัต วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ในปี พ.ศ. 2345 เมื่อทรงผนวชเป็นสามเณรนั้น ก็ได้เสด็จไปนมัสการพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรี สุนทรภูซึ่งตามเสด็จพระองค์เจ้าปรมวงศได้กล่าวถึงสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ไว้ในนิราศพระบาทว่า

"เจ้าเณรน้อยเสด็จมาตุนารัก

พระกลดหักทองขวางกางถวาย

พี่เทียวพบหลบตกลงเจียนตาย

กรตะกายกลิ้งก้อนศิลาตาม"

ในปี พ.ศ. 2354 ในรัชกาลที่ 2 ได้ทรงผนวชเป็นพระภิกษุและประทับอยู่ ณ วัดพระเชตุพนฯ จนดำรงตำแหน่งเป็นพระราชาคณะ และได้รับการสถาปนาเป็น กรมหมื่นชิโนรส และในสมัย รัชการที่ 4 พ.ศ. 2394 ได้เลื่อนเป็น กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส และในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ขึ้นเป็น **สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส**

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงเป็นพระอาจารย์เจ้านายหลายพระองค์ ในพระราชวงศ์จักรี ตลอดจนพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงผนวชอยู่ในระยะเวลานั้นก็ได้ทรงศึกษา อักษรวิธิ พระพุทธศาสนาและพระราชประเพณีต่าง ๆ จากสำนักของพระองค์ซึ่งทรงเชี่ยวชาญทั้งทางคฤหัสถ์และคฤหัสถ์

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส แม้จะทรงมีภารกิจทางพระศาสนาอยู่มาก แต่ด้วยพระทัยรักในทางหนังสือ ได้ทรงพระนิพนธ์หนังสือไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง มีทั้ง ทางด้านศาสนา วรรณคดี นิติศาสตร์ ไทวาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรงรอบรู้วิทยาการทุกด้าน ในสมัยนั้น โดยเฉพาะในทางวรรณคดีทางพระนิพนธ์ และเชี่ยวชาญทางด้านโคลงและฉันท์เป็นอันมาก จนได้รับการถวายพระเกียรติให้เป็น **"รัตนกวีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์"** ของชาติ วรรณกรรมของพระองค์ นับว่าเป็นสมบัติที่มีค่าต่อประเทศชาติเป็นอันมาก

ตัวอย่างงานนิพนธ์ โคลงภาพพจน์ตัดตน โคลงกลบท ลิลิตตะเลงพ่าย กฤษณาสอนน้องคำฉันท์ สรรพสิทธิ์คำฉันท์

สมุทรโฆษคำฉันท์ ฉันท์ดุขยีสั่งเวกกล่อมช้าง กาพย์ขับไม้กล่อมช้าง เพลงยาวเจ้าพระ

มหาเวสสันดรชาดก (เวณกัณฑ์มหาพน และกัณฑ์มัทรี) ปฐมสมโพธิกถา เป็นต้น

สิ้นพระชนม์

พ.ศ. 2396 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 4

ใบความรู้ที่ ๓ : โมดูลชุดที่ ๓

ที่มาของเรื่อง จุดมุ่งหมายในการแต่ง
ความหมายของ "ตะเลงพ่าย"

ที่มาของเรื่อง เนื้อเรื่องของลิลิตตะเลงพ่าย เป็นเรื่องสัสดิ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช วีรกษัตริย์ไทย ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงรวบรวมมาจากจดหมายเหตุ และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ตอนที่เรียน บรรยายถึงเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย คือ ตอนที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกู้เอกราชของชาติไทยให้พ้นจากอำนาจข้าศึก โดยดำเนินเรื่องตั้งแต่ สมเด็จพระมหาธรรมราชาสวรรคตจนพระมหาอุปราชาขาดคอช้าง และพระเจ้าเชียงใหม่สวามิภักดิ์ การดำเนินเรื่องราวดังกล่าวมีข้อสังเกตคือ เรื่องราวและโวหารที่ใช้เป็นไปตามที่ปรากฏ ในพระราชพงศาวดารอย่างใกล้เคียงมาก

จุดประสงค์ในการแต่ง สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงนิพนธ์ ลิลิตตะเลงพ่าย ขึ้นเพื่องานพระราชพิธีฉลองตักกวัดพระเชตุพนธ์ ในสมัยรัชกาลที่ 3 แต่จุดมุ่งหมาย ประการสำคัญคือ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ของกษัตริย์นักรบไทย คือ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถ

ความหมาย "ตะเลงพ่าย" ตะเลงพ่าย หมายความว่า "มอญแพ้" คำว่า "ตะเลง" เป็นคำพม่าเรียกชนชาติมอญ ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศพม่า มอญมีประวัติศาสตร์อันพิสดารในแหลมอินโดจีนในสมัยที่พมามีอำนาจ พม่าได้รวบรวมเอาแคว้นมอญไว้ในอาณาจักรของตน และได้ย้ายราชธานีมาตั้งที่กรุงหงสาวดีของมอญ เพื่อควบคุมมอญได้ง่าย ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช กษัตริย์พม่าซึ่งตั้งเมืองหลวงอยู่หงสาวดีได้ยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาและได้เกณฑ์พวกมอญมาในกองทัพด้วยเป็นอันมาก การรบในครั้งนั้นไทยได้ชัยชนะ ฉะนั้นคำว่า "ตะเลงพ่าย" ในหนังสือเล่มนี้จึงมีความหมายว่า "พม่าแพ้" นั่นเอง การใช้คำว่า "ตะเลงพ่าย" เพราะ พงศาวดารไทยเรียกกษัตริย์พม่าว่า พระเจ้าหงสาวดี และกรุงหงสาวดีก็เป็นเมืองมอญ องค์ผู้ทรงนิพนธ์จึงใช้ชื่อเรื่องว่า "ตะเลงพ่าย"

ใบความรู้ที่ ๔ : โมดูลชุดที่ ๓

อินทลักษณ์ ร่ายและโคลงสุภาพ

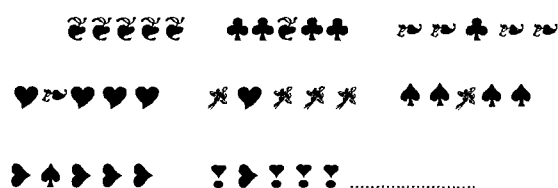
"ตะเลงพ่าย" เป็นกวีนิพนธ์ประเภทลิลิตสุภาพ ประกอบด้วย ร่ายสุภาพ กับ โคลง 2 โคลง 3 และโคลงสี่สุภาพ สลับกันไปตามความเหมาะสมของเนื้อความในเรื่อง คำสุดท้ายของบทประพันธ์ที่มาก่อนจะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 1 หรือคำที่ 2 หรือคำที่ 3 ของบทต่อไปตลอดทั้งเรื่อง เรียกว่า "เจ้าลิลิต" ลิลิตจะเริ่มต้นด้วยร่ายนำ ซึ่งเป็นบทยอพระเกียรติพระมหากษัตริย์และสวดตีความรุ่งเรืองของบ้านเมือง

ร่ายแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ ร่ายยาว ร่ายโบราณ ร่ายสุภาพ และร่ายตัน

ร่ายสุภาพ

- คณะ** ร่ายสุภาพเป็นคำประพันธ์ที่กำหนดให้แต่งเป็นวรรค ไม่จำกัดจำนวนวรรคในบท วรรคหนึ่งมี 5 คำ และอาจมีสร้อยระหว่างวรรคได้ 2 คำ และมีสร้อยท้ายบทได้อีก 2 คำ
- สัมผัส** ให้คำสุดท้ายของวรรคหน้า ส่งสัมผัสไปยังคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ในวรรคต่อไป การแต่งร่ายสุภาพนั้น บังคับให้คำส่งสัมผัสกับคำรับสัมผัสใช้วรรณยุกต์รูปเดียวกัน ถ้าเป็นวรรณยุกต์ ไม่มีรูป ก็ต้องไม่มีรูปด้วยกัน โดยไม่คำนึงถึงเสียงของคำนั้น
- คำเอกคำโท** ร่ายสุภาพมีบังคับ คำเอก คำโท ใน 3 วรรคท้าย ก่อนจบบทเหมือนโคลงสี่สุภาพทุกประการ

แผนผังร่ายสุภาพ

(ตัวอย่างดูในหนังสือเรียน)

โคลง

โคลง เป็นคำประพันธ์ชนิดเดียวที่บังคับใช้วรรณยุกต์ เอก โท

โคลง มี 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ โคลงสุภาพ กับ โคลงฉันท์

โคลงสุภาพ แบ่งออกเป็น โคลงสอง โคลงสาม โคลงสี่ โคลงกระทู้ กลโคลง เป็นต้น

โคลงฉันท์ แบ่งออกเป็น โคลงสอง โคลงสาม โคลงบาทกฤษณร เป็นต้น

โคลงสองสุภาพ

คณะ บทหนึ่งมี 14 คำ แบ่งเป็น 3 วรรค วรรคที่ 1 และวรรคที่ 2 มีวรรคละ 5 คำ

วรรคที่ 3 มี 4 และอาจมีคำสร้อยท้ายบทได้อีก 2 คำ

สัมผัส คำสุดท้ายวรรคที่ 1 สัมผัสไปยังคำสุดท้ายวรรคที่ 2 ถ้ามีหลายบท คำสุดท้ายของบทหน้า

สัมผัสไปยังคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ใดคำหนึ่งในวรรคแรกของบท

คำเอก คำโท บทหนึ่งมี คำเอก 3 คำ คำโท 3 คำ

แผนผังโคลงสองสุภาพ

หมายเหตุ คำเอก = คำโท = คำสร้อย =

(นักเรียนดูตัวอย่างในหนังสือเรียน)

โคลงสามสุภาพ

คณะ บทหนึ่งมี 19 คำ แบ่งเป็น 4 วรรค วรรคที่ 1, 2 และ 3 มีวรรคละ 5 คำ วรรคที่ 4 มี 4 คำ และอาจมีคำสร้อยท้ายบทได้อีก 2 คำ

สัมผัส คำสุดท้ายวรรคที่ 1 สัมผัสไปยังคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ในวรรคที่ 2 คำสุดท้ายวรรคที่ 2 สัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 ถ้าแต่งหลายบท คำสุดท้ายของบทหน้าสัมผัสไปยังคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ในวรรคแรกของบทต่อไป

คำเอก คำโท บทหนึ่งมี คำเอก 3 คำ คำโท 3 คำ วรรคแรกไม่จำกัดวรรณยุกต์

แผนผังโคลงสามสุภาพ

☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼

☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼

หมายเหตุ ☼ = คำเอก ☼ = คำโท ☼☼☼☼☼ = คำสร้อย

(นักเรียนดูตัวอย่างในหนังสือเรียน)

โคลงสี่สุภาพ

คณะ บทหนึ่งมี 30 คำ แบ่งเป็น 4 บาท

บาทที่ 1, 2, 3 มีบาทละ 7 คำ คือ วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 4 คำ

บาทที่ 4 มี 9 คำ คือ วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 4 คำ

คำสร้อย อาจเติม คำสร้อย ได้อีกแห่งละ 2 คำ ที่ท้ายบาทที่ 1 และ 3

สัมผัส คำที่ 7 บาทที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 5 บาทที่ 2 และ 3

คำที่ 7 บาทที่ 2 สัมผัสกับคำที่ 5 บาทที่ 4

คำเอก คำโท บทหนึ่งมี คำเอก 7 คำ คำโท 4 คำ (คำเอกสามารถใช้คำตายแทนได้)

แผนผังโคลงสี่สุภาพ

☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼

☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼

☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼

☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼ ☼☼☼☼☼

หมายเหตุ ☼ = คำเอก ☼ = คำโท ☼☼☼☼☼ = คำสร้อย

(นักเรียนดูตัวอย่างในหนังสือเรียน)

ใบความรู้ที่ ๕ : โมดูลชุดที่ ๓

คำสมาส คำสนธิ คำแผลง

* คำสมาส *

๕ เป็นการสร้างคำที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤตเท่านั้น

เช่น เบญจศีล มิตรภาพ อุตสาหกรรม คชยุทธ

๕ เมื่อจะอ่านคำสมาสจะต้องให้มีเสียงสระเชื่อมติดกัน ระหว่าง

คำหน้าและคำหลัง แต่เวลาเขียนต้องตัดสระท้ายคำหน้าทิ้ง

เช่น ศิลปะ + วิทยา เป็น ศิลปวิทยา

อุตสาหกรรม + กรรม เป็น อุตสาหกรรม

๕ คำสมาสที่มีเสียงอะ ที่พยางค์ท้ายคำหน้าจะประวิสรรชนีย์ไม่ได้

เช่น กาลเทศะ ไม่ใช่ กาละเทศะ

เบญจศีล ไม่ใช่ เบญจะศีล

๕ ในระหว่างคำสมาส ไม่ใช่เครื่องหมาย ทักขณมาต

เช่น มนุษยธรรม ไม่ใช่ มนุษย์ธรรม

ยุทธศาสตร์ ไม่ใช่ ยุทธ์ศาสตร์

* คำสนธิ *

- ♣ เป็นการสร้างคำที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต เท่านั้น
เช่น วิทยาการ ศาสตราจารย์ สมาทาน ทรัพย์ากร
- ♣ เป็นการเชื่อมคำตั้งแต่สองคำขึ้นไปให้เป็นคำเดียวกัน
โดยมีการเชื่อมสระท้ายพยางค์หน้าและสระหน้าพยางค์หลัง
และมีการเปลี่ยนแปลงรูปสระ
เช่น สุข + อภิบาล เป็น สุขอภิบาล
มหา + อรรณพ เป็น มหรรณพ

การสนธิคำในภาษาบาลี-สันสกฤต มี 3 วิธี คือ

- ☉ สระสนธิ คือ การนำคำที่ลงท้ายด้วยสระไปสนธิกับคำที่ขึ้นต้นด้วยสระสนธิกันแล้วรูปสระจะเปลี่ยนแปลงไป
เช่น ราช + อธิปไตย เป็น ราชอธิปไตย
ไพรี + อินทร์ เป็น ไพรีนทร์
สยาม + อินทร์ เป็น สยามินทร์
- ☼ พยัญชนะสนธิ คือ การนำคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะไปสนธิกับคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ
เช่น มนสฺ + ภาว เป็น มโนภาพ
นิสฺ + ภย เป็น นිරภัย
- ☼ นิคหิตสนธิ คือ การนำคำที่ลงท้ายด้วยนิคหิตไปสนธิกับคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะหรือสระ
เช่น สํ + ขาร เป็น สังขาร
สํ + คม เป็น สังคม
สํ อาทาน เป็น สมาทาน

* คำแผลง *

- ♦ คำแผลง คือ การเปลี่ยนแปลงรูปสระ พยัญชนะ หรือวรรณยุกต์ ที่มีอยู่ในคำให้แตกต่างไปจากเดิม โดยความหมายไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป การแผลงคำมี 3 วิธี ดังนี้

★ การเพิ่มพยางค์ โดยการเติมคำ บัง บำ บัน อำ

เช่น บังคม บันดาล ชำนาญ กำเนิด

☆ การลดพยางค์ เช่น อนุช แผลงเป็น นุช
อภิรมย์ แผลงเป็น ภิรมย์

★ การเปลี่ยนแปลงรูปสระ รูปพยัญชนะ และรูปวรรณยุกต์

☆ การเปลี่ยนแปลงรูปสระ เรียกว่า **แผลงสระ**

เช่น	ัตถ	แผลงเป็น	ศาสตรา
	ปัญจะ	แผลงเป็น	เบญจะ
	มรณะ	แผลงเป็น	มรณ

☆ การเปลี่ยนแปลงรูปพยัญชนะ เรียกว่า **แผลงพยัญชนะ**

เช่น	ชยาย	แผลงเป็น	กระจาย
	เจียง	แผลงเป็น	เจลียง
	ทรุด	แผลงเป็น	ชำรุด

☆ การเปลี่ยนแปลงรูปวรรณยุกต์ เรียกว่า **แผลงวรรณยุกต์**

เช่น	เทห์	แผลงเป็น	เทห์
	พยุห	แผลงเป็น	พยุห์
	เพียง	แผลงเป็น	เพ็ญ

* * * * *

ใบความรู้ที่ ๖ : โมดูลชุดที่ ๓

ความงามด้านวรรณศิลป์

ความงามด้านวรรณศิลป์ คือ ความงดงามของศิลปะการประพันธ์วรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจพิจารณาได้ดังนี้

1. การใช้ถ้อยคำ ให้มีความหมายเหมาะกับท้องเรื่องและตัวละคร ได้แก่ การเลือกเสียงของคำเพื่อการเล่นคำ สัมผัสอักษร การเลียนเสียงธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความไพเราะ และกระทบอารมณ์ผู้อ่าน การเรียงคำให้ได้ดุลของเสียงและความหมาย ก่อให้เกิดความไพเราะ ให้อารมณ์ ให้ภาพดี เช่น ฝ่อใจห้าวบมีหาญ ลากใจแกล้วยปมิกกล้า บ่คำอาจออกกรงศ์ บ่คงอาจออกฤทธิ์ เป็นต้น

“สายหยุดหยุดกลืนฟัง ยามสาย

สายบ่หยุดเสน่ห้าย ห่วงเศร้า...

2. การสร้างภาพพจน์ เป็นการใช้ถ้อยคำ เพื่อให้เกิดเป็นภาพ มีวิธีการต่าง ๆ ได้แก่

2.1 โวหารอุปมา เป็นการสร้างภาพพจน์ด้วยการเปรียบเทียบของสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งคือเปรียบเทียบ โดยใช้คำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบว่า เหมือน ดุจ ดัง เช่น ราว ประหนึ่ง เพียง คล้าย เช่น

ตัวอย่าง

“ความรักเหมือนโรคา บันดาลตาให้มีมน

ไม่อินและไม่ยล อุปสรรคใดใด”

“เย็นพระยศบุณเดือน เต็นฟ้า”

2.2 โวหารอุปลักษณ์ เป็นการสร้างภาพพจน์ด้วยการเปรียบเทียบ

โดยนำลักษณะเด่นของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบมากล่าว โดยไม่มี

คำเชื่อมโยงว่าเป็นการเปรียบเทียบโดยตรง แต่อ่านแล้วเกิดความเข้าใจ

แต่จะมีคำกริยา เป็น คือ หรือไม่มีเลย

ตัวอย่าง

“เหตุใดพระองค์จะนำพิมเสนมาแลกกับเกลือ เอาเนื้อมาแลกกับหนัง”

“สองฝ่ายหาญใช้ช้ำ คือสีหสูสีหกล้า

ต่อแกล้วยในกลาง สมรนา”

3. โวหารอธิพจน์ เป็นโวหารที่กล่าวเกินจริง เป็นการเปรียบเทียบกับที่ต้องการเน้นให้ความสำคัญ เพื่อใช้แสดงอารมณ์ที่รุนแรง ต้องการจุดเด่น แต่ไม่ต้องการข้อเท็จจริง เช่น

ขอเดชะพระพุทธรูปช่วย	แม่นมอดม้วยกลับชาติวาสนา
อายุยืนหมื่นเท่าเสาศิลา	อยู่คู่ฟ้าดินได้ตั้งใจปอง

4. โวหารสัทพจน์ เป็นโวหารเปรียบเทียบโดยใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ หรือใช้คำที่มีเสียงบ่งถึง สี แสง ท่าทางต่าง ๆ เช่น

“ประนาดฆ้องกลองระโคมดัง ระฆังหึ่งหึ่งลงคราวครึ่ง”
 “ชั้นนุชู่หางแล่น แปร้นแปรแลคะไชว”

5. โวหารบุคลาธิษฐาน เป็นโวหารที่นำสิ่งไม่มีชีวิตหรือสิ่งที่เป็นนามธรรม มากล่าวเหมือนเป็นบุคคลที่มีชีวิต เป็นการแสดงอารมณ์ที่ล้าลึก เช่น
 “ดวงอาทิตย์ที่สาดแสงกลับนฟ้าเปลือย ดูเหมือนจะหยามเยาะในความสะเพร่าของหล่อน”

6. โวหารเย้ยหยัน คือเป็นการใช้ถ้อยคำเย้ยหยัน ยั่วล้อ เทนิบแนม ชี้ให้เห็นข้อบกพร่องหรือความไม่ฉลาดของสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง มักเป็นถ้อยคำประชดประชัน ขบขัน เช่น

เต่าเตี้ยดอกอย่าต่อให้ตีนสูง	มิใช่มึงจะมาย่อมให้เห็นขัน
หิ้งห้อยถาจะแข่งกับแสงพระจันทร์	อย่าปั้นน้ำให้หลงตะลึงเงา

7. โวหารสันแต่กินใจความกว้าง เป็นโวหารที่ใช้ถ้อยคำสั้น แต่ให้ภาพพจน์ดีเด่น มีความหมายกว้างไกล ให้อารมณ์ลึกซึ้ง เช่น ไกลแค่เอื้อม

8. การใช้สัญลักษณ์ คือ ใช้สิ่งแทน เช่น “ชิงเอาฉัตรตัดเข็ญ” ใช้ ฉัตร เป็นสัญลักษณ์แทน ความเป็นกษัตริย์ หรือ ราชสมบัติ เป็นต้น

9. การใช้คำซ้ำเฉพาะพยัญชนะต้น เรียกว่า อพภาษ เช่น ยะแยง ยะยุง คะคว้าง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดเสียงไพเราะให้จังหวะที่งดงาม และให้ภาพ ให้อารมณ์ดี เช่น “สาตปิ่นไฟยะแยง แผลงปิ่นพิษยะยุง พุ่งหอกใหญ่คะคว้าง เป็นต้น”

(การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ)

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ใบงานที่ ๒ : โมดูลชุดที่ ๑

(การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ)

กิจกรรมเลือกที่ 1 นักเรียนฟังเพลง “ด้วยตัวเราเอง” ของ วงโลโซ
แล้ววิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เพลงนี้จัดเป็นสารประเภทใด เพราะเหตุใด
เพลงนี้เป็นสารประเภท
เพราะ
2. สารสำคัญของเพลงนี้ คือ
.....
.....
3. เพลงนี้ให้ข้อคิดหรือคุณค่า
.....
.....
4. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อฟังเพลงนี้
.....
เพราะ
5. การใช้สำนวนภาษาของเพลงนี้
.....
.....

ใบงานที่ ๓ : โมดูลชุดที่ ๑

(การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ)

กิจกรรมเลือกที่ 2 นักเรียนฟังบทประพันธ์ “ขอน้ำใจ... คั้นฟ้าใสให้ทะเล”
ของ จีรนนท์ พิศรปรีชา แล้ววิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. บทประพันธ์นี้จัดเป็นสารประเภทใด เพราะเหตุใด
บทประพันธ์นี้เป็นสารประเภท
เพราะ
2. สารสำคัญของบทประพันธ์นี้ คือ
3. บทประพันธ์นี้ให้ข้อคิดหรือคุณค่า
4. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อฟังบทประพันธ์นี้
5. การใช้สำนวนภาษาของบทประพันธ์นี้

ใบงานที่ ๔ : โมดูลชุดที่ ๑

(การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ)

กิจกรรมเลือกที่ 3 นักเรียนฟังบทความ “มองโลกในแง่ดี” ของ นันทน์ภัส ประสานทอง แล้ววิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. บทความนี้จัดเป็นสารประเภทใด เพราะเหตุใด
บทความนี้เป็นสารประเภท
เพราะ
2. สารสำคัญของบทความนี้ คือ
3. บทความนี้ให้ข้อคิดหรือคุณค่า
4. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อฟังบทความนี้
- เพราะ
5. การใช้สำนวนภาษาของบทความนี้

ใบงานที่ ๕ : โมดูลชุดที่ ๒

(เรื่องสั้น : ดวงอาทิตย์ที่รัก)

กิจกรรมเลือกที่ 1 นักเรียนอ่านเรื่องสั้น “ครีบกัก” ของ ประภัสสร เสวิกุล แล้ววิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สาระสำคัญของเรื่อง
2. ลักษณะนิสัยของตัวละคร
3. ฉากสำคัญของเรื่อง
4. ข้อคิด ความรู้ ความเชื่อ และค่านิยมที่ปรากฏในเรื่อง
5. การใช้สำนวนภาษาและกลวิธีในการเสนอเรื่อง
6. แสดงความคิดเห็นตอนที่นักเรียนประทับใจหรือไม่พอใจ ในแง่ใด

ใบงานที่ ๖ : โมดูลชุดที่ ๒

(เรื่องสั้น : ดวงอาทิตย์ที่รัก)

กิจกรรมเลือกที่ 2 นักเรียนอ่านเรื่องสั้น “เสียแล้ว... เสียไป”

ของ อัคริธี ธรรมโชติ แล้ววิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สาระสำคัญของเรื่อง
2. ลักษณะนิสัยของตัวละคร
3. ฉากสำคัญของเรื่อง
4. ข้อคิด ความรู้ ความเชื่อ และค่านิยมที่ปรากฏในเรื่อง
5. การใช้สำนวนภาษาและกลวิธีในการเสนอเรื่อง
6. แสดงความคิดเห็นตอนที่นักเรียนประทับใจหรือไม่พอใจ ในแง่ใด

ใบงานที่ ๑๗ : โมดูลชุดที่ ๒

(เรื่องสั้น : ดวงอาทิตย์ที่รัก)

กิจกรรมเลือกที่ 3 นักเรียนอ่านเรื่องสั้น “คนบนต้นไม้” ของ นิคม รายยวา แล้ววิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สารสำคัญของเรื่อง
2. ลักษณะนิสัยของตัวละคร
3. ฉากสำคัญของเรื่อง
4. ข้อคิด ความรู้ ความเชื่อ และค่านิยมที่ปรากฏในเรื่อง
5. การใช้สำนวนภาษาและกลวิธีในการเสนอเรื่อง
6. แสดงความคิดเห็นตอนนี้นักเรียนประทับใจหรือไม่พอใจ ในแง่ใด

ใบงานที่ ๘ : โมดูลชุดที่ ๓

(ลิลิตตะเลงพ่าย)

ประวัติผู้แต่ง

คำชี้แจง จงเติมข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้

1. ผู้แต่ง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย มีพระนามเดิมว่า
2. ผู้แต่ง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย เกี่ยวข้องกับรัชกาลที่ 1 ในฐานะ
3. ขณะที่ ผู้แต่ง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ทรงผนวช จำพรรษาอยู่ที่
4. สุนทรภู่ กล่าวถึง ผู้แต่ง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ในหนังสือเรื่อง
5. ยกตัวอย่างผลงานของ ผู้แต่ง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย มา 3 เรื่อง

อย่ารักใจใหม่ละ

ใบงานที่ ๔ : โมดูลชุดที่ ๓

(ลิตตะเลงพ่าย)

จุดมุ่งหมาย ที่มา และความหมายของ “ตะเลงพ่าย”

คำชี้แจง จงเติมข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้

1. ตะเลงพ่าย หมายถึง ชนิดใด
2. เนื้อเรื่องลิตตะเลงพ่าย ได้มาจาก
3. ลิตตะเลงพ่าย แต่งขึ้นในโอกาส
4. จุดประสงค์สำคัญในการนิพนธ์ลิตตะเลงพ่าย คือ
5. เราเรียกกษัตริย์พม่า ว่า พระเจ้ากรุงหงสาวดี เพราะ

ใบงานที่ ๑๐ : โมดูลชุดที่ ๓

(กลิตตะเลงพ่าย)

คำสมาส คำสนธิ

📖 นักเรียนพิจารณาคำประพันธ์ต่อไปนี้ มีทั้งคำสมาส คำสนธิ ปะปนอยู่
ถ้าคำใดเป็นคำสมาสให้นักเรียนขีดเส้นใต้ด้วยสีแดง ถ้าคำใดเป็นคำสนธิ
ให้ขีดเส้นใต้ด้วยสีน้ำเงิน ลงมือทำได้เลยคะ

๕ ทรงพระอุตสาหภาพ เสด็จปราบราชอริ ปวงมนตรีนายทัพ
สรรพทุกตนทุกตัว กลั้วอเรนทร์เหลือนัน พนึ่งพระราชอาชญา
ไปยาดราพลขันธุ์ ทันเสด็จตำรวจรงค์

๕ องค์อัครอุปราชา ท่านแจ่ง
กอบเกิดขัดติยมมา- นะนิก หาญเฮย

๕ เบื้องนั้นนฤนาถผู้ สยามินทร์
เบี่ยงพระมาลาผิน ห่อนพ้อง
ศัตราวุธอรินทร์ ฤาฎก องค์เอย

๕ ไพรินทรนาศเพียง พลมาร
พระตั้งองค์อวดาร แต่ก็

๕ ทรงคชาธารยรรยง อลงกตแก้วแกมกาญจน์ เครื่องพุดตานตกแต่ง
แข่งสีทองทอเนตร ปักเศวตฉัตรฉานฉาย

๕ ฝ่ายชีพ่อทวิชาชาติ ราชบุรีโสถม พรหมพิทยาจารย์
เบิกไขลอนทวารโดยกระทรวง

ใบงานที่ ๑๑ : โมดูลชุดที่ ๓

(กลิตตะเลงพ่าย)

คำแปล

พิจารณาคำแปลต่อไปนี้ คำใดเป็นคำแปลจากสระ ให้เขียน ส.
 คำใดเป็นคำแปลจากพยัญชนะ ให้เขียน พ.
 คำใดเป็นคำแปลจากวรรณยุกต์ ให้เขียน ว.
 ใต้หน้าคำ และเติมคำตอบในช่องว่างให้ชัดเจนว่า แต่ละคำแปลมาจากคำใด

ตัวอย่าง	พ	ใส	แปลมาจาก	ไ
1.	เอารส	แปลมาจาก		
2.	ประชิด	แปลมาจาก		
3.	สรเสรีญ	แปลมาจาก		
4.	ท่ง	แปลมาจาก		
5.	ตำรัส	แปลมาจาก		
6.	ผจญ	แปลมาจาก		
7.	ดั่ง	แปลมาจาก		
8.	ชำนาญ	แปลมาจาก		
9.	มหิมา	แปลมาจาก		
10.	แพรว	แปลมาจาก		
11.	มหาพาร	แปลมาจาก		
12.	จึ่ง	แปลมาจาก		
13.	ภียโย	แปลมาจาก		
14.	ตำรับ	แปลมาจาก		
15.	เทียร	แปลมาจาก		
16.	เท้ง	แปลมาจาก		
17.	ไห	แปลมาจาก		
18.	เคิก	แปลมาจาก		
19.	สระท้าน	แปลมาจาก		
20.	พยุห์	แปลมาจาก		

ใบงานที่ ๑๒ : โมดูลชุดที่ ๓
(ลิติตะเลงพ่าย)

ไวยากรณ์ภาพพจน์

คำชี้แจง พิจารณาข้อความต่อไปนี้ กวีใช้ไวยากรณ์ภาพพจน์ประเภทใด

1. สายหยุดหยุดกลิ่นฟุ้ง ยามสาย
 สายบ่หยุดเสน่ห์ห้าย ห้างเศร้า
 ก็คืนก็วันวาย วางเทวษ ราแม่
 ถวิลทุกขวบคำเช้า หยุดไถ่ฉันท

ตอบ

2. แสงจันทร์บส่องสมร หมดเทวษ
 ถวิลปลืมนวลหน้า แม่นมั่นดวงจันทร์

ตอบ

3. ถนัดดังพาหาเหียน หั่นกลิ้งไถลองค์

ตอบ

4. เร็วแรงฮือเข้าห้อม ล้อมกรุงเทพทวารดี ชิงเอาฉัตรตัดเชิญ

ตอบ

5. เร่งคำรนเรียกมัน หันหูชูหางแล่น แปรินแปรแลคะไขว่ บาทย่างใหญ่คุ้มถ้วน

ตอบ

6. พระตรีโลกนาถแผ้ว เผด็จมาร
 เจกพระราชสมภาร ฟีน้อง
 เสด็จไว้พิริยะราญ อรินาส ลงนา
 เสนอพระยศยืนก้อง เกียรติท้าวทุกกาย

ตอบ

7. แม่นเจ้าคร้ามเกราะระหังกาจ จงอย่ายาตรยุทธนา
 เอาพัสดราสตร์ สรวมอินทรีย์สร้างเกราะหัง

ตอบ

8. ถนัดตั้งพาหาเหียน หันกลิ้งไกลองค์

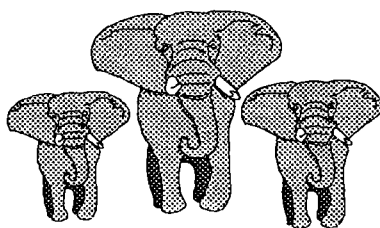
ตอบ

9. เร็วเร่งฮือเข้าห้อม ล้อมกรุงเทพทวารัฒติ ชิงเอาฉัตรตัดเชิญ

ตอบ

10. เร่งคำราณเรียวกมัน หันหูชูหางแล่น แปรินแปรแลคะไขว่ บาทย่างใหญ่ดุ่มด้วน

ตอบ

เอกสารประกอบใบงานที่ ๒ : โมดูลชุดที่ ๑

เพลง ‘ดัมดันรนนา’

โดย... วรโณ

- * ถนนทอดยาวสองเท้าก้าวเดิน เมื่อไกลเกินฝันใจมันท้อ
ผู้คนมากมายวุ่นวายไม่เคยมอง ทำไมหนอต้องดิ้นรนสู้ไป
เมื่อชีวิตยังมีต้องสู้ต่อ จะไปขอใครทำไมมือเท้าดี
สิ่งหนึ่งที่น่าจับมันคงอยู่ในใจดวงนี้ ต้องอดทนอย่าไปท้อ
- * เมื่อชีวิตเราคือการก้าวเดิน ให้เพลินกับฝันอย่าห่วงวันไหน
ทุ่มเทพลังไปทั้งหัวใจ หากเหนื่อยนี้พักกายอย่ารีบเกิน
หากไม่ต่างสู้ตายอย่าห่วงวันไหน สักวันฝันของเราจะเป็นจริง
ก้าวตามฝันดวงใจที่ไม่เคยถอย ถ้ารักจริงต้องมั่นคง
- * ฝันที่ตรงนั้น อยู่ตรงนั้น อยู่ที่นี่
ขออย่าห่วงวันไหน ดวงใจของตัวเราเอง
- * ฝันอยู่บนนั้น อยู่บนฟ้าที่แสนไกล จะขอเก็บมาได้
ในหัวใจดวงตัวเราเอง

เอกสารประกอบใบงานที่ ๑ : โมดูลชุดที่ ๑

ขอน้ำใจ คือน้ำใจใส่ให้ทะเล

โดย... จิรนนท์ พิศรปรีชา

ทะเลสวย	ด้วยหัวใจ	โรมัณพิช
ทิวชิวิต	ด้วยหัวใจ	ให้คุณค่า
ทะเลหมอง	หม่นไหม้	ไร้ใจ
เมื่อศรัทธา	ลายหัวใจ	นั้นไม่มี
ทะเลใส	ใจเชื้อเชิญ	เพียงเพลินเล่น
หากแต่เป็น	โลกสีคราม	งามสดใส
สร้างชีวิต	สืบเผ่าพันธุ์	สรรพชีวิต
เพื่อวิถี	สมดัง	คำคุณเภา
ขอหัวใจ	ใสงาม	เพื่อหัวใจ
ทะเลไทย	พื้นผืน	อันกว้าง
คนละนิด	คนละน้อย	ค่อยบรรเทา
คลื่นซัดเขลา	ค่อยคลายคลี	เป็นสีคราม
เพื่อชีวิต	พร้อมสรรพ	กลับเร่ร่อน
คืนความหมาย	แก่โลกหมอง	อย่ามองข้าม
คืนหัวใจ	ให้คลื่นแท้	ทะเลงาม
ด้วยนิยาม	หัวใจใส	จากใจจริง

เอกธัมมประกอบในงานที่ ๔ : โมดุลชุดที่ ๑

... มองโลกในแง่ดี ...

โดย นันทนภัส ประสานทอง

การมีชีวิตอยู่ในโลกอันแสนวุ่นวายนี้ วิธีการที่จะอยู่ได้อย่างมีความสุขนั้นคุณจะต้องเป็นคนที่มีสุขภาพจิตดีและเข้มแข็ง การเป็นคนมองโลกในแง่ดีจะทำให้คุณสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี

ซึ่งมีวิธีแนะนำการสร้างตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี ดังนี้

1. รู้จักตนเอง การรู้จักว่าคุณมีจุดอ่อนและจุดแข็งตรงไหน ทบถวนถึงความผิดพลาดล้มเหลวที่ผ่านมาในชีวิตของคุณ และมองย้อนไปว่าจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของคุณอยู่ที่ไหน ถ้าพบแล้วก็จงปรับปรุงแก้ไขที่บกพร่องนั้น

เช่น ถ้าคุณเป็นคนพูดจาไม่เพราะแต่มีจิตใจดี สิ่งที่คุณควรปรับปรุง คือการพูดจาให้นุ่มนวลชวนฟัง ก็จะทำให้คุณได้รับความร่วมมือจากคนรอบข้างมากขึ้น

หรือถ้าคุณเป็นคนใจร้อน หงุดหงิดง่าย ทำงานด้วยอารมณ์ที่ไม่แจ่มใส เพื่อนร่วมงานก็ไม่ชอบ คุณก็ควรปรับปรุงความใจร้อนหงุดหงิดลง ดูอารมณ์ของตนอยู่ตลอดเวลา ถ้าจะเริ่มหงุดหงิดก็ควรหาวิธีหยุดยั้งตัวเอง อาจจะเป็นการนับ 1 – 10 หรือใช้วิธีการเดินออกจากเหตุการณ์ที่ทำให้คุณเริ่มหงุดหงิด ฯลฯ

การมีอารมณ์ที่เยือกเย็นขึ้นจะทำให้เพื่อนร่วมงานยอมรับคุณมากขึ้น พูดคุยกันรู้เรื่อง เข้าใจกันด้วยดี ส่วนจุดแข็ง หรือสิ่งที่ดีที่คุณมีก็ให้คงไว้และทำให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

2. เลิกมองแต่แง่ที่ตี การมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ เมื่อคุณโชคร้าย ไม่สมหวังในสิ่งที่ต้องการ คิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวคุณนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นสิ่งที่เลวร้ายเสมอ นั่นจะเป็นการซ้ำเติมตนเองและทำให้คุณรู้สึกสงสารตัวเอง และดำเนินชีวิตต่อจากนี้ไปอย่างทุกข์ระทม และขาดความสุขในชีวิต คุณจะรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า คงจะไม่มีสิ่งดี ๆ เกิดขึ้นกับคุณอีกต่อไปแล้ว

อยากจะบอกคุณว่า แม้เหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของคุณจะร้ายแรงแค่ไหน จนคุณคิดว่าคงไม่มี มนุษย์คนไหนในโลกนี้จะทนได้ คุณก็ต้องเผชิญกับมันต่อไปและต่อไป

ในเมื่อคุณจะต้องพบกับสิ่งเลวร้ายเหล่านี้ ทำไมคุณจึงไม่อยู่กับมันอย่างมีสติและมองหาสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นกับคุณ เลิกมองตนเองอย่างไร้ค่า และรู้สึกว่าตนเองเป็นคนไม่ดี คนเองเป็นคนโชคร้าย เลิกสงสารตนเองและหันมาเริ่มต้นทำในสิ่งที่ดี ๆ กับตนเองและคนรอบข้าง

แล้วคุณจะพบว่าไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่ตีหรือเลวเพียงอย่างเดียว ทุกอย่างขึ้นอยู่กับคุณ คนเดียวที่จะเป็นผู้บันดาลให้สิ่งใดเกิดขึ้นกับชีวิตคุณบ้าง

3. อยู่ใกล้ชีวิตหรือเลือกคบคนที่มองโลกในแง่ดี การคบคนเช่นไรคุณก็จะเป็นเช่นนั้น การอยู่ใกล้คนที่มียารมณ์ดีมี มุมมองในการมองชีวิตในแง่ดี จะทำให้คุณซึมซับสิ่งเหล่านี้เข้าไปในใจของคุณและจดจำที่จะเลือกมองชีวิตแง่ดี เช่นที่คนใกล้ชีวิตหรือคนในแวดวงของคุณ แต่ถ้าคุณมีกลุ่มเพื่อนหรือคนในแวดวงเป็นคนหงุดหงิดง่าย ใจร้อน ชี้ก้างวล หวาดวิตกไปกับเรื่องต่างๆ ในชีวิตทุกเรื่อง มองคนและเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตเป็นเรื่องที่เลวร้ายและไม่ดีไปเสียทั้งหมด จะทำให้คุณพลอยซึมซับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เข้าไปในจิตใจของคุณโดยอัตโนมัติ การอยู่ใกล้คนที่เคร่งเครียดจริงจังกับชีวิตไปทุกเรื่อง คุณก็จะพลอยเคร่งเครียดไปด้วยค่ะ

4. อย่าลุ่มหลงมกมายปักใจเชื่อในความเชื่อผิด ๆ ความเชื่อที่นำความรู้สึกเลวร้ายมาสู่ใจคุณ การให้ความเชื่อต่างๆ มาครอบงำในจิตใจคุณ เมื่อคุณประสบกับเหตุการณ์ที่ได้รับการบอกเล่าจากผู้หลักผู้ใหญ่ในเรื่องโชคลางต่างๆ จนนำมาเป็นเรื่องสำคัญในชีวิต และจะวิตกกังวลอย่างมากมาย เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดมาว่าไม่ดีนั้น จนเป็นเหตุให้คุณไม่กล้าตัดสินใจ ไม่กล้าลงมือกระทำสิ่งใดๆ ในชีวิต จนทำให้คุณสูญเสียโอกาสที่ดี ๆ ของชีวิตไป

5. ฝึกการใช้เทคนิคมองตนเองในด้านบวก การฝึกให้คุณมีภาพแห่งความดี ความเก่งความเชื่อมั่นในตัวเองไว้ในจิตใจของคุณ ถ้าคุณมีความวิตกกังวล มีความกลัว มีความเครียดในจิตใจบ่อย ๆ คุณรู้สึกไม่มีความสุขในจิตใจเลย หามุมเงียบๆ สงบๆ แล้วหลับตานึกถึงภาพของตัวเองคุณในเวลาที่มีความสุขที่สุด เก่งที่สุด และเก็บภาพนั้นไว้ในใจทุกวัน วันละ 5 นาที คุณจะรู้สึกมีความสุขขึ้นและความกังวลความหวาดกลัวในจิตใจของคุณจะลดลงได้ค่ะ

การมองโลกในแง่ดีเป็นสิ่งที่เราทุกคนสามารถสร้างให้เกิดขึ้นกับตนเองได้ค่ะ ลองนำไปใช้ดูนะคะ แล้วคุณจะรู้สึกว่าชีวิตคุณมีความสุขมากขึ้นค่ะ

(มติชนสุดสัปดาห์ 19,978 25 พฤษภาคม 2541 หน้า 28)

เอกสารประกอบในงานที่ ๕ : โมดูลชุดที่ ๒

... ครีบทัก ...

โดย... ประภัสสร เสวิกุล

แต่เดิยามบ้ายทอดตัวเข้ามาทางหน้าร้าน สายลมที่อ้อยอิ่งทยอยเอนระลอกกระเบื้องใบเล็ก ๆ ซึ่งแขวนอยู่ตรงกรอบประตู ส่งเสียงดังกุกกิง ปลุกเด็กชายร่างเล็กอายุในราว 10-11 ขวบ ที่ยืนพิงแผงใส่อุปกรณ์ตกแต่งตุ้ปลาให้ตื่นจากภวังค์ เด็กชายรีบเงยหน้าขึ้นจากอาการทงุบหงับและเหลียวมอง ไปทางเคาน์เตอร์ตัวใหญ่ที่ตั้งอยู่สุดมุมห้องด้านในอย่างทวาด ๆ แต่เมื่อเห็นหนุ่มใหญ่เจ้าของร้านยังคงพุบหน้าอยู่กับเคาน์เตอร์ เด็กชายก็ค่อยหายใจออกอย่างโล่งอก และหันกลับมามองตุ้ปลาที่เรียงรายอยู่บนชั้นเหล็กสองฟาก แต่ละตุ้ปเดิมีไปด้วยฝูงปลาหลากชนิดที่ว่ายวนไปมาในตู้กระจกใสสะอาดท่ามกลาง พรายน้ำจากท่อออกซิเจนที่ผุดพรางไม่ขาดสาย และกึ่งกันสำหรับที่ไหวพลิ้วเอนเอน

อากาศอ้าวจนเด็กชายต้องขยับเสื้อยืดคอกกลมสีขาวมอว ตัวโครงที่สวมอยู่เพื่อระบายความร้อนให้กับตัวเองเกือบปีเห็นจะ ได้ที่เขาเข้ามาเป็นลูกจ้างร้านขายปลาตู้แห่งนี้ แม้งานจะเขากว่าการเป็นลูกมือช่างปูนและไม่ต้องแก่งแย่งกับใครเหมือนตอนที่รับจ้าง เซ็นรดผักในตลาด วันทั้งวันอยู่แต่ในร้าน ทำความสะอาดตุ้ปลา ขายลูกน้ำ ทนอดแดง และข้าวของเครื่องใช้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาไปตามเรื่อง แต่สิ่งเดียวที่ทำให้เด็กชายออกจะรู้สึกเบื่อหน่ายกับการทำงานที่นี้ก็คืออารมณ์อันหงุดหงิดปรวนแปรของ เขียกุกุยเจ้าของร้านผู้พิการ

เขียกุกุยอายุในราว 40 ปี ร่างกายท่อนบนค่อนข้างเจ้าเนื้อ ในขณะที่ท่อนล่างตั้งแต่สะโพกลงมาลีบเล็กจนไม่สามารถใช้ประโยชน์อะไรได้ และสิ่งที่เขียกุกุยเป็นเสมือน “ขา” ทั้งสองข้างของแกก็คือเก้าอี้เข็นซึ่งแกนั่งจมอยู่ตลอดวัน แม้สายตาจะลั่นมากจนต้องสวมแว่นตาทนาคะดะ แต่ตาแกก็ไวพอ ๆ กับปาก และไม่ว่าเด็กชายจะทำอะไรผิดตุ้เหมือนจะไม่เคยรอดพ้นจากสายตาของชายพิการ ไปได้ และสิ่งที่ติดตามมาคือ เสียงคำทอทายาญ คายาญ

มีคนเล่าว่าเดิมีเขียกุกุยก็มีรูปร่างสมประกอบดีทุกอย่าง แต่ตอนที่อายุได้ 25-26 ปี ขณะที่เขียกุกุยมอเดอไรซ์เพื่อนไปเที่ยว ก็เกิดอุบัติเหตุถูกรถเก๋งที่แล่นตามมาชนท้ายมอเดอไรซ์อย่างแรง เพื่อนหัวนี้อกพื้นตายคาที่ ส่วนตัวเขียกุกุยเองถึงจะไม่ตายแต่ก็กลายเป็นอัมพาตต้องนั่งบนรถเข็นไม่สามารถเดินเหินไปไหนมาไหนได้อีก

ทุกวันเด็กชายจะต้องรีบตื่นแต่เช้ามาเก็บกวาดร้าน เช็ดล้างล้างถาดน้ำตุ้ปลา ให้อาหารปลา และจัดข้าวของต่าง ๆ พอสัก 10 โมงเช้า เขียกุกุยจึงจะเข็นเก้าอี้ออกจากห้องนอนมาตรวจตราความเรียบร้อยอย่างละเอียดลอออีกครั้งหนึ่ง ก่อนจะเข้าประจำที่ของแกที่เคาน์เตอร์มุมห้องที่มีตึบ เคาน์เตอร์เก่า ๆ ซึ่งเป็นทั้งที่ทำงาน โต๊ะอาหาร และสถานที่พักผ่อนเสริจสรรพ

ในช่วงบ้ายที่ปลอดลูกค้ำ เขียกุกุยมักจะพุบหน้ากับเคาน์เตอร์ หลับไปเป็นเวลานาน ๆ เสียงกรนเบา ๆ แทรกแซมกับเสียงทิ้ง ๆ ของพัดลมเย็นเก่าคร่ำครว และเสียงมอเดอไรซ์ตุ้ปลา ช่วงเวลานั้นเป็นเวลาที่เด็กชายมีความรู้สึกปลอดโปร่งที่สุด ได้พักผ่อนจากการงาน และว่างเว้นจากเสียงตุ้ด้า เข้ามักจะยืนมองฝูงปลาในตู้แต่ละใบอย่างเจียบ ๆ เด็กชายคุ้นเคยกับปลาเหล่านั้นเหมือนเพื่อนสนิท หลายต่อหลายตัวที่เขาเห็นมันมาตั้งแต่ยังเป็นลูกหน่อหัว

เท่าเข็มหมุด เขาชอบเฝ้าดูปลาทองตัวอ้วนที่เกล็ดสีทองเป็นประกายระยิบโกลนโบยครีบทางเป็นพวงพู่อันบอบบางแหวกว่ายพรายน้ำอย่างแจ่มจ้า ปลาหางดาบที่ปราดเปรียวเหมือนนักดาบ ปลาเทวดาตัวแบนรูปร่างเหมือน ลีเหลียมขนมเปียกปูน หรือปลากัดสีสดใสในขวดโหลใบเล็กๆ

บ่อยครั้งที่เด็กชายออกจะใจหายที่ต้องซ่อนปลา ซึ่งเคยเห็นอยู่ทุกวันใส่งูฬลาสติกให้ลูกค้าแปลกหน้า เขาไม่อาจคาดเดาได้ว่า “บ้านใหม่” ของปลาเหล่านั้นจะเป็นอย่างไร บางตัวอาจจะได้คนเลี้ยงที่รักและดูแลเอาใจใส่อย่างดี แต่บางตัวอาจถูกเลี้ยงอย่างทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ หรืออยู่ปนเปื้อนกับปลาพันธุ์ไม่ควรจะเลี้ยงรวมกัน เด็กชายยังจำสภาพของปลาทองตัวอ้วนที่ครีบทางอันงดงามแห่งวัน เพราะถูกปลาหางดาบตัวเมียที่ไร้คู่ไล่ตอดด้วยความคลุ้มคลั่ง หรือปลาบางตัวที่ตาบอดเพราะโดนพยาธิไซดา ปลาพวกเมื่อคนที่ซื้อไปนำกลับมาให้ดู ก็หมดหนทางที่จะช่วยเหลือเยียวยาได้ นอกจากปล่อยให้มันทนทุกข์ทรมานอยู่ในสภาพนั้นจนกว่าจะตายไปเอง

เสียงระฆังกระเบื้องดังกึกก้องขึ้นอีกครั้ง เด็กชายเหลียวไปมองทางหน้าร้านแต่ยังเข้าไปกว่าเสียงของเอี้ยก้วยที่แผดขึ้นมา

“เร็วเข้าซิได้เปี้ยก รีบไปดูว่าเราจะซื้ออะไร มัวแต่ยืนเป็นเบืออยู่ได้”

เด็กชายรีบร้อนจนลนลานไปหาลูกค้าคนแรกในช่วงบ่ายวันนี้

ชายหนุ่มคนนั้นเดินเรื่อย ๆ เข้ามาในร้าน และหยุดมองปลาในตู้ด้วยสายตาพิศมัยเคราะห์

“เรามีปลามาใหม่ ๆ เยอะเลยครับ” เอี้ยก้วยส่งเสียงออกมาจากมุมมืดหลังเคาน์เตอร์

“ปลาการ์ปสวย ๆ ก็มี ปลาทองหัวสิงโตก็มีครับ”

“ผมอยากได้ปลาเทวดาสักคู่” ลูกค้าหน้าใหม่ตบตบด้วยน้ำเสียงเรียบ ๆ

เอี้ยก้วยนิ่งไปนิดหนึ่ง

“เอาซิครับ เจริญเลือกตามสบาย เฮ้ย! โอ้เปี้ยก ดูปลาให้คุณแกด้วย”

เด็กชายลากม้าเตี้ย ๆ มาวางหน้าตู้ปลาเทวดา ดึงน้ำใส่งูฬลาสติก ฉวยสวิงอันเล็ก ๆ ที่แขวนอยู่ข้างตู้ขึ้นมาถือ แล้วก้าวขึ้นไปยืนคอยที่อยู่บนม้า

“เอาตัวนี้ก็แล้วกัน” ชายหนุ่มชี้มือไปที่ปลาตัวหนึ่ง

เด็กชายเงยตัวขึ้นค่อย ๆ ใช้นิ้วชี้ไล่ตามปลาที่ลูกค้าต้องการมาใส่งู

“ตัวผู้หรือตัวเมีย” ชายหนุ่มถามเขา ๆ

“ตัวเมียครับ”

“งั้น หาตัวผู้ให้อีกตัว นั้นๆ เอาไอ้ตัวใหญ่นั้นก็ได้”

เด็กชายหย่อนสวิงลงไปในตู้อีกครั้ง แต่คราวนี้ดูเหมือนปลาจะรู้ตัวว่าจะถูกจับพลัดพรากจากเพื่อนฝูง

แต่ละตัวต่างก็จึงว่ายหนีกันซุ่มน

“ได้ไหม” ลูกค้าหนุ่มร้องถามพลางชะเง้อหน้าเข้ามาชิดตู้ปลา

“ได้แล้วครับ” เด็กชายตอบพลางจ้วงสวิงคว้าปลาเทวดาตัวใหญ่ที่กำลังตื่นตกใจ

“ตัวผู้ไซ้ไหม” เด็กชายยกสวิงขึ้นดูปลาที่ตื่นเรว ๆ ขว้างหนึ่งทิ้ง ๆ ที่รู้คำตอบอยู่แล้ว

“ครับ” เขารับคำขณะที่เปิดปากถุงพลาสติกและพลิกสวิงให้ปลาตัวใหม่หล่นลงไปรวมกับตัวเก่า

แต่แทนที่มันจะใช้รีบบึงตัวปลาเทวดาตัวนั้นกลับจมดิ่งลงนอนราบกับก้นถุง

“ปลาเป็นอะไรไป” ลูกค้าคว้าถุงพลาสติกไปด้วยความแปลกใจ

“เอ๊ะ ครับมันหักไปข้างหนึ่งนี่”

“อะไรนะครับ”

เหยียกยั้งทั้งหูและตาเหมือนจะคอยจ้องจับผิดเด็กลูกจ้างอยู่ตลอดเวลา รีบไถเก้าอี้ออกมาอย่างรวดเร็ว
ทันทีที่มองเห็นสภาพของปลาเทวดาสีหน้าของแกก็แดงก่ำ

“ไอ้เปี้ยก” เจ้าของร้านผู้พิการตะคอกเด็กชายที่เพิ่งก้าวลงจากม้ามายืนตัวสับ

“นี่มันทำยังไงวะ”

“เฮาน่าเฮีย เด็กมันไม่ได้ตั้งใจ”

“คุณไม่รู้อะไร ไอ้เด็กเวรนี้ทำผมฉิบหายมาเยอะแล้ว วันก่อนก็มีมอเตอร์ดก ขวดโหลแตก
แล้วยังปลาเทวดานี้อีก ตัวใหญ่ ๆ ขนาดนี้ราคาหลายสิบบาทนะครับ”

ชายหนุ่มมองดูเด็กชายที่ยืนก้มหน้านิ่ง

“เขาอย่างนี้ก็แล้วกัน ผมให้ค่าปลาตัวที่ครับหักนี้สิบบาท แต่เฮียอย่าไปทำอะไรเด็กมันนะ”

เหยียกยั้งเสียง ถึงอย่างไรเงินสิบบาทก็ดีกว่าจะต้องสูญเสียปลาไปเปล่า ๆ ปลี ๆ

“หาตัวผู้ให้อีกตัวซิ” ลูกค้าผู้อารีหันมาทางเด็กชาย

“เร็วซิไอ้เด็กบ้า มัวตะบิดตะบอยอะไรอยู่”

เหยียกยั้งส่ายเสียงดัง พลังกฤตยอฉายปลาตัวเมียไล่ถึงพลาสติกลงใหม่และเทปลาครึ่งหักโครมลงใน
กะละมังอะลูมิเนียม บุบบี้ที่วางอยู่บนชั้นเหล็กได้ตุ้ปลา

ติ๊กมากแล้ว แสงทึม ๆ จากโคมไฟข้างถนนที่ลอดเข้ามาทางหน้าต่างกระจกหน้าร้านขายปลาตู้ ทำให้มอง
เห็นร่างเล็ก ๆ ของเด็กชายอายุในราว 10-11 ขวบ ที่นั่งอยู่บนม้ายี่สิบ ๆ ตรงชั้นเหล็กได้ตุ้ปลา หลังของเด็กชาย
ค้อมลง ศีรษะหลบต่ำ *สายตาเพ่งมองในกะละมังบวบบี้ที่ปลาเทวดาครึ่งหักนอนแบนราบอยู่ก้นกะละมัง...* เกล็ดสีเงิน
ของมันเป็นประกายแวบแวบอยู่ในแสงสลัว ร่างรูปสี่เหลี่ยม ขนเมื่อยกปูนอันแบบบางนั้นแน่นิ่ง มีเพียงเหงือกที่ขยับ
ขึ้นลงอย่างอ่อนแรง เด็กชายชะโงกหน้าลงไปอีก จนลมหายใจกระทบผิวหน้าเป็นระลอกแผ่วพลีว และได้กลิ่นเมือก
คาวบาง ๆ ที่โชยขึ้นมา เด็กชายคุ้นเคยกับปลาในร้านเหมือนเพื่อนสนิท เขาเห็นปลาเทวดาตัวนี้มาตั้งแต่เมื่อมาอยู่ที่
ใหม่ ๆ เขาเคยนึกขำรูปร่างที่โด่งเตี้ยก้างผิวดกพอง และลายสีดำที่พาดตามตัวนั้นก็ทำให้ชวนนึกถึงม้าลายที่อยู่ใน
สวนสัตว์ ซึ่งทำให้เขาแอบเรียกมันว่า “ไอ้ม้าลาย”

“ไอ้ม้าลาย” กินจุกว่าปลาเทวดาตัวอื่น ๆ ในตู้เดียวกัน มันสวาปามไม่เลือกแต่ถึงกระนั้นก็ดูเหมือนจะ
หิวโหยอยู่ตลอดเวลา เด็กชายชอบแอบหย่อนหนอนแดงด้วยาวที่เหยียกยั้งเก็บไว้ให้ปลาเงินปลาทองให้ “ไอ้ม้าลาย”
กินเสมอ เมื่อเวลาที่เจ้าของร้านผู้พิการเฉลอ เพื่อดูมันไผ่ขึ้นอุบจนน้ำกระเซ็น หรือบางทีเมื่อเขาแกล้งเคาะตู้มันก็จะ
รีมาหารวากับรู้ภาษา เด็กชายอดที่จะเสียใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อตอนบ่ายวันนี้ไม่ได้ บางทีอาจเป็นเพราะความ
ซุ่มนุญของฝูงปลาที่แตกตื่น หรือความเลินเล่อและคะนองของตัวเอง ที่ทำให้จิ้งจอกสีทองไปถูกครึ่งข้างซ้ายของ
“ไอ้ม้าลาย” หัก

เป็นครั้งแรกที่เขาไม่ได้นึกเสียใจที่ถูกเหยียกยั้งตัดเงินเดือน หรือโกรธที่ถูกแกลบท้ายหยอหยาง ๆ เป็นการ
ลงโทษทันทีที่ลูกค้าผู้อารีคนนั้นเดินลับสายตาไป แต่สิ่งที่ทำให้เด็กชายไม่สบายใจอย่างมาก ก็คือสภาพของปลาที่
พิการและบาดเจ็บ เขายังจำภาพที่มันพยายามแห้วตัวแหวกว่ายขึ้นมาด้วยครึ่งเพียงข้างเดียว ก่อนจะค่อย ๆ ร่วง
ลงสู่ก้นกะละมัง ภาพที่มันแห้วตัวไปกับก้นกะละมังอะลูมิเนียมจนเกล็ด ยับเยิน และภาพที่มันถีบตัวขึ้นใช้ครึ่งข้างที่
เหลือพยุงน้ำและว่ายตะแคง ๆ อย่างทุลักทุเลชั่วเวลาสั้น ๆ

“ไอ้ม้าลาย” กระเลือกกระสนขึ้นมามีอกหนึ่งก่อนจะทิ้งตัวลงอย่างสิ้นหวัง เด็กชายตื้อขึ้นมาในอกเมื่อคิด
ว่ามันคงต้องเจ็บปวด และทุกข์ทรมานอย่างมากที่ต้องกลายมาเป็นปลาพิการ ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้แค่ล่องลอย
อย่างเคย และมีลมหายใจแผ่วเบา ๆ รอวันตาย

เอี้ยก้วยเจยหน้าจากโต๊ะเขียนหนังสือตัวเล็กในห้องนอนที่ปูพ่น้ำอยู่ แคมองไปทางนาฬิกาตั้งโต๊ะที่บอกเวลา 2 นาฬิกาของวันใหม่ พลังนึกโมโหได้ลูกจ้างที่ไม่พาแกขึ้นไปนอนบนเตียง เจ้าของร้านปลาผู้พิการเงินเก่าอึ้ง ๆ ออกมาจากห้อง และตั้งท่าจะตะโกนเรียกลูกจ้าง แต่ก่อนที่จะเอื้อมมือไปเปิดสวิตช์ไฟที่ข้างฝาสายตาอันคมไวของแกก็เหลือบไปเห็นร่างตะคุ่มของเด็กชายที่นั่งโงกหงบอยู่กับกะละมังบับบี้ที่ใส่ปลาครบหัก

หนุ่มใหญ่ผู้พิการจ้องมองภาพนั้นอยู่ครู่หนึ่ง เป็นครั้งแรกในหลายปีที่ผ่านมา ที่ความรู้สึกอ่อนโยนโรยรินมาสัมผัสจิตใจอันแห้งผาก แกถอนหายใจลึก ๆ ขณะที่หนุ่มแก้อีกกลับและไถ่ซ้ำๆ กลับไปในห้อง

เอี้ยก้วยขยับแว่นดาหนาเดอะที่สวมอยู่ ขณะที่เพ่งสายตาผ่านความมืดสลัวออกไปยังร่างของลูกจ้าง ก่อนจะค่อย ๆ หับบานประตู ห้องนอนปิดลงอย่างแผ่วเบา

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

เอกสารประกอบในงานที่ ๖ : โมดูลชุดที่ ๒

❖ เสียแล้ว... เสียไป ❖

โดย... อัศศิริ ธรรมโชติ

นางกลับถึงบ้านท้ายสวนเมื่อตะวันเย็นย่ำ ค่ำวันหมอกกลางฤดูหนาวลงหม่มคลุมพุ่มไม้เป็นผ้าขาวไปทั่ว เสียงนกร้องทัก เสียงหมาในบ้านเห่า ระหว่างที่นางถือกระบะเป่าเดินทางนั่งอยู่หน้าประตูรั้ว ประตูรูปปั้นไร้ชีวิต

น้ำตาของนางจะร่วงเสียให้ได้ เมื่อเห็นร่างค่อม ๆ เดินงกเงินออกมาจากภายใต้ถุนบ้าน เจ้าต่างที่มันส่งเสียงเห่า มันโผล่แล่นมาถึงก่อน มันตะก약รั้ว กระดิกหาง ส่งเสียงครางด้วยท่าทางสิงโลด มันวิ่งกลับไปแล้ววกกลับมาใหม่ พร้อมกับที่ร่างค่อม ๆ นั้นเดินมาถึง ถอดไม้รั้วให้ออกจากกัน

“สวัสดีปู่” เสียงนางเอ่ยขึ้น เบาบางเหมือนละออยหมอก

ปู่เหลือบลูกตามายังมือข้างซ้ายที่หิ้วกระบะเป่าใบใหญ่ แล้วเหลือบกลับมาที่มือข้างขวาที่ห้อยย้อยตกลงมาด้วยเชือกยาวกรอมแขน เมื่อลมหนาวผ่านมาชั่ววูบ ร่างนึ่งของนางสะท้านสั่น ปู่ก็ดึงร่างนั้นมากอดไว้

“ข้างเหอะ ! มันแล้วไปแล้ว” ปู่ตอบอย่างปลอบโยน

นั่นแหละ น้ำตานางจึงร่วงจากร่องแก้ม หยดซึมหายไปกับเลือดกันหนาวของปู่

“ฉันซื้อเสื้อหนาวมาให้ปู่ใหม่” นางว่า ขณะที่ปู่แย่งกระบะเป่าจากมือไปถือไว้

“ปู่ถอดตัวนี้ทิ้งไปได้แล้วละ” นางผินยิ้มเมื่อมองเสื้อหนาวเก่าคร่ำที่จำได้ว่าซื้อมาให้เมื่อสามสี่ปีที่แล้ว เจ้าต่างวิ่งนำหน้า ปู่ก็หันหลังหิ้วกระบะเป่าเข้าบ้าน น้ำตาของปู่คลอ และไหลไปตามรั้วแก้มที่เหี่ยวรา

“เงินตั้งหมื่นหนึ่ง จะเอาไ้บ้านไม่ได้” พ่อกล่าวขึ้นเสียงเครียด

“ฝากธนาคารนั้นรี เราจะได้อะไรขึ้นมาละ นอกจากดอกเบี่ยปีละนิดหน่อย ผู้ใหญ่บ้านแถวธนาคารนั้นเอาเงินเราไปใช้ให้ดอกเบี่ยเรานิดเดียว” แม่ว่าบ้าง น้ำเสียงเครียดเช่นกัน

“ฉันฝากผู้ใหญ่ไว้ซี หักซื้อข้าวของแล้ว เหลือก็ฝากให้ผู้ใหญ่บ้านไว้ พี่ควรจะซื้อวิทยุ ไว้ฟังเพลงสักเครื่องหนึ่ง” น้องสาวของเสริมขึ้น

นางได้แต่หันมายิ้มด้วย นิดเดียวเท่านั้น แล้วทอดตาเหม่อมองไปยังกองไฟที่สุมไว้

คำนี้ปู่ใส่เสื้อหนาวตัวใหม่ สีเทาหลายสลับขาวที่นางซื้อมาให้ ดูท่าที่ปู่สดใสสะอาดตากว่าเมื่อยามเย็นนี้มาก ปู่สละเวลานอยู่กับการเขี่ยฟืนในกองไฟให้คอยลุกโพล่งขึ้น นางรู้สึกว่หน้าตาของปู่กลับหมองเศร้า เยียบเย็นอย่างประหลาด

“ผู้ใหญ่ก็โง่โง่ไม่ได้ เอ็งไม่รู้” พ่อหันมาดุน้อง

“ไ้กองมันฝากไว้สามพันเมื่อปีที่แล้ว ผู้ใหญ่โง่เอาจนหมด”

“เงินมันไม่ใช่บ่อย” แม่ปรารภ นัยน์ตาฉายเงาวาววามเมื่อกระทบแสงจากกองไฟ

"เราจะซื้ออะไรได้ตั้งหลายอย่าง อย่างที่เราไม่เคยมี ไม่เคยได้ เราจะต้องซื้อเก็บไว้ เหลือนั่นน้อยกว่า กันอีกเรื่องหนึ่ง"

"จ้างเขาต่อเกวียนสักเล่ม ซื้อวัวสักตัวหนึ่ง เหลือนั่นก็ควรจะให้หลานมันไป เงินของมันนะ"

ปู่ว่าเสียงเคียดมาจากกองไฟเป็นครั้งแรก

"พ่อแหละคิดอะไรสั้นๆ ปีนี้เนะ ทำมันแล้ง ทำนา ก็ไม่ได้เรื่องอีก เราจะเสียแรง น่าเสียดายเปล่า" พ่อแย้งอย่างฉุนโครน

"อย่างแกว่านะถูกแล้ว" แม่พยักหน้ากับพ่อ

"ยังไงๆ เราก็พอทำกินกันได้ ไม่ต้องเอาเงินตั้งมากอย่างนี้มาลงทุนหรอก แต่ว่าตอนนี้เราคิดซื้อผ้าห่มซื้อฟูกหมอนใหม่ อากาศมันหนาวเหลือเกิน"

"เออ ! แล้ววิทยุเอาไม่ล่ะ น้องมันอยากได้" แม่มาถามความเห็น

"ตามใจแม่เถอะ เงินนี่ฉันยกให้แม่กับพ่อแล้ว" นางตอบสั้นๆ แล้วหันไปสบตากับนัยน์ตาของปู่ ปู่เบนนัยน์ตาลบ สาละวนกับการเชี่ยกองไฟต่อไป

"ฉันอยากได้สร้อยเล็ก ๆ สักเส้น" คราวนี้น้องสาวกล่าวเสียงอ้ออึง

"เออ เออ พรุ่งนี้แม่จะเข้าอำเภอ เอ็งไปกับแม่ เอาอย่างเส้นเล็กๆ เหมือนสร้อยข้อมือ"

"ว่าแต่เอ็ง เอาอะไรบ้าง หรือว่าซื้อจากกรุงเทพฯ พ่อแล้ว" แม่หันมาถามนางอีก

"ไม่ ฉันพอแล้ว" นางสาวหน้า

"ทั้งโซ่ดี โซ่ร้ายเนาะ" พ่อกล่าวขึ้นมาลอยๆ นัยน์ตาขุ่นมัวของปู่ จ้องเขม็งมาที่นาง ส่อแววเห็นใจ ปวดร้าวแทนเหมือนหยั่งรู้หัวใจนางบัดนี้

"ข้าจะนอนละ" ปู่ลุกผละจากกองไฟ แล้วล้มหายขึ้นบนเรือน

"เงินที่เหลือ เราจะเอาไว้ไหนนะ ยังคิดไม่ออกเลย แต่...นี่เนะ เราจะต้องซื้อปืนสักกระบอกนะ"

"ใช่ซี เราต้องซื้อ เราต้องมีปืนแน่ๆ เมื่อเรามีเงิน" แม่ทนน้อยอย่างแข็งขัน

"นึกได้แล้วเงินที่เหลือเราให้เขากู้ซี หนานาปีนี่เราให้เงินกู้เอาดอก สิ้นปีฉันจะคอยเก็บดอกเอง"

น้องสาวของนางนั้นแล้ว ที่นำความคิดตื้นตันบนใบหน้ามาสู่พ่อกับแม่

"ความคิดของเอ็งวิเศษเหลือเกินแล้ว" แม่ว่า

ลมหนาวพรูพราย ลอดใต้ถุนบ้านเข้ามายังแคร่ที่นั่งที่ล้อมวงกันอยู่ นอกจากความหนาวจับขึ้นหัวใจ แล้วนางยังรู้สึกไหวหวั่น ทอดอาลัย อยู่ในส่วนลึก

เจ้าต่างส่งเสียงเท่าขึ้นที่หน้าประตูรั้ว พ่อทะเล่ครั้งสุดท้ายว่าขวานข้างฝา มาถือไว้ในมือแน่น ความหวาดไหวเข้ามาจุใจม ใบหน้า และอากัปกิริยาท่าทางของพ่อแม่และน้องหมดทุกคนแล้ว

"มีคนมา !" เสียงของพ่อสั้น ขณะเพ่งสายตาฝ่าความมืดออกไป

เมื่อเจ้าต่างสงบเงียบ และเสียงร่ำร้องทักจากภายนอกดังขึ้นอย่างแจ่มชัด นั้นแหละทุกคนถึงได้ถอนใจคลายสีหน้าตระหนกลง

"ผู้ใหญ่..." แม่กระซิบ

ผู้ใหญ่บ้านฝ่าลมหนาวยามค่ำ มาเยี่ยมนางถึงบ้านแสดงความเสียใจที่นางประสบเคราะห์ร้าย เป็นอย่างหนักในชีวิต

“ลุงเป็นคนอ่านหนังสือจากโรงงาน ให้พ่อกับแม่เอ็งฟัง” ผู้ใหญ่ว่า แล้วพลิกขายแซนเลื้อยข้างขวาของนางขึ้น เห็นข้อมือขาดหายไปเคียงคอก

“เขาให้เงินมาหมื่นหนึ่ง” นางบอกด้วยสีหน้าหม่นหมอง

“เขารูกันทั่วหมู่บ้านแล้ว” ผู้ใหญ่กล่าวหัวเราะ

“นี่แหละจึงได้รับมา ทำมันไม่ตินัก” ผู้ใหญ่กระซิบบอกพ่อ

“เอาเงินหลานไปเก็บไว้ที่บ้านข้าก่อน ไว้ใจกันหรือปล่าว เชื่อเถอะคืนนี้เอาเงินไว้ที่นี้ไม่ได้” ผู้ใหญ่ว่าแล้วก็หันมาที่นาง

พ่อกับแม่เฒ่าอดอยู่เป็นเวลานาน ผู้ใหญ่บ้านจึงได้แบบเงินใส่ถุงขาวสารออกจากบ้านไป

“ไว้ใจกันง่าย ๆ” แม่หันมาต่อว่าพ่อ

“ผู้ใหญ่นิโกหกหรือ ผู้ใหญ่ไม่ใช่คนโกหกและก็คนกันเองด้วย เชื่อเถอะ”

“ก็ไหนว่าโกงเงินไอ้กองโง่” แม่ซัก

“ฉันก็พูดไปงั้น คงไม่จริง” ท่าทางของพ่ออึดอัด

“แต่ฉันก็ไม่สบายใจ กลัวเงินมันจะสูญ” พ่อว่า

“ผู้ใหญ่นั่นเป็นคนดี ใครๆ ก็รู้” นางหลุดคำพูดออกไป เสียงกร้าวเป็นครั้งแรก

พ่อกับแม่นิ่งเงียบ บรรยากาศทว่างความหนาวอึดอัดขึ้น

เจ้าต่างที่คลอเคลียอยู่ที่เท้าพ่อ ถูกดีดออกไปร้องเสียงหลง และพ่อก็ผลุนผลันหายขึ้นไปบนเรือน

“คิดโง่ๆ ทั้งนั้น” แม่พูดไล่หลัง

นัยน์ตาสีน้ำตาลของแม่ตื้นตันไม่แพ้พ่อ และนัยน์ตาของน้องก็ส่อแววปิดเก็บเอาไว้ไม่อยู่ นางนึกถึงเมื่อเปิดกระเป๋าดูเงินเป็นครั้งแรก ปรากฏเงินสีแดงหลายปึกเจิดฉายอยู่กับแสงตะเกียงยามค่ำ

อากาศหนาวหนักเมื่อตอนดึก นางนึกถึงคำพูดของปู่เมื่อก่อนจะเข้านอนแล้วนอนไม่หลับ

“มันตื่นตื่นเงินกัน จนจะเป็นบ้าทั้งบ้าน” ปู่เอามือลูบผมนางและว่า “คนเราก็เป็นอย่างนี้แหละ

นางนอนลิ้มรสชาติตัวแน่นอยู่กับผู้หม่นหมอง แสงตะเกียงที่หริ่งเหลือแต่เปลวไฟเล็ก ๆ พรายสีล้นอยู่กับความมืดของห้อง ลมจากภายนอกพัดอู้อู้อ ลอดไล่ช่องฝามาให้เปลวไฟไหวเต็นอยู่กับเพดานห้องนั้นครั้งแล้วครั้งเล่า !

“เจ้าเงาะปีศาจ”นางสบถในใจ ลูบท่อนแขนที่ขาดหาย แล้วร้องไห้สะอึกสะอื้น

“เสียแล้วเสียไป” นางปลอบใจตัวเองอีกครั้งหนึ่ง

เสียงกึกก้องโกลาหลของเครื่องจักรในโรงงานดังอีกทีก็อยู่ในหูของนาง ประดุจเสียงถากถางของภูตผีปีศาจมันดัดข้อมือขาของนางขาดกระเด็น ด้วยเขี้ยวเล็บแหลมคม คล้ายคมดาบ ยังไม่สาใจ มันยังล้างหัวใจ ล้างความรู้สึก ล้างชีวิตวิญญาณของนางที่เหลือจนหมดสิ้น มันเขี้ยวทั้ง ทำลายได้ด้วยความสามารถเหลือดเจ้าปีศาจตัวนั้น

นางอดนิยก้อนไปถึงวันคืนเก่าๆ ที่แขนสองข้างยังสมบูรณ์ไม่ได้ เมื่อครั้งเป็นคนงานอยู่ในโรงงานที่กรุงเทพฯ นางเหมือนไร้เดียงสา บริสุทธิ์จากชีวิต ยืนยืนอยู่ห่างไกลจากความสามานย์ที่แท้จริงของมวลมนุษย์ นางพอมีความสุขที่พอหาได้อย่างน่าพึงใจตามประสาคนเล็กๆ นางมีความรัก ความคิดถึงตามประสาคนไกลบ้านต่อครอบครัวและเพื่อนบ้านที่อยู่หลัง นางมีเจตนา มีความหวังต่อการเผชิญปัญหาในโลกกว้างใบนี้ และท้ายที่สุด นางมีภาระอันยิ่งใหญ่ต่อครอบครัวอันยากไร้ของนางเองโดยเฉพาะ

เมื่อเจ้าปีศาจจักรกลตัวนั้น มันตัดข้อมือของนางให้ขาดออกจากกันแล้ว นางกลายเป็นคนพิการ ที่กลับบ้านมาอย่างว่าเหว่ห่อแท้ ข้าเงินก้อนมืมหิม่าที่นางได้รับเป็นค่าตอบแทนมือข้างที่ขาดหายไปนั้น ยังทำให้นางได้พบว่าได้สูญเสียทุกอย่างอันเคยมีในชีวิต ที่แท้มันคือเงาของเจ้าปีศาจร้าย ที่ตามมาทำลายนางจนถึงบ้าน มันไม่ได้ทำลายมือของนาง ไม่เพียงแต่อย่างเดียวเท่านั้น..เจ้าปีศาจจักรกลตัวนี้ !

นางพยายามข่มตาหลับ ขณะที่แว่วเสียงนกกลางคืนร้องเพลงมากับลมหนาว

ความหนาวเย็นเมื่อเช้ามืด หรือแม้แต่เสียงหมาในบ้านเห่าครวญคราง ไม่ได้เป็นสิ่งที่ปลุกนางให้ลุกนั่งตื่นตระหนกอยู่ในยามนี้ เสียงปิ่นที่ตั้งกังวานติดกันสองครั้งภายในบริเวณบ้านต่างหาก ที่ทำให้นางสั่นเทิ้มอยู่กับผ้าห่มหนา ขวัญกระเจิง ด้วยเสียงฝีเท้ากระเทือนไหวไปมาอยู่ภายในเรือนบ้าน

เสียงเคาะประตูดังถี่ แล้วเสียงลั่น ๆ ของแม่ก็ตามมา

“เปิดประตูเถอะ เปิดเร็ว !”

เมื่อนางไข่มือข้างซ้ายกุกกักอยู่กับประตูลักรูหนึ่ง นางก็พบว่าเงาคนที่ยืนอยู่ข้างหลังของแม่ พ่อและน้องนั้น เป็นชายแปลกหน้าทั้งสองคน วัตถุดำยาวที่อยู่ในมือของมันเป็นทั้งสองนั้น ก็ทำให้นางหัวเข่าอ่อนจนต้องเซไปติดข้างฝา

มันเปิดกระเป๋าดำเดินทางของนางออก ค้นรื้อเสื้อผ้าออกมากองไว้กระจายทั่วพื้นห้อง แล้วก็หันกวาดตามองทุกคน

“บอกแล้วว่าเงินอยู่ที่ผู้ใหญ่นบ้าน ไปปล้นผู้ใหญ่อะ ผู้ใหญ่เอาเงินไปหมดแล้ว” น้องสาวว่าและร้องไห้กระซิก

พวกชายแปลกหน้าล่าถอยกลับสายหมอกเช้ามืดไปหมดแล้วนั่นแหละ นางจึงนึกขึ้นได้และถลาลงบันไดมา

บนทางเล็กๆ ที่ทอดยาวไปสู่ประตูรั้วบ้าน ร่างของปู่ และเจ้าต่างนอนจมกองเลือดแน่นิ่งเคียงกันอยู่ตรงนั้น ร่างของปู่ยังอุ่น แม่ดวงตาปิดสนิท นางกอดและขบหน้าลงกับบาของปู่ น้ำตาไม่ได้ไหลพร่างพรูแต่อย่างใดเพียงหยดลงบนเสื้อหนาวสีเทาของปู่ แล้วซึมหายจากไปกับสีเลือดแดงจาง

ผู้ใหญ่นบ้าน หัวถุงขาวสารที่ใส่เงินมาคืนต่อหน้าคนในหมู่บ้านที่ต่างมาเยี่ยมกันมากในตอนเช้า นั้นแล้วแนะนำกับพ่อให้เอาเงินจำนวนนี้ไปฝากธนาคารที่อำเภอเสีย ไปพร้อมกับตำรวจที่มาพลิกศพปู่

เจ้าต่างถูกฝังไปแล้ว แต่ร่างของปู่จะถูกเผาพรุ่งนี้

“โชคยังดี ผู้ใหญ่มาช่วยเสียก่อน ไม่งั้นเงินจะสูญ” แม่บอกกับเพื่อนบ้านที่มาเยี่ยม สีหน้าเศร้าลงไปบ้าง

“ทั้งโชคดี โชคร้าย คราวนี้” พ่อเสริม สีหน้าเศร้าพอ ๆ กัน

“แม่สัญญาไว้แล้วว่าจะซื้อสร้อยให้ฉัน” เสียงของน้องสาวคุยอวดเพื่อน ๆ

“หน้าแกหมองเหลือเกิน ผิดกับคนอื่น ๆ” ผู้ใหญ่บ้านเดินเข้ามากระซิบกับนาง

“เขารักปู่เขามาก” แม่ได้ยื่น ตอบกลับมา

สายมากแล้ว แต่ดวงอาทิตย์ยังแลเห็นเป็นจุดเพียงสีส้มอ่อน มัวมนหม่นแสงอยู่ท่ามกลางหมอกหนา ทู่นาชาวโพลนไปทั้งทุ่ง หมู่บ้านก็ถูกคลุมอยู่ด้วยความอับชื้น หนาวเย็นทั้งหมู่ นางนั่งจ้องหมอกขาวที่ลอยเบาอ้อยอิ่งทั้งทิวไม่อยู่ไกลโพ้น เห็นมันพัดผ่านด้วยสีแดงจากหยดเลือด และสีจากเงินก้อนนั้น

นางออกจากบ้านท้ายสวนมาเมื่อตะวันเย็นย่ำท่ามกลางหมอกควั่นกลางฤดูหนาว รถเทียวยุสสุดท้ายเปิดไฟวิ่งฝ่าผ้าขาวของ สายหมอกไปเรื่อย ๆ นางถามตัวเองว่าไปไหน แต่ก็ตอบไม่ได้ รู้แต่ว่าอยากหนีไกลไปจากบ้านและไม่หวนกลับมาอีกแล้ว

น้ำตาได้ลวงพรุ้งพรุ้งออกมาตอนนี้ เพราะนางได้สกดกันมันไว้ตั้งแต่วันวาน เมื่อตะวันเย็นย่ำของเมื่อแรกมาถึง

เอกธรรพระกอบใบงานที่ ๗ : โมดูลชุดที่ ๒

คนบนต้นไม้

โดย... นิคม รายยวา

เชายกแขน เช็ดเหงื่อบนหน้าผากพลางแหงนดูนกตัวหนึ่ง กำลังบินคาบเหยื่อ ตรงไปยังโพรงบนต้นไม้สูงชายป่า ลมร้อนพัดเอื่อย ทิวบริเวณนั้นเงียบสงัด ดวงตะวันยามบ่ายแผดแสงระอุ เขาถอนหายใจยาว แล้วก้าวเดินต่อไป

เขาออกจากร้านแต่เช้าตรู่ ห่อข้าวกับปลาอย่างด้วยใบตองสดเป็นอาหารกลางวันในกลางป่า เขาเดินหาโพรงนกมาตลอดวัน รู้สึกเหนื่อย ถ้าได้นกอีกสักตัวหรือสองตัวก็จะกลับบ้าน

นาผืนเล็กที่ทำกินมาหลายปี มันเป็นทุกอย่างทุกอย่างในชีวิต และความฝันของเขาเป็นทั้งเกาะคุ้มภัยที่กิน ที่อยู่ แต่ความเชื่อมันนั้นค่อย ๆ คลายลง สิ่งอื่น ๆ ที่ไม่เคยคิดเริ่มมีมาให้เห็น น้ำท่วม ฝนแล้ง ข้าวที่เคยพอกินกลับขาดแคลน แรก ๆ ก็ดูเป็นสิ่งแปลก แต่มันเกิดซ้ำแล้วซ้ำอีกจนซาชิน เมื่อลูกล้มเจ็บหนี้สินก็เพิ่มพูน เขาและเมียกรำงานหนัก บางปีเมื่อข้าวดีพอจะเหลือขาย แต่ราคาคง ในช่วงเวลานั้นเขาจะออกรับจ้างตัดฟันจากป่าหรือเผาถ่านไปขาย ขณะนี้เป็นปลายเดือนกรกฎาคม อากาศร้อน ดินแตก ข้าวแห้งเขารู้สึกถึงความหิวและความลำบากที่กำลังรออยู่ข้างหน้า

ตั้งแต่เรื่องเหล้าเถื่อนไหหนึ่งผั่งอยู่โคนซุ้มไผ่ข้างบ้าน ทำให้เขาถูกจับโดยไม่มีส่วนรู้เรื่องอะไร และเรื่องที่ควายของเขาหาย ทำให้เขาขุนง ไม่เข้าใจว่า นาผืนเล็ก ๆ ที่มีอยู่นั้น จะเป็นประโยชน์อะไรได้

“อย่าพึ่งท้อ” พ่อเฒ่าคนหนึ่งเคยคุยให้เขาฟัง “เรามักจะเจอเรื่องเหมือน ๆ กัน มีทุกข์มีสุข มีได้มีเสีย เอารัดเอาเปรียบกัน เบียดเบียนกัน เอาแต่ตัวรอด”

“ฉันก็ว่าอย่างนั้น” พ่อค้าเนื้อหมูคนหนึ่งพูด “หมอลความนั้นไง หน้าที่เขาต้องตรวจหมูด้วย พวกเรามาหมูวันละ 4 ตัว ต้องเตรียมเครื่องในกับเนื้อวันละ 4 พวง เขาว่าจะเอาไปตรวจที่บ้านที่ไหนได้ เมียเขาทำหมูสะเดะขายทุกวัน

“ดูยายเปาซิ ไปขายของที่ตลิ่งต่ำ” พ่อเฒ่าเอ่ยขึ้นอีก “ถูกจี้หลายทีจนกลัว ตอนหลังพวกนั้นบอกว่ายอมให้ขายได้ มันจะจี้คนอื่นแทน แต่ยายเปาก็ไม่กล้าไป

เมื่อวานนี้เขาพบเพื่อนคนหนึ่ง เร็บซื้อหนังสือตัวตามหมู่บ้าน เขาต้องการลูกนกสาธิตา หากหาได้จะให้ราคาดี “มีคนถามซื้อมาก” เพื่อนเขาพูด “ต้องเอาตัวเล็ก ๆ นะ ถึงจะสอนให้พูดได้

เขาวางตะกร้าลงตรงโคนต้นไม้ที่มีโพรงนกข้างบน ในตะกร้ามีลูกนกสาธิตาตัวเล็ก ๆ อยู่สองตัว ขนยังไม่ขึ้นเต็ม มันอ้าปากร้องเบา ๆ ตรงรอบจะงอยปากเป็นสีเหลืองสด ปีกมันขยับขึ้นลง ขาเล็กๆ สั่นเทา

เลื้อยสี่ครามเปียกเหงื่อทั่วแผ่นหลัง เขาระชับผ้าขาวม้าเคียนเอวให้แน่นแล้วปีนต้นไม้สูงชะลูดนั้น พลังใช้มีฟันลำต้น บากให้เป็นขั้นบันไดขึ้นไปทีละขั้น เสียงมีดลับเขาในเปลือกไม้ดังเป็นจังหวะสะท้อนไปในอากาศ แม่นกและพ่อนกชะโงกหัวออกมานอกโพรง แล้วบินไปด้วยความตกใจ ส่งเสียงร้องกังวาน

เมื่อขึ้นได้ครึ่งต้น เขาพักเหนื่อย มือทั้งสองโอบต้นไม้ไว้แน่น มองลงไปข้างล่างรู้สึกขาสั่น ขาสูดลมเข้าปอดอย่างแรง เหลียวมองรอบๆ ตัว เขมในปลายเดือนกรกฎาคม ลอยเลื่อนท้องฟ้า แต่ไม่มีทำว้าฝน จะตกเลย ลมเย็นพัดโชย เขาสดชื่นขึ้นมากรู้สึกอย่างเป็นนกแล้วมาสร้างรังอยู่บนยอดไม้ ข้างบนนี้น่าอยู่ สุขสบาย อิศระ สะอาด ไม่เหมือนบนพื้นดินนั้น มีแต่ความสกปรก พงทนาม และแถววัลย์รก

เสียงรยยนต์คันหนึ่งแล่นแควมาจากถนนสายหาดเลี้ยว แม่หินเขาพันคมมีดลงบนต่อนไม้บากเป็นขั้นบันไดต่อไป พ่อนกและแม่นกบินฉวัดเฉวียนเวียน พลังร้องเสียงดังด้วยความโกรธ แล้วถลาร่อนไปจับบนกิ่งไม้ต้นข้าง ๆ

เขาขึ้นไปเกือบถึงโพรงนก ลมพัดแรงจนใจหวิว ความพึงใจบางอย่างวูบขึ้น รู้สึกอิจฉานกที่ทำรังอยู่บนนี้มันคงมีความสุขมาก เขาคิด ไม่ต้องผูกพันกับเรื่องราวบนพื้นดิน คนเราจะเป็นอย่างนี้บ้างได้ไหมนะ เลิกเบียดเบียนกันอยู่อย่างรักใคร่ เห็นอกเห็นใจกัน เขาคิดถึงตัวเองไม่เคยคิดร้ายใคร แต่ถูกรังแกบนพื้นดินช่างน่ารังเกียจ อยากหนีไปให้พ้น สงสัยว่าถ้าเขาเป็นนกและขึ้นมาทำรังอยู่บนต้นไม้ ความสกปรกบนพื้นดินจะติดตามมารบกวนได้ไหม เขาจะหนีพ้นหรือไม่

เขาสลัดหวัชปลัดความคิดที่กำลังฟุ้งซ่าน แล้วปีนขึ้นจนถึงโพรง มีลูกนกตัวเล็ก ๆ สามตัวอยู่ในนั้น เขารู้สึกหัวใจเต้นแรง ขณะเอื้อมมือเข้าไป

แม่นกและพ่อนกร่อนถลาเข้ามาด้วยความโกรธ มันบินวนเวียนเหนือยอดไม้ และส่งเสียงร้องดัง สะท้านคล้ายหัวใจจะแตกสลาย

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

โมดูลชุดที่ 1 เรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (กากบาทลงในช่องของกระดาษคำตอบ)

=====

1. ข้อใดคือความหมายของคำว่า “วิจารณ์ญาณ”
 - ก. มีกลวิธีในการถ่ายทอดความคิดได้
 - ข. ใคร่ครวญและแยกประเด็นได้
 - ค. เข้าใจและสื่อสารได้ถูกต้อง
 - ง. รวบรวมความคิดที่ถูกต้อง
2. ข้อใดคือประโยชน์ของการใช้วิจารณ์ญาณ
 - ก. ทำให้เป็นคนฉลาดรอบรู้
 - ข. ทำให้มีชีวิตอยู่ในสังคมดี
 - ค. ทำให้เป็นคนมีประสิทธิภาพ
 - ง. ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้อง
3. ข้อใด ไม่ใช่ การใช้วิจารณ์ญาณในการฟัง
 - ก. พิจารณาความยาวของเรื่อง
 - ข. พิจารณาสาระประโยชน์ของเรื่อง
 - ค. พิจารณาความน่าเชื่อถือของเรื่อง
 - ง. พิจารณาความเป็นไปได้ของเรื่อง
4. ข้อใดเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาสารโน้มน้าวใจ
 - ก. สาระสำคัญของสาร
 - ข. ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร
 - ค. จุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร
 - ง. การเรียงลำดับความในสาร
5. สมชายได้ฟังคำบรรยายเรื่อง “ภาษากับความมั่นคงของชาติ” ทำให้ได้รับความรู้และตระหนักว่าต่อไปนี้จะต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง อย่างน้อยก็เป็นการช่วยชาติทางอ้อม การที่สมชายเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองแสดงว่าสมชายมีประสิทธิภาพการฟังในข้อใด
 - ก. ตีความได้
 - ข. วิเคราะห์ได้
 - ค. สรุปสาระได้
 - ง. ประเมินค่าได้

ให้คำตอบต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 6 – 8

1. สารให้ความรู้
2. สารจรรโลงใจ
3. สารโน้มน้าวใจ
6. “นำคิดนะ ที่เขาวา ทำงานงกๆ ทั้งวันได้พันห้า นั่งคุ้ยไปคุ้ยมาได้ห้าพัน ความยุติธรรมมันอยู่ที่ไหนนะนี่” ข้อความนี้ เป็นสารประเภทใด
 - ก. ข้อ 1
 - ข. ข้อ 2
 - ค. ข้อ 3
 - ง. ข้อ 1 และ 2
7. พิจารณาข้อความต่อไปนี้เป็นสารประเภทใด
 - ก. ข้อ 1
 - ข. ข้อ 2
 - ค. ข้อ 3
 - ง. ข้อ 2 และ 3

1. ข้อใดกล่าวถึงเรื่องสั้นได้ถูกต้อง
 - ก. มุ่งให้ทั้งความรู้และความบันเทิง
 - ข. เรื่องของชีวิต หลายคน หลายด้าน
 - ค. เหตุการณ์ในเรื่องซับซ้อนหลายเหตุการณ์
 - ง. การเปลี่ยนแปลงนิสัยของตัวละครเป็นไปอย่างรวดเร็ว
2. องค์ประกอบของเรื่องสั้น คือข้อใด
 - ก. โครงเรื่อง ฉาก จุดเด่น
 - ข. โครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร
 - ค. โครงเรื่อง จุดเด่น บทสนทนา
 - ง. โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา
3. "ข้อขัดแย้ง" ในเรื่องสั้น มีลักษณะตรงกับข้อใด
 - ก. การผจญภัยน้ำท่วม
 - ข. ความเข้าใจผิดของตัวละครเอก
 - ค. การเขียนไม่สมจริง ผู้อ่านสามารถแย้งได้
 - ง. การบรรยายให้เห็นข้อแตกต่างของตัวละคร
4. "ดวงอาทิตย์ที่รัก" เป็นเรื่องสั้นประเภทใด
 - ก. แนวจินตนาการ
 - ข. แนววิทยาศาสตร์
 - ค. แนวสังคมศาสตร์
 - ง. แนวสังคมเชิงวิทยาศาสตร์
5. ดวงอาทิตย์ที่รัก เคยลงตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสารเล่มใด
 - ก. วิทยาศาสตร์ก้าวหน้า
 - ข. โลกยุคโลกาภิวัตน์
 - ค. โลกวิทยาศาสตร์
 - ง. ต่วยตูน
6. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก
 - ก. เรื่องนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2536
 - ข. ผู้เขียนเรื่อง "ดวงอาทิตย์ที่รัก" ได้รับการยกย่องเป็นนักดาราศาสตร์ดีเด่นคนหนึ่งของไทย
 - ค. เรื่อง "ดวงอาทิตย์ที่รัก" กำหนดให้ฉากหรือสถานที่ของเรื่องอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - ง. เรื่อง "ดวงอาทิตย์ที่รัก" เป็นเรื่องที่เขียนขึ้นจากจินตนาการที่อยู่บนฐานของข้อเท็จจริงเชิงวิทยาศาสตร์

15. ข้อใดเป็นคุณสมบัติที่น่ายกย่องมากที่สุดของชิน
 - ก. ความรับผิดชอบต่อทุกขุสขของครอบครัว
 - ข. ความซื่อตรงและขยันขันแข็งต่อหน้าที่การงาน
 - ค. มีความเข้าใจในนโยบายของรัฐในการผลิตกระแสไฟฟ้าจากแผ่นแดดและเขื่อนกั้นน้ำ
 - ง. ความใจดีช่วยเหลือให้ระรินได้ดูสุริยคราส โดยปลอดภัยและใช้ความอะลุ่มอล่วยแก่เด็ก ๆ ที่ละเมียดกฏขององค์การแผ่นแดด
16. ตัวเอกของเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก คอยดูแลแผ่นแดดเขาจึงทำหน้าที่คล้ายบุคคลในข้อใด
 - ก. ยาม
 - ข. ตำรวจ
 - ค. ทหาร
 - ง. สารวัตรทหาร
17. ข้อใดเป็นคุณสมบัติที่น่ายกย่องมากที่สุดของระริน
 - ก. มีความสุภาพอ่อนโยน
 - ข. สนับสนุนความเสมอภาคในสังคม
 - ค. มีความสามารถและสนใจในการรับรู้ข่าวสารทั่วไป
 - ง. มีความสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ
18. พฤติกรรมของระรินตอนใดสร้างความอัศจรรย์ใจแก่ชินมากที่สุด
 - ก. ตอนระรินขอขึ้นไปดูสุริยคราสข้างบนแผ่นแดด
 - ข. ตอนพบว่าระรินปีนเสาแผ่นแดดเพื่อขึ้นไปชมดวงจันทร์ในคืนวันหนึ่ง
 - ค. ตอนระรินชี้แจงให้เห็นว่าการก่อตั้งองค์การแผ่นแดดและการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าไม่ให้เป็นธรรมแก่ราษฎรทั่วไป
 - ง. ตอนระรินเล่าถึงความเดือดร้อนของครอบครัวที่ต้องอพยพมาอยู่บริเวณใต้แผ่นแดด เพราะที่อยู่เดิมถูกเวนคืนเพื่อสร้างสถานีอวกาศ
19. ข้อใดเป็นสาระสำคัญของเรื่อง “ดวงอาทิตย์ที่รัก”
 - ก. ความไม่ยุติธรรมในสังคม
 - ข. ความสำคัญของแสงแดด
 - ค. สภาพสังคมเมื่อขาดพลังงานน้ำมัน
 - ง. ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ไม่สามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างแท้จริง
20. ข้อใดเป็นเหตุการณ์ตอนขึ้นสุดยอดหรือสุดชั้น (Climax) ของเรื่อง “ดวงอาทิตย์ที่รัก”
 - ก. ตอนระรินพลัดตกจากเสาแผ่นแดด
 - ข. ตอนลำตวนตามชินถึงเรื่องที่เขาไม่สบายใจ
 - ค. ตอนเครื่องดักจับอัตโนมัติตั้งขึ้น ขณะที่ชินเข้านอน
 - ง. ตอนที่ระรินวิ่งผละไปแล้วหันมาตะโกนว่าจะมารอพบชินในบ่ายวันรุ่งขึ้นตอนเกิดสุริยคราส

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

โมดูลชุดที่ 3 เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (กากบาทลงในช่องของกระดาษคำตอบ)

๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

1. คำว่า “ตะเลงพ่าย” หมายถึงข้อใด
 - ก. ญวนแพ้
 - ข. มอญแพ้
 - ค. พม่าแพ้
 - ง. มอญและพม่าแพ้
2. วรรณกรรมประเภทลิลิต ประกอบด้วยคำประพันธ์ประเภทใดบ้าง
 - ก. ร่ายและกาพย์
 - ข. ร่ายและฉันท์
 - ค. ร่ายและกลอน
 - ง. ร่ายและโคลง
3. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ นิพนธ์ลิลิตตะเลงพ่าย โดยมีพระประสงค์ใดเป็นสำคัญที่สุด
 - ก. เพื่องานพระราชพิธีฉลองที่วัดพระเชตุพน
 - ข. เพื่อเฉลิมพระเกียรติวีรกรรมของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
 - ค. เพื่อบันทึกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ด้วยบทรื่องกรองที่ไพเราะ
 - ง. เพื่อเผยแพร่ความยิ่งใหญ่ของสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรกับพระมหาอุปราชา
4. วรรณกรรมยอพระเกียรติ มักจะกล่าวเกี่ยวกับเรื่องใด
 - ก. การปกครองประเทศ
 - ข. ความสามัคคีของพลเมือง
 - ค. ความเก่งกล้าสามารถของทหาร
 - ง. คุณงามความดีของพระมหากษัตริย์
5. จากเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ผู้ประพันธ์มักใช้คำประพันธ์ประเภทร่าย เมื่อใด
 - ก. เมื่อต้องการเดินเรื่องให้เร็วขึ้น
 - ข. เมื่อต้องการให้เกิดความไพเราะ
 - ค. เมื่อต้องการให้เป็นบทคร่ำครวญ
 - ง. เมื่อต้องการพรรณนาการยกทัพและการต่อสู้
6. ข้อใดคือสาเหตุที่ทำให้พระมหาอุปราชาไม่ยอมยกทัพมารบกับพระนเรศวร
 - ก. ไทรจระเข้ทำนาย ทายพระเคราะห์ถึงฆาต
 - ข. ห่วงบรรดาสนมนาง จักจิตจาจรสวาท
 - ค. คำนึงนฤนาทดินทร์ บิดุเรศ พระแอ
 - ง. เกรงเดชนเรศวร มิบังควรหาญสู้

7. จงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ตามลำดับก่อนหลัง

1. สมเด็จพระนเรศวรทรงทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชา
2. พระมหาอุปราชาทรงยกทัพถึงกาญจนบุรี
3. สมเด็จพระวันรัตทูลขอพระราชทานอภัยโทษแม่ทัพนายกองที่ตามเสด็จไม่ทัน
4. เกิดหมอกและฝุ่นฟุ้งไปทั่วจนมองอะไรไม่เห็น

ก. 4 3 2 1

ข. 4 2 3 1

ค. 3 1 2 4

ง. 3 4 1 2

8. “สายหยุดหยุดกลืนฟุ้ง ยามสาย
สายบ่หยุดเสน่ห้าย ห้างเศร้า
ก็คืนก็วันวาย วางเทวษ ราแม่
ถวิลทุกขบค่าเข้า หยุดได้ฉันใด”

คำประพันธ์นี้ มีความดีเด่นในด้านใดมากที่สุด

ก. เล่นอักษร

ค. มองเห็นภาพพจน์

ข. เล่นสัมผัส

ง. ให้ความหมายดี

9. “กล้าตอกล้ำชิงบัน กลั่นตอกกลั่นชิงรอน ศรต่อศรยิงยี่น ปืนต่อปืนยิงยี่น กุภัณฑ์ต่างตอบโต้
ไล่ต่อไล่ตอตั้ง ตั้งตอตั้งตอติด” ข้อใดเป็นลักษณะเด่นของคำประพันธ์นี้

ก. เล่นอักษร

ค. งดงามความหมาย

ข. สุนทรภาพพจน์

ง. บรรยายภาพน่าชม

10. “อุรารานร้าวแยก ยลสยบ
เอนพระองค์ลงทบ ท้าวคืน
เหนือคอคชซอนชบ สังเวช
วายชีวาตม้สุดสิ้น สู้ฟ้า เสวยสวรรค”

คำประพันธ์บทนี้ประทับใจผู้อ่าน เพราะเหตุใด

ก. ดีใจที่พระนเรศวรทรงมีชัยชนะแก่ข้าศึก

ข. ชาบซึ้งในการใช้ถ้อยคำและลีลาการแต่งโคลงของผู้ประพันธ์

ค. สงสาร สะเทือนใจ และยกย่องในชาติติยมานะของพระมหาอุปราชา

ง. เสียหายแม่ทัพพม่า แต่ก็ภาคภูมิใจในความกล้าหาญของพระองค์ท่าน

11. “...ว่านครรามินทร์ ผลิตแผ่นดินเปลี่ยนราช เยียววิวาทชิงฉัตร เพื่อกษัตริย์สองผู้”

คำว่า “กษัตริย์สอง” หมายถึงใครกับใคร

ก. พระเจ้าหงสาวดีกับพระมหาอุปราชา

ข. พระมหาอุปราชากับสมเด็จพระนเรศวร

ค. สมเด็จพระนเรศวรกับสมเด็จพระเอกาทศรถ

ง. สมเด็จพระมหาธรรมราชากับสมเด็จพระมหินทราธิราช

12. ข้อความบาทที่ 1 และ 2 ของโคลงต่อไปนี้ หมายถึงเหตุการณ์ในข้อใด

“งามสองสุริยราชล้า เลอพิศ นาพ้อ
 พ่างพัชรินทรไพจิตร ศีกสร้าง
 ฤาหรเริ่มรณฤทธิ์ รบราพณ์ แลฤา
 ทุกเทศทุกทิศอ้าง อื่นไท้ไปเทียม”

- ก. พระรามทำศึกกับทศกัณฐ์
- ข. เทวดาบนสวรรค์ทำศึกกับยักษ์
- ค. พระเอกาทศรถทำศึกกับนางจาชโร
- ง. พระนเรศวรทำศึกกับพระมหาอุปราชา

13. “ด่วนเดินโดยโขนทวาร พวกพลหาญแห่หน้า ล้วนทแกล้วทกล้า กลาดกลุ่มเกลื่อนสถล แลนา”

คำว่า “โขนทวาร” มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. ประตูชัย
- ข. ประตูวัง
- ค. ประตูป่า
- ง. ประตูเมือง

14. คำประพันธ์ในข้อใด ไม่มี ลักษณะเป็นนิราศ

- ก. สลัดไถไถสลัดน้อง แขนงนอน ไพรฤา
 เพราะเพื่อมาราญรอน เด็กไสร
 สละสละสมร เสมอชื่อ ไม่นา
 นีกระกำนามไม้ แม่นมั่นทรงเวรียม
- ข. สายหยุดหยุดกลิ้งฟุ้ง ยามสาย
 สายหยุดหยุดเส่นไห่หาย ห่างเศร้า
 กี่คืนกี่วันวาย วางเทวษ ราแม่
 ถวิลทุกขพบคำเข้า หยุดไถ้นใจ
- ค. สอดแนมจักจับถ้อย ไถ่ความ
 ฤาได้ชาวสยาม ลักผู้
 จักสืบจักเสาะถาม เหตุห่อน รู้แะ
 รู้ว่าชาวเมืองรู้ เลห์แล้วหลีกหนี
- ง. ระลวงรำลึกอ้า บังอร
 ยลแต่แสงศศิธร ถ่องฟ้า
 แสงจันทร์ส่องสมร หมดเทวษ
 ถวิลปลื้มนวลหน้า แม่นมั่นนวลจันทร์

ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 15 – 16

- 1. ดังตรลบโลกแล้ ฤาบร้างรู้แพ้ ชนะผู้ใดตาล
- 2. พระตรีโลกนาถแผ้ว เผล็จมาร
 เณพรราชสมภาร พี่น้อง
- 3. ข้าศึกสาตป็นโซรม โรมกัณฑ์ธนู ดุจดังพรรษาช้อง ไปตกต้องตนสาร
- 4. พระศรีสารีริกบรมธาตุ ไชโยภาสโสภิต ช่วงชวลิตพ่างผล สัมเกลี้ยงกลกุก่อง
 ฟ่องฟ้าฝ่ายทักษิณ

15. ข้อใดคือ ไม่ใช่ อุปมาโวหาร

ก. ข้อ 1	ข. ข้อ 2
ค. ข้อ 3	ง. ข้อ 4

16. ข้อใดคือวิธีสามารถสร้างจินตนาการด้านเสียงและความเคลื่อนไหวได้มากที่สุด

ก. ข้อ 1	ข. ข้อ 2
ค. ข้อ 3	ง. ข้อ 4

17. ข้อใดเป็นลักษณะดีเด่นของคำประพันธ์ต่อไปนี้

“พลมอญเมืงมิดท้อง	รัถยา
อเนกนิกรอาชา	ชาติช้าง
ทวนทองเถือกทอตา	เปลือยปลาบ
เทียวทวัชแลสล้าง	เฟื่องฟ้าปลิวปลาย”
- ก. แสดงภาพพจน์ชัดเจน
 ข. เสียงสัมผัสไพเราะ
 ค. ให้อารมณ์สะเทือนใจ
 ง. ให้ความเปรียบเทียบลึกซึ้ง

18. ข้อใดแสดงความรับผิดชอบของพระมหากษัตริย์

ก. มีกิมิหน้า	แน่นท้าวทาย
ข. พระตรัสแต่มนตรี	มอบบมิ่ง เมืองเฮย
ค. กูจักปล้นคืนป้อม	ปกหล้าแหล่งสยาม
ง. พระเปรมปราโมทย์ไชร์	ซึ่งบดินทร์ดาลได้ สดับเบื่องบอกรงค์

19. สมเด็จพระวันรัตใช้กลวิธีการอย่างไรที่ทำให้สมเด็จพระนเรศวร พระราชทานอภัยโทษแก่แม่ทัพนายกองที่ตามเสด็จไม่ทัน

ก. การ เข้าให้เกิดอารมณ์อย่างแรงกล้า
ข. การแสดงให้เห็นทั้งด้านดีและด้านเสีย
ค. การแสดงให้ประจักษ์ตามกระบวนการของเหตุผล
ง. การแสดงให้ประจักษ์ถึงความน่าเชื่อถือของบุคคลผู้โน้มน้าวใจ

20. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นที่สุดของสมเด็จพระนเรศวรที่ปรากฏในลิลิตตะเลงพ่าย

ก. ทรงยึดมั่นในพระพุทธศาสนา
ข. ทรงรักชาติยิ่งกว่าพระชนม์ชีพ
ค. ทรงเป็นกษัตริย์นักรบที่กล้าหาญ
ง. ทรงมีความเชื่อมั่นในพระองค์เอง

แบบประเมินการพูดหน้าชั้นเรียน

คำชี้แจง ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องประเมินที่เห็นว่าเหมาะสม

รายการที่ประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)	หมายเหตุ
1. แนวคิดและรายละเอียด 2. ความเหมาะสมของเนื้อหากับรูปแบบ 3. น้ำเสียงและลีลาการพูด 4. การใช้ภาษา 5. บุคลิกภาพ					
รวม					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้พูด

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

แบบสำรวจทัศนคติภคกรรรบคูลบ

คำชี้แจง ผู้สังเกตใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนตามความเป็นจริง

กลุ่มที่กิจกรรม ชั้น ม. /

ชื่อ - สกุล	ตั้งใจทำงาน	ชอบแสดงความคิดเห็น	มีความเป็นผู้นำ	ไม่ค่อยกล้าแสดงออก	ไม่สนใจทำงาน	สูญเสียดัง
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

- ใบความรู้
- ใบงาน

โครงการสอนกลุ่มควบคุม แผนที่ 1 : การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

จำนวน 4 คาบ คาบที่ 1-4

คาบที่	ขั้นการสอน	เวลา	สื่อ-อุปกรณ์	กิจกรรม
คาบที่ 1-2	1. สร้างความสนใจ	25 นาที	หัวข้อข่าวในหนังสือพิมพ์	-นักเรียนฟังพาดหัวข่าว แล้วสนทนาซักถาม -ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 20 ข้อ
	2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้	5 นาที	แผ่นโปรงใส	
	3. ทบทวนความรู้เดิม	15 นาที	แผ่นโปรงใส ใบงานที่ 1	-นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับข้อความ "รักษาน้ำวันนี้ ก่อนที่จะไม่มีน้ำไว้ให้ใช้"
	4. เสนอบทเรียนใหม่	10 นาที	แผ่นโปรงใส	-นักเรียนสรุปสาระสำคัญและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ(โคลงสี่สุภาพ)
	5. ให้แนวการเรียนรู้	5 นาที		-ครูอธิบายหลักเกณฑ์การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ และนักเรียนศึกษารายละเอียดในหนังสือเรียน
	6. ปฏิบัติกิจกรรม	40 นาที	หนังสือเรียน	-นักเรียนแบ่งกลุ่ม ศึกษาหัวข้อสาร -นักเรียนศึกษารายละเอียดและทำงานกลุ่มตามหัวข้อที่ให้ -ตัวแทนกลุ่มรายงาน
คาบที่ 3-4		50 นาที	บัตรหัวข้อสาร ประเภทต่างๆ ใบความรู้ที่ 1 แผ่นโปรงใส	-นักเรียนจัดประเภทของสารติดบนกระดาน -นักเรียน ยกตัวอย่างหัวข้อสารประเภทต่างๆ -นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่องลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น สรุปสาระสำคัญลงสมุด -ครูและนักเรียน ช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากกลอนสุภาพเกี่ยวกับการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ (นักเรียน บันทึกลงสมุด)
	7. แจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม			-ครู ทิ ชม นักเรียนที่ตอบคำถามและออกไปรายงาน
	8. ประเมินผล	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม	-สังเกตการทำงานกลุ่ม ตรวจใบงาน สมุดและการบ้าน -ทำแบบทดสอบหลังเรียน (ชุดเดียวกับก่อนเรียน)
	9. ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้	30 นาที	แถบบันทึกเสียง คำประพันธ์ ใบงานที่ 2	-นักเรียนฟังคำประพันธ์ "ขอน้ำใจคืนฟ้าใสให้ทะเล" ศึกษาตามหัวข้อที่ให้ (ใบงานที่ 2) -สุ่มนักเรียนนำเสนองาน ช่วยกันสรุปสาระสำคัญ -ครูสั่งการบ้านให้นักเรียนหาคำประพันธ์ที่ชอบ แล้วศึกษาตามหัวข้อเดิม

โครงการสอนกลุ่มควบคุม แผนที่ 2 : เรื่องสั้น “ดวงอาทิตย์ที่รัก”

จำนวน 4 คาบ คาบที่ 5-8

คาบที่	ขั้นการสอน	เวลา	สื่อ-อุปกรณ์	กิจกรรม
คาบที่ 5-6	1. สร้างความสนใจ	25 นาที	รูปภาพ	-สนทนาเกี่ยวกับเรื่องสั้นที่นักเรียนเรียนมาแล้ว เช่น มอม เราคือลูกของแม่พระธรณี ฯลฯ -ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 20 ข้อ
	2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้	5 นาที	แผ่นโปสเตอร์	
	3. ทบทวนความรู้เดิม	10 นาที		-ครูยกตัวอย่างโครงเรื่อง “มอม” และตัวละครในเรื่อง
	4. เสนอบทเรียนใหม่	5 นาที	หนังสือเรื่องสั้น รูปภาพ สุริยุปราคา	-นักเรียนดูตัวอย่างเรื่องสั้นดีเด่น และดูภาพสุริยุปราคาและช่วยกันอธิบายการเกิดสุริยุปราคา
	5. ให้แนวการเรียนรู้	5 นาที		-ครูอธิบายองค์ประกอบของเรื่องสั้น ชี้แจงที่มาของเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก
	6. ปฏิบัติกิจกรรม	50 นาที	ใบความรู้ที่ 2-6 หนังสือเรียน	-นักเรียน แบ่งกลุ่ม แต่ละกลุ่มอ่านบทนำ และศึกษาในความรู้ที่ 2-6 จับฉลากเพื่อศึกษาตามหัวข้อที่ให้
คาบที่ 7-8		40 นาที		-ตัวแทนกลุ่มรายงาน -สรุปสาระสำคัญ และครูอธิบายเพิ่มเติม
	7. แจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม			-ครู ตี ชม นักเรียนที่ตอบคำถามและออกไปรายงาน
	8. ประเมินผล	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม	-สังเกตการทำงานกลุ่ม ตรวจใบงาน สมุด และการบ้าน -ทำแบบทดสอบหลังเรียน (ชุดเดียวกับก่อนเรียน)
	9. ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้	40 นาที	ใบงานที่ 3	-นักเรียน จับคู่อ่านเรื่องสั้นเรื่อง “เสียแล้ว... เสียไป” ศึกษาตามหัวข้อที่ให้ -สื่อนักเรียน นำเสนองาน ช่วยกันสรุปสาระสำคัญ

โครงการสอนกลุ่มควบคุม แผนที่ 3 : ลิลิตตะเลงพ่าย

จำนวน 2 คาบ คาบที่ 9-10

คาบที่	ขั้นการสอน	เวลา	สื่อ-อุปกรณ์	กิจกรรม
คาบที่ 9-10	1. สร้างความสนใจ	25 นาที	รูปภาพ	-นักเรียนดูรูปอนุสาวรีย์การทำยุทธหัตถี -นักเรียนเล่าเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับรูปภาพ -ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 20 ข้อ
	2. แจ้งจุดประสงค์ การเรียนรู้	5 นาที	แผ่นโปสเตอร์	
	3. ทบทวนความรู้ เดิม	10 นาที		-นักเรียนยกตัวอย่างโคลงสี่สุภาพ และ เขียนแผนผัง -ครูยกตัวอย่างคำ ให้นักเรียนแยกคำสมาส สนธิ คำแผลง
	4. เสนอบทเรียน ใหม่	5 นาที		-ครูอธิบายคำประพันธ์ประเภทลิลิตและประวัติ ผู้แต่งลิลิตตะเลงพ่ายพอสังเขป
	5. ให้แนวการเรียนรู้	5 นาที		-ครูชี้แจงถึงการเรียนลิลิตตะเลงพ่ายให้เข้าถึง อรรถรสของวรรณคดี นักเรียนต้องรู้ที่มา ลักษณะคำประพันธ์ จุดมุ่งหมาย ประวัติผู้แต่ง คำศัพท์
	6. ปฏิบัติกิจกรรม (นักเรียนอ่าน หนังสือมาล่วงหน้า)	40 นาที	ใบความรู้ที่ 7-8 ใบงานที่ 4-6 หนังสือเรียน	-นักเรียนอ่านบทนำเรื่อง และเขียนสรุป ที่มาของเรื่อง จุดมุ่งหมายในการแต่ง -นักเรียนศึกษาประวัติผู้แต่งจากใบความรู้ที่ 7 และทำกิจกรรมใบงานที่ 4 -นักเรียนศึกษาคำสมาส สนธิ และคำแผลง จาก ใบความรู้ที่ 8 และทำกิจกรรมใบงานที่ 5-6 -สรุปสาระสำคัญ
	7. แจ้งผลการปฏิบัติ กิจกรรม			-ครู ตี ชม นักเรียนที่ตอบคำถาม
	8. ประเมินผล		แบบสังเกต พฤติกรรม	-สังเกตการทำงาน ตรวจใบงาน สมุดและ การบ้าน
	9. ส่งเสริมความ แม่นยำและการ ถ่ายโอนการเรียนรู้	10 นาที		-นักเรียนหาคำสมาส คำสนธิ และคำแผลง ตลอดจนคำศัพท์ที่นักเรียนไม่เข้าใจ เพิ่มเติม จากหนังสือเรียน

โครงการสอนกลุ่มควบคุม แผนที่ 4 ลิลิตตะเลงพ่าย

จำนวน 4 คาบ

คาบที่ 11 - 14

คาบที่	ขั้นการสอน	เวลา	สื่อ-อุปกรณ์	กิจกรรม
คาบที่ 11-12	1. สร้างความสนใจ	10 นาที	วีดิทัศน์	-นักเรียนดูวีดิทัศน์ เกี่ยวกับการแสดง แสง สี เสียง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
	2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้	5 นาที	แผ่นโปสเตอร์	
	3. ทบทวนความรู้เดิม	10 นาที		-สื่อนักเรียนถามเกี่ยวกับลักษณะคำประพันธ์ ที่มา ความมุ่งหมาย ประวัติผู้แต่ง
	4. เสนอบทเรียนใหม่	15 นาที	หนังสือเรียน	-นักเรียนอ่านเรื่องย่อในหนังสือเรียน
	5. ให้แนวการเรียนรู้	10 นาที		-ครูชี้แนะวิธีการเรียนวรรณคดีประเภทลิลิต ซึ่งมีคำประพันธ์หลายชนิด มีคำบาลี สันสกฤต คำสมาส สันธิ
	6. ปฏิบัติกิจกรรม	15 นาที 35 นาที	ใบความรู้ที่ 9 หนังสือเรียน	-นักเรียนศึกษาเรื่อง ความงามด้านวรรณศิลป์ (ใบความรู้ที่ 9) -นักเรียนแบ่งกลุ่ม จับฉลากทำกิจกรรมตามหัวข้อที่ได้
คาบที่ 13-14		50 นาที 20 นาที		-ตัวแทนกลุ่มรายงาน -สรุปสาระสำคัญ และครูอธิบายเพิ่มเติม
	7. แจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม			-ครู ทิ ชม นักเรียนที่ตอบคำถามและออกไปรายงาน
	8. ประเมินผล	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม	-สังเกตการทำงานกลุ่ม ตรวจสอบชุดและการบ้าน
	8. ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้	20 นาที		-นักเรียนหาบทร้อยกรองเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ศึกษาลักษณะคำประพันธ์ และสรุปใจความเป็นรายงานส่ง

โครงการสอนกลุ่มควบคุม แผนที่ 5 : ลิลิตตะเลงพ่าย

จำนวน 2 คาบ

คาบที่ 15-16

คาบที่	ขั้นการสอน	เวลา	สื่อ-อุปกรณ์	กิจกรรม
คาบที่ 15-16	1. สร้างความสนใจ	5 นาที	วีดิทัศน์	-นักเรียนดูวีดิทัศน์ การอ่านโคลงสี่สุภาพ
	2. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้	5 นาที	แผ่นโปรงใส	
	3. ทบทวนความรู้เดิม	10 นาที		-สื่อนักเรียนยกตัวอย่างคำประพันธ์ที่มีความไพเราะ พร้อมให้เหตุผลประกอบ
	4. เสนอบทเรียนใหม่	5 นาที	แถบบันทึกเสียง	-นักเรียนฟังการอ่านทำนองเสนาะ จากแถบบันทึกเสียง
	5. ให้แนวการเรียนรู้	10 นาที		-ครูชี้แนะวิธีการอ่านทำนองเสนาะให้ไพเราะ โดยยกตัวอย่างจากการดูวีดิทัศน์
	6. ปฏิบัติกิจกรรม	10 นาที 10 นาที 10 นาที 15 นาที	หนังสือเรียน	-นักเรียนฟังการอ่านทำนองเสนาะจากแถบบันทึกเสียง และฝึกอ่านตาม -นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มฝึกอ่านคำประพันธ์ตอนที่ชอบ -สื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านทำนองเสนาะ -แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ข้อคิดและคุณค่าจากเนื้อเรื่อง สรุปสาระสำคัญลงสมุด -ครูอธิบายเพิ่มเติม
	7. แจงผลการปฏิบัติกิจกรรม			-ครู ตี ชม นักเรียนที่ตอบคำถามและอ่านทำนองเสนาะ
	8. ประเมินผล	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม	-สังเกตการทำงานกลุ่ม การอ่านทำนองเสนาะ -ตรวจสอบสมุดและการบ้าน -ทำแบบทดสอบหลังเรียน (ชุดเดียวกับก่อนเรียน)
	9. ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้	5 นาที		-นักเรียนใช้ทรัพยากรที่หาได้ในคาบก่อนพิจารณาคุณค่า หรือข้อคิดที่ได้และความงามด้านสำนวนภาษา ทำเป็นรายงานส่ง

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 1	วิชาภาษาไทย (ท504)	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ	เวลา 4 คาบ	คาบที่ 1 - 4

สาระสำคัญ

การพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งด้านการอ่าน การฟัง การพูดและการเขียนนั้น มุ่งหมายให้ผู้เรียน เกิดพัฒนาทักษะความมีวิจารณ์ญาณ เพราะการฝึกฝนให้ผู้มีวิจารณ์ญาณ จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถ ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะความมีวิจารณ์ญาณเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาให้ลุกล่วงไปได้ และอาจนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ ทำคุณประโยชน์อื่นๆ ให้แก่สังคมในทุกด้าน

ทักษะการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ เป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งที่นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวัน ในการฟังเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ทั้งที่มีสาระและไม่มีสาระเกือบตลอดเวลา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นักเรียนจะต้อง ใช้วิจารณ์ญาณที่เกิดจากประสบการณ์ ความรู้ ความคิดอย่างมีเหตุผล ไตร่ตรอง ควรเชื่อหรือไม่ ควรปฏิบัติ ตามหรือไม่ เพราะเหตุใด

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องที่ฟัง และมีทักษะในการฟังอย่างมี วิจารณ์ญาณ จนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์สารที่ฟังได้

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้ นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของคำว่า "วิจารณ์ญาณในการฟัง" ได้
2. จำแนกประเภทของสารได้อย่างถูกต้องว่าเป็นสารให้ความรู้ สารโน้มน้าวใจ

หรือสารจรรโลงใจ

3. แยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็นได้
4. บอกจุดมุ่งหมายของผู้แต่งได้
5. พูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็น ชม เมื่อได้ฟังสารประเภทต่างๆ ได้อย่างมี

หลักเกณฑ์และ มีเหตุผล

6. วิเคราะห์คุณค่าของสารประเภทต่างๆ ที่ฟัง พร้อมทั้งบอกความสำคัญของการฟังให้ เกิดวิจารณ์ญาณได้

7. สรุปกระบวนการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณได้

เนื้อหา

การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ ในหนังสือเรียนภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ณ์) หน้า 58 - 75

1. ความหมายของคำว่า "วิจารณ์ญาณ"
2. กระบวนการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ
3. ประเภทของสาร
4. การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนได้เรียนเรื่อง สมรรถภาพในการฟังและฟังให้เกิดผลสัมฤทธิ์มาแล้วในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4)
2. แผ่นโปร่งใส (โคลงสี่สุภาพ และกลอนสุภาพเกี่ยวกับการฟังให้เกิดวิจารณ์)
3. พาดหัวข่าวจากหนังสือพิมพ์
4. แถบบันทึกเสียงคำประพันธ์ (ขอน้ำใจ คื่นฟ้าใสให้ทะเล)
5. วิทยู
6. บัตรหัวข้อสารประเภทต่างๆ
7. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
8. แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน (ฉบับเดียวกับบทเรียนโมดูลชุดที่ 1)

กิจกรรมการเรียนการสอน

ตอนที่ 1-2

1. ขั้นสร้างความสนใจและประเมินผลก่อนเรียน (25 นาที)

1.1 สุ่มนักเรียนอ่านพาดหัวข่าวจากหนังสือพิมพ์ให้เพื่อนฟัง

1.2 อภิปรายสรุปเกี่ยวกับสาระสำคัญของข่าว พร้อมกับบอกให้นักเรียนฟังว่า การฟังเรื่องใดๆ ต้องใช้ความรู้ ความคิด พิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะเชื่อและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และทำแบบทดสอบก่อนเรียน 20 ข้อ

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้แผ่นโปร่งใส (5 นาที)

2.1 อธิบายความหมายของคำว่า “วิจารณ์ในการฟัง” ได้

2.2 จำแนกประเภทของสารได้อย่างถูกต้องว่าเป็นสารให้ความรู้ สารโน้มน้าวใจ หรือสาร

จรรโลงใจ

2.3 แยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็นได้

2.4 บอกจุดมุ่งหมายของผู้แต่งได้

2.5 พูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็น ดี ชม เมื่อได้ฟังสารประเภทต่างๆ ได้อย่างมีหลักเกณฑ์

และมีเหตุผล

2.6 วิเคราะห์คุณค่าของสารประเภทต่างๆ ที่ฟัง พร้อมทั้งบอกความสำคัญของการฟังให้เกิด

วิจารณ์ได้

2.8 สรุปกระบวนการฟังให้เกิดวิจารณ์ได้

3. ขั้นทบทวนความรู้เดิม โดยใช้แผ่นโปร่งใส (15 นาที)

3.1 นักเรียนช่วยกันทบทวนเกี่ยวกับการฟังให้สัมฤทธิ์ผลว่า ผู้ฟังต้องมีพฤติกรรมในการฟัง

อย่างไร

3.2 นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นว่า ข้อความที่ครูนำมาเป็นตัวอย่างนั้นเป็นความจริงหรือไม่

อย่างไร และให้นักเรียนเขียนสรุปสาระที่ได้ในใบงานที่ 1 (รักษาน้ำใจนี้ ก่อนที่จะไม่นำไว้ให้ใช้)

4. ขึ้นเสนอบทเรียนใหม่ (10 นาที)

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญและอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระของโคลงสี่สุภาพ
ต่อไปนี้

“ยนิทมิ์เรื่องน้อย	ใหญ่ไฉน กิติ
ยังบ่งเห็นไป	เด็ดตัวน
ฟังทอสอบคำไข	คิดใคร่ ครวญนา
ท่อนตัดสินห้วนห้วน	เหตุด้วยเบาความ”

5. ขึ้นให้แนวทางการเรียนรู้ (5 นาที)

ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า การฟังเรื่องใดๆ ต้องมีหลักเกณฑ์ในการฟัง ซึ่งจะได้เรียนรายละเอียดจากเรื่อง การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ ในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4) หน้า 58 – 75

6. ขึ้นปฏิบัติกิจกรรม (40 นาที)

6.1 นักเรียนอ่านเรื่อง “การฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ กระบวนการฟังสารและประเภทของสาร” จากหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4) หน้า 58 - 60 แล้วช่วยกันสรุป แล้วบันทึกลงสมุด

6.2 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ตัวแทนกลุ่มจับฉลากเลือกหัวข้อ ดังนี้ (เนื้อหาในหนังสือเรียนหน้า 61-65)

กลุ่มที่ 1 สารให้ความรู้	(ก่อนซื้อสินค้า พิจารณาให้รอบคอบ)
กลุ่มที่ 2 สารให้ความรู้	(ที่มาของคำว่า “ตะวัน”)
กลุ่มที่ 3 สารโน้มน้าวใจ	(เพลงรักกันไว้เถิด)
กลุ่มที่ 4 สารโน้มน้าวใจ	(บทโฆษณาเครื่องสำอาง และบทสนทนา)
กลุ่มที่ 5 สารจรรโลงใจ	(บทความเรื่อง คนละโลก)

6.3 ให้แต่ละกลุ่มพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้ แล้วให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงาน

6.3.1 ประเภทของสาร

6.3.2 จุดมุ่งหมายของผู้แต่ง

6.3.3 สาระสำคัญ

6.3.4 แง่คิดหรือประโยชน์

6.3.5 การใช้สำนวนภาษาและกลวิธีการนำเสนอ

6.4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของการฟังสารแต่ละประเภท แล้วนักเรียนบันทึกลงสมุด

คาบที่ 3-4 (50 นาที)

6.5 ตัวแทนนักเรียนติดบัตรหัวข้อสารประเภทต่างๆ บนกระดานดำ นักเรียนร่วมกันอภิปรายและจัดสารประเภทเดียวกันไว้กลุ่มเดียวกัน

6.6 นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างสารที่ให้ความรู้ สารโน้มน้าวใจ และสารจรรโลงใจ มาอย่างน้อยประเภทละ 2 ตัวอย่าง (ไม่ให้ซ้ำกับหัวข้อใน 6.5)

6.7 นักเรียนศึกษาเอกสารตัวอย่างว่าเป็นสารลักษณะใด (สารแสดงข้อคิดเห็นหรือสารแสดงข้อเท็จจริง) ในใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

6.8 นักเรียนอภิปรายถึงข้อความที่มีทั้งข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

6.9 นักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะของสารแสดงข้อเท็จจริงและสารแสดงข้อคิดเห็น แล้วให้นักเรียนบันทึกลงสมุด

6.10 นักเรียนอ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้ แล้วช่วยกันสรุปใจความสำคัญของคำประพันธ์นี้ เพื่อสรุปเรื่องการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ

“ทักษะการฟังนั้นสำคัญนัก	จงรู้จักจับความตามประสงค์
ค่อยพินิจคิดไปดังใจจง	ฟังแล้วคงแตกฉานวิจารณ์เป็น
ประเมินค่าวิเคราะห์สารชำนาญยิ่ง	สามารถแยกข้อเท็จจริงจากความเห็น
ทั้งสามารถตีความตามประเด็น	ฟังแล้วเป็นคุณค่านานิยม”

6.11 ครูสุ่มนักเรียนเป็นรายบุคคลให้พูดสรุปเกี่ยวกับ ความหมายของการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ กระบวนการฟังให้เกิดวิจารณ์ญาณ ประเภทของสาร ความสำคัญของการวิจารณ์ญาณในการฟัง และลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

7. ชิ้นแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม

7.1 ครู ตี ชม นักเรียนที่ตอบคำถามและออกไปรายงาน

7.2 ครูชี้แจงเพิ่มเติม หากมีข้อบกพร่อง

8. ชิ้นประเมินผล (20 นาที)

8.1 พิจารณาจากการร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

8.2 ตรวจสอบผลงานและใบงาน

8.3 ตรวจการบ้าน

8.4 พิจารณาจากคะแนนการทดสอบหลังเรียน

9. ชิ้นการส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (30 นาที)

9.1 นักเรียนฟังบทประพันธ์ “ขอน้ำใจ คีนฟ้าใสให้ทะเล” ของ จีรนันท์ พิตรปรีชา (เอกสารประกอบใบงานที่ 2) จากแถบบันทึกเสียง แล้ววิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้ (ใบงานที่ 2)

9.1.1 ประเภทของสาร

9.1.2 จุดมุ่งหมายของผู้แต่ง

9.1.3 สารสำคัญของบทประพันธ์

9.1.4 คุณค่าหรือข้อคิดจากบทประพันธ์

9.1.5 การใช้สำนวนภาษา

9.2 ครูสุ่มนักเรียนรายงานหน้าชั้น

9.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปอีกครั้ง

9.3 ครูให้นักเรียนไปหาคำประพันธ์ที่นักเรียนชอบที่สุดมาอย่างน้อย 1 เรื่อง แล้วพิจารณาตามแนวที่ได้ศึกษา ทำเป็นการทำงานส่งครู

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 2	วิชาภาษาไทย (ท 504)	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก	เวลา 4 คาบ	คาบที่ 5 - 8

สาระสำคัญ

“ดวงอาทิตย์ที่รัก” เป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทเรื่องสั้นแนวสังคมอิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนเขียนเรื่องนี้ขึ้นจากจินตนาการที่ตั้งอยู่บนฐานของข้อเท็จจริงเชิงวิทยาศาสตร์ สภาพสังคมที่ผู้เขียนพรรณนาไว้ในปี พ.ศ. 2613 เป็นปีที่นักดาราศาสตร์ได้คำนวณไว้ว่า จะเกิดปรากฏการณ์สุริยุปราคาเต็มดวงขึ้นในประเทศไทยอีก

นอกจากนักเรียนจะได้ศึกษาองค์ประกอบของเรื่องสั้น กลวิธีการเขียนเรื่องสั้น การใช้สำนวนภาษาคำนิยม ความเชื่อและได้รับความรู้ที่ปรากฏในเรื่อง นักเรียนควรนำความรู้ คำนิยมและความเชื่อเหล่านั้นมาเปรียบเทียบกับสภาพสังคมปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจลักษณะของเรื่องสั้น จนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น ตลอดจนเห็นคุณค่ามันถึงคติประเภทเรื่องสั้น

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้ นักเรียนสามารถ

1. อธิบายองค์ประกอบของเรื่องสั้นได้
2. วิเคราะห์ความขัดแย้งของเรื่องที่อ่านได้
3. วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครได้
4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องสั้นได้
5. อธิบายฉากที่สำคัญของเรื่องที่อ่านได้
6. วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษาที่ใช้ในเรื่องได้
7. แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับคุณค่าและกลวิธีการประพันธ์ของเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เรื่องสั้นเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก ในหนังสือเรียนภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 4)
หน้า 223 – 234

ประสบการณ์เดิม

1. นักเรียนเคยอ่านหนังสือประเภทต่างๆ มาก่อนแล้ว
2. นักเรียนรู้จักงานเขียนในรูปแบบต่างๆ มาบ้างแล้ว

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4)
2. ภาพสนัษ ภาพการทำนา ภาพการเกิดสุริยุปราคา
3. เรื่องสั้น ประมาณ 2 - 3 เรื่อง
4. ใบความรู้ที่ 2 - 6
 - 4.1 เรื่องสั้นคืออะไร (ใบความรู้ที่ 2)
 - 4.2 โครงเรื่องและข้อขัดแย้งของเรื่องสั้น (ใบความรู้ที่ 3)
 - 4.3 ตัวละครในเรื่องสั้น (ใบความรู้ที่ 4)
 - 4.4 ฉากของเรื่องสั้น (ใบความรู้ที่ 5)
 - 4.5 กลวิธีการเขียนเรื่องสั้น (ใบความรู้ที่ 6)
 - 4.6 ใบงานที่ 3 และเอกสารประกอบใบงานที่ 3 (เรื่องสั้น เสียแล้ว...เสียไป)
5. แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน (ฉบับเดียวกับบทเรียนโมดูลชุดที่ 2)

กิจกรรมการเรียนการสอน

คาบที่ 5-6

1. ขั้นสร้างความสนใจและประเมินผลก่อนเรียน (25 นาที)

ครูนำภาพสนัษพันธุ์ต่างๆ และภาพการทำนา มาให้นักเรียนดู จากนั้นสนทนากับนักเรียนว่า จากภาพ 2 ภาพนี้ นักเรียนนึกถึงเรื่องสั้นที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้วเรื่องใด และนักเรียนมีความประทับใจหรือไม่ อย่างไร นอกจาก 2 เรื่องนี้แล้ว นักเรียนชอบเรื่องสั้นเรื่องใดมากที่สุด เพราะอะไร และทำแบบทดสอบก่อนเรียน

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้แผ่นโปรงใส (5 นาที)

- 2.1 อธิบายความหมายและองค์ประกอบของเรื่องสั้นได้
- 2.2 เล่าเรื่องย่อได้
- 2.3 สรุปสาระสำคัญของเรื่องได้
- 2.4 วิเคราะห์ความขัดแย้งของเรื่องได้
- 2.5 วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครได้
- 2.6 อธิบายฉากที่สำคัญของเรื่องที่อ่านและบอกความสำคัญของฉากได้
- 2.7 วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษาที่ใช้ในเรื่องได้
- 2.8 แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับคุณค่าและกลวิธีการประพันธ์ของเรื่องได้

3. ขั้นทบทวนความรู้เดิม (10 นาที)

- 3.1 นักเรียนยกตัวอย่างเรื่องสั้นที่เคยอ่านมาแล้ว
- 3.2 นักเรียนบอกอุปนิสัยตัวละครที่ชอบ พร้อมเหตุผลประกอบด้วย
- 3.3 นักเรียนบอกองค์ประกอบของเรื่องสั้นว่ามีอะไรบ้าง

4. ขั้เสนอบทเรียนใหม่ (5 นาที)

4.1 ครูนำหนังสือเรื่องสั้นดีเด่นมาให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง 2 - 3 เรื่อง

4.2 ให้นักเรียนดูภาพการเกิดสุริยุปราคา ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า สุริยุปราคาเป็นปรากฏการณ์ที่โลก ดวงจันทร์ และดวงอาทิตย์ โคจรอยู่ในแนวเดียวกันเป็นเส้นตรง ครึ่งสุดท้ายที่เกิดสุริยุปราคาเต็มดวงที่ประเทศไทยมองเห็นได้ชัดเจนเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2538 เรื่องสั้นเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก ที่นักเรียนจะได้เรียนในบทเรียนนี้ ผู้ประพันธ์ได้จินตนาการบนฐานความจริงเชิงวิทยาศาสตร์

5. ขั้ให้แนวทางการเรียนรู้ (5 นาที)

5.1 ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวละครในเรื่องสั้น ส่วนรายละเอียดองค์ประกอบของเรื่องสั้น นักเรียนจะได้ศึกษาในใบความรู้ที่ 2 - 6

5.2 ครูชี้แจงให้นักเรียนฟังว่า เรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก เป็นเรื่องสั้นแนวสังคมวิทยาาสตร์ ผู้เขียนได้จินตนาการสภาพสังคมในอีก 75 ปีข้างหน้าซึ่งนักดาราศาสตร์ได้คำนวณไว้ว่าจะเกิดสุริยุปราคาเต็มดวงในประเทศไทยอีก

6. ขั้ปฏิบัติการกิจกรรม (50 นาที)

6.1 นักเรียนอ่านบทนำเรื่อง หน้า 223 - 224 จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติม

6.2 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 2 - 6

ดังนี้

6.2.1 เรื่องสั้น คืออะไร (ใบความรู้ที่ 2)

6.2.2 โครงเรื่องและข้อขัดแย้ง (ใบความรู้ที่ 3)

6.2.3 ตัวละครของเรื่องสั้น (ใบความรู้ที่ 4)

6.2.4 ฉากของเรื่องสั้น (ใบความรู้ที่ 5)

6.2.5 กลวิธีในการเขียนเรื่องสั้น (ใบความรู้ที่ 6)

6.3 นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของแต่ละหัวข้อ

6.4 สมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อเรื่องในหนังสือเรียน หน้า 226 - 234

6.5 สมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่มอภิปรายเนื้อเรื่องกลุ่มละ 1 หัวข้อ ต่อไปนี้ แล้วตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น ใช้เวลาทำกลุ่มละ 20 นาที

คาบที่ 7-8 (40 นาที)

6.5.1 เล่าเรื่องย่อ และวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละคร

6.5.2 วิเคราะห์ฉากที่สำคัญ และข้อคิด ความรู้ ความเชื่อ หรือค่านิยม ที่ปรากฏในเรื่อง และเปรียบเทียบกับปัจจุบัน

6.5.3 วิเคราะห์การใช้สำนวนภาษา การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องและการปิดเรื่อง

6.5.4 สรุปสาระสำคัญของเรื่อง การผูกปมขัดแย้ง และการคลี่คลาย

6.5.5 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยทั่วไป และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ใน 75 ปีข้างหน้า โดยเปรียบเทียบกับปัจจุบัน

6.6 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของแต่ละหัวข้ออีกครั้ง

7. ชั้นแจ้งผลการปฏิบัติ

ครู ติ - ชม นักเรียนที่ออกไปรายงานหน้าชั้น หากมีข้อบกพร่องครูก็ชี้แจงและอธิบายเพิ่มเติม

8. ชั้นประเมินผล (20 นาที)

8.1 พิจารณาจากการทำงานกลุ่ม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

8.2 พิจารณาจากการรายงานหน้าชั้น

8.3 พิจารณาจากการตอบคำถาม

8.5 พิจารณาจากคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียน

8.6 ตรวจการบ้าน

9. ชั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (40 นาที)

นักเรียนอ่านเรื่องสั้น เรื่อง "เสียแล้ว... เสียไป" ของ อัคริทธิ ธรรมโชติ (เอกสารประกอบใบงานที่ 3) แล้ววิเคราะห์เนื้อเรื่อง ตามหัวข้อต่อไปนี้ (ใบงานที่ 3) (ทำเป็นรายงานส่งครู)

9.1 สรุปสาระสำคัญ

9.2 วิเคราะห์ลักษณะนิสัยตัวละคร

9.3 วิเคราะห์ข้อขัดแย้งในเรื่อง

9.4 วิเคราะห์ความเหมาะสมของฉาก

9.5 บอกข้อคิดที่ปรากฏในเรื่อง

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 3

วิชาภาษาไทย ท 504

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

เวลา 2 คาบ

คาบที่ 9-10

สาระสำคัญ

ลิลิตตะเลงพ่าย พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์อีกเรื่องหนึ่งที่คนไทยควรจะได้ศึกษา เพราะนอกจากจะมีคุณค่าทางวรรณศิลป์เป็นอย่างสูงแล้ว ยังให้ความรู้ด้านต่าง ๆ อีกหลายด้าน เช่น ประวัติศาสตร์ ประเพณี ดำรงชีพสงคราม ตลอดจนหลักธรรมะ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงนิพนธ์ลิลิตตะเลงพ่ายขึ้นเพื่องานพระราชพิธีฉลองตึกวัดพระเชตุพนฯ ในรัชกาลที่ 3 ซึ่งพระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิตแต่งคำร่ายต่าง ๆ จารึกลงบนแผ่นหินอ่อนประดับไว้ตามระเบียบพระวิหารคดและศาลาราย ด้วยมีพระประสงค์จะให้วัดพระเชตุพนฯ เป็นแหล่งศึกษาอันถาวรสำหรับมหาชน พระประสงค์นี้แจ้งอยู่ในหนังสือ "ชุมนุมจารึกวัดพระเชตุพนฯ" หมวดความเรียง

ลิลิตเป็นรูปแบบงานประพันธ์ของไทย ประกอบด้วยร่าย โคลง 2 โคลง 3 โคลง 4 สุภาพ สลับกันตามความเหมาะสมของเนื้อความในเรื่อง ลิลิตจะเริ่มต้นด้วยร่ายนำ ซึ่งเป็นบทเกิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์และสวดความรุ่งเรืองของบ้านเมือง ต่อจากนั้นก็ดำเนินเรื่องตามพระราชพงสาวดารกรุงศรีอยุธยา ตอนท้ายเรื่องกล่าวถึงธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดินมีทศธรรม กุศลธรรม และจักรวรรดิวัตร จบลงโดยบอกความมุ่งหมายในการแต่งเรื่องนี้ บอกชื่อผู้แต่งและสมัยที่แต่งมีพิเศษคือ คำอธิบายฐานของผู้ทรงนิพนธ์ที่ขอให้บรรลุลोकุตระธรรม (นิพพาน) ถ้ายิ่งเวียนว่ายตายเกิดอยู่ขอให้เป็นกวีทุกชาติไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประวัติผู้แต่ง มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา จุดมุ่งหมาย และลักษณะคำประพันธ์ของวรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. บอกพระประวัติของผู้นิพนธ์ได้
2. อธิบายที่มาของเรื่องและจุดมุ่งหมายของการนิพนธ์ได้
3. บอกความหมายของคำว่า “ตะเลงพ่าย” ได้
4. เขียนแผนผังพร้อมทั้งอธิบายฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภทร่ายสุภาพ โคลง 2

โคลง 3 และโคลง 4 สุภาพ ได้

5. บอกความหมายของถ้อยคำ สำนวนภาษาในเรื่องได้
6. อธิบายลักษณะแตกต่างของคำสมาส คำสนธิ และคำแผลงได้

เนื้อหา

1. พระประวัติของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
2. ความหมายของคำว่า “ตะเลงพ่าย” ที่มาและจุดมุ่งหมายในการแต่งลิลิตตะเลงพ่าย
3. ลักษณะคำประพันธ์ประเภทลิลิตสุภาพ
4. คำสมาส คำสนธิ และคำแผลง

ประสบการณ์เดิม

1. นักเรียนเคยเรียนวรรณกรรมที่แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมาแล้วตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. นักเรียนเคยเรียนเรื่องคำสมาส คำสนธิ คำแผลง มาแล้วในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียนภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจิตร เล่ม 4)
2. แผ่นโป่งใสแผ่นผังคำประพันธ์
3. ใบความรู้ที่ 7 – 8
 - 3.1 พระประวัติของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (ใบความรู้ที่ 7)
 - 3.2 เรื่องคำสมาส คำสนธิ คำแผลง (ใบความรู้ที่ 8)
4. ใบงานที่ 4 – 6
 - 4.1 ประวัติผู้แต่ง (ใบงานที่ 4)
 - 4.2 คำสมาส คำสนธิ (ใบงานที่ 5)
 - 4.3 คำแผลง (ใบงานที่ 6)
5. รูปภาพ
6. แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน (ฉบับเดียวกับบทเรียนโมดูลชุดที่ 3)

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจและประเมินผลก่อนเรียน (25 นาที)

นักเรียนดูภาพอนุสาวรีย์การทำยุทธหัตถีระหว่าง สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชา แล้วนักเรียนช่วยกันเล่าถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา ตามที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และทำแบบทดสอบก่อนเรียน

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้แผ่นโป่งใส (6 นาที)

- 2.1 บอกพระประวัติของผู้มีพระคุณได้
- 2.2 บอกที่มาของเรื่องและจุดมุ่งหมายของในการนิพนธ์ได้
- 2.3 บอกความหมายของคำว่า “ตะเลงพ่าย” ได้

2.4 เขียนแผนผังพร้อมทั้งอธิบายฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภทสุภาพ โคลง 2

โคลง 3 โคลง 4 สุภาพได้

2.5 บอกความหมายของถ้อยคำ สำนวนภาษาในเรื่องได้

2.6 บอกลักษณะแตกต่างของคำสมาส คำสนธิ และคำแผลงได้

3. ขั้นทบทวนความรู้เดิม (10 นาที)

3.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างโคลงสุภาพที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วและพองจำได้ แล้วให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งออกไปเขียนบนกระดานและช่วยกันอธิบายฉันทลักษณ์พอสังเขป

3.2 ครูเขียนตัวอย่างคำต่างๆ บนกระดาน แล้วให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาว่าเป็น คำสมาส คำสนธิ หรือคำแผลง

4. ขั้นเสนอบทเรียนใหม่ (5 นาที)

4.1 ครูอธิบายลักษณะคำประพันธ์ประเภทลิลิตสุภาพว่า ประกอบด้วยคำประพันธ์ประเภทสุภาพ โคลง 2 โคลง 3 และโคลง 4 สุภาพ ซึ่งนักเรียนจะได้ศึกษารายละเอียดจากบทเรียน

4.2 ครูพูดถึงผู้ประพันธ์คือ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นพระราชโอรสในรัชกาลที่ 1 ทรงผนวชเป็นสามเณรตั้งแต่พระชนมายุ 12 พรรษา และอยู่ในสมณเพศจนสิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ 4 เป็นกวีร่วมสมัยกับสุนทรภู่ พระองค์ทรงพระนิพนธ์หนังสือไว้มากมาย ทรงรอบรู้วิทยาการทุกด้าน โดยเฉพาะทางวรรณคดี จนได้รับการถวายพระเกียรติให้เป็น “รัตนกวี” ของชาติ ซึ่งนักเรียนจะได้ศึกษารายละเอียดจากใบความรู้ที่ 7

5. ขั้นให้แนวทางการเรียนรู้ (5 นาที)

ครูอธิบายเกี่ยวกับการเรียนวรรณคดี เรื่องลิลิตตะเลงพ่ายให้เข้าใจและเข้าถึงอรรถรสของวรรณคดี นักเรียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะคำประพันธ์ ที่มา จุดมุ่งหมายในการแต่ง ประวัติของผู้แต่ง ตลอดจนถ้อยคำ สำนวนต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องให้เข้าใจ จะช่วยให้นักเรียนเรียนวรรณคดีเรื่องนั้นๆ ได้อย่างไม่น่าเบื่อและมองเห็นคุณค่าของงานประพันธ์ที่เป็นมรดกของชาติ

6. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (40 นาที)

6.1 นักเรียนอ่านเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายมาล่วงหน้า และเขียนสรุปเกี่ยวกับประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง จุดมุ่งหมายในการแต่ง ลักษณะคำประพันธ์ และคำศัพท์และสำนวนที่สำคัญ ลงในสมุดของนักเรียน

6.2 นักเรียนศึกษา “พระประวัติของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส” จากใบความรู้ที่ 7

6.3 นักเรียนศึกษา “ลักษณะคำประพันธ์ลิลิตสุภาพ” จากแผ่นโปสเตอร์

6.4 นักเรียนศึกษาเรื่อง “คำสมาส คำสนธิ และคำแผลง” จากใบความรู้ที่ 8

6.5 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญแต่ละหัวข้อ

6.6 นักเรียนทำกิจกรรมในใบงานที่ 4-6

7. **ขั้นแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม**

7.1 ครูเฉลยกิจกรรมในใบงานที่ 3 – 5 โดยให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ

7.2 ครูชมนักเรียนที่ทำกิจกรรมได้คะแนนมาก และให้นักเรียนที่ได้คะแนนน้อยกลับไปทบทวน หากยังไม่เข้าใจหรือสงสัยให้กลับมาถามเพื่อนหรือถามครู

8. **ขั้นประเมินผล**

8.1 พิจารณาการตอบคำถาม

8.2 พิจารณาจากความสนใจในการศึกษาใบความรู้

8.3 ตรวจใบงาน

9. **ขั้นการส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (10 นาที)**

9.1 นักเรียนแบ่งกลุ่ม 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คนหาคำสมาส คำสนธิ คำแผลง เพิ่มเติมจากเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย หรือจากเรื่องอื่นๆ ในหนังสือเรียนวรรณสารวิจักษ์ เล่ม 4

9.2 นักเรียนหาความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญในเรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย" เพิ่มจากคำอธิบายศัพท์ และพจนานุกรม

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 4

วิชาภาษาไทย ท 504

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

เวลา 4 คาบ

คาบที่ 12-14

สาระสำคัญ

ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ที่มีความยาวมาก ไม่อาจเรียนให้จบทั้งเล่มได้ในเวลาจำกัด จึงคัดตอนมาให้เรียนเพียงบางตอน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ชื่นชมวรรณคดีอันวิจิตรของชาติ ตอนใดที่ข้ามไปได้ใส่เครื่องหมาย ฯลฯ ไว้เพื่อให้เป็นที่สังเกต บทประพันธ์ที่คัดมาแบ่งออกเป็นตอน ๆ และตั้งชื่อตอนไว้รวม 12 ตอน ได้อธิบายศัพท์และถ้อยคำที่อาจเข้าใจยากไว้ในเชิงอรรถ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทประพันธ์ง่ายขึ้น เลขประจำบทประพันธ์เป็นเลขลำดับเฉพาะหนังสือวรรณสารวิจักษณ์เท่านั้น ส่วนเลขประจำบทประพันธ์ฉบับสมบูรณ์พิมพ์ไว้ในวงเล็บ

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้
2. ลำดับเหตุการณ์ในเรื่องและเล่าเรื่องได้ถูกต้อง
3. บอกลักษณะของตัวละครในเรื่องได้อย่างมีเหตุผล
4. บอกคุณค่าและความงามของศิลปะการประพันธ์ในเรื่องได้

เนื้อหา

เนื้อเรื่องลิลิตตะเลงเริ่มต้นด้วยร่ายนำ ซึ่งเป็นบทยอพระเกียรติพระมหากษัตริย์ ตามขนบของการแต่งลิลิต จากเนื้อความเป็นการยอพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แต่อาจจะหมายถึงพระมหากษัตริย์ องค์ที่กำลังปกครองบ้านเมืองอยู่ในสมัยของผู้ทรงนิพนธ์ คือ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้ ต่อจากนั้นก็ดำเนินเรื่องตามพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ตั้งแต่พระมหาธรรมราชาสวรรคตไปจนถึงสมเด็จพระนเรศวรได้รับชัยชนะในการทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชา ตอนท้ายกล่าวถึงธรรมเนียมสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน จบลงโดยบอกความมุ่งหมายในการแต่งบอกชื่อและสมัยที่แต่ง และคำอธิบายของผู้แต่ง

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนเคยเรียนประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาแล้วในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียน ภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ เล่ม 4)
2. วีดิทัศน์
3. ใบความรู้ที่ 9 เรื่อง ความงามด้านวรรณศิลป์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ตอนที่ 11-12

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียนและประเมินผลก่อนเรียน (10 นาที)

ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ การแสดงแสง สี เสียง เรื่องลิลิตตะเลงพ่ายที่จัดขึ้นที่สวนหลวง ร.9 แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นที่มาของวรรณคดีเรื่องนี้

2. ชี้นำจุดประสงค์การเรียนรู้ (5 นาที)

- 2.1 สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้
- 2.2 ลำดับเหตุการณ์ในเรื่องและเล่าเรื่องได้ถูกต้อง
- 2.3 บอกลักษณะของตัวละครในเรื่องได้อย่างมีเหตุผล
- 2.4 บอกคุณค่าและความงามของศิลปะการประพันธ์ในเรื่องได้

3. ขั้้นทบทวนความรู้เดิม (10 นาที)

3.1 นักเรียนทบทวนความรู้เกี่ยวกับ ลักษณะคำประพันธ์ ที่มา ความมุ่งหมายในการแต่งและผู้แต่งซึ่งนักเรียนเรียนไปแล้วในคาบเรียนที่ผ่านมา โดยครูสุ่มถามนักเรียนเป็นรายบุคคล

- 3.2 ครูและนักเรียนทบทวนประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งเป็นที่มาของวรรณคดีเรื่องนี้

พอเข้าใจ

4. ชี้นำเสนอบทเรียนใหม่ (15 นาที)

นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องย่อในหนังสือเรียนภาษาไทย (วรรณสารวิจักษ์ เล่ม 4) หน้า 150-152

5. ชี้นำให้แนวทางการเรียนรู้ (10 นาที)

ครูชี้แนะวิธีการเรียนวรรณคดีประเภทลิลิต ซึ่งมีคำประพันธ์หลายชนิด โดยเฉพาะราย ซึ่งมีคำสมาส คำสนธิ และคำศัพท์ที่เป็นคำบาลี-สันสกฤตมาก นักเรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจความหมายของคำเหล่านี้ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น นักเรียนอ่านแล้วพยายามสรุปใจความสำคัญของเนื้อเรื่องเป็นตอน ๆ ว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น มีใครทำอะไรกับใคร ที่ไหน เมื่อไร และผลเป็นอย่างไร

6. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (120 นาที)

6.1 นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 9 เรื่อง ความงามด้านวรรณศิลป์ (10 นาที)

6.2 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้าและเลขานุการของกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนมาจับฉลากทำกิจกรรม กลุ่มละ 1 กิจกรรม ต่อไปนี้ (ทำเป็นรายงานส่งครู) (40 นาที)

กิจกรรมที่ 1 สรุปใจความสำคัญตอนที่ 1-4

กิจกรรมที่ 2 สรุปใจความสำคัญตอนที่ 5-8

กิจกรรมที่ 3 สรุปใจความสำคัญตอนที่ 9-12

กิจกรรมที่ 4 ตอบคำถามกิจกรรมท้ายบทในหนังสือเรียนวรรณสารวิจักษณ์ เล่ม 4
ข้อ 2-4 หน้า 205

กิจกรรมที่ 5 ตอบคำถามกิจกรรมท้ายบทในหนังสือเรียนวรรณสารวิจักษณ์ เล่ม 4
ข้อ 5-9 หน้า 205-206

ภาพที่ 13-14

6.3 ตัวแทนของแต่ละกลุ่มรายงานหน้าชั้น เพื่อนๆ ที่ฟังถ้าไม่เข้าใจให้ซักถาม (50 นาที)

6.4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญ (20 นาที)

7. ขั้นแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม

7.1 ครู ตี ชม นักเรียนที่ออกไปรายงานหน้าชั้น

7.2 ครูอธิบายเพิ่มเติม หากมีข้อบกพร่อง

8. ขั้นประเมินผล

8.1 พิจารณาการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การทำงานกลุ่ม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

8.2 พิจารณาจากการรายงานหน้าชั้น

8.3 ตรวจรายงาน และการบ้าน

9. ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (30 นาที)

นักเรียนหาบทร้อยกรองที่พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน โดยนักเรียนตัดมาติดกระดาษรายงานหรือคัดลอก แล้ววิเคราะห์บทร้อยกรองนั้นตามหัวข้อต่อไปนี้ (ทำเป็นรายงานส่งครู)

ก. ลักษณะคำประพันธ์

ข. สรุปใจความสำคัญ

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 5

วิชาภาษาไทย ท 504

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

เวลา 2 คาบ

คาบที่ 15-16

สาระสำคัญ

ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์อีกเรื่องหนึ่ง ที่คนไทยควรจะได้ ศึกษา เพราะนอกจากจะมีคุณค่าทางวรรณศิลป์เป็นอย่างสูงแล้ว ยังให้ความรู้ด้านต่างๆ อีกหลายด้าน เช่น ประวัติศาสตร์ ประเพณี ตำราพิชัยสงคราม ตลอดจนหลักธรรมะ งานพระนิพนธ์ของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสนี้ แสดงถึงความเจนจบทางอักษรศาสตร์และเป็นเครื่องพิสูจน์คุณค่าของภาษาไทยว่า สามารถขึ้นถึงขีดสูงสุดของวรรณคดีได้ จึงน่าภูมิใจที่ประเทศไทยมีรัตนกวีที่สามารถสร้างสรรค์งานประพันธ์ให้ขึ้นถึงวรรณศิลป์ระดับนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักคุณค่าของภาษาและวรรณคดีไทย

จุดประสงค์นำทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. อ่านออกเสียงตามอักขรวิธีและฉันทลักษณ์ ใช้น้ำเสียง สีลา ท่วงทำนองแสดงความรู้สึกได้ถูกต้อง ชวนฟัง
2. ท่องจำเป็นบทอาขยานตอนที่ไพเราะได้
3. บอกคุณค่าและข้อคิดที่ได้จากเรื่องและนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประสบการณ์เดิม

นักเรียนเรียนลิลิตตะเลงพ่าย พร้อมทั้งวิเคราะห์เนื้อเรื่องในคาบเรียนที่แล้ว

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียน ภาษาไทย ท 504 (วรรณสารวิจักษ์ เล่ม 4)
2. แลบบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะ
3. วิดีทัศน์การอ่านทำนองเสนาะเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
4. วิทยุ
5. แบบทดสอบก่อน - หลังเรียน (ฉบับเดียวกับบทเรียนโมดูลชุดที่ 3)

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (5 นาที)

ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์การอ่านทำนองเสนาะโคลงสี่สุภาพ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ซึ่งนักเรียนได้เห็นสีหน้า และได้ฟังน้ำเสียงของผู้อ่านที่ใสอารมณ์และความรู้สึกให้เข้ากับเนื้อเรื่อง ช่วยให้บทประพันธ์มีความไพเราะมากขึ้น

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ (5 นาที)

2.1 อ่านออกเสียงตามอักขรวิธีและฉันทลักษณ์ ใช้น้ำเสียง สีลา ท่วงทำนองแสดงความรู้สึกได้ถูกต้อง ชวนฟัง

2.2 ท่องจำเป็นบทอาขยานตอนที่ไพเราะได้

2.3 บอกคุณค่าและข้อคิดที่ได้จากเรื่องและนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ขั้นทบทวนความรู้เดิม (10 นาที)

3.1 ทบทวนความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ซึ่งนักเรียนเรียนไปแล้วในคาบเรียนที่ผ่านมา

3.2 สุ่มนักเรียนให้ยกตัวอย่างคำประพันธ์ที่มีความไพเราะ พร้อมทั้งให้เหตุผล

4. ขั้นเสนอบทเรียนใหม่ (5 นาที)

นักเรียนฟังการอ่านทำนองเสนาะรายสุภาพ จากแถบบันทึกเสียง

5. ขั้นให้แนวทางการเรียนรู้ (5 นาที)

ครูอธิบายถึงวิธีการอ่านทำนองเสนาะให้เกิดความไพเราะ ชวนฟัง นอกจากจะได้รรถรสในการอ่านแล้วนักเรียนควรพิจารณาถึงคุณค่าหรือข้อคิดที่ปรากฏในบทประพันธ์นั้นๆ ด้วย

6. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (45 นาที)

6.1 นักเรียนฟังการอ่านทำนองเสนาะ รายสุภาพ โคลง 2 โคลง 3 และโคลง 4 สุภาพ จากแถบบันทึกเสียง ถ้านักเรียนพออ่านได้บ้างให้อ่านคลอตามเบาๆ

6.2 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มฝึกอ่านทำนองเสนาะให้ถูกต้อง ชวนฟัง

6.3 สุ่มนักเรียนอ่านทำนองเสนาะเป็นกลุ่มให้เพื่อนๆ ในชั้นฟัง แล้วให้กลุ่มที่ไม่ได้อ่านวิจารณ์การอ่านของกลุ่มที่ออกไปอ่าน (ตามแบบการประเมิน)

6.4 ตัวแทนกลุ่มออกไปวิจารณ์การอ่านทำนองเสนาะ

6.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันพิจารณาคุณค่าและข้อคิดที่ได้จากเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

6.6 ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้น

6.7 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับคุณค่าและข้อคิด นักเรียนแต่ละคนบันทึกลงในสมุด

6.8 นักเรียนท่องบทอาขยานตั้งแต่บทที่ 44 เริ่มต้นด้วย “อ้าจอมจักรพรรดิผู้ เพ็ญยศ ถึงบทที่ 49 ซึ่งลงท้ายด้วย “เกรงบทันสุกได้ กลับเต้าตอบสนอง” (หนังสือเรียน หน้า 162-163)

7. ขั้นแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม

7.1 ครู ตี ชม นักเรียนที่อ่านทำนองเสนาะ และออกไปรายงานหน้าชั้น

7.2 ครูอธิบายเพิ่มเติม หากมีข้อบกพร่อง

8. ขั้นประเมินผล (20 นาที)

8.1 พิจารณาการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การทำงานกลุ่ม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

8.2 พิจารณาจากการรายงานหน้าชั้น และการอ่านทำนองเสนาะ การท่องบทอาขยาน

จากแบบประเมิน

8.3 พิจารณาจากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน

9. ขั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (5 นาที)

นักเรียนอ่านทำนองเสนาะบทร้อยกรองเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ที่นักเรียนหามาในคาบเรียนที่แล้ว โดยนักเรียนตัดมาติดกระดาษรายงานหรือคัดลอก พร้อมทั้งวิเคราะห์ความงามด้านภาษาและคุณค่า ข้อคิดที่อาจเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต (ทำเป็นรายงานส่งครู)

ก. ความงดงามด้านภาษา (คุณค่าด้านวรรณศิลป์)

ข. คุณค่าหรือข้อคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ไขความรู้
ในงาน

ใบความรู้ที่ ๑ : แผนการสอนที่ ๑

ลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ข้อเท็จจริง หมายถึง เรื่องราวหรือเหตุการณ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำอะไรหรืออยู่ในสภาพอย่างไร มีขนาด ปริมาณเท่าใด เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เป็นจริงตามสถานการณ์นั้น ไม่ใช่ว่าการคาดเดา สามารถพิสูจน์และมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

ข้อความที่มีลักษณะเป็นการบอกเล่าถึงสภาพต่างๆ เช่น

1. น้ำผึ้งเป็นผลผลิตจากความหวานของเกสรดอกไม้มานานานชนิด ผ่านการย่อย และระเหยน้ำโดยผึ้งงาน
2. เชียงใหม่เป็นเมืองใหญ่อันดับ 2 รองจากกรุงเทพฯ มีประชากรกว่า 1.6 ล้าน เป็นศูนย์กลางการปกครอง การค้า การเงิน การธนาคารและศูนย์การศึกษา ไม่มีอะไรที่กรุงเทพฯ มีแล้ว เชียงใหม่ไม่มี แม้กระทั่งรถติด การจราจรวุ่นวาย ไม่แพ้กรุงเทพฯ
3. ที่ภูตะวันรีสอร์ท อ.ปากช่อง เป็นสถานที่ที่โครงการดาราศาสตร์เรียนรู้ดู ฝนดาวตกของศูนย์วิทยาศาสตร์การศึกษาท้องฟ้าจำลอง มาปักหลักดู ปรากฏการณ์ฝนดาวตกลีโอนิดส์ มีผู้เข้าร่วมโครงการกว่า 1 พันคน พอท้องฟ้า เริ่มมืดมืดทุกคนก็ใจจดใจจ่อรอชมฝนดาวตก จนกระทั่งเวลาประมาณ 02.30 น. ผู้คนที่เฝ้าชมฝนดาวตกก็ได้เห็นดาวตกลงมาครั้งแรก ถึงกับส่งเสียงเฮลั่นและ ประทับมือด้วยความดีใจ เจ้าหน้าที่ท้องฟ้าจำลองคนหนึ่งรายงานว่ จำนวนฝนดาว หล่นจากท้องฟ้าประมาณ 200 – 5,000 ดวงเท่านั้น ไม่ถึงหมื่นดวงอย่างที่ เข้าใจกันแต่ต้น

ข้อคิดเห็น หมายถึง การพูดหรือเขียนที่แสดงความรู้สึก ทัศนคติ ความต้องการ ความเชื่อหรือแนวคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่อาจพิสูจน์ได้เพราะเป็นผลมาจากการสรุปความเห็นโดยอาศัยข้อเท็จจริงเป็นส่วนประกอบ

มีข้อความหลายลักษณะที่พอจะทำให้ทราบว่าเป็น “ข้อคิดเห็น” ดังนี้

เรื่องนี้น่าจะ.....

น่าจะ.....

ผมว่าดีแล้ว.....

อาจจะ.....

ขอเสนอว่า.....

ดิฉันไม่เห็นด้วย

ฯลฯ

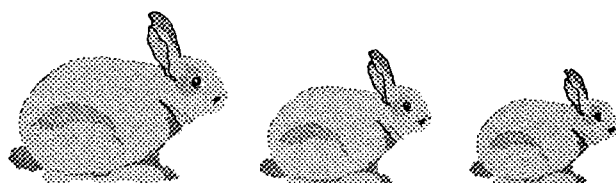
- เช่น
- ★ ดิฉันคิดว่า ฤดูหนาวควรจะไปเชียงใหม่เพราะอากาศดี
 - ★ ผมขอเสนอว่า พวกเราควรช่วยกันประหยัดไฟฟ้าเพื่อช่วยชาติ โดยการเปิดพัดลมแทนเปิดแอร์
 - ★ เรื่องนี้น่าจะจบลงได้แล้ว
 - ★ อย่ามัวแต่เล่นอยู่เลย ใกล้สอบแล้ว ควรใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ
 - ★ วันนี้อากาศร้อน ฝนน่าจะตก
 - ★ คนที่ขาดผู้ว่ากล่าวตักเตือน ก็เหมือนกับช้างป่าที่ขาดสารพัดฝัก จะกลายเป็นช้างป่ามาเถื่อนตลอดไป

ใบความรู้ที่ ๒ : แผนการสอนที่ ๒

เรื่องสั้นคืออะไร

เรื่องสั้น หมายถึง วรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี มีโครงเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์ ตัวละครในเรื่องมีน้อย ข้อขัดแย้งหรือปัญหาชีวิตของตัวละครจึงมีน้อยไปด้วย และมักมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของคนทั่วไป เรื่องสั้นคล้ายกับนวนิยาย คือ ผู้แต่งพยายามแต่งเนื้อเรื่องให้สมจริงตามลักษณะชีวิตของมนุษย์ เรื่องสั้นต่างจากนวนิยาย ประการสำคัญ คือ นวนิยายกล่าวถึงชีวิตคนหลายคนหลายด้าน และมีเหตุการณ์ในเรื่องซับซ้อนหลายเหตุการณ์ แต่เรื่องสั้นมีน้อยอีกประการหนึ่งตัวละครในนวนิยายอาจพัฒนาลักษณะนิสัยเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ของตนในเรื่อง แต่ตัวละครในเรื่องสั้นจะค่อยๆ เปลี่ยนไม่ได้ ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยจะต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะขนาดของเรื่องบังคับอยู่เนื้อเรื่องของเรื่องสั้นจะเกี่ยวกับอะไรก็ได้ อาจเป็นเรื่องขบขัน การบ่งบอก เรื่องสลับเรื่องมีเค้าความจริง เรื่องเหนือธรรมชาติ เหนือวิสัยการสืบสวน และเรื่องเกี่ยวกับลักษณะนิสัยหรือจิตใจมนุษย์ หรือเรื่องเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ก็ได้ทั้งสิ้น ★

ใบความรู้ที่ ๓ : แผนการสอนที่ ๒

โครงเรื่องและข้อขัดแย้ง

โครงเรื่อง คือ เหตุการณ์ในเรื่องที่เกิดขึ้นเรียงตามลำดับเวลาและเป็นเหตุผลแก่กัน เหตุการณ์นั้นๆ มักมีข้อขัดแย้งต่างๆ ความขัดแย้งเป็นส่วนประกอบสำคัญของโครงเรื่อง เพราะความขัดแย้งเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้น ความขัดแย้งแยกประเภทได้ดังนี้

1. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เป็นลักษณะที่ปรากฏได้ในชีวิตมนุษย์ เช่น การเผชิญภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ลมพายุ ความร้อนจัด หนาวจัด ภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิต และความสำเร็จของมนุษย์
2. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เช่น การแก่งแย่งผลประโยชน์กัน การแบ่งชั้นวรรณะ การดูถูกคนที่มียาชีพบางอย่าง ฯลฯ
3. ความขัดแย้งภายในใจของมนุษย์ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความปรารถนา ในใจอันขัดแย้งหรือต่อสู้กันอยู่ อาจมีเหตุภายนอกอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ ความขัดแย้งในใจของตนเอง
4. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับโชคชะตา เป็นความขัดแย้งระหว่างการทำงานของมนุษย์กับสิ่งที่มนุษย์เชื่อว่า มีอิทธิพลเหนือชีวิตของตนเอง สิ่งนี้มนุษย์เรียกว่า โชคชะตาหรือพรหมลิขิต โชคชะตาอาจมีทั้งด้านดี เช่น การได้รับโชคลาภที่ไม่คาดฝัน ส่วนด้านร้าย เช่น การประสบภัยอันตรายถึงกับสูญเสียชีวิตหรือเสียชีวิตของตน โชคชะตาอาจมีบทบาททำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

ใบความรู้ที่ ๔ : แผนการสอนที่ ๒

ตัวละครในเรื่องสั้น

ตัวละคร คือผู้มีบทบาทในเรื่อง อาจเป็นคนหรือไม่ใช่คน เช่น สัตว์ วัตถุสิ่งของ ต้นไม้ ดอกไม้ ฯลฯ ก็เป็นตัวละครได้ ผู้เขียนอาจไม่พรรณนารูปร่างหน้าตาของตัวละคร อาจไม่บอกแม้แต่ชื่อของตัวละคร แต่ตัวละครเหล่านั้นจะมีชีวิตและเป็นเหมือนบุคคลที่มีตัวตนจริง ๆ บทบาทของตัวละครจะบังเกิดขึ้นในความคิดของผู้อ่าน โดยที่บางครั้งผู้เขียนไม่ได้บอกเล่าออกมาโดยตรง การสร้างภาพให้เห็นชัดเจนที่สุดโดยใช้คำน้อยที่สุด เป็นหัวใจของการแต่งเรื่องสั้น

☼ ปัจจุบันกลวิธีสร้างตัวละครแตกต่างไปจากแบบเดิม คือ ในสมัยแรกๆ ของการเขียนเรื่องสั้น นักเขียนจะอธิบายรูปร่าง หน้าตา กิริยาอาการของตัวละครอย่างแจ่มแจ้ง ด้วยถ้อยคำของนักเขียนเอง เหลือไว้ให้ผู้อ่านคิดเพียงเล็กน้อย แต่ในระยะเวลาต่อมาวิธีการ “บอกเล่าโดยนักเขียนจนแจ่มแจ้ง” ค่อยๆ หายไป นักเขียนรุ่นหลังพอใจที่จะให้ผู้อ่านได้สัมผัสตัวละครด้วยตนเอง ตัวละครจึง “แสดงตัวของตัวเอง” แทนคำอธิบายของนักเขียน

☆ นอกจากจะเขียนให้ตัวละครแสดงตัวเองด้วยบทสนทนาหรือพฤติกรรมแล้ว ยังพยายามทำให้ผู้อ่านเข้าใจลึกเข้าไปถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอีกด้วย ตัวละครอาจกล่าวถ้อยคำหรือข้อความที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือโดยไม่เกี่ยวกับสถานการณ์ในเวลานั้นเลย แต่เมื่อก้าวออกไปแล้วก็ทำให้ผู้อ่านประสมประสานเรื่องราวจนเข้าใจว่าตัวละครมีความนึกคิดอะไร บทสนทนาจึงมีความสำคัญยิ่งในการแสดงลักษณะนิสัยของตัวละคร

☆ ตัวละครในเรื่องสั้นแบ่งตามความสำคัญของบทบาทได้ 2 ประเภท คือตัวละครสำคัญและตัวละครรอง ผู้เขียนจะแสดงลักษณะนิสัยของตัวละครด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

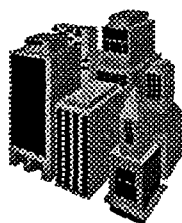
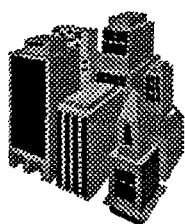
1. บรรยายรูปลักษณะและความรู้สึกของตัวละคร
2. ให้ตัวละครอื่นมา คิดหรือสนทนากันเกี่ยวกับตัวละคนั้น
3. บรรยายการกระทำของตัวละคร
4. แสดงบทสนทนาของตัวละครนั้นกับตัวละครอื่น
5. บรรยายความคิดของตัวละครนั้น

ใบความรู้ที่ ๕ : แผนการสอนที่ ๒

ฉากของเรื่องสั้น

ฉาก คือ สถานที่ เวลา และบรรยากาศในห้องเรื่องที่ผู้เขียนบอกให้ทราบว่าเหตุการณ์นั้น (เรื่องราว) เกิดขึ้น ณ ที่ใด โดยปกติแล้วเรื่องสั้นไม่นิยมให้รายละเอียดของสถานที่ เวลา และบรรยากาศในห้องเรื่องมากเกินไป มักจะบรรยายอย่างตรงไปตรงมาและกระชับความ การใช้ฉากอย่างสมจริงเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์และเวลาที่กำหนดในเนื้อเรื่องซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงบรรยากาศในเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็จะเป็นการสร้างเงื่อนไขแก่ผู้อ่านในการสร้างมโนภาพอีกด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นกลวิธีในการปลุกเร้า ชักจูงใจให้ผู้อ่านติดตามและเป็นการสร้างความรู้สึกของผู้อ่านให้เกิดกระแสแห่งความสำนึก

❀ การสร้างฉากหรือบรรยากาศในเรื่องสั้นนั้น ไม่นิยมพรรณนาด้วยโวหารอันบรรเจิดอย่างวรรณกรรมแบบฉบับ (วรรณคดี) หรือเรื่องยาวแต่นิยมกล่าวถึงฉากอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกก็เป็น การเพียงพอแล้ว โดยปกติแล้วเรื่องสั้นเน้นถึงการขัดแย้งและกลวิธีในการปิดเรื่องให้เกิดความฉงนแก่ผู้อ่านมากกว่าส่วนอื่นๆ ของเนื้อเรื่อง ฉะนั้นฉากก็เป็นเพียงส่วนประกอบอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่ฉากหรือบรรยากาศก็มีส่วนช่วยในการดำเนินเรื่องให้ไปสู่จุดสุดยอดอย่างมีคุณภาพ

ใบความรู้ที่ ๖ : แผนการสอนที่ ๒

กลวิธีในการเขียนเรื่องสั้น

▲ ในการเขียนเรื่องสั้น ผู้แต่งจะใช้กลวิธีแบบใดแบบหนึ่ง ▲

1. ตัวละครสำคัญเป็นผู้เล่า ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เช่น ผม ดิฉัน ข้าพเจ้า
2. ตัวละครซึ่งไม่สำคัญเป็นผู้เล่า ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1
3. ผู้แต่งเล่าเองในฐานะเป็นผู้รู้เรื่องทุกอย่าง
4. ผู้แต่งเป็นผู้เล่าในฐานะเป็นผู้สังเกตการณ์

☺ การปิดเรื่องสั้นที่นิยมมี 4 วิธี คือ ☺

1. ปิดเรื่องแบบหักมุม หรือพลิกความคาดหมาย กล่าวคือผู้เขียนได้สร้างเงื่อนไขต่าง ๆ ในตอนดำเนินเรื่องและปิดบังส่วนหนึ่งหรือมุมหนึ่งของเหตุการณ์ไว้ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความนึกคิดไปทางหนึ่ง แต่เมื่อถึงจุดสุดยอกแล้วผู้เขียนก็หักแนวความคิดการคาดคะเนผู้อ่านโดยฉับพลัน
2. ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม คือจบเรื่องด้วยความผิดหวังสูญเสีย ล้มเหลว
3. ปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม คือ ประสบความสำเร็จ มีความสุข
4. ปิดเรื่องแบบเป็นไปในชีวิตจริง คือจบเรื่องอย่างสมจริงและให้แนวคิดแก่ผู้อ่านการปิดเรื่องแบบนี้ผู้เขียนจะไม่ปิดเรื่องโดยเด็ดขาด แต่ปล่อยให้ผู้อ่านคิดเองเป็นการยั่วให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์

ใบงานที่ ๑ : แผนการสอนที่ ๑

☐ นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อความต่อไปนี้
มีความเป็นจริงหรือไม่ อย่างไร

“รักษาน้ำอันนี้ ก่อนที่จะไม่มีน้ำไว้ให้ใช้”

.....

.....

.....

.....

.....

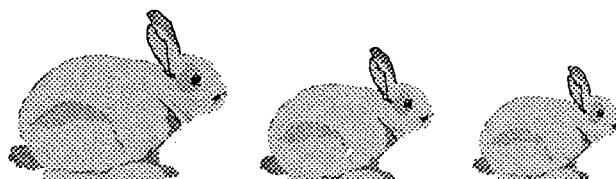
.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ

ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง พระประวัติพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

เนื้อหาเดียวกับ ใบความรู้ที่ ๒ ของแผนการสอนกลุ่มทดลอง

ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง คำสมาส คำสนธิ และคำแผลง

เนื้อหาเดียวกับ ใบความรู้ที่ ๕ ของแผนการสอนกลุ่มทดลอง

ใบความรู้ที่ ๙ เรื่อง ความงามด้านวรรณศิลป์

เนื้อหาเดียวกับ ใบความรู้ที่ ๖ ของแผนการสอนกลุ่มทดลอง

ใบงานที่ ๒ วิเคราะห์บทประพันธ์ "ขอน้ำใจ ก็น้ำไฟให้ทะเล"

ใช้ใบงานและเอกสารประกอบใบงานที่ ๓ ของแผนการสอนกลุ่มทดลอง

ใบงานที่ ๓ วิเคราะห์เรื่องสั้น "เสียแล้ว...เสียไป"

ใช้ใบงานและเอกสารประกอบใบงานที่ ๖ ของแผนการสอนกลุ่มทดลอง

ใบงานที่ ๔ ประวัติผู้แต่งลิลิตตะเลงพ่าย

ใช้ใบงานที่ ๘ ของแผนการสอนกลุ่มทดลอง

ใบงานที่ ๕ คำสมาส คำสนธิ

ใช้ใบงานที่ ๑๐ ของแผนการสอนกลุ่มทดลอง

ใบงานที่ ๖ คำแผลง

ใช้ใบงานที่ ๑๑ ของแผนการสอนกลุ่มทดลอง

ภาคผนวก ค

คุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
คุณภาพแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

ตาราง 9 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาภาษาไทย

ข้อที่	P _H	P _L	p	r	ข้อที่	P _H	P _L	p	r
1.	.49	.18	.31	.31	26.	.77	.14	.44	.63
2.	.86	.32	.60	.56	27.	.68	.18	.42	.51
3.	.50	.09	.27	.50	28.	.50	.23	.36	.29
4.	.41	.14	.27	.33	29.	.64	.09	.34	.59
5.	.73	.45	.59	.29	30.	.45	.18	.31	.31
6.	.95	.36	.70	.66	31.	.55	.27	.41	.29
7.	.91	.32	.64	.62	32.	.64	.32	.48	.32
8.	1.00	.23	.69	.83	33.	.41	.23	.32	.21
9.	1.00	.05	.57	.90	34.	.82	.45	.64	.40
10.	.59	.23	.40	.37	35.	.73	.45	.59	.29
11.	.95	.18	.60	.77	36.	.55	.14	.33	.45
12.	.55	.09	.30	.53	37.	.45	.18	.31	.31
13.	.27	.55	.41	.29	38.	.50	.14	.30	.41
14.	.55	.14	.33	.45	39.	.77	.45	.62	.34
15.	.91	.05	.46	.82	40.	.45	.18	.31	.31
16.	.82	.14	.47	.67	41.	.82	.14	.47	.67
17.	.45	.14	.28	.37	42.	.64	.86	.76	.29
18.	.77	.27	.52	.50	43.	.77	.23	.50	.54
19.	.73	.32	.53	.41	44.	.50	.14	.30	.41
20.	.45	.68	.57	.24	45.	.68	.18	.42	.51
21.	.91	.23	.59	.68	46.	.55	.23	.38	.34
22.	.27	.68	.47	.41	47.	.55	.18	.36	.40
23.	.68	.27	.47	.41	48.	.09	.55	.30	.53
24.	.64	.14	.37	.52	49.	.50	.05	.24	.58
25.	.23	.73	.48	.50	50.	.50	.23	.36	.29

(ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบฉบับนี้เท่ากับ .85)

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียน
วิชาภาษาไทย

ข้อที่	X_H	S_H	X_L	S_L	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	3.75	0.20	2.80	0.70	4.50
2.	2.60	0.46	1.30	0.22	7.03
3.	3.5	0.26	2.35	0.77	5.01
4.	2.9	0.41	1.85	0.35	5.41
5.	3.1	0.52	1.80	0.59	5.53
6.	2.05	0.79	1.80	0.91	0.86
7.	3.55	0.26	2.50	0.68	4.84
8.	2.6	0.36	1.50	0.26	6.25
9.	1.29	0.17	1.31	0.33	0.55
10.	2.25	0.72	1.50	0.58	2.94
11.	3.60	0.46	2.55	0.68	4.39
12.	3.25	0.41	2.55	1.00	2.64
13.	3.10	0.67	2.35	0.87	2.70
14.	2.05	0.47	1.20	0.27	4.40
15.	3.15	0.45	1.85	0.87	5.06
16.	3.10	0.94	1.90	1.36	3.54
17.	3.85	0.13	3.30	1.06	2.25
18.	2.00	0.11	1.65	1.08	1.43
19.	2.35	0.24	1.70	0.85	2.78
20.	3.30	0.54	1.80	0.48	6.64
21.	3.80	0.17	2.50	1.00	5.37
22.	3.85	0.13	2.75	1.04	4.55
23.	3.90	0.10	2.25	1.04	6.93
24.	3.75	0.15	2.90	1.15	3.35
25.	2.70	1.06	2.65	0.98	0.16
26.	3.75	0.20	2.15	0.87	6.53
27.	3.55	0.26	2.00	0.42	8.38
28.	3.30	0.43	1.80	0.59	6.64
29.	3.35	0.45	2.30	0.64	4.49
30.	3.70	0.22	2.30	1.06	21.88

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	X_H	S_H	X_L	S_L	ค่าอำนาจจำแนก (t)
31.	3.25	0.41	2.25	0.83	4.02
32.	3.25	0.83	2.95	1.00	0.99
33.	3.50	0.47	3.10	0.94	1.50
34.	3.25	0.51	2.40	1.10	2.99
35.	3.80	0.17	2.65	1.08	18.25
36.	3.60	0.36	2.65	0.87	3.83
37.	2.30	0.64	1.70	1.06	2.06
38.	3.75	0.20	2.60	1.10	4.53
39.	3.90	0.10	2.65	0.87	5.68
40.	3.00	0.96	2.35	0.87	2.10
41.	3.45	0.26	2.25	0.93	4.92
42.	3.65	0.24	2.95	0.73	3.17
43.	3.10	0.52	2.25	1.46	2.71
44.	3.30	0.75	2.50	1.00	2.70
45.	3.50	0.37	2.25	0.93	4.90
46.	3.50	0.37	2.05	0.68	6.33
47.	3.40	0.36	2.35	1.08	3.92
48.	3.70	0.33	2.30	1.38	16.47
49.	3.45	0.37	2.35	0.98	4.25
50.	3.35	0.77	2.65	0.66	2.62

(ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับนี้เท่ากับ .85)

ตาราง 11 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เปรียบเทียบการสอบก่อนและหลัง
การทดลองของกลุ่มทดลอง

เลขที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง	ผลต่าง
1.	20	31	11
2.	18	28	10
3.	23	46	23
4.	15	39	24
5.	17	40	23
6.	23	45	22
7.	25	32	7
8.	28	42	14
9.	17	36	19
10.	28	42	14
11.	21	30	9
12.	26	44	18
13.	22	41	19
14.	23	34	11
15.	15	33	18
16.	29	46	17
17.	17	42	25
18.	20	37	17
19.	26	30	4
20.	19	37	18
21.	19	35	16
22.	21	46	25
23.	28	39	11
24.	23	33	10
25.	31	44	13
26.	23	40	17

*** คะแนนเต็ม 50 คะแนน

ตาราง 12 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เปรียบเทียบการสอบก่อนและหลัง
การทดลองของกลุ่มควบคุม

เลขที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง	ผลต่าง
1.	19	24	5
2.	12	28	16
3.	24	35	11
4.	11	27	16
5.	11	30	19
6.	19	33	14
7.	18	24	6
8.	26	45	19
9.	25	34	9
10.	23	26	3
11.	21	34	13
12.	20	26	6
13.	18	26	8
14.	20	34	14
15.	25	29	4
16.	21	28	7
17.	21	28	7
18.	25	27	2
19.	13	24	11
20.	17	23	6
21.	16	35	19
22.	21	25	4
23.	15	24	9
24.	27	45	18
25.	17	39	22

*** คะแนนเต็ม 50 คะแนน

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 504)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ใช้เวลาทำ 50 นาที (พึงให้เกิดวิจารณ์ญาณ ลิสิตตะเลงพ่าย และดวงอาทิตย์ที่รัก)

2. นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในช่อง ☐ ก ข ค และ ง ในกระดาษคำตอบ ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
0	☒	☐	☐	☐
00	☐	☐	☒	☐

ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดทับคำตอบเดิม แล้วใส่เครื่องหมายใหม่ ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
0	☒	☐	☒	☐
00	☐	☐	☒	☐

- ถ้าข้อใดยาก ควรข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงค่อยกลับมาทำใหม่
- อย่าขีดเขียนข้อความหรือเครื่องหมายใดๆ ในแบบทดสอบฉบับนี้
- หลังทำแบบทดสอบเรียบร้อยแล้วให้นำแบบทดสอบและกระดาษคำตอบ ส่งคืนกรรมการคุมสอบด้วย

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท504)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คะแนนเต็ม 50 คะแนน

พ้องคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 1 - 2

“ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห่าง แต่हनวันทรวงศึกใกล้ล้อมหนะ

ถ้าคนไทยหันมาฆ่ากันเอง จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง”

ใบเตย พ้องคำประพันธ์นี้แล้วบอก ใบตาล ว่า “กลอนบทนี้เพราะดีนะ เพราะเตือนใจให้คนไทย
มีความสามัคคี พ้องแล้วรู้สึกรักชาติ เกิดความห่วงใยอยากจะรักษาเอกราชของชาติไทยไว้ตลอดไป”

1. การที่ใบเตยพูดเช่นนี้ แสดงว่า ใบเตยมีทักษะในการฟังระดับใด

- ก. จับประเด็นได้ และ วิเคราะห์ได้
- ข. จับประเด็นได้ และ ประเมินค่าได้
- ค. ตีความได้ และ วิเคราะห์ได้
- ง. ตีความได้ และ ประเมินค่าได้

2. คำประพันธ์ดังกล่าว จัดเป็นสารประเภทใด

- ก. สารที่ให้ความรู้
- ข. สารที่จรรโลงใจ
- ค. สารที่โน้มน้าวใจ
- ง. สารที่ให้ความบันเทิง

พ้องคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 3 - 5

“เท้าหนอเท้าทั้งล้ายงกล้าก้าว ทำหน้าที่ของเท้าเพื่อเจ้าของ

เจ้าของเท้าเล่าทั้งทุกซุสสุร่าร้อง มิประคองร่างขึ้นใหม่ก็อย่าเท้า”

3. คำประพันธ์นี้ มีลักษณะใดเด่นที่สุด

- ก. เล่นสัมผัสสระและสัมผัสอักษร
- ข. เล่นคำเล่นความหมาย
- ค. ใช้ถ้อยคำทำให้เกิดภาพ
- ง. ซ้ำคำซ้ำความหมาย

4. คำประพันธ์นี้ มีความหมายใกล้เคียงกับข้อใดมากที่สุด

- ก. ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
- ข. ช่วยตนเองก่อนแล้วพระเจ้าจะช่วยเหลือท่าน
- ค. อย่าอ้อมงมูกคนอื่นมาหาหยใจ
- ง. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

5. คำประพันธ์นี้ผู้เขียนต้องการให้ผู้รับสารเกิดพฤติกรรมใดมากที่สุด

- ก. มุมนานะ
- ข. อุดทน
- ค. อึกเหิม
- ง. มีกำลังใจ

ฟังคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 6

“ใครจะไว้ใจอะไรตามใจเกิด	แต่อย่าเกิดไว้ใจในสิ่งหา
หนึ่งอย่าไว้ใจทะเลทุกเวลา	สองสัตว์เขี้ยวเล็บงายาวางใจ
สามผู้ถืออาวุธสุดจกร้าย	สี่ผู้หญิงทั้งหลายอย่ากรายใกล้
ห้ามหากษัตริย์ทรงฉัตรชัย	ถ้าแม้ใครประมาทอาจตายเอย”

6. เหตุผลที่สำคัญที่สุด ที่ไม่ให้ไว้ใจสิ่งทั้งห้า ที่กล่าวถึงในบทประพันธ์นี้คือข้อใด

- ก. ความรุนแรง
- ข. ความอ่อนไหว
- ค. ความมีอำนาจ
- ง. ความไม่แน่นอน

ฟังข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 7 – 9

วันนี้คุณดื่มนมแล้วหรือยัง? นั่นเป็นประโยคที่เรามักจะได้ยินได้ฟังกันอยู่บ่อยๆ ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะเรารู้กันว่า นมนั้นมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อร่างกายมากมายทีเดียว นอกจากนมสดแล้ว ยังมีนมเปรี้ยวให้เราได้ลิ้มชิมรสกันอีกด้วย ถึงแม้ว่านมเปรี้ยวจะได้มาจากการหมักนมสด และครีมด้วยเชื้อจุลินทรีย์ก็ตาม นมเปรี้ยวยังให้คุณค่าของนมสดอยู่เหมือนกัน และยังให้แคลอรีต่ำกว่านมสดด้วย นักวิทยาศาสตร์ยังได้ค้นคว้าพบอีกว่า นมเปรี้ยวนั้นก็ช่วยให้ร่างกายมีภูมิคุ้มกันโรค ช่วยสร้างเม็ดเลือดแดงและป้องกันผมร่วง เท่านั้นยังไม่พอ นมเปรี้ยวยังช่วยลดไขมันในเส้นเลือด และแคลเซียมในนมเปรี้ยวนี้อย่างทำหน้าที่กล่อมประสาทช่วยไม่ให้คุณโกรธง่ายอีกด้วย

7. สาระสำคัญของข้อความนี้กล่าวถึงอะไร

- ก. วิธีทำนมเปรี้ยว
- ข. ประโยชน์ของนมสด
- ค. ประโยชน์ของนมเปรี้ยว
- ง. ผลการค้นคว้าของนักวิทยาศาสตร์

8. ข้อใด ไม่ เป็นจริงตามข้อความที่ได้ฟัง

- ก. นมสดให้แคลอรีต่ำกว่านมเปรี้ยว
- ข. นมเปรี้ยวมีคุณค่าของนมสดอยู่บ้าง
- ค. นมมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อร่างกายมาก
- ง. นมเปรี้ยวเกิดจากการหมักนมสดและครีมด้วยเชื้อจุลินทรีย์

9. ข้อใดเป็นจุดประสงค์ของข้อความนี้
- เพื่อเชิญชวนให้ดื่มนมสด
 - เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ
 - เพื่อชี้ให้เห็นคุณค่าของนมเปรี้ยว
 - เพื่อกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของนักวิทยาศาสตร์
10. ข้อใดต่อไปนี้ ไม่ใช่ พฤติกรรมส่งเสริมการฟังให้ความรู้เพื่อให้เกิดวิจารณ์ญาณ
- สมพรได้รับข่าวการลดราคาเครื่องเล่นวิดีโอเกม
 - สมทรงฟังข่าวแล้วคิดตาม พยายามตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบต่อไป
 - สมชัยตัดสินใจซื้อบ้านที่โฆษณาว่าอยู่ในทำเลทองและราคาถูกที่สุด
 - สมศรีตั้งใจฟังเจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งหนึ่งชี้แจงถึงประโยชน์การใช้บริการเงินด่วนของธนาคาร
11. ผู้ที่ฟังเรื่องราวแล้วเข้าลักษณะ "ฟังไม่ได้ศัพท์ จับไปกระเดียด" เพราะขาดหลักปฏิบัติข้อใด
- มีอคติในเรื่องที่ฟัง
 - ขาดความตั้งใจและสมาธิในการฟัง
 - สภาพแวดล้อมขณะฟังไม่เอื้ออำนวย
 - มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ฟังไม่ดี
12. บุคคลในข้อใด ไม่มี มารยาทในการฟังมากที่สุด
- มะขามฟังอย่างใจลอย
 - น้ำตาลอ่านหนังสือไปด้วย ฟังไปด้วย
 - มะนาวฟังและพูดวิจารณ์กับเพื่อนไปด้วย
 - น้ำเชื่อมนั่งฟังตลอดแต่ไม่แสดงความคิดเห็น
13. ข้อความใดจากเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย แสดงให้เห็นลักษณะของคนไทยว่า "รู้หลบเป็นปีก รู้ลึกเป็นหาง"
ก. ชาวสยามคร่ำเคิกลื่น	ทั้งผอง
นายและไพร่ไปปอง	รบร้า
ข. ดลยังเวียงด่านด้าว	โดยมี
เมืองชื่อกาญจนบุรี	ว่างว่าง
ค. ผู้ใดบอกดี	ตอบต่อ ทัพณา
ยลแต่เหย้าเรือนร้าง	อยู่ไร้ใครแรม
ง. ฤ กิริธาทัพเข้า	เนาเมือง
ประทับอยู่แรมคั่นเคื่อง	สวาทไหม้

14. การที่พระเจ้าหงสาวดี ให้พระมหาอุปราชายกทัพมารบไทย ทั้งๆ ที่พระมหาอุปราชาทราบทูลว่า
โอรสทำนายนางเซตาคิดถึงมาต แสดงให้เห็นว่าพระเจ้าหงสาวดีเป็นคนเช่นไร
- เป็นคนไม่มีเหตุผล
 - เป็นคนต้องการอำนาจ
 - เป็นคนมีพระทัยมั่นคงเด็ดเดี่ยว
 - เป็นคนเห็นประโยชน์ของชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
15. การรบระหว่างไทยกับพม่า ตามสถานการณ์แล้ว ฝ่ายพม่าควรจะชนะมากกว่า เพราะเหตุใด
- ที่ตั้งค่ายพม่าดีกว่าไทย
 - ไทยมีกำลังน้อยกว่าพม่า
 - ทหารพม่ารู้กลยุทธ์ดีกว่าทหารไทย
 - ทหารพม่ามีกำลังใจดีกว่าทหารไทย
16. ข้อใดเป็นข้อคิดที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้
- อย่าหย่อนวิริยะยล อย่างเกียจ
 - ครั้นพึงบพิตรเพียง พึ่งหู หนึ่งนา
 - สละสละสมร เสมอชื่อ ไม่นา
 - ยาตรดัดไม้ข่มนาม ตามตำรับไสยเทพ
17. พฤติกรรมใดที่ **ไม่ควร** จะพบในสังคมไทยปัจจุบัน
- แม่นเจ้าคร้ามเคราะห์กาจ จงอย่ายาตรยุทธนา เอาพัสดวาสตรี สวมอินทรีสร้างเคราะห์...
 - ยืนยุบลชาวศึก พิถีกลาญขวัญแหลก ... เขาก็มีละบ้านเมือง เปลืองเปล่าผู้หมูชน
 - จำใจจำจากสรว้อย อยู่แม่อย่าละห้อย
ห่อนข้าคืนสม แม่แล
 - พระนาพระโอรพลัน พलगบอก ผีนนา
เร็วเร่งท่ายโดยกระทุ ที่ถ้อยตุแกลง
18. คำประพันธ์ต่อไปนี้ แสดงถึงเรื่องใดเป็นสำคัญ
“ณรงคัณเรศวรดำว	ดัสกร
ใครจักอาจออกรอน	รบสู้
เสียตายแผ่นดินมอญ	พลันมอด ม้วยแฮ
เหตุบมีมือผู้	อื่นด้านทานเชิญ”
- ความรักและความผูกพันในเครือญาติ
 - ความพลัดพรากระหว่างพ่อลูก
 - ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่
 - ความกตัญญูรู้คุณ

19. คำประพันธ์ในข้อใด แสดงความชื่นชมอย่างแท้จริง

- ก. พระพี่พระผู้ผ่าน ภาพุด- คมเฮย
ไปชอบเขยฐยีนหยุด ร่มไม้
- ข. อ้าไทภูธรศหล้า แหล่งตะเลง โลกฤา
เผยพระยศยืนเยง ย่านแกลั่ว
- ค. ชัดติยายุทธบริหาร คชคู่ กันแฮ
คงแต่เผื่อพี่น้อง ตราบฟ้าดินกษัย
- ง. สิบทิศทั่วลือละเวง หวันเดช ทำนนา
ไปเริ่มรอรุทธิแผ้ว เผือกกล้าเกลนหนี

20. คำประพันธ์ในข้อใด แสดงความรู้สึกเปล้าเปลี่ยวทั้งกายและใจ

- ก. พระครวญถึงอ่อนท้าว หนักอระราชร้าง
ที่ร้างแรมศรี
- ข. พระครวญพระรำไห้ โหยหา
พลางพระพิศพฤษา กิ่งเกี่ยว
- ค. มาเดียวเปลี่ยวออกอ้า อายสุ
สถิตอยู่เฝ้าองค์ดู ละห้อย
- ง. พิศไพ่นพฤษ์พญู บานเบิก ใจนา
พลางคะนึ่งนุชน้อง แ่งเนื่อवलสงวน

21. ข้อใดแสดงภาพพจน์การต่อสู้เด่นชัดที่สุด

- ก. บัดมงคลพ่าให้ ทวารติ แวงเหวี่ยงเบี่ยงเคียรสะบัด ตกได้
- ข. ขุนเสียมสามรรทด้าน ขุนตะเลง ขุนต่อขุนไปเียง หย่อนหัว
- ค. ธ ก็ไล่สองสารทรวง ตรงเข้าถีบเข้าแทง ด้วยแรงมันแรงกาย
- ง. ไส่ละครคลุกบุกบัน เงื่อดาบฟันจะขาด ง่าง้างฟาดจะจับ

22. ข้อใดแสดงให้เห็นถึงทนายจำนวนมากภายในกองทัพได้ชัดเจนที่สุด

- ก. มอญพม่าดาตี้น เดินดุจคลื่นคลาฟอง นองน่านในอรรณเวศ
- ข. กองทัพตามกันเต้า เสียงสนั่นลั่นเท้า พ่างพื้นไพรพัง เพิกฤา
- ค. ล้วนทแกล้วทกล้า กลาดกลุ่มเกลื่อนสถล แลนา
- ง. ตากเต็มท่งแถวเถื่อน เกื่อนกล่นมัวมล ยิ่งนา

23. จากเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ข้อใดแสดงลักษณะดีเด่นในด้านการใช้ภาษามากที่สุด

- ก. ธุมาการเกิดกระหลบ อบอลเวงฟากฟ้า ดูรู้จักหน้า หนึ่งลั่นแสงโถง แลนา
- ข. ธ ก็ไล่สองสารทรวง ตรงเข้าถีบเข้าแทง ด้วยแรงมันแรงกาย หมายงาเสยสารเด็ก
- ค. ว่องต่อว่องชิงชัย ไวต่อไวชิงชนะ ม้าไทยพะม้ามอญ ตื่นด้อนแตกฉาน น่านนา
- ง. พวกพลทัพรามัญ เห็นไทยผันหนีหน้า ไปบ่หยุดยั้งช้า ตื่นด้อนแตกฉาน น่านนา

24. คำประพันธ์ต่อไปนี้ มีลักษณะดีเด่นในด้านใด

“พลมอญเมิลมิดท้อง

รุธยา

อเนกนิกรอาชา

ชาติช้าง

ทวนทองเดือดทอดา

เปลือยปลาบ

เที่ยวทวิชแลสล้าง

เฟื่องฟ้าปลิวปลาย”

- ก. ใช้คำที่มีความหมายดี
- ข. ใช้คำที่แสดงภาพพจน์
- ค. ใช้คำเปรียบเทียบได้ลึกซึ้ง
- ง. ใช้คำที่ให้อารมณ์สะเทือนใจ

25. คำประพันธ์ต่อไปนี้ กวีใช้กลวิธีในการประพันธ์อย่างไร

“สายหยุดหยุดกลิ้งฟุ้ง

ยามสาย

สายบ่หยุดเสน่หานาย

นางเศร้า

ก็คืนก็วันวาย

วางเทวษ ราแม่

ถวิลทุกขอบคำเข้า

หยุดได้ฉันใด”

- ก. ใช้การขัดแย้ง
- ข. ใช้การคล้ายตาม
- ค. ใช้การกล่าวเกินจริง
- ง. ใช้การกล่าวตรงกันข้าม

26. “อาจต่ออาจเข้ารัก อุกต้ออุกเข้าร้า กล้าต่อกล้าชิงบัน กลั่นต่อกลั่นชิงรอน ศรต่อศรยิงยืน ปืนต่อปืนยิงยัน
ทุกต้นตอต่างตอบโต้ โล่ต่อโล่ต่อตั้ง ตั้งต่อตั้งต่อติด” ข้อใดเป็นลักษณะเด่นที่สุดของคำประพันธ์นี้

- ก. ใช้คำที่ทำให้เกิดความอึกเขม
- ข. บรรยายเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็ว
- ค. ใช้คำที่แสดงการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว
- ง. เล่นคำและเล่นสัมผัสทำให้เห็นภาพชัดเจน

27. จากเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ทำให้ตั้งข้อสังเกตว่า การทำสงครามให้ได้ชัยชนะนั้น สิ่งใดสำคัญมากที่สุด

- ก. กำลังทหารและอาวุธ
- ข. ความเก่งกล้าของแม่ทัพ
- ค. ความกล้าหาญของทหาร
- ง. ขวัญและกำลังใจของกองทัพบ

28. จากเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ให้คุณค่าทางด้านใดมากที่สุด

- ก. คุณค่าทางวรรณศิลป์
- ข. คุณค่าทางประวัติศาสตร์
- ค. คุณค่าทางตำราพิชัยสงคราม
- ง. คุณค่าทางประเพณีและหลักธรรม

29. “แม่นเจ้าคร่ำเคราะห้กาจ จงอย่ายาตราบุญหนา เอาพัสดราสตรี่ สวมอินทรียี่สร้างเคราะห้”

คำพูดของพระเจ้าหงสาวดี เป็นการพูดในลักษณะใด

- ก. น้อยใจ
- ข. เย้ยหยัน
- ค. ให้ข้อคิด
- ง. เสริมกำลังใจ

30. คำประพันธ์ต่อไปนี้ ตรงกับการพูดแบบใด

“พระพี่พระผู้ผ่าน	ภาพชุด- ดมเฮย
ไปชอบเซะฐายีนหยุด	ร่มไม้
เจริญราชร่วมคชยุท	เผยอเกียรติ ไว้แธ
สืบกว่าสองเราไสร	สุดสิ้นฤามี”

- ก. ยกย่อง
- ข. ทำทนาย
- ค. เชิญชวน
- ง. ปลุกใจ

31. คำประพันธ์ต่อไปนี้ เป็นการกล่าวในลักษณะใด

“เจ้าอยุธยา มีบุตร ล้วนยังเยาว์วัยวชาญ หาญหักศึกบมิย่อ ต่อสู้ศึกบมิหย่อน
ไปพักควอนว่าไ้ ให้ ธิ หวง ธิ ห้าม”

- ก. ถากถาง
- ข. เสียดสี
- ค. เยาะเย้ย
- ง. ประชด

32. จากคำประพันธ์ในข้อ 31 ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังรู้สึกอย่างไร

- ก. น้อยใจ
- ข. อับอาย
- ค. รู้สึกชอบชั้วดี
- ง. เกิดความมานะ

33. คำประพันธ์ต่อไปนี้ แสดงความรู้สึกอย่างไรของบุคคลในเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

"สงครามครานี้หนัก	ใจเจ็บ ใจนา
เรียมเร่งแหงนหนาวเหน็บ	อกโหย
ลูกตายฤใครเก็บ	ผีฝาก พระเอย
ผีจักแท้งที่โพล์	ที่เพลไครณา"

- ก. คับแค้น
- ข. เศร้าโศก
- ค. หวาดหวั่น
- ง. เปล่าเปลี่ยว

34. เหตุใดพระเจ้านางสาวดีจึงส่งพระมหาอุปราชานำทัพมารบไทย

- ก. เพื่อจับพระนเรศวรไปเป็นตัวประกัน
- ข. เพื่อแสดงความเป็นประเทศมหาอำนาจ
- ค. เพื่อขยายดินแดนในขณะที่ไทยผลัดแผ่นดิน
- ง. เพื่อแสดงความสามารถของพระมหาอุปราชา

35. คำประพันธ์ในข้อใด แสดงให้เห็นถึงการเป็นวรรณคดีของพระเกียรติของเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

- ก. พระห้วงแต่ศึกเสี้ยน อัสตง
เกรงกระลบก่อรงค์ รื้อหล้า
- ข. พระดัดคดัดล โดยเยี่ยง ยุกดีนา
เย็นอุระธาราว ราชฎีรือนหอนมี
- ค. กอบเกิดขัดติยมา นะนิก หาญเฮย
ขับคชเข้ายุทธ์แย่ง ด่วนด้วยโดยถวิล
- ง. พระฤทธิ์ตั้งฤทธิ์ราม รอนราพณ์ แลฤา
ราญอริราชแผ้ว แผกแพ้ทุกกาย

ให้ข้อความต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อ 36 - 37

"... สรรแต่หาญสารตัวเหี่ยม เทียมช้างมารทานช้างหมื่น พันโกมศึกฝึกทนคร ร่อนงาส่ายร้ายเงยเคียร
เรียนเชิงสู้รู้ชนสาร ร่านบ้ำแทงแรงบถอย ร้อยคชหนีขึ้นหน้า..."

36. ข้อความข้างต้น มีลักษณะดีเด่นในด้านใด

- ก. ภาพพจน์ชัดเจน
- ข. เสียงสัมผัสไพเราะ
- ค. ความหมายลึกซึ้ง
- ง. ความเปรียบเทียบ

37. ข้อความข้างต้น กล่าวถึงอะไร

- ก. ภาพของช้างกำลังตกมัน
- ข. ภาพการสู้รบระหว่างกองทัพช้าง
- ค. ภาพความอึกเหิมของกองทัพช้าง
- ง. ภาพชุดมนของช้างศึกเมื่อเข้าสู่สนามรบ

ให้คำประพันธ์ต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อ 38

“เหตุนี้ผิวเข้าชว	จุกเข็ญ
เกิดเมื่อยามเย็นดี	ดอกไ้
อย่าชุ่นอย่าล้าเค็ญ	ใจเจ็บ พระเอย
พระจักถูกลาได้	เผด็จเสี้ยนศึกสยาม”

38. จากคำประพันธ์ข้างต้น ลักษณะการทํานายของโหร ในเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. ปากเป็นเอก
- ข. กันไว้ดีกว่าแก้
- ค. ขายผ้าเอาหน้ารอด
- ง. รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี

39. คำว่า “สมร” ในข้อใดมีความหมายเหมือนกัน

- 1. ปวงทัพปลุกค่ายสร้าง กลางสมร
ภูมิพยุหไกรสร คีตกั้ง
- 2. แสงจันทร์ส่องสมร หมดเทวษ
ถวิลปลื้มนวลหน้า แม่นมั่นนวลจันทร์
- 3. สองฝ่ายหาญไ้ซ้ำ คือสิ้นสู้ส้นกล้า
ต่อแกล้วในกลาง สมรนา
- 4. กรตระกองกอดแก้ว เรียมจกร้างรสแคว
คลาดเคล้าคลาสมร
- ก. ข้อ 1 และ 2
- ข. ข้อ 2 และ 4
- ค. ข้อ 1 และ 3
- ง. ข้อ 2 และ 3

40. คำว่า “ออก” ในข้อใดมีความหมายว่า “ทิศตะวันออก”

- ก. กุจักออกโรมร่า คีกร้ายภายหลัง
- ข. ออกอเรนทรวิรุ้ เร่งร้าวราญสมร
- ค. ว่าซึ่งกษัตริย์กล้า ออกมาถ้าวรบ
- ง. ไปทวัธเรศออกอ้าง เอกฟ้าดินไหว

41. ถ้านักเรียนเป็นแม่ทัพกรุงศรีอยุธยา หากจะต้องตั้งทัพที่ใดที่หนึ่ง นักเรียนควรจะคำนึงถึงสิ่งใดเป็นอันดับแรก
- กำลังของฝ่ายข้าศึก
 - ภูมิประเทศของที่ตั้งทัพ
 - กลยุทธ์ที่จะนำไปใช้ในการรบ
 - ความกล้าหาญของทหารในกองทัพ
42. ข้อความใดมีการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ
- “เห็นใครต่อใครเรียกมันว่า ซิลิก่อนหรือซิลิก่อนแหละ”
 - “ผลอ ๆ โดนปืนเลเซอร์ของตำรวจเข้าแช่ปเดียวก็จอดไม่ต้องแจวเท่านั้น”
 - “ซินเปานกหวีดพร้อมกับโบกมือไล่เธอไปเหมือนกับที่เคยไล่เด็กคนอื่น ๆ”
 - “แม้แต่เจ้าจุดหมาตัวโปรดยังโดนเขี่ยด้วยรองเท้า เพียงแค่มันเห่าหนวกหูไปหน่อยเท่านั้น”
43. จากเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก บอกให้เราทราบว่าน้ำมันบวกับปัญหาการเมืองจะก่อให้เกิดสิ่งใด
- จลาจล
 - สงครามพลังงาน
 - สงครามโลกครั้งที่ 3
 - ขาดกภัย (ภัยที่เกิดจากความแห้งแล้ง)
44. จากเรื่อง ดวงอาทิตย์ที่รัก น่าจะพอสรุปได้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในอีก 75 ปีข้างหน้าจะเป็นอย่างไร
- ผู้คนล้มหายไปเกือบหมด
 - อยู่ภายใต้แผ่นแดดเพียงจังหวัดเดียว
 - เกิดโรคระบาดร้ายแรงเมื่อไม่มีแสงแดด
 - จะได้เห็นสุริยคราสเต็มดวงเป็นเวลานานที่สุดเท่าที่เคยปรากฏมา
45. จากเรื่อง “ดวงอาทิตย์ที่รัก” ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงสิ่งใดมากที่สุด
- การมีชีวิตที่มีดมไม่ได้พบแสงเดือนแสงตะวัน
 - การที่จะต้องอาศัยอยู่ภายใต้แผ่นแดดในอีก 75 ปีข้างหน้า
 - การใช้ทรัพยากรอย่างไม่ระมัดระวังของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน
 - แสงแดดจากดวงอาทิตย์เป็นแหล่งพลังงานสุดท้ายที่เราควรหวงแหน
46. คุณค่าที่เด่นชัดของเรื่อง “ดวงอาทิตย์ที่รัก” คือข้อใด
- การใช้สำนวนภาษาได้ชวนคิดและค้นหาคำตอบ
 - เนื้อหาสาระสำคัญของเรื่องเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน
 - เนื้อเรื่องที่เขียนขึ้นจากจินตนาการที่ตั้งอยู่บนข้อเท็จจริง
 - การบรรยายฉากและสถานที่ได้ชัดเจนสร้างความประทับใจ

ใช้ข้อความต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อ 47

“การสอบเอนทรานซ์ไม่มีใครช่วยเราได้ นอกจากตัวเราเอง คนที่พร้อมที่สุดย่อมจะมีโอกาสมากกว่า คนที่ไม่พร้อม นี่คือจุดหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต อย่าได้ประมาท ขณะนี้ยังมีเวลาพอที่จะแก้ไขจุดบกพร่อง ทุกคนฝันที่จะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย แต่ฝันจะเป็นจริงได้ ก็ต้องเตรียมตัวให้พร้อม อย่างไรก็ตาม การสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ใช่ทุกสิ่งในชีวิต หากสอบได้ก็น่าภูมิใจ แต่หากสอบพลาดก็ไม่ควรท้อแท้ เพราะมีคนจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จในชีวิตโดยไม่ต้องจบจากมหาวิทยาลัย”

47. ข้อใดเป็นจุดมุ่งหมายหลักในการเสนอสารนี้

- ก. เพื่อเตือนทุกคนไม่ให้ประมาทในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยซึ่งถือเป็นช่วงสำคัญของชีวิต
- ข. เพื่อแสดงให้เห็นจริงว่า ความสำเร็จในชีวิตมิได้ขึ้นอยู่กับผลการเรียนจบมหาวิทยาลัย
- ค. เพื่อปลุกเร้าให้ผู้ที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยเตรียมตัวให้พร้อมที่สุดเท่าที่จะทำได้
- ง. เพื่อยืนยันว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่มีใครช่วยเราได้ นอกจากตัวเราเอง

ใช้ข้อความต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อ 48

“สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตของคนคนหนึ่ง ไม่ได้หมายความว่าสิ่งนั้นจะต้องดีงามสำหรับทุกชีวิตเสมอไป จงเลือกรับเอาเฉพาะสิ่งที่ดีและเหมาะสมกับชีวิตของเรามากที่สุด”

48. ข้อใดคือ สารที่ผู้เขียนต้องการเสนอมากที่สุด

- ก. คนเรามีทัศนคติที่แตกต่างกัน
- ข. คนเรามีโอกาสในชีวิตที่ต่างกัน
- ค. คนเรามีการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน
- ง. คนเรามีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ต่างกัน

ใช้ข้อความต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อ 49-50

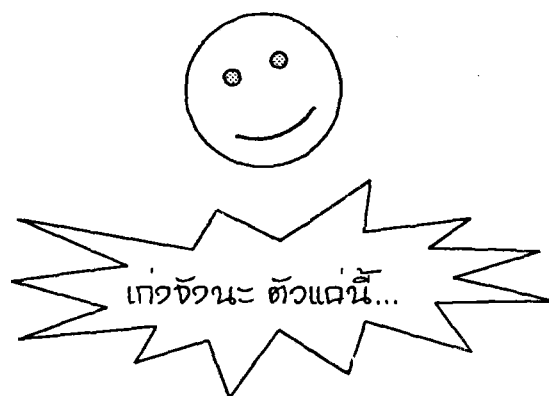
“การที่รถยนต์ปล่อยแก๊สพิษต่างๆ ออกมานั้นไปก่อให้เกิดผลร้ายแก่สุขภาพของประชาชน ซึ่งนับว่าเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งและเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงยิ่งกว่าอาชญากรรมอื่นใด เพราะผู้ที่เจ็บป่วยหรือเสียชีวิตโดย เป็นผลมาจากอากาศเป็นพิษนี้ เป็นผู้เสียหายที่เรียกร้องค่าเสียหายจากใครไม่ได้ และก็ไม่สามารถจะเป็นเจ้าทุกข์แจ้งความเอาผิดกับผู้กระทำผิดได้ เพราะบ้านเมืองเรายังไม่มีกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่คุ้มครองประชาชนเหมือนอย่างในประเทศที่เจริญแล้ว”

49. สารสำคัญของข้อความข้างต้น คือข้อใด

- ก. แก๊สพิษเป็นอันตรายมากในประเทศไทย
- ข. แก๊สพิษเป็นอันตรายแต่หาผู้รับผิดชอบไม่ได้
- ค. แก๊สพิษเป็นอันตรายยิ่งกว่าอันตรายจากอาชญากรรม
- ง. แก๊สพิษเป็นอันตราย แต่ประเทศไทยก็ยังไม่มียกกฎหมายคุ้มครอง

50. ผู้เขียน เขียนข้อความนี้ด้วยเจตนาใด

- ก. ชี้ให้เห็นว่า แกสพิษนั้นบั่นทอนสุขภาพของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง
- ข. ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยสิ่งแวดล้อม
- ค. เรียกร้องให้มีการจ่ายค่าเสียหายแก่ผู้เจ็บป่วยจากแกสพิษ
- ง. เรียกร้องให้มีกฎหมายว่าด้วยสิ่งแวดล้อม

แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ต้องการวัดเกี่ยวกับความรู้สึกและการกระทำบางอย่างของนักเรียนโดยที่มีข้อความให้นักเรียนอ่าน เพื่อพิจารณาว่า นักเรียนมีความรู้สึกหรือเคยปฏิบัติมากน้อย หรือบ่อยครั้งเพียงใด ดังนั้น จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะในแต่ละข้อ แต่ละคนย่อมมีความรู้สึกหรือการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด คำตอบของนักเรียนจะถือเป็นความลับและไม่มีผลต่อคะแนนสอบในรายวิชาที่เรียนแต่ประการใด

วิธีตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 40 ข้อ ในแต่ละข้อจะมีช่องว่างให้เลือกตอบ 4 ช่อง ให้นักเรียนอ่านข้อความของแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า ควรตอบช่องใดจึงจะตรงกับความรู้สึกของนักเรียน หรือตรงกับที่นักเรียนเคยปฏิบัติมา แล้วจึงกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้น

ข้อ ที่	ข้อความ	สม่า เสมอ	บ่อย ๆ	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
1.	เวลาเรียนวิชาภาษาไทย ข้าพเจ้ามักจะแอบนั่งหลับขณะอาจารย์สอน				
2.	เมื่อเรียนวิชาภาษาไทยไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าจะพยายามทำความเข้าใจโดยการอ่านทบทวนด้วยตนเอง ถ้ายังไม่เข้าใจก็ถามอาจารย์จน เข้าใจ				
3.	ข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดวิชาภาษาไทยเมื่อใกล้กำหนดส่ง เมื่อส่งไม่ทันก็ผลัดส่งทีหลัง				
4.	เมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ทำ ข้าพเจ้าจะรีบทำทันที				
5.	เมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้รับผิดชอบ ข้าพเจ้าจะวางแผนการทำงาน				
6.	เมื่ออาจารย์ให้ทำการบ้าน ข้าพเจ้าส่งทันตามกำหนด				
7.	เมื่ออาจารย์สั่งให้อ่านหนังสือมาล่วงหน้า ข้าพเจ้าจะอ่านตามที่อาจารย์สั่ง				
8.	ข้าพเจ้าจะทำตารางการอ่านหนังสือ ทำการบ้านและปฏิบัติตามที่กำหนดไว้				
9.	เมื่อทำงานใดๆ ร่วมกับเพื่อน ข้าพเจ้าจะช่วยอย่างเต็มความสามารถ				
10.	ในเวลาเรียนวิชาภาษาไทย ข้าพเจ้ามักเอางานอื่นขึ้นมาทำ				
11.	เมื่ออาจารย์ให้ทำงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้ามักจะปล่อยให้เพื่อนในกลุ่มทำ เพราะเขาทำได้ดีกว่า				
12.	ในคาบเรียนวิชาภาษาไทยที่ไม่มีอาจารย์เข้าสอน ข้าพเจ้าจะอ่านบทเรียนนั้นแทน				
13.	เมื่อข้าพเจ้าทำงานใดที่ยาก ข้าพเจ้าจะพยายามทำจนสำเร็จ				
14.	ข้าพเจ้าไม่พอใจ เมื่อเพื่อนคุยกันในเวลาเรียนวิชาภาษาไทย				

ข้อ ที่	ข้อความ	บ่อย ที่สุด	บ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
15.	เมื่อเรียนบทเรียนวิชาภาษาไทยนั้นแล้ว ข้าพเจ้ามักจะกลับไปทบทวนบทเรียนนั้นอีก				
16.	ข้าพเจ้าจะคิดอย่างรอบคอบก่อนทำงานใดๆ เพื่อให้ผลงานที่ออกมามีประสิทธิภาพมากที่สุด				
17.	ข้าพเจ้าทำงานแบบขอไปที เมื่อไม่มีใครทราบเพราะเสร็จเร็วดี				
18.	เมื่อมีข้อผิดพลาดในการทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้าไม่แก้ไขข้อบกพร่อง เพราะคิดว่าเป็นความผิดพลาดของกลุ่ม ไม่ใช่ของคนคนเดียว				
19.	เมื่อข้าพเจ้าไม่ชอบอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ทำให้ข้าพเจ้าไม่เอาใจใส่ในการเรียนวิชาภาษาไทย				
20.	เมื่อทำงานกลุ่มกับเพื่อน ถ้าข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับข้อตกลง ข้าพเจ้าจะไม่ให้ความร่วมมือ				
21.	แม้จะเป็นงานที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ ถ้าได้รับมอบหมาย ข้าพเจ้าก็ทำให้ดีที่สุด				
22.	ข้าพเจ้าจะตรวจทานงานทุกอย่างโดยละเอียดก่อนที่จะนำเสนอ				
23.	ข้าพเจ้าทำงานตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด				
24.	ข้าพเจ้าต้องทำงานให้เสร็จตามที่วางแผนไว้ก่อนที่จะทำอย่างอื่น				
25.	งานที่ข้าพเจ้าทำต้องทำให้ดีที่สุด				
26.	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานแบบผัดวันประกันพรุ่ง				
27.	ข้าพเจ้าจะทำงานที่ยากๆ เมื่อหลีกเลี่ยงไม่ได้เท่านั้น				
28.	เมื่อทำงานเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าไม่สนใจว่างานจะดีหรือไม่				
29.	แม้ว่างานถูกตำหนิให้แก้ไขปรับปรุงหลายๆ ครั้ง ข้าพเจ้าก็เต็มใจทำ				
30.	ไม่จำเป็นต้องทำงานให้ดีที่สุด คะแนนที่ได้ไม่แตกต่างกันมากนัก				
31.	ไม่มีความจำเป็นต้องตรวจทานและแก้ไขงานที่ทำเสร็จแล้ว				
32.	ไม่จำเป็นต้องวางแผนงาน ลงมือทำทันทีงานก็เสร็จได้				
33.	เมื่อรับปากว่าจะทำงานใดแล้ว ข้าพเจ้าต้องทำให้สำเร็จ				
34.	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานที่ต้องใช้ความมานะอดทนอย่างสูง				
35.	ข้าพเจ้ามักทำงานไม่เสร็จตามกำหนดนัดหมาย				
36.	ข้าพเจ้าชอบทำงานให้เสร็จอย่างรวดเร็วโดยไม่พิถีพิถัน				
37.	ข้าพเจ้ามักจะปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น				
38.	ข้าพเจ้าจะคิดก่อนว่าจะเกิดผลเสียขึ้นในสิ่งที่กระทำลงไปหรือไม่				
39.	ข้าพเจ้าถือว่าความผิดพลาดเป็นบทเรียนที่จะต้องนำไปแก้ไข				
40.	ข้าพเจ้าจะเข้าห้องเรียนก่อนเพื่อนั่งรออาจารย์ผู้สอน				

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวศศิวิมล เนื่องนิตย์
วัน เดือน ปี เกิด	12 มีนาคม 2508
สถานที่เกิด	189 หมู่ 2 ตำบลบ้านกาต อำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านพักครูโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ หมู่ 4 ถนนพหลโยธิน ตำบลลำไทร อำเภอสว่างเม่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
ตำแหน่งที่ทำงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ (กรมสามัญศึกษา) ตำบลลำไทร อำเภอสว่างเม่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนบ้านกาตประชานุเคราะห์ อำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่
พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนนาวิราษฎร์ อำเภอมะนัง จังหวัดแพร่
พ.ศ. 2531	กศ.บ. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2543	กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร